35V

rare

with ms notes

COELVM PHILOSOPHORVM, SEV LIBER DE ſecretis Naturæ, per Philippum Vlſtadium ex variis Autoribus accuratè ſelectus, variiſque figuris illuſtratus.

NVNC *recens adiecimus* Ioan. *Anto. Campeſij Directorium ſummæ ſummarum Medicinæ.*

IN VIRTVTE, ET FORTVNA.

LVGDVNI,
Apud Gulielmum Rouillium.
M. D. LVII.
Cum priuilegio Regis.

Extraict des lettres du priui-
lege du Roy.

PAr grace & priuilege du Roy, eſt permis à Guillaume Rouille Libraire de Lyon, d'imprimer, ou faire imprimer vne foys ou pluſieurs, vn liure intitulé Cœlum Philoſophorum, cum annotationibus, additionibus, & Directorio ſummæ ſummarum Medicinæ, Ioan. Anto. Campeſij. Et faict defences de par ledict Seigneur, à tous autres Libraires, Imprimeurs, & perſonnes quelconques, de non imprimer, ne faire imprimer, vendre ne diſtribuer, en ſes païs, terres & Seigneuries, ledict liure, ſans le vouloir & conſentement dudict Rouille: ſur les peines contenues eſdictes lettres de priuilege: & ce iuſques au temps & terme de ſix ans, à compter du iour & datte que ſera parachcuee la premiere impreſſion: comme plus à plein eſt contenu eſdictes lettres de priuilege, ſur ce donnees à Sainct Germain en Laye le xj. iour de Septembre, Lan de grace 1550.

Par le Roy, l'Eueſque de Bayonne Maiſtre des requeſtes ordinaire de l'hoſtel preſent.

Signé Guyneau:

Et ſeelé du grand Seau, en cire Iaune à ſimple queuë.

AD LECTOREM.

HABES, amice lector, eam medicinæ partem vel nobiliſſimã, qua nõ ſuccus aliquis amarus ægrè impingitur, aut craſſa rerũ miſtura corpori humano in medicamentũ cedit. Verùm vt earundẽ purior ſecretiórque poteſtas, ceu animula quæpiã rebus artificio ſubducta, ſeſe ſpiritibus noſtris inſinuat, vitámque vegetiorẽ reddit. Rem ſanè, quæ vt noſtri ſeculi vulgò mediculis incognita erat diu, ſic popello huius ope egenti, deſyderata diutius, quæq; à clariſſimis primũ inuenta medicis, ac proceſſu operoſius exculta, principibus ſolùm viris, Cæſaribus, Regibus, ac ducibus vel medicorũ induſtria fuerat familiaris medicina,

nunc Dei optimi benignitate plebi & ſalubris & communis vt fieret, ex opera hoc opere curauit Vlſtadius. Laudent licet alij aduerſum ſæuiſſimas ægritudines nobilē Theriaces opem, alij cōtra affectuum meſſem Mithridatis medicamentum miris præconiis, exclamēt ἀλεξητήρια, nimirum pro ſuis facultatibus nunquàm ſatis commēdata, ſed ea, quòd craſſa vndique conflātur materia, haud alios quàm corporeos pellunt morbos. Hoc autē quis non planè probabit? quod non modò vt corporis pellat morbos, efficaciſsimum eſt, verùm his pulſis, tam ſpiritum adauget, quàm vitā mirificè prolongare potens eſt, quo vel maximè omnium fieri ſolet, vt quemadmodū elementis, humoribus, membris, reliquiſque corporis particulis, ſpiritus præſtat omnibus, ſic quæ hunc ſeruant refouéntque medicamēta, terrenis, craſsis, impuriſq; membrorum remediis præſentia magis

ſunt

ſunt. Quare, optime lector, hanc Vlſtadij lucubratiunculam vel qualemcunque boni conſule, atque miſerè ex ſpiritu laborantibus, hac rerum craſsiſsimarum ſecretione ſalubriter conſultum eſſe tibi perſuadeas, qua morbum regium, attonitionem, ccnuulſionem letalem, lethargum, delirium, ſpiritum iam deficientem, aut his ſimiles animi pereuntis ægritudines non maiore fide ac dexteritate arcebis vnquam. Uale bene.

*

STRENVO AC NOBILI FOELICI DE GENNASIO, VALEN-tiano, Delphinali domino, & contribuli, Philippus Vl-ſtadius

S. D. P.

SIVALES, bene eſt, ego quidem Dei benignitate optimè valeo, Fœlix omnium fœliciſsime. Semper animo volui, quid tibi ꝓ innumeris in me collatis beneficiis poſſem referre, qui ſciam ingratitudinem omnivitio ab omnibus deteſtari magis. Quare venit in mentem, paruum

paruum hoc, quicquid eſt literarum munus, vel noſtra diligentia ex variorum authorum lectione congeſtum, tibi dicare, tuiq; nominis præſidio in lucem ædere, quod & æquo animo te ſuſcepturum minimè diffido. Tametſi breue admodum ac ſuccinctum ſit, id tamen te maximè oblectaturum non dubito, cum quòd nouarum medicinarum & antiquarũ ſit velut repoſitorium, tum quòd perobſcurè à Ioanne de Rupe-ſciſſa, Raymundo, Lullio, Arnoldo de Vila noua, Alberto magno, ſecretarum Naturæ rerum ſummis indagatoribus ſcripta ſint, tam philoſophica, quàm medica & alchymica pleraque, atque adeò vt à paucis imò quaſi nullis, noſtra ætate intelligi poſſint. Quod eò fieri augurandum eſt, quòd veterum dogmatum librorúmque hactenus nihil, vel parum viderint. Ad paucorum enim manus perueniſſe video Mercuriorũ li-

brum, aut teſtamẽtum, aut Co llum, aut reliquos Raimundi libros, quos ſi deſideramus, haud facilè ad optatũ finem pertingere licebit. Tametſi nõ ignorem, optimos libros eſſe quibuſdam, qui tamen ab ignaris rerum naturæ contemnũtur atque anicularũ fabulis poſthabentur: quo vel maximè fit, vt nõ immeritò meæ huic fœturæ illuſum iri metuã, cùm idipſum Lullio huius diſciplinæ expertiſſimo acciderit. Quare cùm tanto viro Zoili non defuerint, operi ego meo inſidias poni ab inuidorũ linguis facilè conijcio. Quoſdam enim vel doctiores ac Philoſophos naturæ ſecreta abdita inquirentes, male habebit, opus tam à multis celatum diu, in lucem edi, omnibus cõmune fieri. Indocti verò cõtrà, non quòd labori inuideant, ſed quòd minus intelligant, exibilare non deſinent. Quare mi Fœlix ſuauiſsime, hãc noſtram lucubratiunculã tuo obtutu editam, à liuidorũ

defe

defen... linguis: atque ideo magis, quòd non ad ſcientiæ oſtentationem, neque laudis nanciſcendæ gratia, verùm vt communi hominum generi prodeſſet, ſit facta. Vale eximium Delphinalium heroum decus, & me, vt ſoles, ama. Ex Friburgo Heluetico, octauo anno, Kalendas Maias, Anno à Chriſto nato

1543.

PROLOGVS.

Permultos veterum authorum ſcripſiſſe præclara volumina cùm de Quinta Eſſentia, tũ de auro potabili atq; aquis vitalibus cõpoſita, nemo eſt qui neſcit: idipſum verò à recẽtioribus factũ eſſe itidẽ patet. Cùm autem omnes, qui de arte hac aliquid ediderint, adeò minutim, aut cõciſim támq; obſcurè ſcripſerunt, vt vel diligẽtiſſimis rei rimatoribus in errorẽ labi, quàm fructũ conſequi prõptius fuerit: quos vt ſeduci miſerè cognouimus, non

potius

potuimus non aliquam certiorem dare inſtitutionem, quæ artis theoremata & operationem contineret, qua ſeruata ad deſtinatum effectum ire facilè poſſemus. Edidimus autem hunc librum, fatemur, ſermone incompoſito ac præmaturè nimis: quod eo factum eſſe putato, primùm ne miſerè laborantibus id temporis quo celandus erat, deeſſet huius medicina: tum vt tyrunculis rudis ſermo eſſet apertior. Sed iam inſtitutum aggrediammr, regula generali præmiſſa.

Canon

Canon Generalis.

Stellarum vim, quæ cœlo Philoſophico applicantur, cuiuſcunque ſint complexionis, naturæ ſeu proprietatis, ipſum cœlum perfectiſsimè ad ſe trahit, Lullio, Arnoldo & Rupeſciſſa authoribus.

COELVM PHILOSOPHORVM, VEL

De ſecretis naturæ Philippi Vlſtadij Liber, rei medicæ ſtudioſis vtiliſſimus, cuidã Fœlici Gennaſio dicatus.

Quid ſit Quinta Eſſentia cuiuſlibet materiæ ſimplicis, & ad quid conducat.

CAPVT I.

PRIMVM ERgo ſciendum, Quid Eſſentia Quinta cuiuslibet rei & materiæ ſimplicis ſit, quo cog

cognito, facilius reliqua liquebunt. Marco enim Cicerone teſte, Omnis ea quæ de re aliqua datur inſtitutio, à definitione proficiſci debet, vt intelligatur de quo ſermo habendus ſit. Quare Quintam Eſſentiam ſcito eſſe quintum Eſſe rei cuiuslibet habentis formam & ſpeciem, & animam ſubtiliſsimam, extractam à corpore ſuo tanquàm à materia craſsiori & ſuperfluitate quatuor elementorum per ſutiliſsimam & extremam diſtillationem, quæ vt fiat, infra docebimus. Cæterùm ne miretur aliquis, quòd à noſtris hominibus fuerit incognita diu ars iſta, multi enim priſcorum Philoſophorum ſic in hac re laborarunt, vt per eam hominis vitam nutrirent, fouerent, atque longiſsimam tribuerent: mortem differrẽt, ſtatutúmque Naturæ terminum attinge

Ars iſta diu incognita.

tingerent, neque tamen, quod vanis promittere facilè eſt, vitam ipſam ſupra ſtatutum à Deo finem prolongarent, id quod Paulus ait: Omnibus ſemel moriendũ eſſe, quare corruptibili aliquo medicamento vitã perpetuò ſeruare incorruptã, vt naturæ alienum eſt, ſic hanc in omnem ſeruare ætatẽ illæſam medicamento incorruptioni vicino, natura potẽs eſt: quod vt optimè fiat, optimum antidotũ eſt Quinta Eſſentia. Quæ quum res elementaris non ſit, ſed ceu anima quæpiam à ſuo corpore ſecreta, ita vt nulla in ea remaneat qualitas frigida aut calida: humida vel ſicca, quæ habent in ſe quatuor elementa, reliquáque omnia mixta. Quo vel maximè fit, vt incorruptibili naturæ ſit proximum quintum hoc Eſſe. ſic vt quicquid ei cõmiſceatur, incorrup

Natura poteſt medicamentis Q. Eſſentiæ ætatem hominis ſeruare illæſã.

Vtilitas Q. Eſſentiæ.

corruptibile quodammodo eſſe videatur. Nam confert & reſtituit omnes vires per elementorum excrementa homini ademptas. Et eſt ſpiritus vitæ, cum digerat cuncta indigeſtibilia, abſcindátque omnes qualitates ſuperfluas, carnes à corruptione cõſeruet, elementata confortet, iuuentutẽ priſtinã reſtauret, ſpiritũ viuificet, molle induret, durum mollificet, ſpiſſum rarificet, tenue inſpiſſet, macrũ impinguet, pingue extenuet, calidũ infrigidet, frigidũ inflãmet, humidũ deſiccet, deſiccatũ humectet, repellátque omnẽ cõplexionẽ corpori aduerſam: proinde humorũ ſuperfluorũ incõmoda extinguit, calorẽ naturalem inſtaurat, ita vt ad vitæ ſuſtentationem à ſummis Philoſophis conuenientius inueniri nihil potuit vnquàm. Iam verò Quinta licet Eſſentia habeat

aliquando complexionẽ rei ſibi adiunctæ (nam cuicunq; rei cõplexionatæ adiungitur, illius ad ſe complexionem trahit) tametſi eſt ſola per ſe, nullã omnino ex quatuor qualitatibus, etiã nõ ex aëre, in ſe habet.

Quartò ergo & vltimò, ſcias etiam ipſam Quintam Eſſentiam nõ habere aliquid de elemento terreo, frigido vel ſicco, quia melancholicas ægritudines (quæ frigidæ ſunt & ſiccæ) curat. Ergo pro concluſione vides ipſam nec eſſe calidam vel frigidam, nec humidam vel ſiccam, quum ſit res temperatæ naturæ, excedens omnia elementa quæ ſub cœlo ſunt. Quum enim adminiſtratur alicui, facit ipſum corpus temperatum, nec à temperantia ſua recedit, aſſumendo aliquam qualitatum vel complexionum. Nec etiam ſequitur, quòd ſit medicina

Excellentia Quintæ Eſſentiæ.

infirmitatum frigidarum, propterea quòd ſit naturæ calidę, nec etiam cum curet calidas, quòd ſit frigidæ. Nam dùo contraria non poſſunt in vno corpore exiſtere, quia vnum contrarium ab alio expellitur. Ideo videmus, ipſam non debere dici calidam vel frigidam, nec ſiccam vel humidam, ex quo curat ptiſicos, qui ſunt calidi & ſicci, & hydropicos, qui ſunt humidi & frigidi, ſed omnes illæ quatuor qualitates in ea ſunt corruptæ & ſublatæ penitus. Et quanquam non ſit elementum, eſt tamen res temperata, per elementa ipſa purificata, & extracta à fæcibus quatuor elementorum, quæ ſunt corruptionis cauſa potiſsima. Segregãtur igitur illæ fæces ſicut corpus groſsiſsimum à ſua materia tanquàm ab anima ſubtiliſsima per ſcientiam diſtillationũ. Quia

Alia diſſin. Quintæ Eſſentiæ.

Quia Quinta Eſſentia vocabulũ commune eſt omnium rerum quæ formam habent & ſpeciem ad extrahendum ab ipſa re: & licet potiſsimum de vino intelligatur, tamen quàmplures ſunt aliæ materiæ ex quibus elici & educi poteſt ipſa Quinta Eſſentia, ſicuti ex omnibus metallis, ex omnibus fructibus, ex carne, ex ouis, radicibus, herbis, & aliis quàmpluribus, ſicut infrà docebitur. Sed tamen omnia alia excellit quintum Eſſe, propter nimiam ſuã ſubtilitatem, & ideo à quàmpluribus Philoſophorum fuit appellatum Cœlum Philoſophorũ. Nam ſicut ipſum cœlum ſe habet erga quatuor elementa, ita etiam ſe habet Cœlum hoc Philoſophorum (Quintam eſſentiã puto) erga quatuor qualitates corporis humani, quod ex ipſis elemẽtis cõpoſitũ eſt.

Ex omnibus rebus poteſt educi Quinta Eſſentia.

Appellatur etiam à quibuſdam A-qua ardens, quoniam in igne, dummodo ſit ad ſuam perfectionem & extremam diſtillationem deducta, nullam ſuperfluam humiditatem in ipſo vaſe relinquens (vt infrà de modo ipſam cognoſcendi docebitur) comburitur. A quibuſdam verò dicitur ipſa anima vini. Nã ſicut ipſa anima nobilior eſt ſuo corpore, ſic etiam ipſa quinta Eſſentia, quæ per veram diſtillationem extrahitur, nobilior eſt ipſo vino ex quo educitur. Nuncupatur quoque ab aliis Aqua vitæ, eò quòd vitam humanam à corruptione conſeruet, ſicut videmus, quòd adminiſtratur habentibus ſyncopim. Et quia vario modo extrahitur, ſtatim, ad diſtillandum aquam vitæ furni forma depicta, de primo modo extrahendi dicemus.

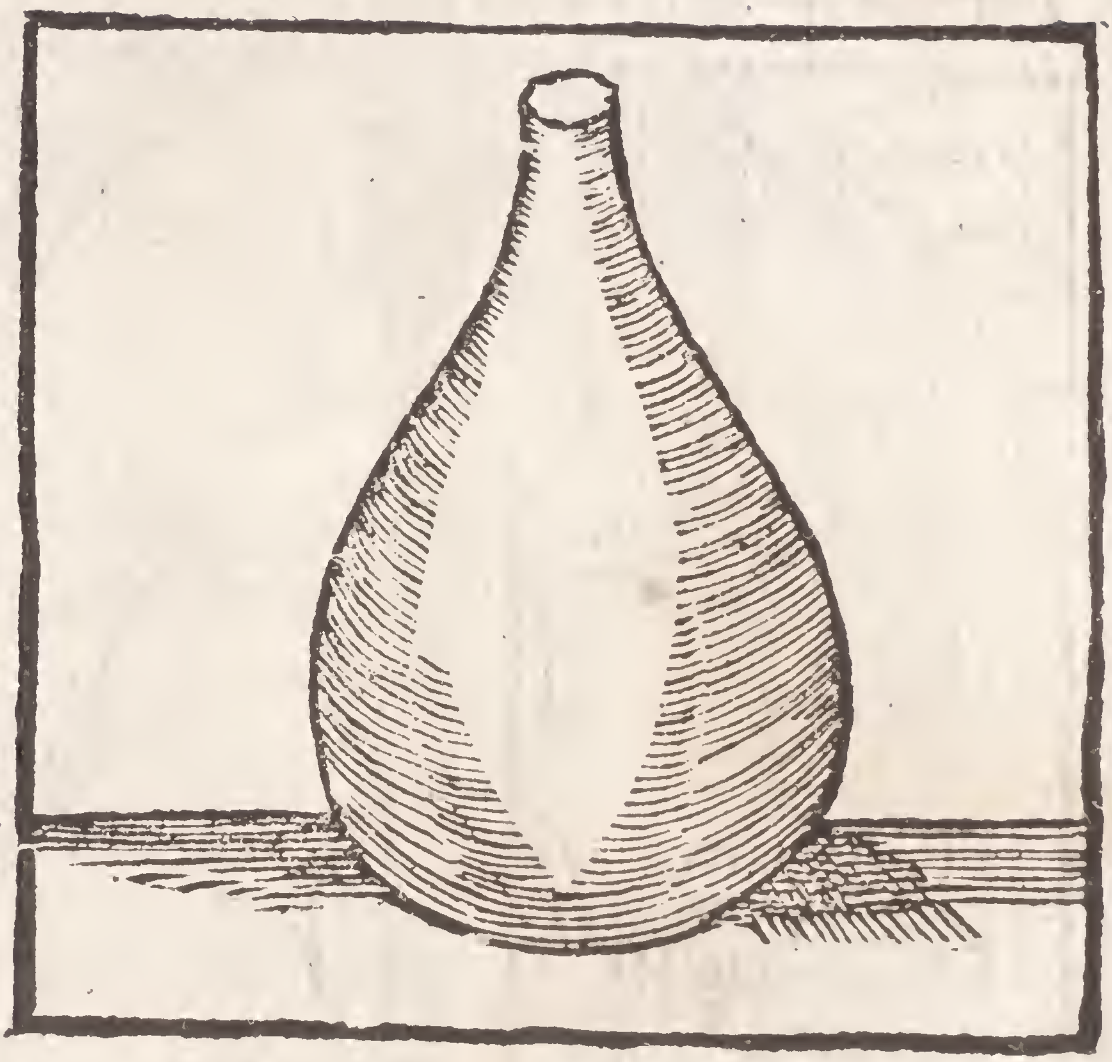
Aduerſis diuerſa nomina quinta Eſſentia ſibi ſortitur.

Form

Forma furni ad diſtillandum aquã vitæ.

Cucurbita.

Quomodo extrahitur Quinta Eſſentia per diſtillatoriũ. CAP. II.

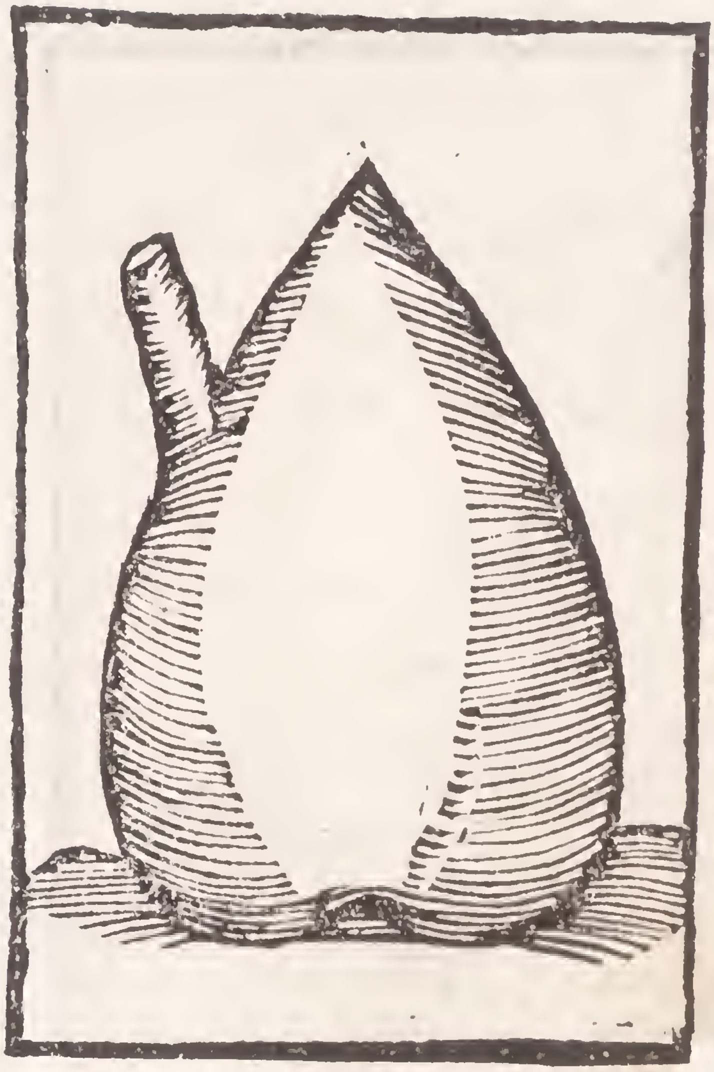
Quinta Eſſentia à vino.

COgnito ergo quid ſit Quinta Eſſentia,& ad quid cõducat, ſiue propter quid ſit reperta, perpendendum & conſiderandum eſt, per quot modos poſsit extrahi, & à quibus rebus. Et quia extrahitur à rebus humidis, ſiccis, calidis, & frigidis, primò dicemus quomodo extra

Cap. alẽ-
bici.

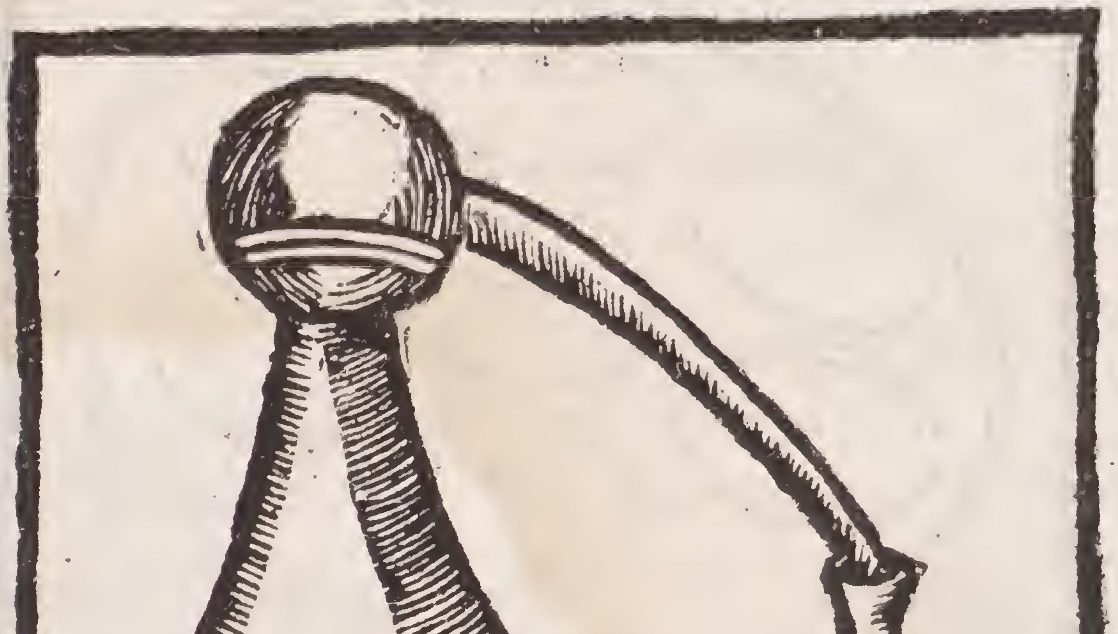
trahitur ab humidis, ſicut de ipſo vino, & hoc fit ita: Recipe de vino rubeo optimo, parum ad dulcedinẽ declinante, quod nullo modo ſit mixtum aut ſophiſticatum, ſed ſit planè naturale, non nimis recens, nec etiam nimis vetus, ſed tẽperatæ ætatis. Aut ſi non poteris habere vinum rubeũ, accipe albũ optimũ in quantitate quã volueris, & ponatur in cucurbitã hanc, vſq; quo duæ par

tes ſint plenæ, & tertia vacua. Poſtea ſuperimpõatur alembicus cũ roſtro, ſicut hîc eſt depictus, ita quòd roſtrũ ingrediatur ſupiorẽ partẽ ipſius receptaculi, cuius forma hæc eſt. Et omnia bene lutẽtur cũ luto facto ex papyro, longo tẽpore madefacta, vel ex farina & albumine ouorum facta miſtura ad ſpiſsitudinẽ mellis. Poteſt etiam fieri ſecũdũ Raimundũ Lulliũ, cum olibano vel maſtiche molli, vel cum puluere calcis viuæ, incorporato cũ albumine oui. Et cum tali luto lutentur ſupradicta tria vaſa, ne exhalet

Lutum.

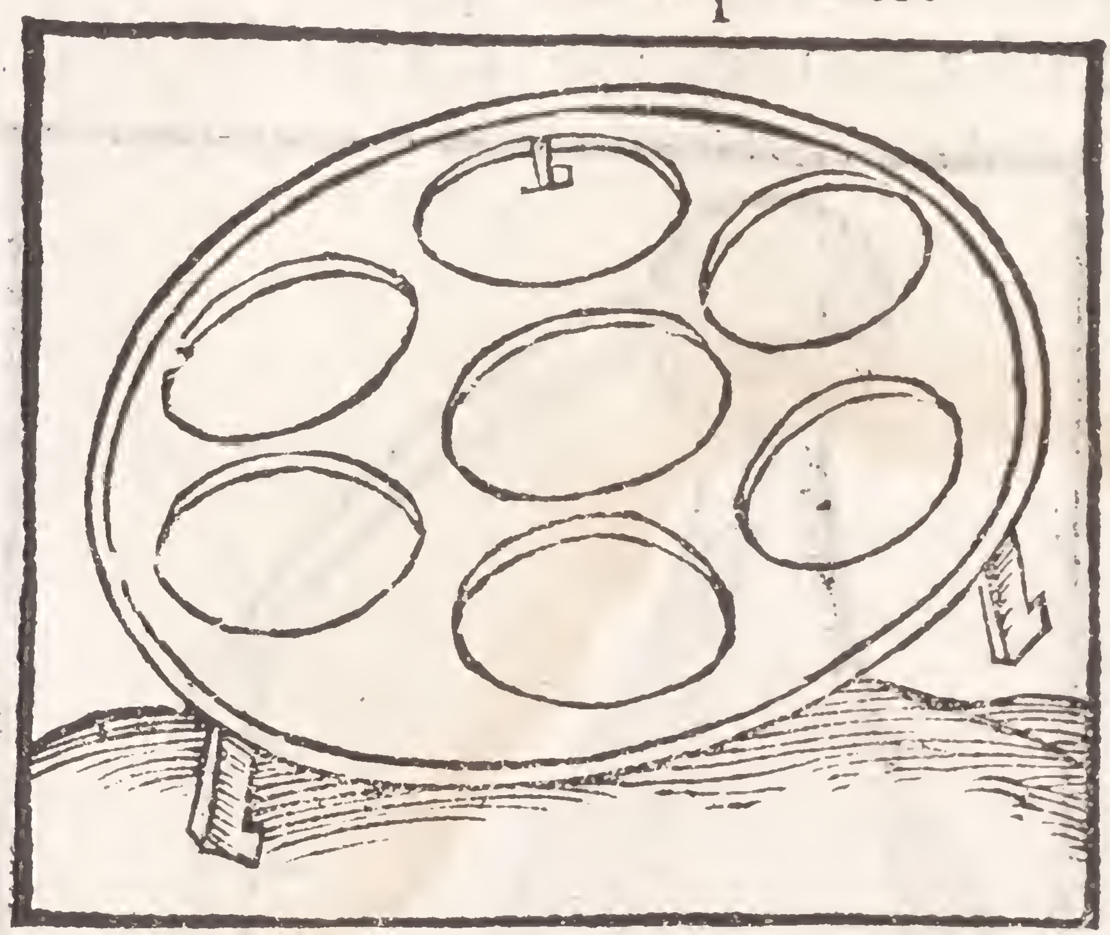
let virtus animalis & vegetatiua ex materia diſtillanda. Et vaſa ita ſint lutata, vt hîc. Hoc facto ponatur cucurbita in annulum multa foramina habentem, qui dicitur Tripes archanarum, cuius forma hæc eſt.

Vas lutatũ in quo eſt vinum pro Quinta Eſſentia diſtillanda.

Poſtea ponatur tripes ſuper fur-

num habentem caldare ampium, ſicut eſt balneum mariæ, ita quòd caldare repleatur pro dimidio, vel pro duabus tertiis cum aqua. Forma autem caldaris eſt hîc ſuperius.

Et tripes ponatur ſuper dictũ caldare, et ſit immuratum ipſum caldare. Vel ponatur in furnum Accidiæ, qui circa finẽ huius Capituli depingetur, ſubtúſq; facito ignẽ lentum, ſemper parũ augmentãdo ipſum. Et quãdo ipſa cucurbita tepeſcit, non vltrà

vltra augebis ignẽ, ſed ſemper imitare ipſam Naturã, inquãtũ tibi erit poſsibile. Nã ipſa Natura (vt ait Galenus & Lullius in Luc. Mercu.) nihil violẽti poteſt pati abſq; primæui corruptione. Quatuor enim, teſte Auicẽna, caloris ſunt gradus, ſecũdũ quatuor cõplexiones aut qualitates. Quorũ primus eſt tepidus, ſcilicet vt aqua tepida: ita calefacta, vt nullũ in ea immiſſum ex mẽbris poſsit lędi. Secũdus verò gradus eſt calidus ita vt poſsit ſufferri ab aliquo mẽbro humano citra læſionẽ. Tertius gradus calidus eſt, vt ſi mẽbrũ immiſſum fuerit, ex ipſa poſsit offendi caliditate, & eſt gradus proximus ebullitioni. Quartus verò caloris gradus ita vehemens eſt, vt nullo modo caliditas poſsit tolerari, quia excedit nimiũ in calore, & hic gradus eſt ipſa ebullitio. Dicitur

Quatuor ignis gradus.

aut

Furnus accidiæ. Lullius in luce Mercuriorũ.

autem

autē à quibuſdā ignis balnei, ignis primi gradus. Ignis verò cinerum, ignis ſecundi gradus. Vltimò verò ignis ardens tertij gradus. Quartus autē reiicitur. Secūdū verò alios Artiſtas, ignis balnei eſt in primo gradu. Iguis cinerum in ſecūdo gradu. Ignis arenæ in tertio. Si verò eſſet procedēdū ad ignem quarti gradus (quod rariſsimè fit) loco arenæ ponatur limatura Martis, & erit ignis feruētiſsimus. Et tunc ipſa cucurbita debet vndiq; lutari cū argilla, ſicut fit in diſtillatione aquæ fortis, ne ex nimio calore rūperetur, quia limatura Martis quodāmodo candeſcit. Et per hos quatuor vltimos gradus poteris optimè regere ignē, quia ſecundū Auicennā vix poteris, vel cum maximo labore. Circa hoc velim diligentē huius artis ſectatorem, id eſt, qui diſtillādi velit obire

mini

Ignis non debet diſtillando augeri vſque ad 4. grad.

miniſterium, notare, quòd in omni & quæcunque diſtillatione ignis nunquam debet augmentari vſque ad quartum gradum, quia ignis eſſet violentior quàm natura materiæ diſtillandæ poteſt ſufferre, & ex conſequenti poſſet violari ipſa natura ex nimio & violento calore. Et ideo ab omnibus Artiſtis iſte quartus modus reiicitur. Ideóque ſunt quidam aromatarij, pharmacopolæ, & cæteri id genus alij, quibus immeritò facultas diſtillandi permittitur, quum id Philoſophorum & Medicorum (qui naturæ ſunt indagatores) peculiare ſit officium. Natura enim ipſa à Deo optimo maximo ita fuit ordinata, vt nihil vehemens poſsit compati, abſque ſuiipſius corruptione: ſicut ex multis Philoſophorum poteſt probari opinionibus.

Quibus diſtillãdi facultas permiſſa ſit.

Ideo ego conſulo huius artis amatoribus, vt hoc in opus egregium, à diuina prouidentia ad humanæ conſeruationem vitæ nobis datum, nullo modo ſeſe intromittant, niſi iſtorum quatuor caloris graduum perfectam habuerint cognitionem, eóſque & ignem, vt per omnia debet fieri, ſciant temperare. Et ideo in prima diſtillatione faciendus eſt ignis cum carbonibus lenibus, vel cum ligno valde ſicco vſque ad finem tertij gradus caloris, ita vt balneum propemodum bulliat. In ſecunda autem diſtillatione deſcendes, faciendo ignem, ipſúmque minues per tertiam partem vnius gradus, vel ad duas tertias, & propemodum ad vnum gradum, vt quaſi ſit diminutus vſque ad ſecundum gradum. In tertia verò diſtillatione ita ſemper deſcendes, gradatim

Quomodo in diſtillatione deſcendendũ in temperamento ignis.

datim minuendo ignem, vſque quò redigatur ad ſecundum gradum, & tertiam partem vnius gradus. In quarta autem minuatur vſque ad ſecundum gradum. In quinta ſic deſcendes, vt ignis ſit vnius gradus, & duæ tertiæ vnius gradus. In ſexta ſic decreſcat, vt ad primum reducatur gradum cum vna tertia. In ſeptima verò & vltima diſtillatione ignis ita eſt leniendus, vt ad primum caloris gradum (quæ eſt tepiditas) perducatur, & non vltra deſcendes. Et nota quòd quilibet caloris gradus habet tria interualla: Principium ſcilicet, medium, & finem. Hoc autem vlterius ita eſt intelligendum, quare gradus caloris ſint ſemper minuendi, quia in prima diſtillatione materia eſt groſsiſsima, ita vt diſtillationi facilè obedire nullo modo

poſsit

poſsit, propter impuritatem & crudam ſubſtantiam, & per hoc nõ eſt ſimilis aliis ſequentibus diſtillationibus, ſecundæ vel tertiæ, aliiſque ſubſequentibus. Ideóque in prima diſtillatione, ignis eſt exaltandus per vnum gradum vſque ad tertium, ita quod vltimam tertij gradus partem attingat, & balneum ſit calidiſsimum, non tamen debet bullire. In ſecunda diſtillatione lenius eſt agendum, quia per primam groſsities materiæ aliquãtulum eſt attenuata, & ideo non adeò magni ignis eſt indigens. Et in tertia tanto ſubtilius, & ita ſemper deſcendendo paulatim in qualibet diſtillatione extenuabis ignem. Quia vt iam ſæpius dictum eſt, ſi nimium cogeres ipſam ſubſtantiam quæ debet diſtillari, natura ipſa corrumperetur. Ait enim Galenus & Ariſto-

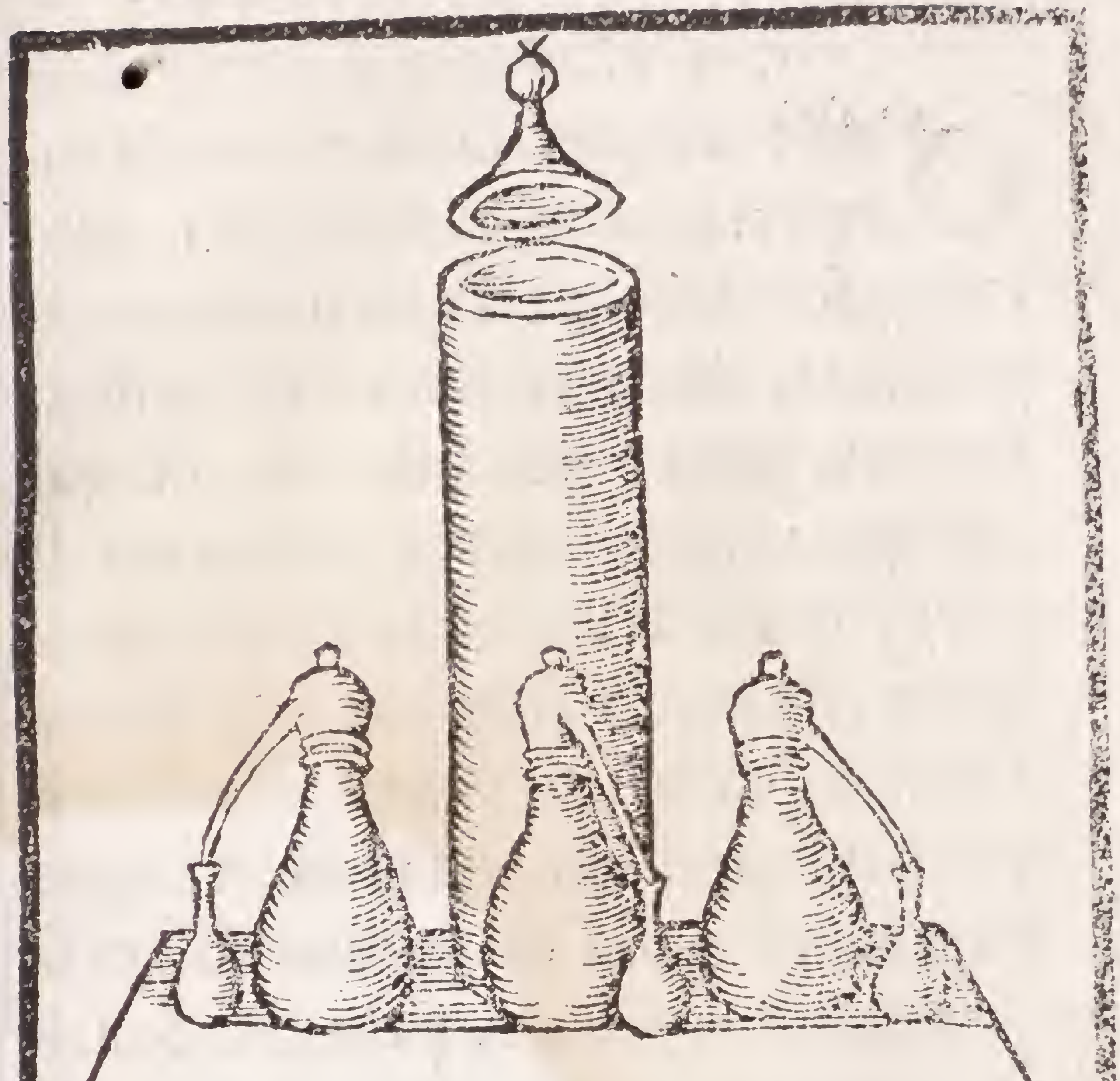
teles, quòd Natura eſt incompatibilis, & motus vehementioris. Ideóque ea qua poteris diligentia perſpiciendum, & perluſtrandum eſt totis animi viribus & conatibus, ne in temperandis caloris gradibus deficias, quia in hoc vera omnium diſtillationum ars conſiſtit. Ideóque totam rei ſubſtantiam aperte declarare voluimus, ne mella abſynthiis miſcuiſſe videamur.

Ariſto. libr. iij. phyſicorum.

In temperandis ignis gradibus conſiſtit ars diſtillãdi.

*

Quo

Alius furnus Accidiæ.

Quomodo materia rudis, diſtillationi minus obediens debeat putrefieri.

CAP. III.

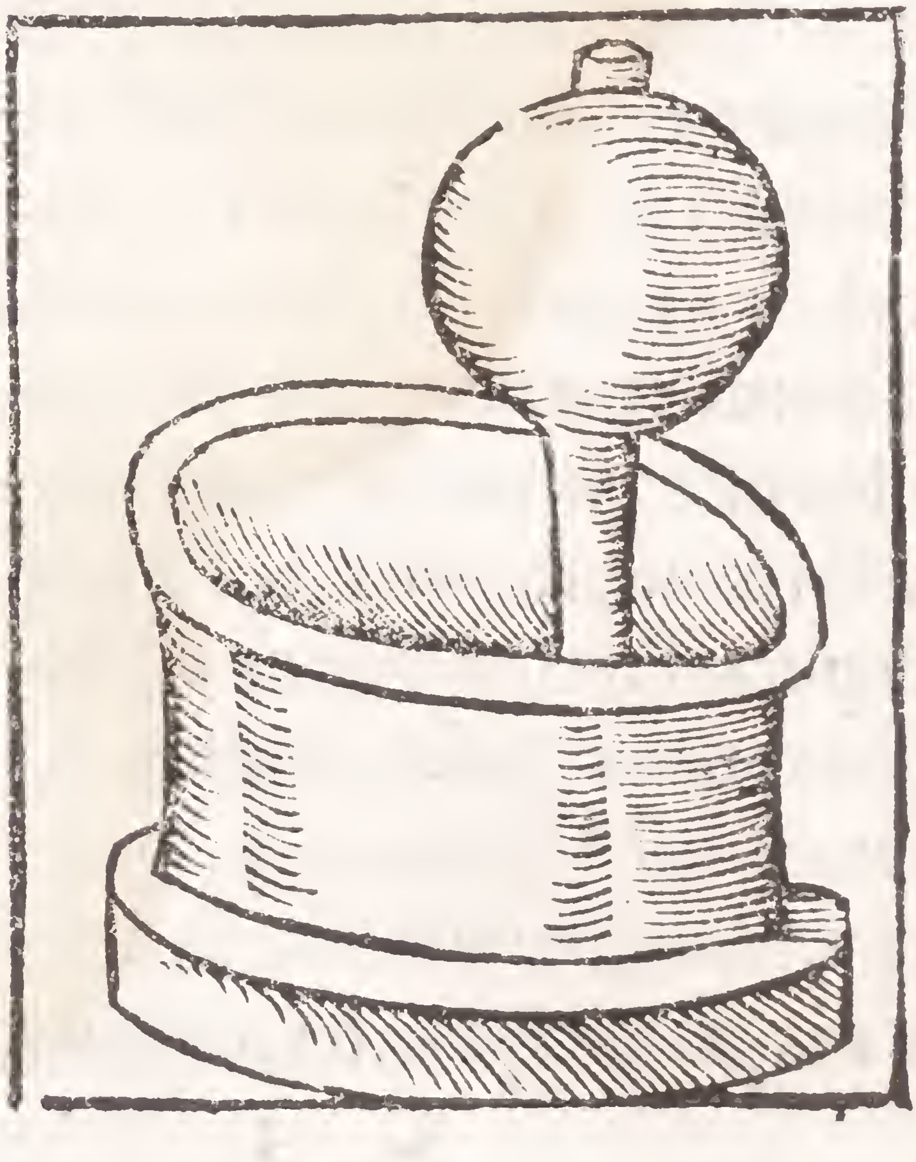
OMni diligentia & accurata induſtria conſyderandum eſt, cuius ſubſtantiæ ſit ipſa materia digerenda, duræ ſcilicet vel mollis: hoc eſt, groſſæ vel ſubtilis, & quî aut qua arte poſsit putrefieri aut digeri, vt obediat magis diſtillationi & vt purum ab impuro, groſſum à ſubtili, & contrà, poſsit ſequeſtrari. Quicquid igitur hoc ſit, ex quo extrahere velis Quintam Eſſentiã per diſtillationem, primùm & ante omnia in fimo equino, cui nullus color per accidens attribuitur, putrefiat, & digeratur per duos menſes, & iterum inter primam & ſecũdam diſtillationem per vnum menſem, inter ſecundam & tertiam per tres hebdomadas, inter tertiam & quartam per quindecim dies, inter quartam & quintam per dies octo

Gradus putrefa-ctionis ſeptem.

octo, inter quintam & ſextam per dies quatuor, inter ſextam & ſeptimam per duos dies. Et ſcias quòd fimus ſemper debet eſſe eiuſdem caloris, quia ſi calor deficeret, aquæ circulatio corrumperetur, & per conſequens materia ipſa quæ in Quintam Eſſentiam deberet redigi, ſepararetur in calore cœli, quod poteris in diametrali linea videre, quæ ipſam Quintam Eſſentiã, quæ eſt pars ſuperior, diuidit à ſuis fęcibus, & hæc eſt pars inferior. Et hîc notabis, hos gradus digeſtionis & putrefactionis materiæ ſuæ ita attribuendos eſſe, ſicut ſupra de gradibus caloris narratum eſt. Iccirco longiori putrefactione opus eſt ante diſtillationem quàm poſtea. Et facta prima diſtillatione, materia ipſa nõ tantum groſsitiei in ſe continet, & magis eſt apta ad faciẽdam

Modus putrefaciẽdi materiam.

Quintam eſſentiam quàm erat antea. Et ideo poſt primam diſtillationem putrefactio debet fieri breuiori tempore quàm antea, quia materia eſt effecta ſubtilior & defecatior quàm erat. Et ideo non immerito perpendendum eſt, debere fieri ſeptem digeſtiones ſeu putrefactiones, ſicut & ſeptem diſtillationes.

Modus autẽ digerẽdi ſecũdũ Philoſophorũ opiniones hoc modo traditur:

Qui

Qui vult tale opus perficere:faciat foueam quinque pedũ profundam, largam verò duorum pedum, vel paulò plus, in tali forma, in loco humidiſsimo, ſicut in aliquo celario. Qua facta, fiat ſtratũ in fundo eiuſdem de calce viua per ſpiſsitudinem ſemipedis, ſuper quo ſtrato fiat aliud de fimo equino non nimis putrefacto, vel etiam nimis recenti, ſuper quo ſtrato impones vas ipſum in quo eſt materia fermentanda. Et in circuitu vaſis vndequaque ponatur de ipſo fimo, donec tota fouea impleatur. Quo facto madefiat fimus cum aqua tepida ſecundum magnitudinem & quantitatem foſſæ, donec dignoſcatur calor circa vas aut cucurbitam, & hoc fit communiter in ſpacio dimidiæ horæ. Si autem non fiat in media hora, ſuperinfundatur vlterius

de aqua tepida, & hoc fiat tribus vel quatuor vicibus in hebdomada, ita tamen quòd calx & fimus vetus ſemper amoueatur, & de nouo alia fiant ſtrata, vt ſuperius dictum eſt. Et hic modus debet ſeruari in omnibus rebus quas diſtillare volueris, & ideo fit digeſtio quod leniter & abſque vllo naturæ vehementi motu, actione, & mutatione, materia groſſa magis ſubtilietur, & diſtillationi obediat. Digeſtiua verò variè ordinantur, ſecundum quatuor gradus caloris, ita quòd in prima magis ſit operandum quàm in ſecunda, tertia, quarta, & aliis, ſicut de calefactione balnei prius dictum eſt. Ideóque in ſecunda digeſtione temperatius eſt agendum, & ſtratũ de calce ſit magis tenue, ſtratúmque fimi magis ſuperelcuatum quàm in prima, & ita vlterius in digeſtio

geſtionibus procedes vſque ad vltimam, in qua non debet fieri ſtratũ de calce, ſed tantum de fimo. Poteſt etiam fieri digeſtio, ponendo ipſam cucurbitam cum materia digerenda per aliquod tempus ad ſolem in diebus canicularibus. Vel poteſt etiam poni ipſa materia digerenda in ſua phiala ſiue cucurbita ſuper furnum ſiue fornacẽ aliquam tempore hyemis. Poteſt etiam fieri aliqua putrefactio in ſpeculo calybis, ita quòd materia digerẽda ponatur ad ſolem, inter ipſum ſolem & ſpeculum, ita quòd radij ſolares ad id reuerberent, & ex calefactione iſta poteſt fieri digeſtio principaliter in diebus canicularibus. Aut quòd ponatur vas in aquã tepidam, quodammodo in balneo Mariæ, & hoc poteſt fieri duplici via: Vna, quod habeatur caldare in collo fornacis,

ita quòd ignis non ſit ſubtus, quia ex nimia ipſius ignis caliditate natura magis corrũperetur quã iuſtificaretur. Alia via eſt, quòd vas in quo materia eſt digerenda, ponatur in æſtate in cõgerie formicarum, ita vt fundus circulatorij ſit penitus ſepultus, & quòd ſol reuerberet ſuper extremitatem, & in hoc videbis mirabilẽ digeſtionẽ. Septimo & vltimo poteſt ipſa materia digeri & putrefieri in menſe Octobri in vinacea, quia etiã nullũ habet calorẽ per accidẽs, ſicut & ipſe fimus equinus, & ibi quãdo botri ſunt expreſſi, & habet etiã mirabilem operationem, dũ vaſa circulatoria in ipſa ſepeliãtur. Et licet à quãpluribus non ponãtur niſi ſeptẽ formæ digerendi, Iſidorus tamen de Iunipero ait, quòd ſi imponãtur prunę in cineres iuniperi, optime cooperiẽdo ipſum cine

Notabile de vinacea.

Notabile de iunipero.

cinerẽ, quòd poſsit cõſeruari ignis inextinguibilis per totum annum. Et in hoc cinere etiam poſsit fieri quamoptima digeſtio. Et hæc ſufficiant de putrefactione facienda, & materia digerenda.

Quomodo poſsit cognoſci, an vinum digeſtum circulatoriæ diſtillationi ſit aptum. CAP. IIII.

VInum ita ſeptem vicibus vt ſupra auditum eſt, digeſtum, poteris hoc modo, an ſit ad faciendam diſtillationẽ circulatoriã aptũ, probare. Accipe linteolum, & madefac in digeſto vino, poſtea accendatur cum candela, & ſi vinum comburitur abſque læſione & combuſtione lintei, nõ eſt ratum, ſed eſt verũ indiciũ, aliquã ſubſtantiã aqueam in eo ſuperſtitiſſe adhuc. Et ideo ſemper adhibenda eſt opera, vt digeratur toties, & tandiu, vt poſsit ex eo fieri

Alij voluñt quòd niſi quatuor vicibus debeat digeri.

fieri probatio. Sunt autem nonnulli, qui dicunt zuccarum debere immitti, & ſi ſit bene rectificata, zuccarum cum ipſo vino plane comburi. Notabis ergo iſtud, ita digeſtum vinum nondum poſſe appellari Quintam Eſſentiam, ſed ipſum ſubiectum Quintæ Eſſentiæ. Quũ vero pannus linteus aduritur cum ipſo, & quod planè perdiderit omnem ſaporem horribilem, acutum, & ſulphureum, ita quòd guſtanti videatur propemodũ dulce, & quod nil de fumoſitate reſtet in ipſa aduſtione. Et tunc temporis poteris appellare Quintam Eſſentiam. Sed in rebus inſenſibilibus: & nullum ſaporem habentibus aduertendum eſt ad fumum, ſicut in auro, & argẽto, & aliis metallis, & lapidibus pretioſis, ex quibus extrahitur aliquando Quinta Eſſentia, quæ aurum

Subiectũ Q. eſſentiæ. Quõ cognoſcitur Q. eſſentia in rebus ſenſibilibus et in rebus nullum ſaporem habentibus.

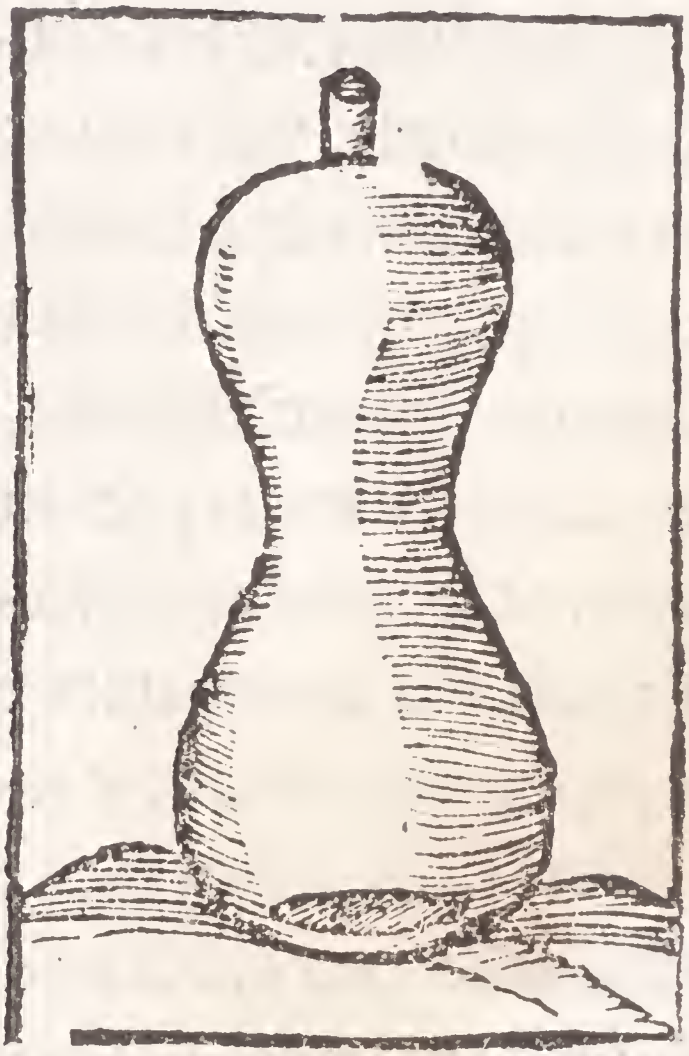
rum potabile ingreditur. Circulatoriæ verò diſtillationis vaſa ſunt diuerſa, à diuerſis tradita authoribus. Sunt enim aliqui facientes vas eo modo, quòd imponatur alembicus cæcus ſuper cucurbitam, & in ſupremitate faciunt paruum foramen, per quod materia immittitur ſiue extrahitur, quando debet circulatoriè diſtillari, & obturetur cum parua portione vitri, facta ad id vt vndequaque bene recludatur ne materia poſsit expirare. Poteſt etiam fieri clauſura de argento, eo tamen modo, vt foramen penitus ſit obſtruſum. Et hoc vas aliquibus dicitur Pellicanus. Cuius forma eſt hæc.

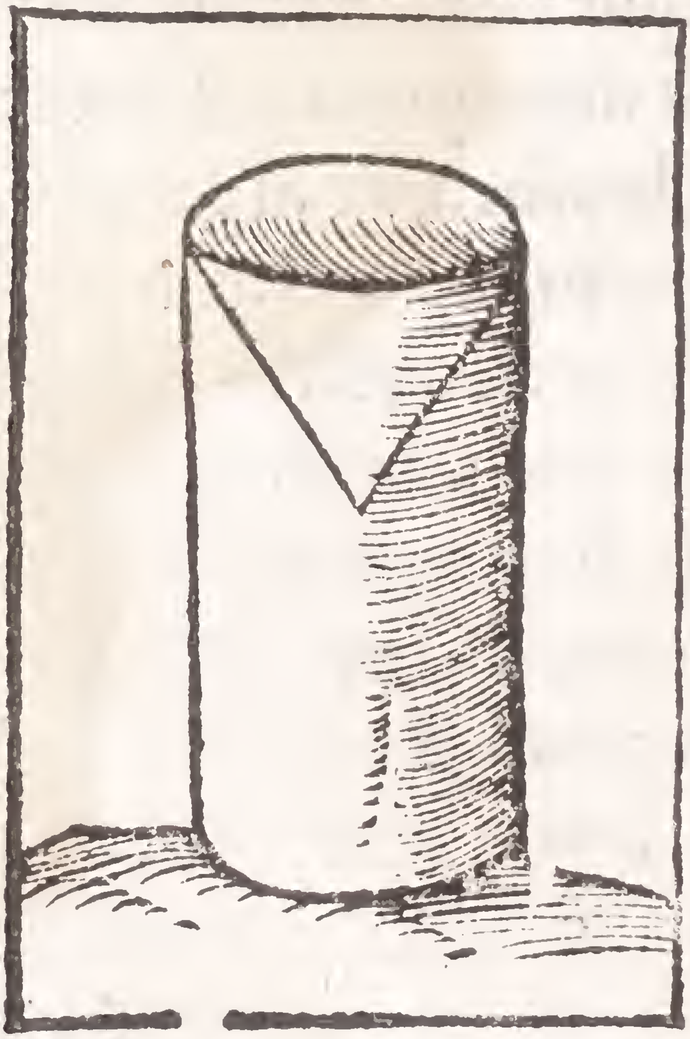
Diſtillationis vaſa diuerſa & circulationis.

*

Alij

Vas cæcũ circulatorium.

Alij verò faciunt vas in omni parte æquale, amplũ in fundo ſicut in collo. Cuius forma hæc eſt.

Sunt etiam nonnulli qui ponunt duas cucurbitas ro ſtris cõnexas, ita vt roſtrum vnius ingrediatur in ventrem alterius: Cuius forma ſequitur. Et hi poſſunt appellari duo fratres. Et ita materia

teria. circulariter diſtillanda deſcendit in vno, & in alio aſcendit, & iterum deſcēdit in aliud, & aliud aſcendit.

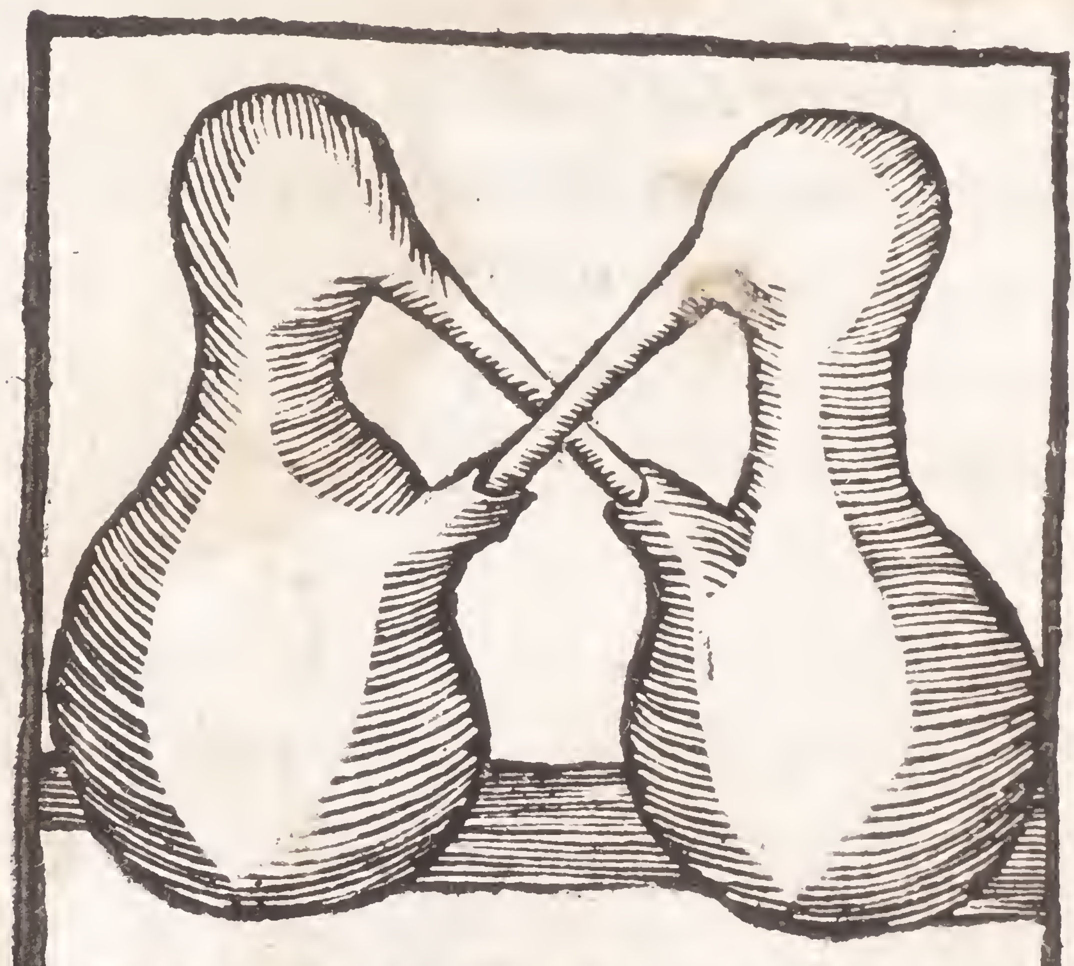
Alij verò faciunt vnum ſolum vas rotundum, ſuper & ſubtus largum, in medio verò ſtrictum, & habet roſtrum præcedens à parte inferiori, & quando materia dicto vaſi imponitur, bene recludatur cum vitreo vel argenteo obſtruſorio.

*

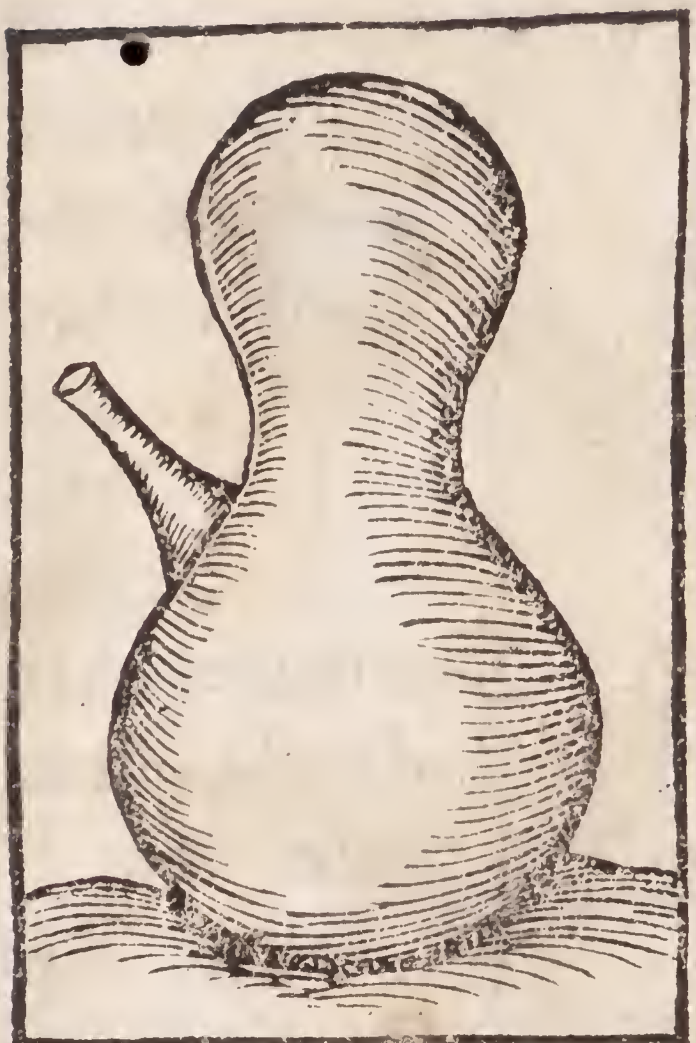
Alij

Vas quod dicitur gemini vel duo fratres & eſt vas circulatorium.

Alij verò habent cucurbitam cum alembico cæco, ſine roſtro, ita quod ſint duæ cucurbitæ, vna ſuperimpoſita alteri, & os inferioris eſt largius quàm os ſuperioris, & optimè lutetur alterum ſuper alterum, cuius forma immediatè ſequitur.

Alij

Alij verò faciũt vaſa circulationis æqualia, ita quòd ab vna extremitate ad aliã ſint eiuſdẽ magnitudinis, & in medio habet roſtrum ſicut hîc eſt.

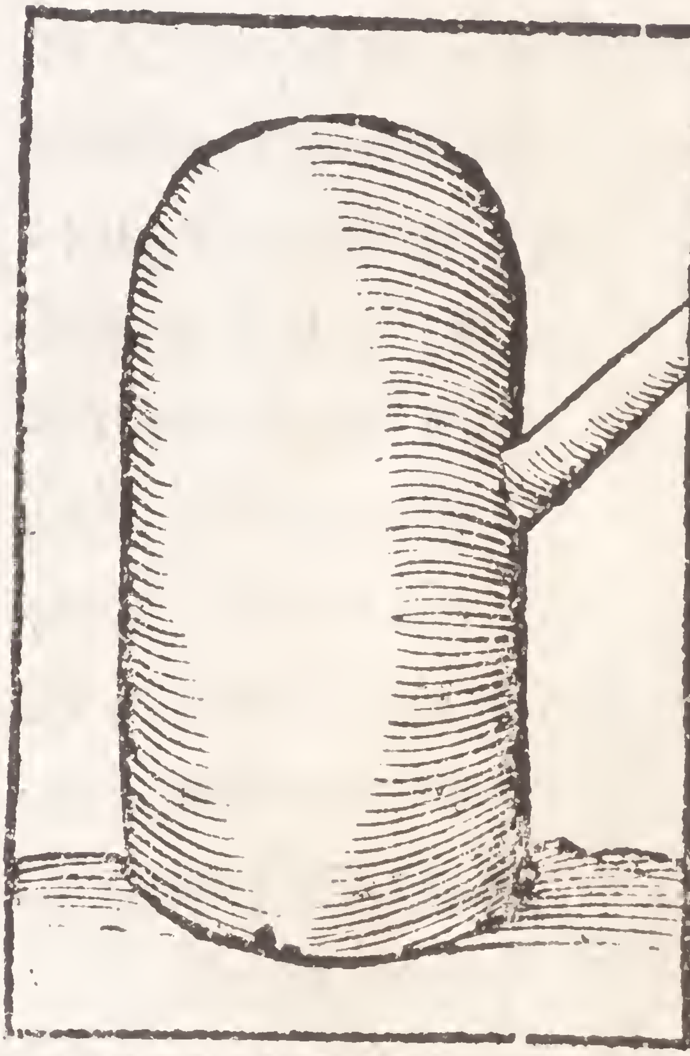
Vas cæcũ circulatorium.

Aliqui etiã faciunt vas vitreũ vniꝰ fragmẽti, & habet duas anſas ſicut duo brachia, ita ꝙ anſę ipſæ à ſuperiori parte procedentes, ingrediantur vẽtrẽ

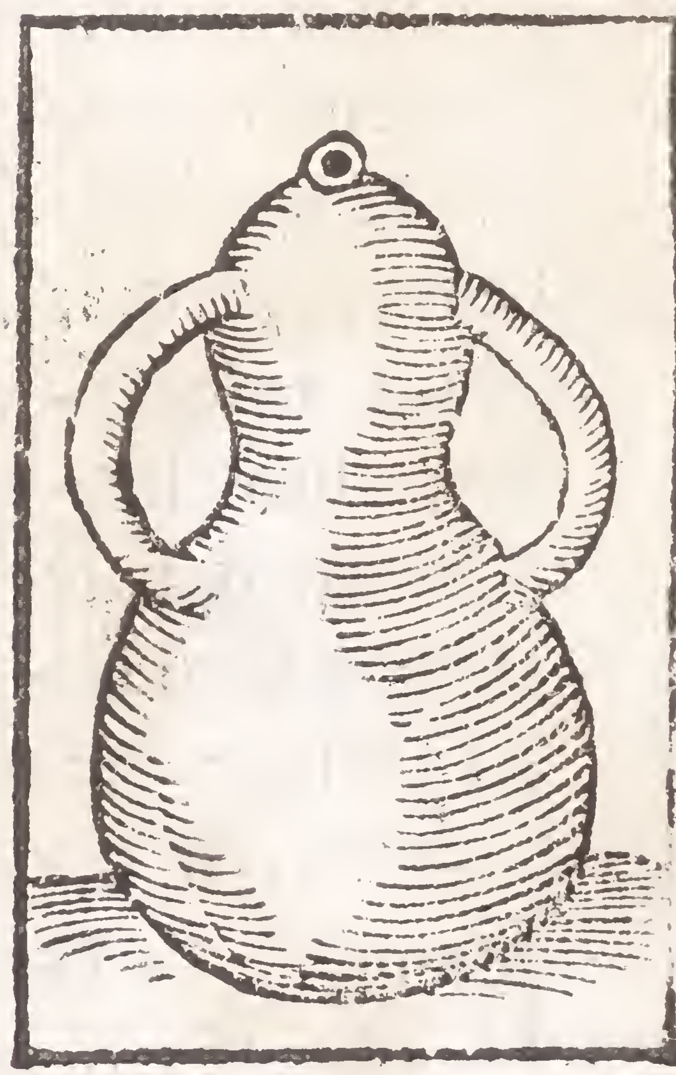
Vas cæcũ ſiue cucurbita cum lãbico ſiue roſtro ita quòd ſunt duæ cucurbitæ, vna ſuperimpoſita alteri.

Aliud vas circulare.

inferioris, & pars ſuperior paruum foramẽ cũ roſtro habeat, per quod immittitur & extrahitur materia circulanda, hoc modo.

Optimum vas circulatorium Hermetis.

Debet autem ipſum foramen optimè lutari, vt de aliis ſupra dictũ eſt. Et hoc tertium, extremúmque circulatorium vocatur ab aliquibus pellicanus, ab aliis verò

verò alio nomine, Vas Hermetis, & eſt nobiliſsimum & accommodatiſsimum inter omnia circulatoria, ſed rarò poſſunt fieri, quum vitrearij adeo rudes idiotæque ſint ad formam faciendam ex vno ſolo fragmento. Sed ſi poteris artificem expertum habere, non dimittas, quin tale fiat pro auro vel argento.

Quomodo, & quot modis ſit diſtillandum circulatoriè. CAP. V.

CVm ergo cognoueris, ſupráque ſcripta probatiõe expertus fueris materiam ante dictã per frequẽtem putrefactionẽ ſatis eſſe digeſtã, vaſáq; ad circulationẽ apta habueris, impone materiã in dictũ vas ad circulationẽ nobiliſsimũ, et recõde in fimũ equinũ, aut in diebus Canicularibus pone ad ſolem, aut in balneũ Mariæ, calefactũ vſq; ad primũ gradũ caloris, vel paulò plus ſecũdũ

Tres modi diſtillãdi circulatoriè.

quod videris materiam eſſe temperatam & ſubtiliatam per digeſtionem, & ibi lõgo tempore dimittatur, quouſque in Quintã Eſſentiam tibi deſyderatam conuertatur, & hoc poteris ex ipſo ſapore cognoſcere, vt ſuperius dictũ eſt. Et nota diligenter, quòd ſi appareat in fundo vaſis hypoſtaſis, hoc eſt nubecula quædã turbida, à materia ſua debet quàmprimum ſeparari per diſtillationem, & hoc facto iterum circuletur, vt incœptum eſt. Aut ſi commode fieri poteſt, debet colari in aliud vas circulatorium, ita vt groſsicies materiæ in primo vaſe relinquatur. Quum ergo diligens huius artis inquiſitor perceperit Quintã Eſſentiam in ſubtiliatione & purificatione materiæ vini vel fructuũ, æſtimet & credat ſimile id cõtingere in omnibus aliis huiuſcemodi

modi. Et ideo bene credendum eſt opinioni & ſententię Ariſtotelicæ, quòd materia ita per diſtillati onẽ nobilitata & immateriata, non poſſit vltrà reduci ad formã vel ſpiritualitatem aliquã, quum ſit ſine ſubſtãtia elementata, excedẽs formalitatem & corruptionem, & ideo eſt quaſi corpus cœleſte. Nam ſicut ipſum cœlũ ſe habet ad omnia inferiora, ſic etiã ipſa Quinta Eſſentia ad omnes complexiones & qualitates. Et quemadmodũ omnia ſydera curſum ſuũ habent ex nobiliſsima influentia primi mobilis, ſic etiam cunctæ medicinæ quibus Quinta Eſſẽtia admiſcetur, virtutem ſuam attrahunt ab ipſa, quemadmodum adamas ferrum. Sed quoniam adeò magnum exigit laborem, & parit multũ faſtidij, ideóque ab omnibus floccipenditur, hinc fit vt noſtra

Notanda ſunt hæc.

Curſus ſyderum ex influentia primi mobilis.

ætate paucifſsimi inueniãtur Philo-ſophi,ꝗ huic negotio nauent operã.

Quid inter ſe diſtẽt Circulatio & Digeſtio. CAP. VI.

Differentia inter circulationem & digeſtionẽ.

MAximopere conſyderandum eſt, quid diſcriminis inter circulationem & digeſtionem ſit. Primum ergo de vitris,quæ ad quodlibet horũ neceſſaria ſunt,dicendum. Ideóq; oportet, quòd habeas ad digeſtionẽ inſtrumenta & cucurbitas in ſuperiori parte amplas,ad imponendum in ipſas ſubſtantiam groſſam, ſuper quæ imponendi ſunt alembici cæci, ſine roſtro, ita quòd quando iń ipſis ſit digeſtum, poſsis materiã groſſam extrahere, amoto alembico cæco, & imponendo aliũ cum roſtro. Si autem materia ſit clara,cum eſt ſemel diſtillata, & fæces non immiſceãtur cum diſtillato,ſicut eſt in ipſa Quinta Eſſentia vini,

ni, tunc poteſt capi circulatorium, ita vt infra & ſupra ſit æquale, & amplum in vna forma. In medio verò debet eſſe ſtrictũ, & circa caput inferioris vẽtris habeat cannale in longitudine vnius digiti, in groſſitudine verò ſit minus digito. Sunt tamen aliqui, qui faciunt vaſa ad circulandum, quæ appellantur Pellicani, cuius forma eſt hęc.

Vas circulatorium Hermetis quod dicitur brachiale & ſecundum aliquos dicitur pellicanus, ſed meo iudicio pellicanus meli' dicetur: cuius forma hîc inferius deſcribitur.

In hoc poſsũt res clarè digeri, & quodlibet etiam circulari. Sed hæc vitra, quũ ſint difficilis opere, à vitreariis noſtris non poſſunt fieri. Et ipſe ego amicũ peropti

mum habeo Friburgi, qui in partibus Delphinatus propè Viennam voluit facere fieri huiuſmodi pellicanum à vitreario quodam, ſed non potuit habere pro pretio triũ librarum Thuronenſium, quæ ſunt apud nos duo floreni Rhenenſes. Quicquid tamẽ ſit, ſcito, quòd hoc ipſum ſicut in pretio iſtius inſtrumenti omnia alia ſuperantur, ſic etiam hoc ad omnia nobilius eſt, quàm quodcunque vas circulatorium quod fieri poſsit. Et ideo conſulo omnibus huius operis ſtudioſis, quòd ſi hoc vitro indiguerint (dummodo vitrearium expertum inuenire potuerint) nequaquã argento vel auro parcant. Eſt igitur differentia inter fermentandũ ſiue digerendum, & circulandum, & præcipue in hoc, quòd conſyderandum eſt totis animi viribus: quomodo vitrum ſit imponen

Vas ad circulationẽ optimum.

Differentia inter circulationem & digestionẽ.

ponendum. Dum ergo volueris digerere, accipiatur vna cucurbita cum alembico cæco. Si verò materia eſt depurata, ſumatur circulatorium, & imponatur materia digerenda & fiat fouea, ſicut ſupra ſcriptum eſt, in qua fiat ſtratum de calce viua pulueriſata, in ſpiſsitudine trium vel quatuor digitorum, ſuper quo fiat aliud ſtratum per ſeptem aut octo digitos de fimo equino nõ nimis molli & putrido, nec etiam nimis duro. Et circa circulatorium ponatur vndique fimus in altitudine ſicut eſt ſtratum de ipſo. Hoc ergo facto, fouea impleatur cum terra in altitudine vnius pedis cum dimidio, & ponatur de aqua ſupra vitrum, ita quòd deſcendendo de fimo in calcem calefaciat fimum ipſum. Et omni hebdomada renouetur calx & fimus duabus vicibus.

Poſſet etiam poni in foueã de fimo vel vinacea recenti, abſque calce. Quum verò volueris extrahere vitrum, cùm materia ſatis eſt digeſta, caute excipiatur, ne aliquo violento motu concutiatur & rumpatur. Dum verò volueris circulare, imponẽdum eſt vitrum, omni forma & modo prædicto. Excepto, quòd ipſum circulatorium in ſuprema parte nõ debet eſſe occultatum, vel in fimo abſtruſum, ſed ſaltem inferior pars inſtrumenti debet reponi in calce vel in fimo vſque ad mediã partem & ad omne minus tertia parte debet eſſe extra fimum ad aërem, vt ex frigore iterũ deſcendat quod à calore in collum circulatorij aſcendit. Et hoc etiam poteſt fieri in balneo Mariæ, vel in calida arena, ponendo materiam circulandã diebus æſtiuis ad ſolẽ, aut quod ponatur

tur tempore autumni in vinaceam recentem, poſtquam botri ſunt expreſsi, ſicut iam ſæpius in antecedentibus notatum eſt.

De modo extrahendi Quintam Eſſentiam abſque vllo labore vel expenſa. CAP. VII.

PErſpeximus illud Vergilianum: Non omnia poſſumus omnes. Præterea & illud Heſiodi in libello Opera & dies: Nō vni dat cūcta de9 &c. Et cū propter nimiū laborē, qui ſemper faſtidiū & nauſeam facit, & propter magnas expenſas, quæ in hoc opere egregio nō immerito ad hiberi ſolēt, paucos admodū videamus laborare modo p̄dicto. Statuimus igitur tradere modū breuiorē & faciliorē, minúſq; expenſarū egētē. Scio enim perplures eſſe ſtudioſos huius artis, qui ex ipſa lectione noſtri operis poſſent ab hoc egregio

gio labore ob expẽſas abduci. Ideo alium modũ extrahendi Quintam Eſſentiã vini, abſque magno labore & expenſa, illis præſcribemus, & eſt talis: Cape devino meliori quod innenire potueris: ſiue ſit albũ ſiue rubeũ, quod parũ ſit dulce, & hoc diſtillabis per alembicũ quatuor vicibus, ſicut cõmuniter fit apud nos aqua ardens, vel aqua vitæ, & ſic poteſt fieri ſæpius: melius foret, vt pro

batione poſsit apparere, ipsũ ſatis ſupérque eſſe diſtillatũ, ita quòd cũ in vas argenteum vel ſtanneum fuerit impoſitum, quòd incenſum penitus aduratur, ita

ita vt nulla humiditas in vaſe remaneat, quia hæc eſt vera probatio. Et vinũ ita diſtillatũ, eſt accommodatiſsimũ ad hoc opus diſtillationis circulatoriæ. Hæc ergo materia ita digeſta & rectificata, ponatur in hũc pellicanũ anſatũ, quẽ nunc vas Hermetis nũcupamus, & habeat in ſummitate foramen, per quod immittitur & extrahitur materia circulanda. Quum ergo hæc materia ita fuerit in vaſe bene lutato, & cũ luto forti cæmentato, vt vires materiæ euaporare nõ poſsint, & ex frequẽti aſcẽſione & deſcẽſione ipſa aqua vitæ in veram Quintam Eſſentiam conuertetur. Et ipſum vinum ita diſtillatum, vt ſupra dictum eſt, cum habeat omnia quatuor elemẽta, tamen per crebram motionem & agitationem, quæ fit propter aſcenſum & deſcenſum, de corruptibili in quo

Pellicanus anſatus, vel vas Hermetis.

quodammodo incorruptibile trãſiret, cõuertitur. Si ergo videtur per crebrum aſcenſum & deſcẽſum diſtillationis impurũ à puro, & groſſum à ſubtili ſeparari, quãto magis id contingit in diſtillatorio, quia millies milleſies ſurſum & deorſum agitatur, quãto magis exiſtimãdum eſt putrificari ipſam materiam elementatã, & conuerti in ſubſtãtiam inelementatã & corpus incorruptibile. Igitur quanto cœlũ ipſum incorruptibilius eſt ipſis quatuor elementis, tãto magis ipſa Quinta Eſſentia incorruptibilior eſt corpore elementato. Quum autem illa ſublimatio multoties fuerit facta in diſtillatorio prædicto, tãdem aperiatur foramẽ quod eſt in ſummitate pellicani, & ex ipſo pretioſiſsimo & fragrantiſsimo odore poteris cognoſcere, ſi ſit aliquid ex quatuor ele

Quinta Eſſentia incorruptibilis.

elementis reſtans in ipſa materia, quæ debet conuerti in Quintã Eſſentiam. Quia ſi ad Quintã Eſſentiam perfectè venit, exibit ex circulatorio odor fragrantiſsimus, ita pretioſus, vt videamur eſſe ad cœlum eleuati ex eius odore & nimia dulcedine, & apparet quodãmodo, eſſe fragrantia cœleſtis. Et ſi aliquẽ locũ domus ſecretum intret ille fumus, adeo replebit totã domum, vt nihil ſuauius, nil amœnius, nil denique odorãtius vnquã ſenſiſſe videaris, ita vt ſit mirabile dictu & ferè incredibile. Si quoq; ponatur in sũmitate turris, oẽs aues ad ſe attrahet quæ circa ſunt in viciniis. Si verò cõtigerit quòd non ita adoleat, iterũ claudatur pellicanus, & bene lutetur, & rurſum imponatur ad diſtillationem circulatoriam tandiu, quouſq; appareat effecta ipſa Quita
Eſſent

Eſſentia, ſiue vt vult Raimundus lib.j. cap.ij. Mercurius vegetabilis, quod ſemper ex odore ſupradicto poteris cognoſcere. Et non ſolùm habet illum odorem & ſaporem excellentiſsimum, ſed etiã quandã incorruptibilem incorruptionem circa alias medicinas: & certe nullam habet aduſtionem in ore, ſicut aqua vitæ, neque etiã aliquam humiditatẽ ſiue phlegma, quia omnis materia terreſtris & elemẽtaris in fundo reſidet. Et ſicut ipſum cœlũ eſt cõpoſitũ ex materia & forma, ſic etiã ipſa Quinta eſſentia, & ideo ipſi cœlo cõparatur. Nec tamẽ eſt omnis corruptionis expers, quia ſi eſſet perfectiſsima in incorruptione, ſine aliquo obſtaculo faceret noſtra corpora perpetua & æternalia, quod ab ipſo omniũ creaturarũ creatore nõ permittitur, quum ſtatuerit nobis

Q. eſſentia nõ eſt omnino incorruptibilis.

bis terminum vitæ, quem præterire non poſſumus, vt ait Pſalmographus, quia teſte Seneca, Nihil certius eſt morte, & nihil incertius hora mortis. Et ideo quum res aliqua in Quintam cõuertitur Eſſentiam, hoc non eſt diuinum, ſed naturale, fit tamen cum adminiculo & iuuamine omnipotentis Dei, ſine quo factum eſt nihil. *Chriſtianus ſermo*

De modo facili diſtillationis circulatoriæ, & extrahendi Q. Eſſentiã abſque igne. CAP. VIII.

SI in hoc opere excellentiſsimo omnes expenſas, & (quod maximũ eſt) temporis conſumptionẽ, & perditionem ſubterfugere deſyderes, ſerua & hanc viã duplicẽ extrahendi Quintam Eſſentiam, poteris hoc facere abſque vllo igne vel carbonibus. Prima via eſt hæc: Accipiatur fimus equinus, & imponatur in *Duplex via Quintã Eſſentiã extrahẽdi abſque vllo igne.*

quoddam vas magnũ & profundũ, vel in foueam factam ad hoc, & in medio fimi ponatur diſtillatorium impletum cũ materia diſtillanda ad duas tertias, & tertia pars remaneat extra fumum vacua, quia Natura id deſyderat, vt materia poſsit habere aſcenſum & deſcẽſum, & poſsit per conſequens in aquã clariſsimã con uerti, & hoc fit abſque vllo labore vel igne: tamen oportet omni hebdomada renouare fimum, ſaltẽ vna vice. Et hoc etiam poteſt fieri in vinacea, vt ſupra dictum eſt, dummodo accipiatur tempore vindemiæ, ſtatim cũ botri in torculari expreſſi ſunt, & in hoc videbis mirabilem operationem. Vel etiam poteſt fieri diebus canicularibus ad ſolem. Et ideo diuina prouidentia æquè pauperibus ac diuitibus prouidit, vt poſsint habere modum operationis

huius

huius artis. Poteſt etiam extrahi Quinta Eſſentia ex vino turbido, immundo, & putrido, dum tamen non ſit acetoſum, quia tunc præſumendũ eſt, ipſam Quintã Eſſentiã ex tali vino exhalaſſe, & euaporatã eſſe, vt ait Lullius lib. j. capit. iij. Et quanquàm vinum ſit putridum & peſsimæ ſubſtantiæ, tamen in ipſo ſemper remanet Quinta Eſſentia, quod poteſt ex hoc cognoſci: Quũ enim habes vinũ corruptũ quod in bono loco ſit natũ, & ſit aliquo modo factum turbidũ, aut malè ſaporoſum, tamen videmus de eo fieri optimã aquamvitæ. Et ideo non eſt reiiciendũ tale vinũ à pauperibus. Licet enim vinum ſit imperfectum, & aliquo modo corruptum, illius tamẽ Quinta Eſſentia nullo modo eſt læſa. Alia via extrahẽdi Quintã Eſſentiã abſq; vllo labore vel igne

Ex omni vino, immundiſsimo etiã, ſed nõ acetoſo, põt extrahi Q. Eſſen.

Secunda via extrahendi Q. Eſſentiã abſque igne.

eſt hæc. Recipe nobiliſsimã aquam vitæ, quã poteris reperire, ponatur in vitrum cum collo longo, habente in ſummitate foramen, quod debet claudi, & lutari cum tali cæra, vt infrà docebitur. Vertatur vitrũ, & cum collo imponatur in fimum, ſicut ſupra multoties eſt dictum, ita quòd groſsities materiæ reſideat in fundo ipſius diſtillatorij, & quum aliquandiu longo tempore fuerit in fimo ſepultũ, denuo extrahatur ab ipſo leniter, in forma, ſicut eſt impoſitum, cuius forma eſt hæc.

Tunc

Tunc videbis ſeparationem puri ab impuro, & ſubtilis à groſſo, & omnis materia groſſa erit circa collũ vitri, Recipe ergo ſtillũ ferreum ſubtilẽ & acutum, infigatur ab inferius in cæram, vſq; quo ſit perforata vſq; ad aquã. Poſtea extrahe ſtilũ illum, & exibit groſsities materiæ terreſtris, quę in collo diſtillatorij reſidebat. Et poſt quàm totã diuiſeris vſq; ad ſubtilitatẽ Qu. Eſſen. vertatur diſtillatoriũ cũ digito obſtruſum, & reſiduũ quod in vitro ꝑmanet, eſt ipſa Qu. eſſentia. Sed tamen non eſt ita pre-

cioſa, ſicut illa de qua ſupra diximus. Simili modo pōt capi aqua ardēs, in vitrū poſita, directè vt nō vertatur, & ita ſepeliatur in fimo per aliquod tēpus. Poſtea coletur materia groſſa, quę reſidebit in fundo, à ſubtiliori pmanēte circa collū vaſis, tamē etiā non eſt ita efficax ſicut prima. Attrahit tñ omnes virtutes herbarū, & aliarū materierū, & ideo nō eſt omnino vilipēdēda. Reperiūtur etiam multò faciliores viæ pro inopibus & pauperibus, qui non poſſunt oleū & operā huic operi ſemper impēdere. Sed tñ piè conſulo, vt primā viā ſecteris, quū ſit optima & excellentiſsima, & fit paruo admodū labore, & pauco argēto. Nec te pigeat paruū in hoc tēpus terere, & aliquātulū nūmorum elargiri. Inuenies etenī, quū fuerit perfecta, millenariū fœnus in ipſa.

Si autem volueris extrahere Quintam Eſſentiam de dolio vini tempore autumni, dum adhuc eſt nouum, & in vaſe bulliens. Quum ergo volueris ſpiritus educere ex ipſo dolio, abſque omni detrimento vini, fac fieri ex duro & robuſto ligno, valde ſicco cãnale vnum in magnitudine brachij, & fac pari modo fieri colatorium amplum, quod ab interius & ab inferius habeat groſsitudinem pollicis, vel paulò plus, & habeat longitudinem duarum palmarũ. Intrudatur ergo cannale prędictum in dolium eo modo, vt non ſit poſsibile ipſum facilè amoueri, & vas ipſum vndiq; obturetur meliori via qua poteris. Et cùm omnia fuerint bene obturata & clauſa, pone tres aut quatuor calamos ſtramineos circa ipſum cãnale, quia ſi non ita faceres, totũ vinum à dolio ſece-

Quinta eſſentia ex muſto.

deret & emanaret, & ſuper canale imponatur alembicus, & omnia cũ linteo optimè circumuoluantur, poſtea cum luto ſapientiæ lutentur, & de alia parte vaſis pones receptaculum, & ſinas ita ſtare, donec vinũ ſit defecatum & depuratum, & omnes ſpiritus in receptaculũ tranſibunt, & hoc fit abſque vllo nocumento vini.

Forma autẽ vaſis hæc eſt.

Vas circulatorium Hermetis.

Poſtquã verò omnes ſpiritus fuerint collecti, mittãtur in diſtillatorium ſiue in circulatorium Hermetis. Cuius figura eſt hæc.

Me

Doliū pro Q. Eſſentia è muſto extrahenda.

Melius tamen foret, quòd dolium ſepeliretur in vinaceis, ſed oportet carnale eſſe ita longum, vt extra fimum appareat, ſuper quod ponatur alembicus cum receptaculo, nullo modo vinaceam attingente. Et cū ita vna vel alia via ſpiritus collegeris in receptaculo, ponantur in pellicanum, & diſtillētur circulatoriè, omni modo & via vt ſuprà.

De modo extrahendi Quintam Eſſentiam à quatuor elementis, ad reſoluendũ in ea ſolem pro auro potabili.

CAPVT IX.

DIctum eſt ſuperius ſatis, quid ſit ipſa Quinta Eſſentia, & cuius ſit operationis, quomodóque extrahatur à materia ſua, et modus extrahẽdi æquè pro pauperibus ac diuitibus, & cũ qua nõ ſolùm vires auri, argẽti, æris, & aliorũ metallorum, ſed etiã lapidũ pretioſorum & herbarũ elici ſolent, dum in eam immergũtur. Sed tamẽ non ignoro, quàmplures ſtudioſos, vltrà progredi deſyderare, cogor itaq; referre, quod ex frequẽtiori lectione, experientiáque, quę rerum eſt magiſtra, cõſecutus ſum, ſcilicet modum extrahendi Quintã Eſſentiam ex vino, in qua quidem aurum, argentum, margaritæ, & lapides pretioſi, aliáq

Experientia rerum magiſtra.

aliáque metalla diſſolui poſſunt, ad faciendum aurum potabile, quod tamen magis congruit Artiſtis, qui Alchymiæ riuulos ſcrutãtur, quàm medicis. Et licet multi ſint veterum ſcriptores, qui doceant modum extrahendi Quintam Eſſentiam vini, per ſeparationẽ quatuor elementorum, ita quòd in vnam redigantur ſubſtãtiam & eſſe, quod quidem ita ſubtiliatum, & tanquã ab humoribus & omni ſuperfluitate quatuor elementorum extractũ, dici poteſt Quinta Eſſentia, ad reſolutionẽ Solis. Per hanc ergo non ſolùm poterimus ipſum reſoluere, ſed etiam omnes eius vires extrahere, ita quod poſsit ingredi aurum potabile. Sed certè quicũq; penitus materiã perſpexerit, potius Alchymiæ quã Medicinæ conuenire iudicabit. Verùm non nego, veteres quãplurimos in-

ueniſſe modos huiuſmodi, ad diſſol uendum Solē, magis tamen aptauerunt ad Alchimiā quàm ad Medicinam. Hac ergo arte multi ſunt decepti, putantes fieri aurum ex tali Quinta Eſſentia. Et quanquam in multis ſit conſtans, & habeat pondus, nitorem, & clangorem auri, tamen noſtro tempore id vera probatione falſum eſſe diiudicatur, quū in tenuiſsimas laminas minutim malleetur, & in aqua forti cum aliis metallis reſolutū fuerit, vel etiam per Antimonium (quod vltimum auri eſt ſupplicium) probetur, vnde fictus & peregrinus color ad vnguem dignoſcitur. Ideóque Arnoldus de Villa Noua ait: Vinū in quo lamina auri quadrageſies aut quinquageſies extincta fuerit, apud quoſdā loco auri potabilis habetur. Vnde etiam Ioannes de Rupe ſciſſa ait: Quòd

Ex Quinta Eſſentia non fit aurum.

Antimonio probatur auri falſus color.

Quòd melius fieret id vinum extinctionis laminarum auri, ſi ipſum aurum fuiſſet calcinatum, & in pulueрrem ſubtiliſsimum redactum, vel quòd lamineтur tenuiſsimè, & poſt eà in parua fruſta ſciendatur, quia ex ipſo facilius virtus extraheretur, ſi ſit ita minutim ſciſſum, quàm ſi ſit laminatum. Sit tamē aurum naturale mineralibus terræ repertum, nō quòd humana ſubtilitate & induſtria ſit factum. Hoc enim virtutem nullam habet ad conſeruandū vitam humanam, ſed magis eſt deceptio & obfuſcatio oculorum. Quis enim Alchymiſtarum audeat ſe iactare, aurum vnquàm abſque materia venenoſa (quæ eſt Mercurius) compoſuiſſe? Et ideo reuerà hoc Alchymiſtarum, licet colorem veri auri habeat, formam etiam ac clangorem & pondus, tamen non habet virt

Alchimico non, ſed naturali auro ineſt virtus cōſeruandi vitam humanam.

virtutem ſicut aurum minerale. Talis ergo Eſſentia vini poteſt ab ipſo vino optimè extrahi, ſecūdùm opinionem & doctrinā veterū. Quorum ego viam (omiſsis aliis verborum ambagibus) enarrabo. Accipe aurū, & mallea ſubtiliſsimè ad reſoluendum in formam potabilem coloris auri. Quo per ſe, aut etiam aliis medicinis appoſitus, poterimus vti, vt infrà docebitur. Quanquam etiam ſit alia via reperta ad reſoluendum aurum cum aqua forti, aut cum aceto diſtillato, aut per vrinam humanam diſtillatam, de quibus loqui non conuenit in loco medicinæ, quum magis ſint corroſiua naturæ quàm ſalubria. Et quāquam poſsit huic materiæ acutæ aliquid adimi, vt quidam volunt, tamen non eſt ſecurū, & non bene credibile. Et ſi fieri poſſet, nollem tamen

Diſſolutio cū aqua forti nō eſt mera diſſolutio: ſed potius calcinatio ipſius metalli.

tamen eo vti. Philoſophi enim noſtri dicunt: inter duo dubia certius eſſe eligendum, & incertius fugiendum. Eã ob cauſam monſtrabimus faciliorem & ſubtiliorẽ viam ſeparandi Qu. Eſſentiam à quatuor elementis, & in vnũ eſſe digerendi, per acuitatem quæ in ipſa eſt mixta, cũ ſubtilitate, per quam aurũ & argentum, & alia metalla poſſunt reſolui. Etiam extrahendi virtutem ex ipſa, vt in formam potabilem, aquæ ſimilem reduci poſsit, per quam acuitatem ipſa metalla reſoluũtur, & per nihil aliud, dum quatuor elementa nondum ſint ſeparata, & terra ipſa calcinata, ſiue per aduſtionem facta & verſa in ſalem, calcem, vel cinerem, in formá cuiuſdam lapidis, dicti ab aliquibus antiquorum, Lapis Philoſophorum. Et viæ ſunt duæ. De communiori aliquid factũ, cum diſc

Duæ viæ ſeparandi Q. Eſſentiã à quatuor elementis.

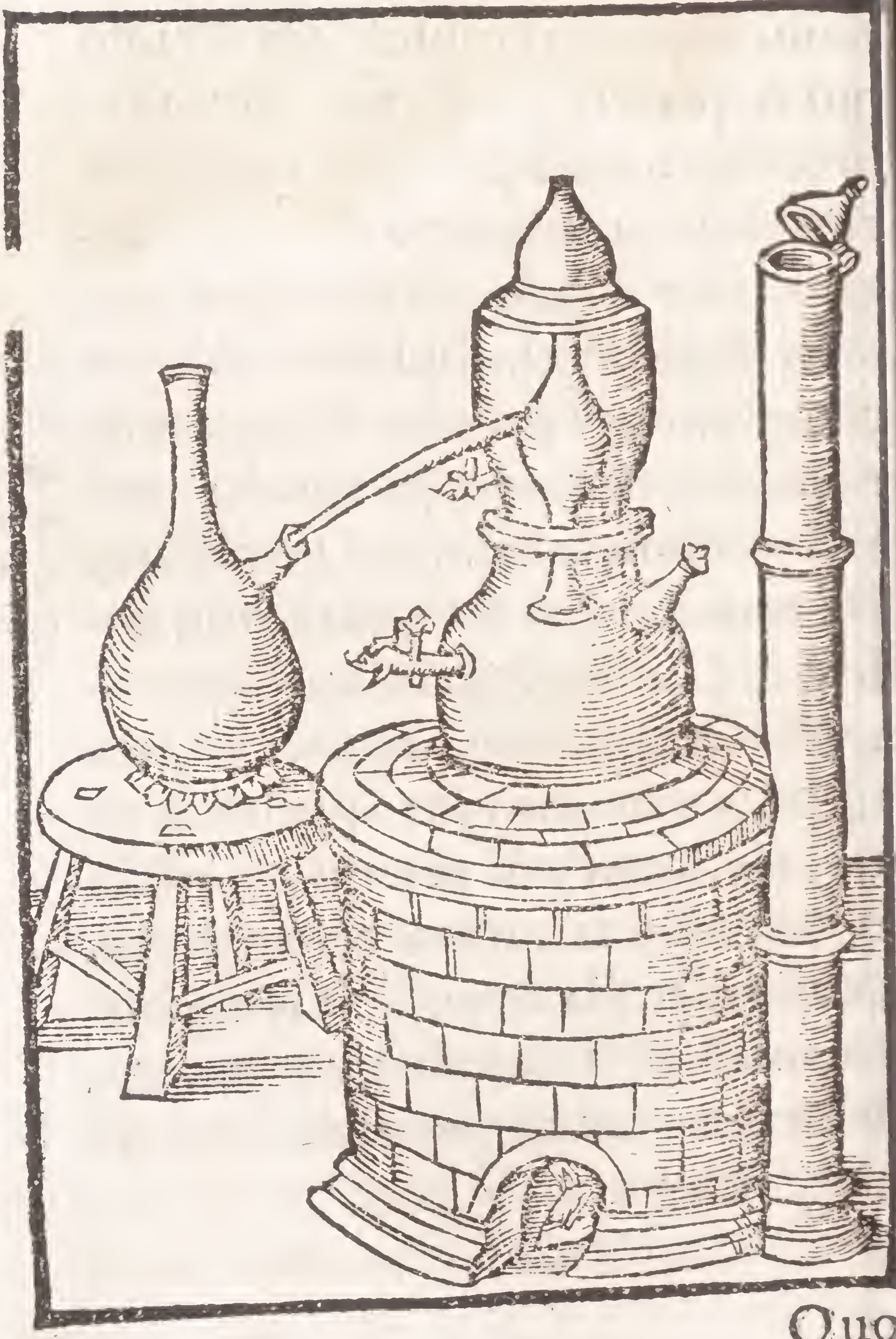
diſcretione extrahitur de vino ſuprà dicto, in quo eſt magnus labor. Taceo (ſicut prius docui) ipſam ſubtilem ſubſtantiam tanquàm animam, à groſſo, hoc eſt, ab ipſo corpore ſegregatam, per ſuam ſubtilitatem rem aliquã ſubtilem ſubtiliorem poſſe facere & penetrare, per quod vires & efficacia eius mirum in modum multiplicatur. In tali ergo Eſſentia poteſt extrahi virtus cuiuslibet rei, ſicut Solis, Lunæ, & aliorum metallorum, margaritarũ, lapidum pretioſorum, herbarum & cætera id genus alia, ſed non poteſt diſſolui aurum. Alia autem via eſt, quòd ſeparando ab ipſa Quinta Eſſentia aërem, ignem, aquã, & terram, poſtea apponendo per calcinationem terræ aliis qualitatibus, & in vnum ſublimando, per crebram diſtillationem circularem, & dige-

ſtion

ſtionem poteſt diſſolui aurum. Modum autem faciendi talem Eſſentiam, duplici via intelliges. Primò quì & qua via ſeparanda ſint quatuor Elementa, & quomodo iterum poſsint in vnum corpus redigi. Et hoc modo ſecundùm quoſdam lapis Philoſophicus videtur compoſitus, & per eius latentem & occultã vim omnia mineralia metalla poſſunt reſolui, ad tingẽdum, colorandum, & coagulandum Solem & Lunam, & alia. Secũdò quomodò ſit ſeparanda terra, extracta Quinta Eſſentia, per quam virtus terræ elicitur, & per quam etiam poteſt reſolui aurum vel argẽtum, & alia metalla, & poſſunt redigi in formam & ſubſtantialem potum, humanæ vitæ conſeruatiuum & reſtauratiuum.

Lapis philoſophicus omnia mineralia metalla reſoluit.

Aliud balneum Mariæ, differens ab eo de quo ſupradictum eſt.

Quo

Quomodo fiat Quinta Eſſentia ad reſoluendum Solem pro tincturis.

CAPVT X.

RЕcipe ergo de vino rubeo meliori, quod inuenire poteris, & quod nullo modo ſit ſophiſticatū, vt ſupra diximus, & diſtilletur per tres vices in furno tali. Hæc autem fornax ab aliquibus appellatur Balneum Mariæ. Eſt tamē differēs ab eo de quo ſuprà dictum eſt. Quare ſuprema pars, ideſt, alēbicus, qui recipit ſpiritus, & ipſos reddit, debet ſtare in aqua tepida, & debet per ipſam aquam regi, ita vt vinum diſtillandum eò minus aliquam complexionem igneā amplectatur, quæ per multas & varias diſtillationes difficilimè abſtraheretur, & magis per conſequens eſt nociuum quàm proficuum humanæ naturæ. Sicut

Aliud balneum Mariæ.

apertè videre poteris ipſum carnale diſtillatorij, in quo eſt vinum, tranſgredi & tranſire per ipſam aquam tepidam. Sed aliud balneum Mariæ, de quo ſuprà eſt dictum, habet infimam fornacis partem ſicut caldare, in quo debent poni omnia vaſa, & inſtrumenta diſtillatoria cum aqua, & ſuperior pars, quæ eſt alembicus, in nulla aqua debet ſtare, ſed propriè ipſa cucurbita, in qua eſt vinum, quod debet diſtillari, & hoc eſt balneum Mariæ. Et quandocūque in primo balneo caldaris aliquid eſt diſtillandum, adhibenda eſt opera, vt habeantur diſci ſiue circuli plumbei magni & parui, ſuper quibus ipſa vitra debent ligari, ne ex calefactione aquæ balnei hinc inde agitentur & rumpantur, cuius forma hæc eſt.

Et

Iſtud vas debet eſſe de cupro.

Et nota, quòd in tali balneo c l-dare debet eſſe immuratum & in latere fornacis habeat longum cannale de cupro vel ferro, in quod iniiciantur carbones, qui debent eſſe ſubtus caldare igneſcẽtes, vel quod calor ipſe carbonũ reuerberet contra caldare, quia in ipſo cannali non poſſunt aduri, ea ex cauſa, quòd ea ſunt foramina in fornace, & etiã propter clauſionem cannalis. Item

alẽbicus qui in aqua ſtat, debet eſſe de cupro, & ab intus ſit ſtannatus. Et ſuperius & inferius vaſa inſimul cæmentẽtur, & in exteriore parte, vbi ſunt iũcturæ, cũ ſtãno lutentur optimè, ne aliquid aquæ poſsit ab hac abire. Quũ verò aqua fuerit calefacta, aperiatur pullus ſiue lixale inferius, & emittatur aqua calida, imponẽdo de nouo aquã frigidã, quia ex hoc aqua vitæ melioratur in diſtillatione, & cò minus calidã & igneã naturã ad ſe attrahit. Inſtrumẽtũ verò vel vas in quo aqua cõtinetur, debet eſſe de cupro vel auricalco, & ſit latũ in modũ vnius palmæ, vel paulò plus, & in medio habeat foramen, & circuitus qui eſt ab extra, ſit latus & ſpiſſus duobus digitis, & ponatur ſuper ipſum caldare quod eſt in fornace, & foramẽ caldaris non ſit maius ipſo foramine, quod in diſtillatorio eſt, & omnia

bene lutentur cum luto ſapientiæ, vel cum luto immixtis lanis, quæ à tonſoribus panni reiiciuntur. Quũ ergo vinum tuum ita in caldare impoſueris, omnia lutata & cæmentata in loco ſuo permaneant, donec tantum de vino diſtillaueris, quantum tibi ſuffecerit vel libuerit, quia

ſi tolleres aliqua, maiorem haberes pœnã reſtruendi, ſi forſan non ſatis vini haberes, & ideò in caldare inferiori eſt lixale, ꝑ quod debet emitti aqua, quũ vinũ fuerit diſtillatũ. Et quum nõ fuerit plus efficaciæ in ipſo vino, aliud

deber imponi à parte ſuprema, vbi eſt paruũ foramẽ,in quod immittatur colatoriũ,per quod implebitur diſtillatoriũ. Deinde optimè claudatur,vt nullus vapor poſsit exhalare, & claudatur inſtrumẽto ſtãneo.

Et lutetur cum luto facto ex crinibus. Et ſcias, quòd paucæ tales fornaces reperiuntur apud Artiſtas noſtros. Quum ergo omne vinum tuum diſtillaueris,reſeruandum eſt phlegma,quia infrà de eo dicetur. Ipſum verò vinum ita diſtillatum, iterum ponatur in balneo, de quo in principio diximus,vel fiat in furno accidioſo per arenam. Cuius forma depingetur.

Si autem non velis ponere in furno accidiæ, ponatur in balneo, vbi ſint multa vaſa diſtillatoria ſimul, & quodlibet ſit poſitum in circulo ſuo. Omnes verò circuli in vno annulo ſiue tripode complectantur. Et

bal

balneum ſit ita factum, quòd fornax fiat in inferiore parte alicuius domus, & ſit lata, ſicut ſextarium, vel ſicut tres quartæ vnius vlnæ, & fiat ex cupro cooperculum. Locus verò vbi carbones debent iniici, ſit factus ex lateribus muralibus, vndiquaque optimè lutando in ſpiſsitudine duorum vel triũ digitorum. Et cooperculũ ſit ita factum, vt cùm clauſum ſit, calor ipſe, qui ad id aſcendit, poſsit iterum regredi vſq; ad pedem fornacis, & optimè claudatur vbique, vt calorem conceptum non poſsit facilè amittere. Hoc ergo cannale ſit ſupra fornacem, & infra cannale ſit craticula per palmam vnam, ita vt cineres poſsint dilabi in fundũ. Fornax verò debet eſſe quadrata, & in quodlibet quatuor angulorum habeat foramen ſiue ſpiraculum, per quod

Quod furnus et balneũ ponenda in domo.

Fornax debet eſſe quadrata

fumus poſsit exire. Et ipſum cannale habeat feneſtram diſtãtem ab ipſa fornace per vnã palmam, per quam feneſtram carbones debent iniici, & ſemper optimè claudatur cum aliquo inſtrumento, ad hoc facto, quod debet eſſe ita ſpiſſum, ſicut eſt ipſum cannale. Ignis verò ſemper moderetur & temperetur per ipſa quatuor foramina angularia, cum aliquibus regiſtris obſtruſoriis ad hoc aptis & idoneis, & ita calor per cannale tranſibit vſque ad cooperculum cupreũ, & nemo ſciet vnde ille ignis poſsit venire. Et fiat vas ligneũ in magnitudine & circunferentia rotæ currus, vt ipſum cooperculum cupreum penitus circũdet. In quo vaſe debet imponi aqua, ita vt ipſum cooperculum totum ſtet in vaſe aqua pleno vſque ad mediã partem vaſis. Vas autem

Furnus accidiæ.

Furnus accidiæ.

aut

autem ſit altum quatuor vel quinque cubitis, & per duos cubitos à fundo vaſis fiat cooperculum ligneum, cũ multis foraminibus, ita quòd cucurbita quælibet in quodlibet poſsit intrare foramen. Et ſuper quamlibet cucurbitam ponatur alembicus, & infra quemlibet alembicum receptaculum ſuper cooperculo vaſis maioris, & optimè omnia cæmententur & lutentur, ſcilicet ſuper ipſum vas cooperculum, ſuper ipſa foramina cooperculi cucurbita, ſuper cucurbitam alembici, & receptacula circa ipſa, & ſic habebis calorem ad hoc opus ſufficientem, & ignem ſecretum.

Forma

Forma fornacis & balnei eſt hæc.

Furnus balnei mariæ.

Quum

Nota ad cognoſcendũ quomodo ſpiritus fuerint ſeparati à vino.

Quum verò ſcire volueris, quando omnes ſpiritus ab ipſo vino ſint diſtillati & ſegregati, inſpice alẽbicum, & quando videris in ipſo guttas quaſdã diſtillantes, tunc certiſsimum ſignũ eſt, nihil amplius de ſpiritibus reſtare, & tunc ipſa aqua in ipſa cucurbita ponatur ſeorſum, & cuſtodiatur, & imple iterũ cucurbitam aqua vitæ, ſuperimponẽdo alẽbicum, & bene obturetur per eũ cera tali, ita vt nullus ſpiritus poſsit extrahalare, & diſtilletur per cineres in furno accidiæ. Sed eſſet melius, ſi diſtillaretur ĩ balneo Marię. Quum autẽ volueris cognoſcere, quãdo omnes ſpiritus à vino receſſerint, ſemper per priora indicia tibi patebit, aut poteris etiam ex ipſo alẽbico capere de aqua vitę, guſtando ſi quippiã aquoſitatis remãſerit, & hoc eſt certius certo. Quando

itaq

itaq; ſecũdùm noſtrã doctrinã hoc in balneo Mariæ vel in furno accidiæ ita diſtillaueris, cape ipsũ phlegma, quod in ipſis diſtillatoriis remanſit, & diſtilletur octo aut nouẽ vicibus, omni vice phlegma remanẽs, cũ priori coniungendo, & hoc fiat toties, quouſq; ipſa aqua vitæ in igneã ſubſtãtiam cõuertatur, ita quòd ſi ex ipſa madefiat pannus, & accẽſus fuerit, quod ſtatim cũ ipſa aqua cõburatur. Si etiã vnã ſolam guttã olei oliuarũ ĩmiſeris, ſtatim in fundũ mergetur, & nunquã vlterius aſcendet, quãtũuis ipſum vas moueatur & cõcutiatur, & ita habes Quintã Eſſentiam ipſius vini, à quatuor Elementis ſeparatã. Et nota præcipuè, quòd omnes rimæ circa & circum alembicũ & alia vaſa, quamquam bene obturatæ ſint cũ terra virginea, hoc eſt, argilla, non

tamen

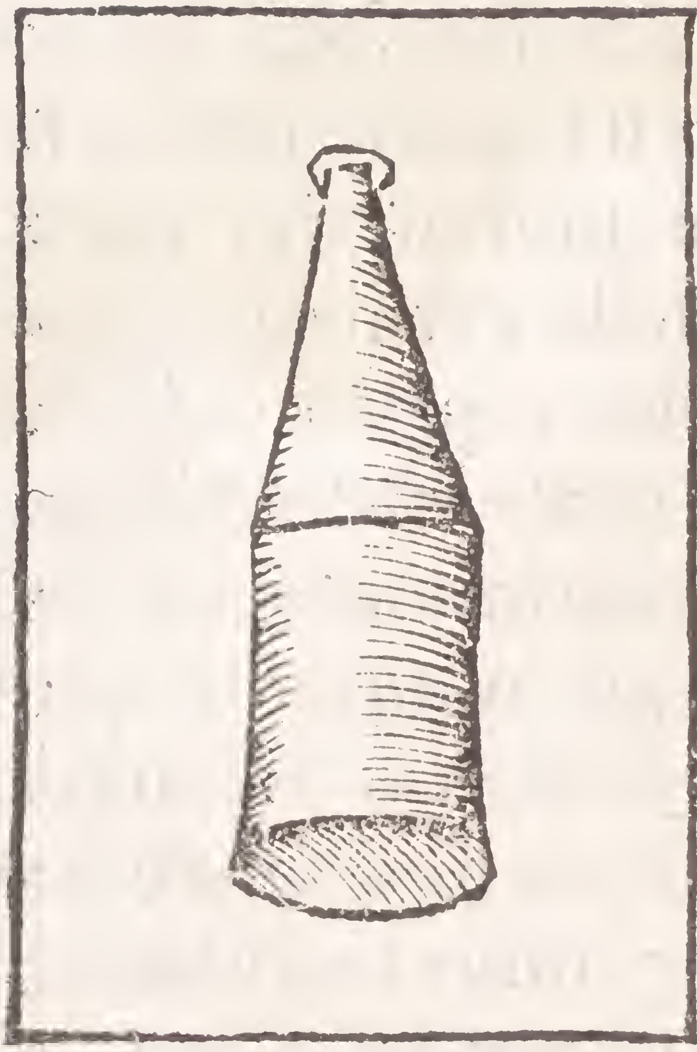
tamen debes ceſſare inuoluere cum tribus vel quatuor pannis lintheis, quia quanto melius claudūtur, tanto minus euaporāt. Nota etiā, quòd quando primùm ipſa aqua vitæ imponitur, de decem cantharis nō diſtillabis niſi vnum vel alterum ſemis, & omne reſiduum quod in caldari permanet, nullius eſt valoris, nullámque penitus habet virtutē, & dicitur ipſum phlegma, id eſt, ipſa aqua, ex qua cōponitur aër, ignis, & terra. Ita diſtillabis cantharos ſexaginta, & ex prima diſtillatione vix habebis ſeptem cātharos, in ſecūda verò vix quinq;. In tertia vix duos vel tres, & ita quanto plus diſtillaueris, tantò minus habebis, & quod in vltimo erit diſtıllatum, id erit puriſsimum, ſubtiliſsimū, et optimum ad aurum potabile componendū, in qua etiam poteris ſoluere Solem

De auro potabili componendo, & ſoluēdo ſole.

Quum

Quum verò per tres vices ipſum diſtillaueris, erit ſubtiliſsimum. Et ideo niſi bene precaueris, omnis virtus ipſius facile exhalabit. Cape ergo colatorium, quum volueris mittere de vno vaſe in aliud, & imponatur in vas cui immittis vinum, & circumquaque obturetur cum cera tali, vt docebitur hîc infra, & aliud vas ſuperimponendo, ita quod collum penitus in colatoriũ præcipitetur. Et pari modo vndiq; lutabis collum colatorij. Et hoc facto ſinas vinum in aliud vas de ſuo fluere, & minus exhalabit virtus. Sit autem colatorium in longitudine vnius palmi.

Modus verò faciendi ceram ad lutãdum eſt talis. Recipe reſinæ pini libras duas, fundãtur in vas terreum, ab intus bene vitreatũ. Poſtquàm autem ita erit, habeas alium *Cera pro lutando ſic ſit.*

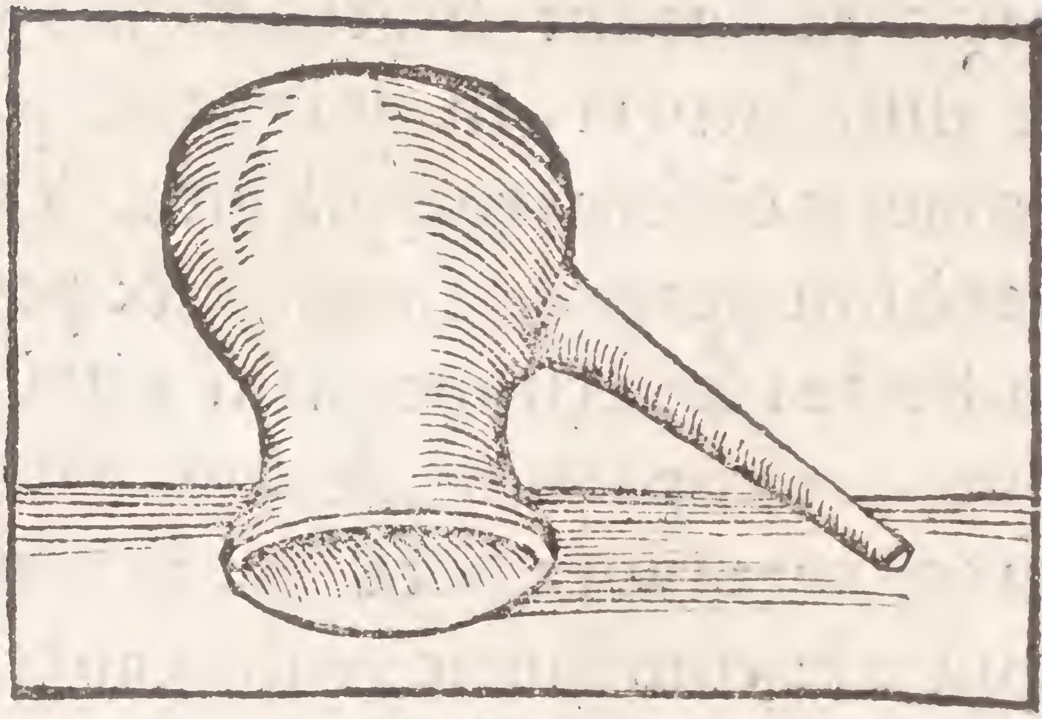

Confectio ceræ ad lutandum vaſa.

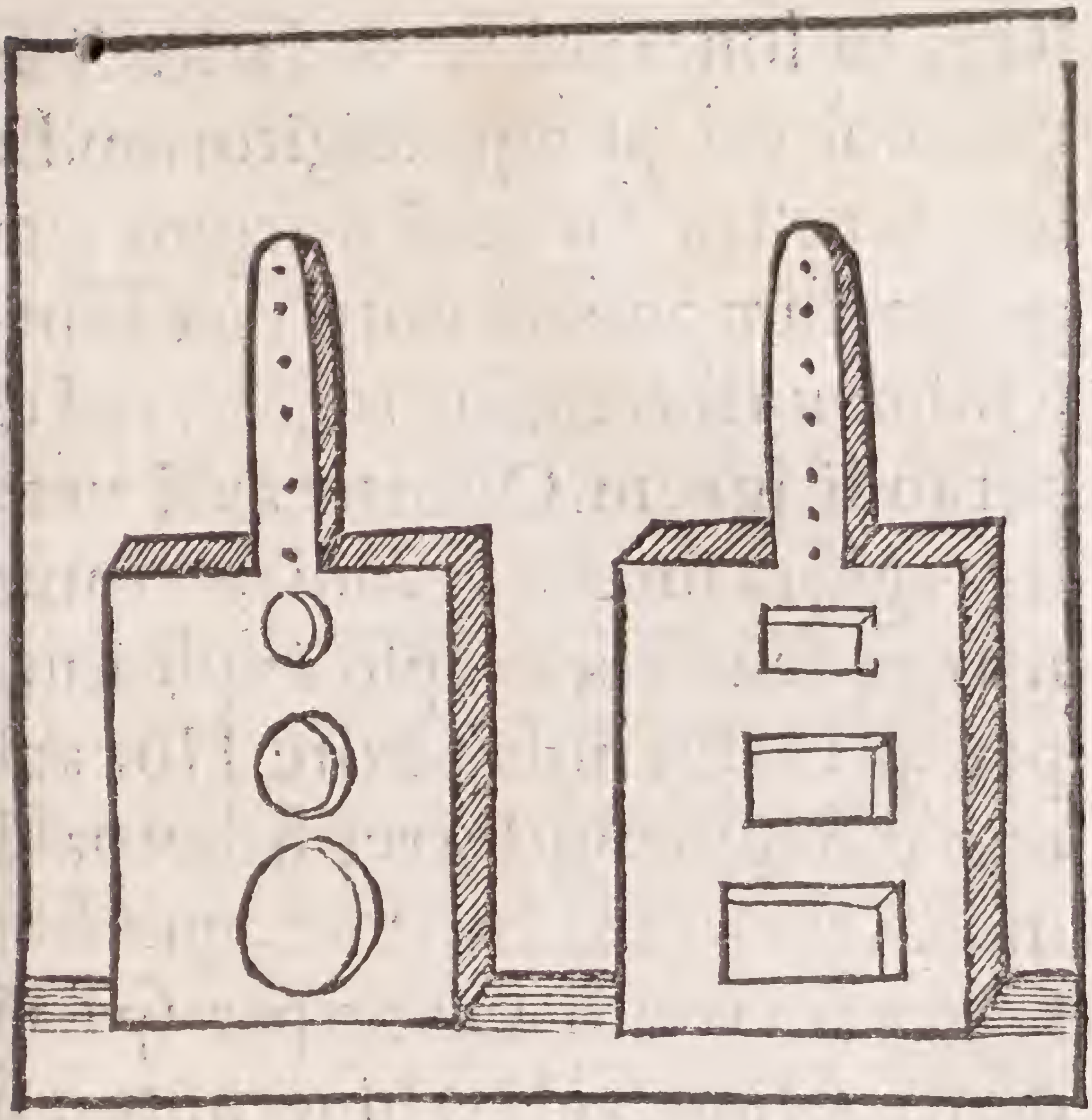
cacabũ vel vrceũ terreũ, in quo ſit aqua limpida et ſup vrceo imponatur de ſtramine. Poſtea funde ſuper hoc ſtramen ipſam reſinã in aliũ vrceũ, & omnis impuritas eius reſidebit in ſtramine. Si verò videris ipſam non ſatis eſſe depuratam, recipias ceræ virgineæ libram ſemis, olei oliuarũ duo aut tria cochlearia, vel ſi oleo carueris, ſume tantum de butyro, fundantur miſceanturq; oĩa ſimul. Poſtea agitetur cũ ſpatula parua ad tẽpus, donec frigeſcat, poſtea manu operaberis, & ipſam omnino parabis, & cũ

hac

hac cera debent lutari omnia vaſa
& diſtillatoria, in quibus aliquis
voluerit cõſeruare aquã vitæ. Vaſa
verò ſint optimè adæquata & poli-
ta. Poſtea ſuperimponatur vitrũ te
nue quaſi operculũ, & denuo lute-
tur cũ cera ſupradicta. Nota etiã ꝙ
quũ tale vinũ fuerit duabus aut tri-
bus vicibus diſtillatũ, poteris acci-
pere ſpõgiã ſubtilẽ, quæ debet ſcin-
di in fruſta, ita magna, ꝙ ab omni
parte poſsint attingere cucurbitam
in parte ſuperiori, & debet alligari
prædicta cũ tribus vel quatuor funi
culis extra eminẽtibus, quando ſu-
perimpoſueris alembicũ, ita ꝙ ſpõ
gia non poſsit in fundũ diſtillatorij
cadere: & intingatur in oleũ oliuæ,
& parũ iterũ exprimatur, ne fortè
ipſum oleũ in cucurbitã incideret,
& cũ ipſa materia diſtillãda miſce-
retur, & alembico ſuperimpoſito

claudatur cum cera præfata, & ipſi ſpiritus optime per hanc ſpongiam diſtillabuntur, et ipſum phlegma ꝑ hoc non tranſibit cauſa olei. Et hoc modo plus in vna diſtillatione operaberis, quàm in tribus aliis. Alembicus tamen ſit factus abſque duplici margine, ſicut fiunt alembici cæci, excepto ſaltem quòd non habent roſtra ſicut illi. Poteris etiam facere capellas ſiue ſedilia quatuor, ita vt in quolibet ſtet vna cucurbita, in qua ponatur materia diſtillanda, ſcilicet vinum ipſum ita di-

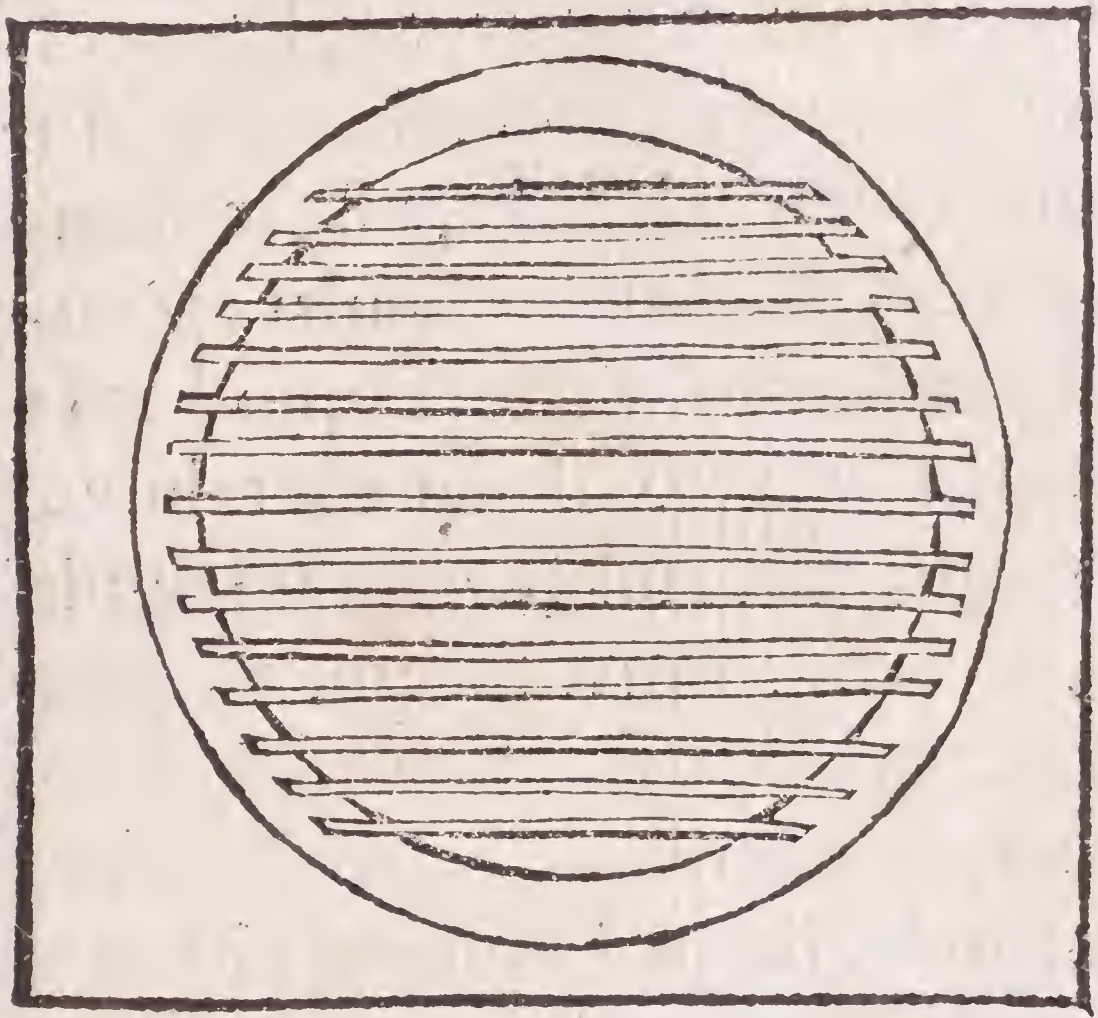

Regiſtra ad temperandũ ignẽ.

diſtillatum, vt ſupra dictum eſt, & ita breuius & facilius ad optatum effectum poteris peruenire. Cãnale verò quod in medio eſt, nõ ſit altius quàm eſt ipſa fornax, & poteſt fieri ipſum cannale quadratum de lateribus non coctis. Et intra quemlibet angulum fiat fene-

ſtra, in longitudine & latitudine quatuor vel quinque digitorum. Et ſint feneſtræ factæ cũ margine, ita ꝙ deorſum poſsint mitti quædã inſtrumenta ferrea ſiue regiſtra, ad tẽperandũ ignem. Oportet autẽ vt talia regiſtra ſint ita grandia, vt totus margo feneſtræ ex ipſis impleatur, per quã calor poſsit exire. Hoc autem inſtrumentũ ferreũ habet palũ multa foramina habentẽ, quæ ſint ſegregata vnum ab alio per ſpaciũ digiti obliqui vel tranſuerſi, ita ꝙ ſi magnum & ingentẽ volueris habere calorem, ipſum ferrum ſuſpendatur altius, & in foramine inferiori ponatur reſtaculũ. Si verò deſyderes ad opus exiguum calorẽ, ferrũ ſuſpenſum demittatur ab alto, quãtum volueris. Forma autem dictorum regiſtrorũ eſt hæc. Subtus autem cannale ſit craticula, ſuper quã carbo

carbones ponantur, cuius forma ſequitur. Poteris etiã habere regiſtra

Craticula ſupra quam ponẽdi ſunt carbones.

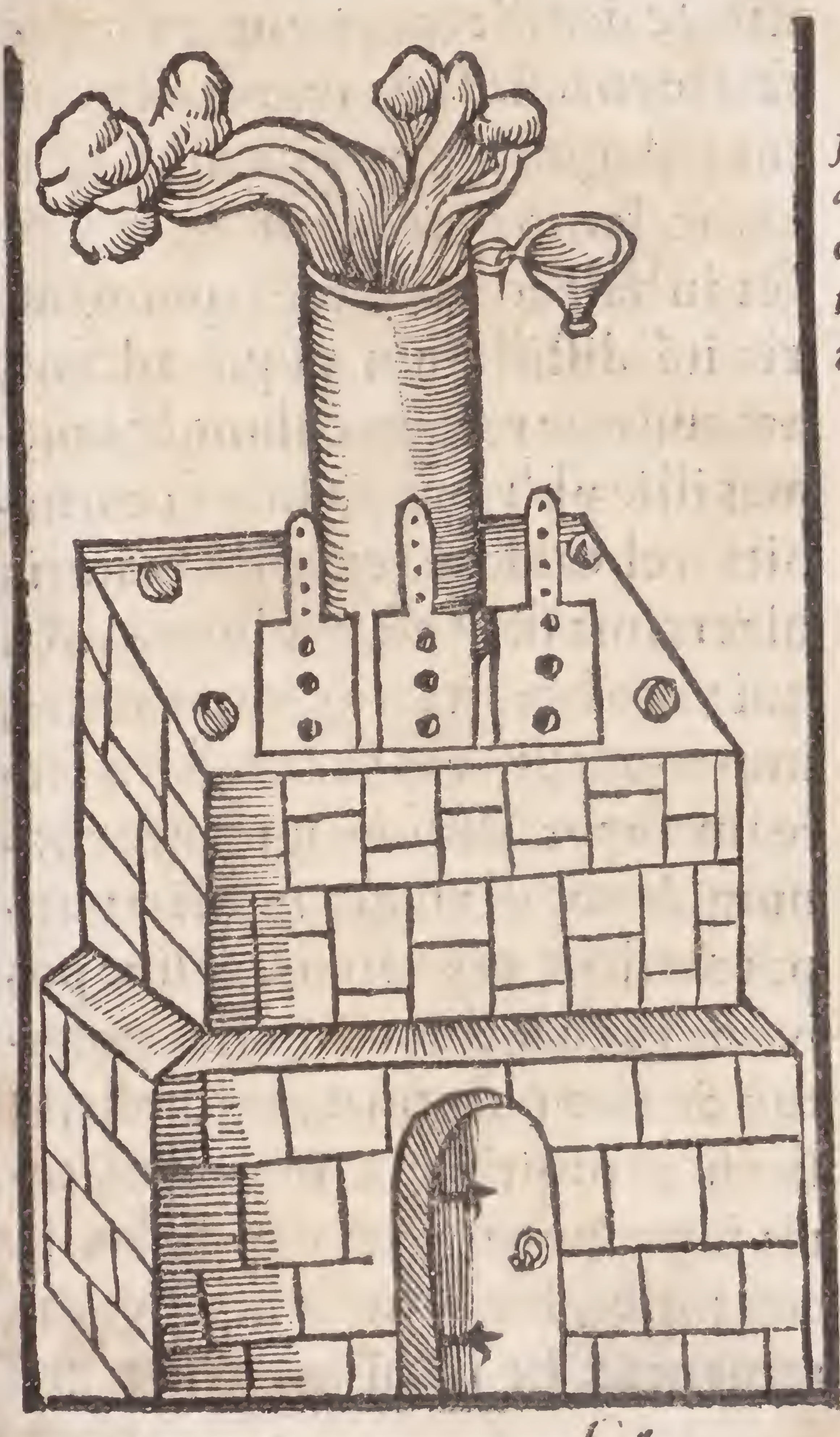
facta, quæ habeãt tria, vel quatuor foramina, vel plura, ita quòd altius ſit minimũ, & inferius ſit maximũ. Et quanto magis leuabis regiſtra, tanto magis habebis de calore, & ſic poteris facere ignem paruũ, vel magnum, ad libitum tuum.

Hæc fornax eſt facta ob duas cauſas. Prima, quia in ipſo poteris facere parum vel magnum ignem ad diſtillãdum fortiter vel leniter, ſicut placuerit. Secunda, quia cùm ſemel fuerit calefacta, nõ facilè infrigeſcit, & ideo non multi carbones perduntur. Et nota, quod ipſa diſtillatoria nõ debẽt extrahi vel imponi, niſi prius fuerint infrigidata, & hoc poteris facere, aliquod regiſtrorum in fundum mittendo, & nihilominus alia habebunt operationem ſuam. Et quando iterum impoſueris vas plenum aqua vitæ: ignem ad placitum tuum reges, donec ſufficiẽtiam materię habueris.

Quomodo debent ſeparari quatuor Elemẽta.

Quatuor autem Elementa debent ita ſeparari: Accipiantur omneș aquæ prędictæ, ſimul congeſtæ, & ponantur in caldare primæ fornacis, vel in magnam cucurbitam. Si autem

autem non poſſes habere magnam

Forma fornacis ad ſeparã dum quatuor Elementa.

cucurbitam, ponatur in plures par uas, & diſtilletur in vna ex prędictis fornacibus, & ab ipſa extrahatur phlegma, vſque quò nihil vltra exeat, lento quidē igne, ſicut ſi eſſet in balneo Mariæ. Et quum fuerit ita diſtillatum vſque ad finē, amoueatur receptaculum, & inuenies illic phlegma. Et in ipſa cucurbita vel caldari remanet materia nigerrima ſicut eſt pix liquida. Ali qui vero breuitatem inquirentes, imponunt in vas vel capſiam ferream ſuper lentum ignem carbonum, donec illa nigra ſubſtātia appareat ſicut pix tenuis, & hæc ponatur in cucurbitam. Poſtea ponatur de alio phlegmate in capſia, & fiat ſicut de prima, & iterum materia nigra ponatur cū alia. Et hoc facies toties, donec nullum phlegma remaneat. Et iterū materia nigra

pona

ponatur in cucurbitam, & ponatur in arenam, & extrahe ſuperfluã humiditatẽ ab ipſa, & poſtea infunde Quintã Eſſentiã quã prius ab ipſo abſtraxiſti, ĩ ſpiſſitudine quatuor aut quinque digitorũ, & bene miſceantur inſimul, & ponãtur in balneo Mariæ, ad digerẽdũ, poſtea diſtilletur per alẽbicum. Et cum ita aqua fuerit diſtillata, fundatur iterũ ſup feces, & iterũ diſtilletur, & iterũ digeratur atq; diſtilletur. Et quanto ſæpius hoc feceris, tãto melius erit. Et hoc quod in ſeptima diſtillatione eſt diſtillatũ, appellatur ſanguis humanus, quẽ Alchymiſtę maxime inquirunt, & eſt ipſe aër. Et ita habes duo Elemẽta in virtute Quintę Eſſentiæ exaltata, q̃ sũt aër et aqua. poſtea cape materiã nigrã, de qua ſupra dictũ eſt, q̃ in diſtillatorio remãſit, & diſtilletur in

Sãguis humanus eſt ipſe aër.

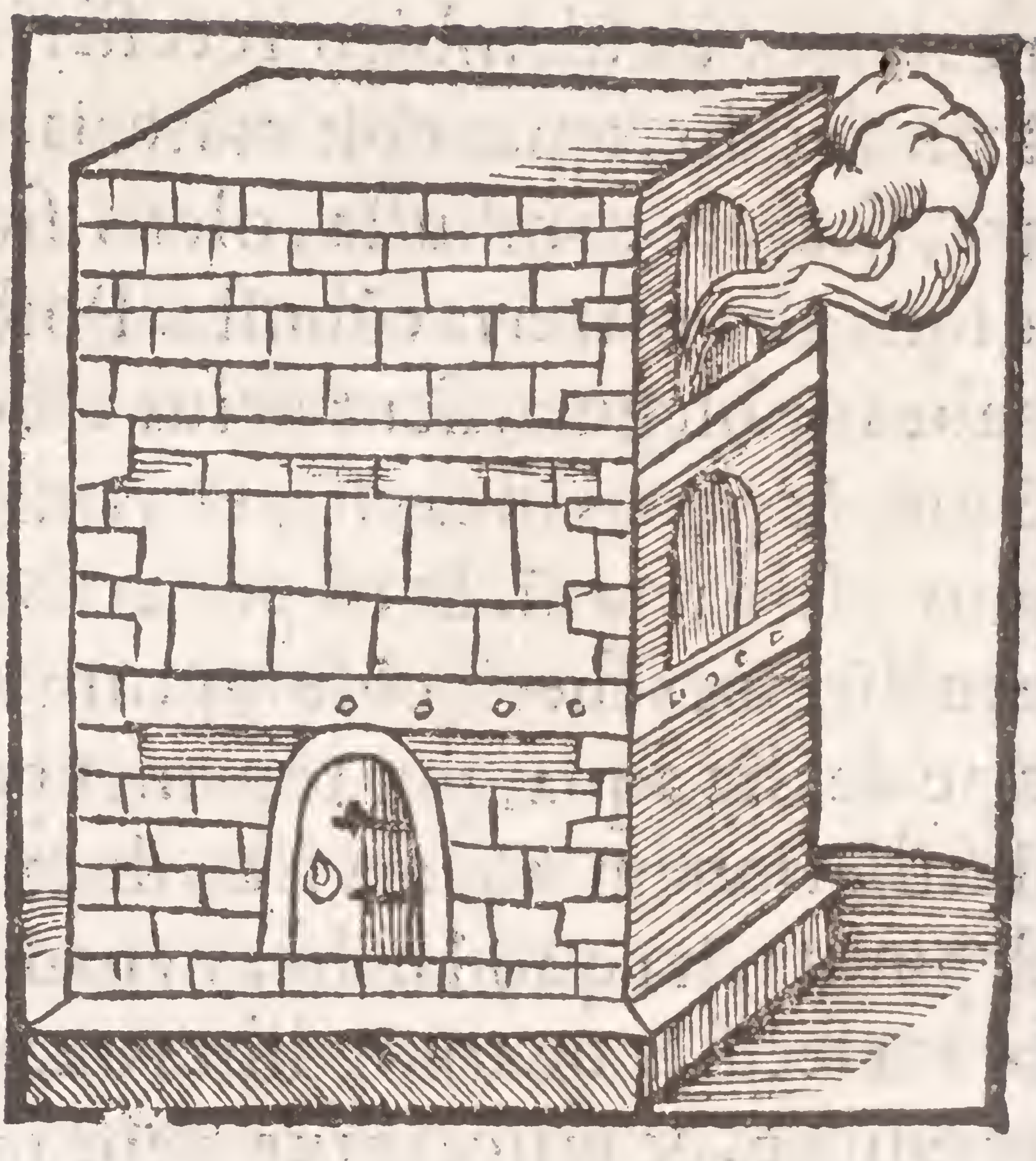
arena

arena per alembicũ, & ab ipſa ſepa-
ra oleum ſuũ, qui eſt ignis. Et qñ nil
in ea remanebit, ſeruabis hoc oleũ
ſegregatim, & in fundo cucurbitæ
inuenies materiam nigram, ſiccam;
quæ eſt ipſa terra. Ex qua poteſt fie-
ri fermẽtatio, ad vniendã & acuen-
dam Quintam Eſſentiam. Et in ea
Quinta Eſſentia poteſt reſolui au-
rũ & omnia alia metalla. Et quan-
do videris in alẽbico guttas diſtil-
lantes, ſicut eſt clarum oleum, tunc
remoueatur receptaculum, & ma-
ius ante ponatur(ſicut ſi velis face-
re aquam fortem)cauſa ſpirituum,
qui in ipſum intrãt, & non fiat ignis
magnus per horas vigintiquatuor:
quia illa nigra materia aſcẽderet in
alembicum, & de ipſo tranſiret in
receptaculum. Vltimo autẽ quum
nihil plus de oleo apparebit, ignis
magis eſt augmẽtandus, donec gut-
tæ om

In qua Q. Eſſentia poſſunt reſolui omnia metalla, & aurũ.

ræ omnes ex alembico receſſerint, & in fundo remanebit materia nigra, ſicca, & combuſta, olens ſicut aliqua alia materia cõbuſta. Poſtea habeas phlegma, ſicut prius eſt dictum, & ponas in capſiá, vt iam ſæpius eſt narratũ. Et cũ per crebras ebullitiones fuerit cõſumptum, recipe de illa aqua, quæ remanet poſt diſtillationem aquæ vitæ, dum eſt depurata, ita quòd habeas vnam libram fecũ, & quatuor libras aquæ prædictæ, & miſceantur bene inſimul, & ponantur in vrceũ vitreatũ de terra, & quum feces per quietẽ in fundum ſeceſſerint, coletur, & ſuper feces iterum ſuperimponantur quatuor libræ de aqua prædicta. Et hoc fac toties, vt omnis fœtor ex illa materia nigra recedat. Et niſi hoc ita feceris, oleũ & operam perdes. Quia niſi ita ſuperinfude

Furnus calcinationis.

fuderis Quintam eſſentiã, & rurſus ab ea diſtillaueris, ſicut ſupra dictũ eſt, nihil omnino valebit. Terram autẽ nigram ſic lotam & purificatã deſiccabis, & fac puluerẽ ſubtiliſsimum, & immiſce cũ duobus elemẽtis prædictis rectificatis, ſcilicet aqua & aëre, quæ prius ſanguinem humanũ appellauimus, & ponatur

in ba

in balneum Mariæ per tres dies,& tres noctes, vel paulò plus, poſteà iterũ diſtilletur, & aqua quæ venit ex hac diſtillatione, dicitur Aqua ignea rectificata. Et ita habes tria elemẽta exaltata in virtute Quintę Eſſentiæ. Poſt hoc cape illã materiã nigram,& redigatur, cõburendo in furno reuerberationis vel calcinationis in cinerẽ, habentẽ albedinẽ calcis. Non tamen ſemper fit ita alba, quia aliquando retinet de rubedine, ſicut eſt rubedo ipſius combuſtionis. Sed ignis in furno reuerberationis aliquando non eſt ſatis validus, ideóq; ad vitandũ magnũ laborẽ,& multas expenſas, pones hãc materiã in ollã nouã terreã, et cooperiatur cooperculo, & lutetur optimè luto ſapientię, vel luto facto ex lanis, quas tõſores pãni abiiciũt, & ponatur in fornace calcis optimè

Nota bonum modum calcinatiõis.

cale

calefacta,& ipſam in tali furno cal-
cinabis per tantũ ſpacii,in quo poſ-
ſit aduri calx. Et hoc cõmuniter fit
in Germania ab aliquibus, in ſpa-
cio duodecim vel quatuordecim
dierũ, continuè faciendo ignẽ,ſicut
fit,ad faciendã calcẽ.Poſt hoc, quan
do ex fornace calcis fuerit exẽpta,
eò meliùs poteris ipſam calcinare
in furno reuerberatiõis. Et ſi prius
feciſſes,antequã in fornacem calcis
cõſtituiſſes lõgo tẽpore nõ potuiſ-
ſet calcinari. Si verò prima vice nõ
erit ſatis vſta in fornace calcis, ite-
rũ imponatur in eandẽ. Et quũ fue-
rit ſatis vſta, miſce cum ea aquam
igneã, de qua locuti ſumus, & ſinas
ſtare per tres dies, & totidẽ noctes
in balneo Mariæ. Poſtea iterum di-
ſtilletur. Et hoc fiat ſepties, & to-
Aqua ignea. ties calcinetur in furno reuerbera-
rationis. Quúmque ita ſepties
diſtilla

diſtillata,& toties recalcinata fuerit (quod ex eo poteris conſyderare, quando acceperis de hac terra, & poſueris ad aërem & feceris ſiccari, & poſtea ſuperinfuderis tres aut quatuor guttas aquæ prędictæ, ſi non reſoluatur) tũc habes certiſſimũ indiciũ, ipſam ſatis eſſe præparatam. Si verò ſoluitur, iterũ debet calcinari, & reuerberari, & diſſolui in balneo Marię ſicut dictum eſt. Et hoc fiat toties, donec terra nõ vltra ſoluatur, & tũc erit verè præparata, & appellatur Aqua vitę propter quod ab ea, & per ipsã reſoluitur & ſubtiliatur aurũ. Sed veriſsimè hic eſt ille lapis, & nõ ſal (vt dicũt quidã) qui dicitur lapis philoſophicus rectificatus, & ipſa Quinta Eſſentia à ſuis elemẽtis quatuor ſeparata, in qua latet ſpiritus ſeparatus à ſpiritu, hoc eſt, à phlegmate

Lapis philoſophicus figit oẽs ſpiritus.

ſuo, quæ eſt ipſa aqua, & ab oleo ſuo, quod eſt aër, & ab aqua ignea, quę propriè eſt ipſa aqua, & ab ſuis fæcibus aduſtis, quod eſt elementũ terreũ. Et illa Eſſentia ita reuerberata, calcinata, reſolutáq;, & iterum recalcinata, in forma ſupra dicta cõuertitur in lapidem, cum quo fixantur omnes ſpiritus, quia ſupremam habet virtutẽ ſpiritualitatis, & infimam virtutẽ corporalitatis. Et ideo dicit Hermes: Supremũ eſt, quod eſt inferius, & inferius eſt, quod eſt ſupremũ. Et eſt vnica eſsẽtia ad perficiendum Solem, & alia quęcũq; metalla reſoluẽda, ꝓpterea quòd ſemper vim & virtutem ſuã obſeruat, & habet omnem ſubſtantiam quatuor qualitatum ſeu elemẽtorum in vnam complexam eſſentiam, in quo ſecreta ſecretorũ naturæ ſunt contenta. Et ideo dicit

Philo

Philoſophus: Lapis de terra ſicut de quatuor corruptibilibus qualitatibus, ad cælum quod eſt incorruptibile, aſcendit, idémq; de cœlo iterũ in terram deſcendit. Quod ſignificauit per verba prædicta, quũ aiebat: Supremũ eſt, quod eſt inferius, & inferius eſt, quod eſt ſupremum, ita quod habet virtutem Quintæ Eſſentiæ, ad fixãdum metalla ipſa, quæ ex terra oriuntur. Eſt enim lapis elexir, & eſt ſicut cryſtallus, qui perfectiſsimè tenet de Mercurio, matre omniũ metallorũ. Et quum ipſa Quinta Eſſentia cum lapide prædicto admiſcetur: & adiungantur folia auri, reſoluuntur per copioſam penetrationem quæ eſt in ipſo lapide, & ſubtilitas ſuperflua, quæ in ipſa Quinta Eſſentia latet occulta, in aurum potabile conuertitur.

Elexir lapis ſicut cryſtallus.

De modo extrahendi Quintã Eſſẽtiã, in qua poteſt reſolui aurũ, ad faciendum aurum potabile. CAP. XI.

PRomiſimus ſuprà, duplicẽ viam nos demonſtraturos quomodo ſint ſeparanda quatuor elemẽta, & in vnam formam redigenda, ad reſoluẽdum Solem, Lunam & omnia alia metalla. Cuius prima via ſatis ſupérque iam ſuperius eſt elucidata. Nunc verò ad ſecundã viam eſt procedendum, quomodo ſcilicet terra ſeparanda ſit, extracta ipſa Quinta Eſſentia, per quam omnia metalla poſſunt reſolui, & in ſubſtã tiam aquæ potabilis redigi. Dicunt enim omnes Philoſophi vnanimiter: quòd poteſt fieri aqua vitæ, ad ſuſtentandam naturam humanam, & ad euitandam omnem ægritudinem. Fac itaq; aquam vitæ claram, rectificatam, ita vt ardeat accenſa,

Vtilitas aquæ vitæ.

vt ſup

vt ſuprà diximus: Et nullo modo fac ſanguinem humanum, quia ſi aliquæ herbæ vel aliud quiddam materialiũ in ipſam fuerit immiſſum, ex ſuperfluitate, quæ in ipſo eſt, perdẽt vires ſuas, & omnem bonum ſaporem & odorem amittent, eſſet etiam horrendum vſui humano. Nec etiam fiat aqua ignea, quia talem calorem & acuitatem in ſe contineret, quod omnia materialia (exceptis metallis) talem calorem ſuperfluũ & igneum ad ſe traherent, ita quòd quum putares facere aquã vitæ, potiùs aquã mortis faceres. Ex quo autẽ omnis virtus & pfectio eſt in ipſa terra, redacta in lapidem, vt ſuprà copiosè declarauimus: ergo hanc terram huic noſtræ aquæ præſenti tribuimus, non facientes vel ſanguinem humanum, vel aquam igneam, & tũc

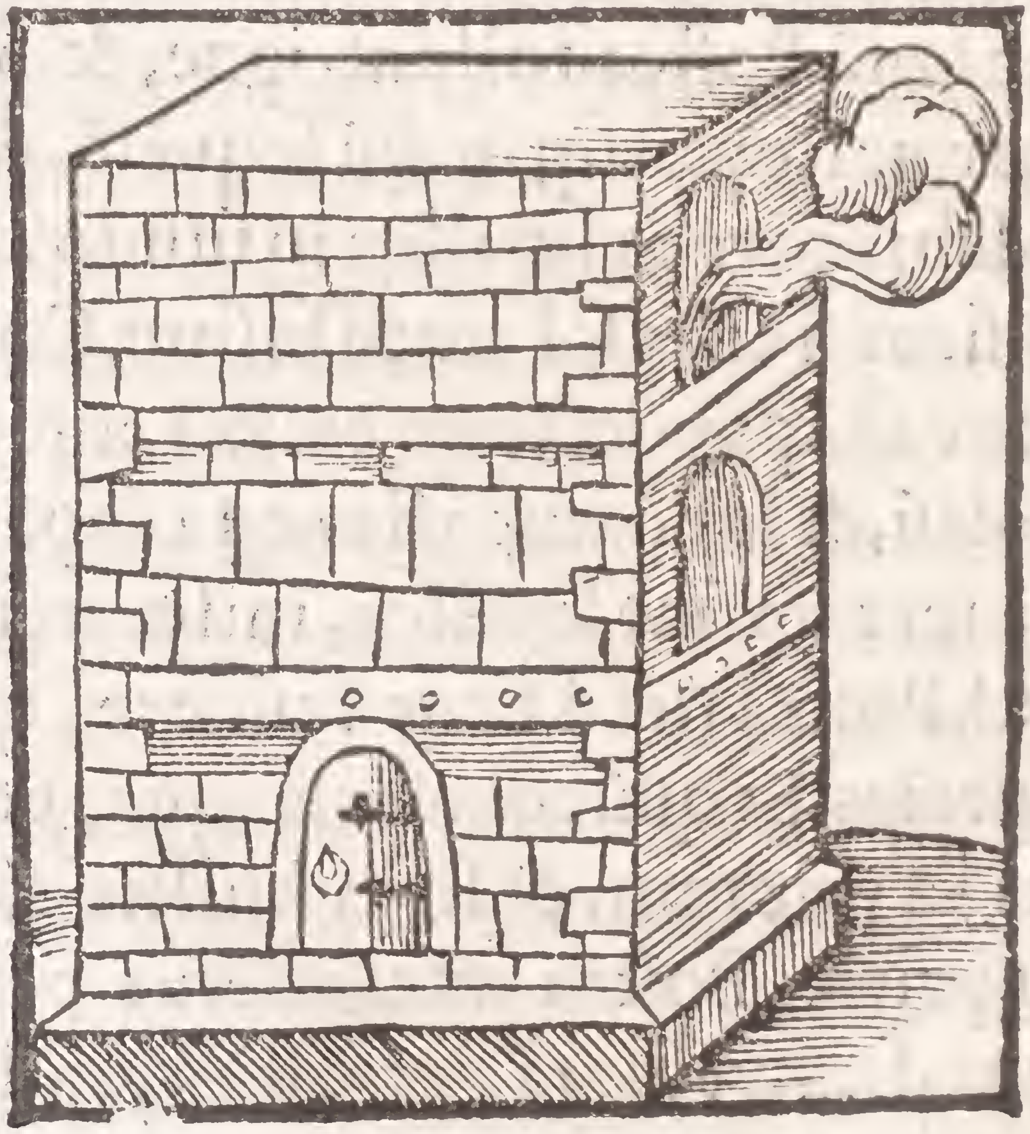
Sanguinẽ humanũ, id eſt, ipſũ aërem.

appellatur vera Quinta Eſſentia, ſiue aqua vitæ, & nō aqua mortis. Et quantò ſæpius diſtillatur per terram, tantò fit efficacior & melior. Et notandum eſt, quòd parum de hac terra ſummam habet virtutem in illo opere. Sicut enim parum fermenti magnam & copioſam paſtam ad coquendum panem facit, ſic etiam minima huius terræ pars, maximas erigit perfectiones & virtutes humano corpori aptas. Et ideo eſt cauendum ab his, qui faciunt terram ex tartaro, aut qui comburunt vinaceam in cinerem, aut qui accipiunt calcem pulueriſatam, vel cinerem vitium, & ſalicum, & dicunt hanc eſſe terram, de qua eſt noſtra locutio, quod planè eſt à veritate extraneum. Quum dicat Geber, eſſe lapidem, & medicinam, incompatibilē mixtionis rerum

rũ extranearũ. Quãdo ergo ita feceris aquam vitę, rectificatã tribus, aut quatuor vicibus, ita vt nullũ indiciũ humiditatis remaneat in loco vbi aduritur, ipſa terra à phlegmate ſuo breuiori via qua fieri poteſt, ſeparetur, ipsũq; phlegma ponatur in caldare, & coquatur vſq; ad ſpiſsitudinẽ mellis diſſoluti ſuper ignẽ. Poſtea tolle ab igne, & ſine frigeſcere vſq; in diẽ ſequẽtẽ, & videbis paruos lapillos in fundo vaſis, ſicut ſi eſſet ſal nitrũ fuſum. Coletur ab ipſis deſuper exiſtẽs aqua & oleũ, & fundatur alia aqua ſuper illã terram ſiue lapillos, miſce inſimul. Poſteà iterũ ſinas reſidere, vt ſuperius. Et quũ colaueris aquã, ponas ad priorem, & ſinas bullire ſicut prius. Poſtea infrigidetur per duos dies, vt ſuprà, & ĩuenies lapillos albos, ſicut ſuprà. Et hoc toties

facies, donec nullus lapillus in fundo vaſis appareat. Poſt hoc omnes lapilli congeſti exiccentur optimè, & ponãtur in teſtam terream, aut in tigillum auri fabri & ponuntur ad calcinandũ donec in albedinem niuis ſit deducta in furno calcinationis, cuius figura eſt hæc.

Furnus calcinationis.

Caue etiã, ne à nimio calore fundan

dartur:quia oleum & operam perderes,licet ſint aliqui , qui dicant, quòd debent poni in fornacem calcis,vel in vitreariũ, & quòd ibi debeat permanere viginti & vno diebus, ſed certiſsimè ſi illa terra flueret ex nimio calore,hinc magis Alchymię quàm medicinę cõueniret. Et ideo dicunt: quòd cum tali terra poteſt aliquis abſq; dubio reſoluere Solem.Sed ſufficit, quòd calcinetur in ipſo furno reuerberationis, quouſq; ducat vſq; ad albedinẽ niuis vel ſalis.Quúmq; ita fuerit calcinata,ſuperinfundatur de aqua vitæ,ita rectificata, vt ſæpius dictum eſt,& diſtilletur per ſeptẽ vices, ſicut iam eſt monſtratum. Et in hac aqua poteris ſoluere folia auri : qa ipſorum vim ad ſe trahit. Et hinc fit aurũ potabile mirabilis operationis,ad ſuſtentandã vitam huma-

nam: ita quòd per ipſum omnes corporis morbi & ægritudines tolluntur, cùm hoc vſi fuerimus. Et ideo dicitur, quòd facit hominem iterum reuiuiſcere.

Quomodo extrahenda ſit Quinta Eſſentia à melle, quæ intrat aurum potabile. CAP. XII.

NVnc procedēdum eſt ad ipſam Quintam Eſſentiam mellis quomodo debet extrahi. Quum ergo ipſam extrahere volueris, habeas bonā quantitatē boni & optimi mellis, à quo fauus non ſit adhuc ſeparatus, ſicut eſt quando de alueari eximitur. Exprime mel à fauis abſque igne, faciendo tres aut quatuor ſaccos ex panno colatorio, in longitudinem duorum cubitorum. Largitudo verò debet eſſe in quantum pannus ſe extendit. Hoc impleto, impone mel cum fa-

uo in prædictos ſaccos, & diebus æſtiuis ponantur & ſuſpendantur ad ſolem. Et ſub quolibet ſacco ponas vas mundum, ad recipiendum mel diſtillans à ſaccis. Et ſi fortaſsis fuiſſet diebus hyemalibus, calefiat balneale vaporarium, ſicut in Germania apud locupletiores habetur, & ſaccus pendatur ad parietem, vt ex calore balnei mel fundatur. Et quũ omne mel fuerit liquefactum, imponatur aliud in ſaccum, & fiat ſicut de primo. Et hoc toties facies, donec habeas quantitatẽ ſufficientem. Et de fæcibus facias fieri ceram, ſicut moris eſt. Poſtea habeas ſex vel octo vaſa terrea, de meliori terra quã poteris habere, quæ ſint facta quaſi in modum cucurbitæ, & quodlibet horum vaſorum ſit amplũ, vt poſsit tenere quindecim aut ſedecim libras: Et ſint in gutture

ſtricta

ſtricta, in vẽtre verò lata, ita vt poſ
ſis ſuperimponere alembicum, &
habeat ab orificio, per ſpatiũ vnius
palmæ, duas anſas in longitudine
vnius parui digiti, ita quòd poſsint
per eas imponi & amoueri à forna-
ce, & ab inferius ſint optimè lutata,
quorum forma eſt hæc.

Et quum ita
erũt oĩa prępa
rata, magiſter
opis impleat
quodlibet di-
ctorũ vaſorũ
vſq; ad tertiã
ptẽ de melle,
ita extracto,
vt iã diximus,
& reliquę duę
ptes vaſis ſint
vacuæ, ita vt mel poſsit aſcẽdere &
deſcendere, & ponatur in furnũ ac-

cidiæ

cidiæ. Et ſuperimponatur alembicus, & omnes rimulæ circũquaque optimè obturẽtur cũ panno linteo, fermẽtato ex argilla tenui, & fac diſtillationẽ tuã lẽto igne. Quia ſi nimiũ calefaceres furnũ, mel ipſum in alẽbicũ aſcẽderet. Et ideo ſedula opera ſemper perſpicies, ſi vaſa ſint nimiũ calida, madefiãt lintei pãni, & circunquaque inuoluantur vaſa circa alembicũ, nõ tamen ipſum attingãt, vel ꝙ aliqua gutta aquæ ſuper ipſum cadat, quia citiſsimè alẽbicus rũperetur. Et linteoli ſint inuoluti circa ipſum vas, donec frigeſcat, & ſic ipſum mel nõ poterit aſcẽdere, vel per alẽbicũ diſtillare. Et prima aqua quę ab ipſo melle diſtillatur, habet in ſe ſpiritus, qui aurum potabile ingrediũtur, & cum parũ ſenſerint caloris, aſcẽdunt, & non permanẽt. Et ideo mel, quod à

fauo

fauo ſuo eſt extractũ per ignẽ, huic noſtro operi præſenti nil planè cõducit, quia oẽs ſpiritus ex eo adẽpti ſunt, expirauerũt & ſeceſſerunt. Et hoc acuratè cõſiderabis. Quũq; in alẽbico nullus ſpũs cõſpicies, extrahantur vaſa, & hoc ipſum conſyderare poteris, cum guttulæ apparebũt circa lineas alembici, & tũc vaſa ex fornace extrahãtur, & mel in quoddã vas ſeparatim reponatur, quia nihil vltra ad hoc opus valet. Et ſtatim infunde aquã bulliẽtẽ in tuã cucurbitam, & optimè lauetur, & habeas ſpatulã ferreã latã duorũ digitorũ, cum qua ipſam cucurbitã optimè mũdabis, vt ſi quicquã mellis cõbuſti in ea reſederit, poſsit ab ipſa amoueri & deponi. Et hoc facies ſemper, quãdo volueris imponere mel in ipsã. Si verò volueris ſecurè tuũ mel diſtillare, ita quòd nõ

habe

habeas aliquã ſolicitudinem, quòd poſsit aſcendere in alembicum, capias foliorum hederæ manipulum vnũ, & mellis libram vnã, miſceãtur inſimul & diſtillẽtur, & ſic mel tuum nunquã aſcendet. Et hoc modo poſſet diſtillari per campanam.

Sunt tamen aliqui, qui accipiũt paruos lapillos albos, qui in ripa fluminum reperiuntur, & hos in cucurbitã cum melle imponũt, & eſt idem

idem, quia mel non poteſt propter ipſos aſcēdere. Et quum omne mel ita diſtillaueris, & aquā, in qua ſpiritus cōtinētur, in cucurbitā impoſueris, pone ſuper ipſum alēbicū vitreū, & diſtilla, & ſpiritus ab ipſa aqua diſtillabūtur, ſicut ſuprà dictū eſt de aqua vitę. Et hęc erit Quinta Eſsētia mellis. Hæc ergo habet odorē ſuauiſsimū, ſicut germen prunorū agreſtiū. Si verò non poſsis in alembico cognoſcere, quādo omnes ſpiritus ſeceſſerint, amouebis receptaculū, & guſtabis materiā diſtillatam, & ſi habet guſtū mellis, ſcias ſpiritus adhuc eſſe ibidem. Et in eo toties cōtinuabis ipſam materiam diſtillare, vt nullus omnino ſapor mellis in ea remaneat. Spiritꝰ verò congregati in vna cucurbita ponātur, & in ſuperficie claudatur cum vitro, & lutetur cum cera ſupradi-

cta,

ĉta, vel cum luto ſapientiæ, & fiat vt ſupradictum eſt de Quinta Eſſentia vini. Et ſi vis in hoc operari, habeas bonam quãtitatem mellis.

Quomodo extrahenda ſit Quinta eſſentia ex Chelidonia.

CAPVT XIII.

Chelidonia ſecundum Ray. Lullium, & Ioannẽ de Rupe ſciſſa, dicta eſt, quaſi cœli donum. Sed ſi etymologiam vocabuli, & græcã deriuationẽ inſpicere voluerimus aliter de ipſius deriuatione loquendum erit. Dicunt enim Plinius & Ariſtoteles Chelidoniam eſſe ab hirundine nuncupatam, vel ab hirundinis viſu. Græcè enim Chelidon, hirundo dicitur: Vnde prouerbiũ eſt hoc, μία χελιδὼν ἔαρ οὐ ποιεῖ, hoc eſt, Vna Hirundo nõ facit ver. Ab hac, nomen hoc chelidonia ſum- *Lullius li. 1. cap. 4.*

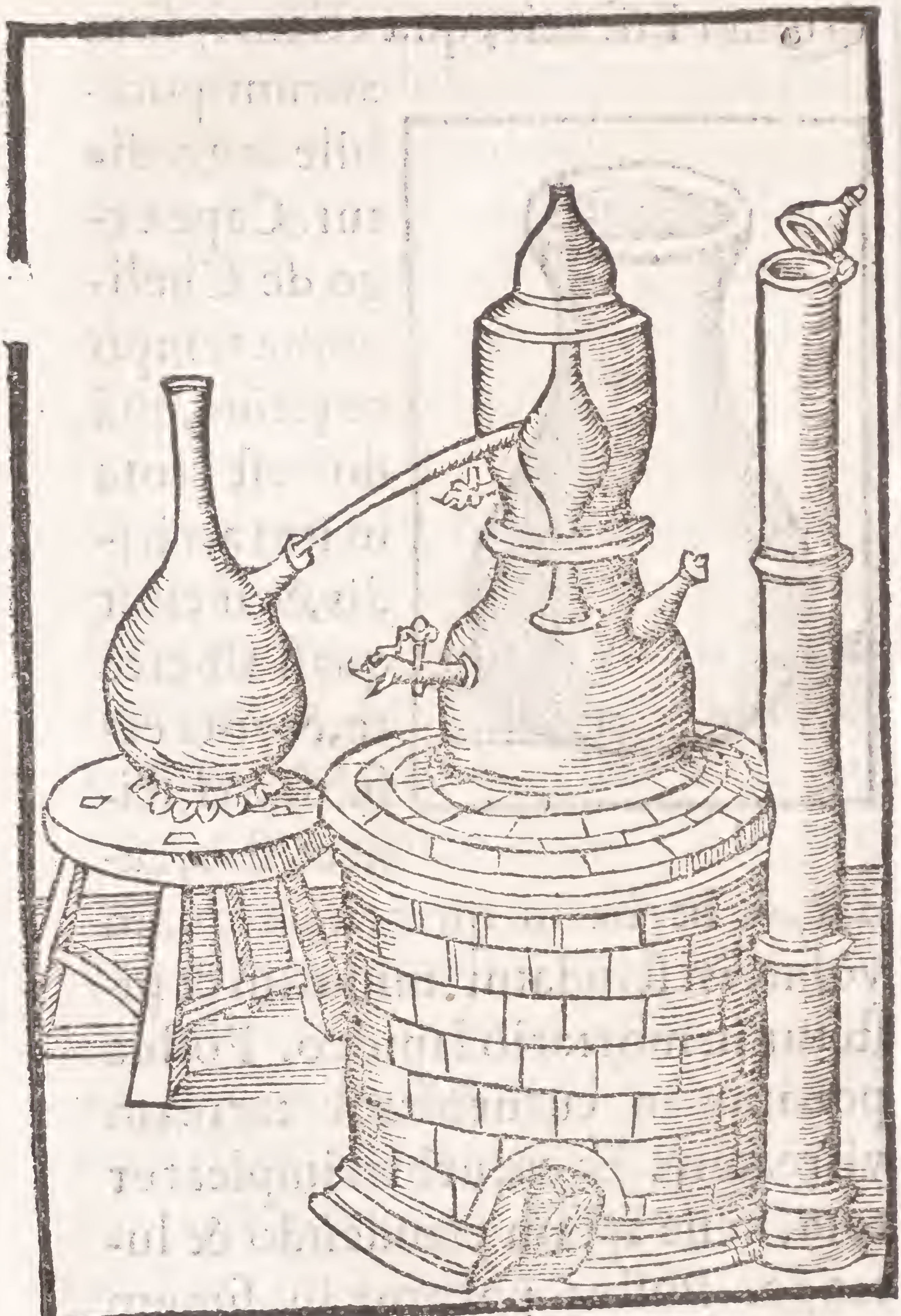
pſit, monſtrata homini ab hirundine. Hac enim hirũdines oculis pullorum in nido reſtituũt viſum. Genera autem eius duo ſunt. Maior fructicoſo caule, folio paſtinacæ, cortice ampliore, altitudine duorum cubitorũ, colore albicans, flos luteus. Minori folio hederæ minora aliquantũ & rotundiora, minus cãdida, ſuccus croci mordax, ſemen papaueris, florent aduẽtu hirundinum, diceſſu marceſcunt, florentibus ſuccus exprimitur, & in æreo vaſe cũ melle leniter feruenti cinere decoquitur. Singulari remedio contra caligines oculorũ vtuntur, & per ſe ſucco in collyriis, quę ab ea Chelidonia appellatur. Habet etiam innumerabiles alias virtutes, & ideo non immeritò huic noſtro operi immiſcere voluimus, quomodo ex ipſa extrahenda ſit

Virtutes chelidoniæ.

Quin

Quinta Eſſentia, quæ etiam ipſum aurum potabile ingreditur. Cape ergo de Chelidonia tempore eſtiuo, quã do eſt tota matura, viridis, & incipit quaſi albeſce re, & tota ei⁹ ſubſtãtia, ſcilicet flos, radix, & herba in quantitate quam volueris, ſcindatur minutim & piſtetur in mortario lapideo. Poſtea ponatur in cucurbitam terream vitreatam. Et cucurbita impleatur tota, bene ipſam claudendo & lutando. Poſtea ponatur in fimum equinum recẽtem, ad fermentandũ

& dig

& digerendum per ſpacium trium hebdomadarum. Dehinc ſuperimponatur alembicus, & diſtilletur in balneo Mariæ: Et ſit ignis admodũ lentus, & omnia optimè obturẽtur & exibit ex hoc ipſum phlegma, & alia tria elementa manebunt in fundo diſtillatorij. Poſtea fæces extrahantur ex ipſo, & optime terantur ſuper vno marmore adeò tenue & ſubtiliter quantũ poteris. Et poſtea iterum imponantur in vas, & ſuperinfundatur phlegma ab aliis tribus prius diſtillatum, & ſuperimponatur alembicus cæcus. Et optimè omnia lutentur, et ponantur in balneo Mariæ per ſeptem vel octo dies, ad putrefiendum & digerendum. Si verò times expenſas, fermentetur in fimo equino. Hoc facto, materia paulatim infrigidetur. Poſtea ponatur in aliã for-

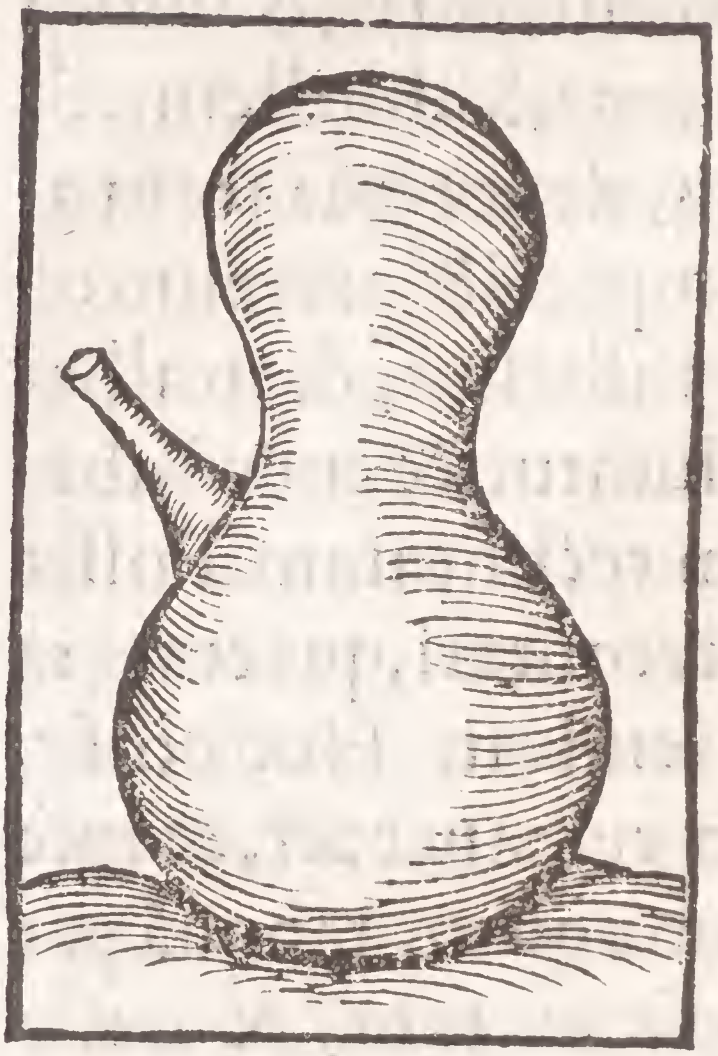

nacem ad diſtillãdum per cineres, & imponatur alembicus cum roſtro, & diſtilletur ſicut in capitulo decimo, de ſeparatione olei ab ipſa terra dictum eſt, & tũc exibit aqua limpida, habens colorem olei, quæ in ſe duo elemẽta complectitur, ſcilicet aërem & aquã, & in fundo alia duo elementa reſidebunt, quæ ſunt ignis et terra. Quum verò volueris ſeparare phlegma ipſum ab aëre, po-

nas oleum in diſtillatorium recens, & diſtilletur in balneo Mariæ cum modico igne, & videbis aſcendere ipſum phlegma,& oleũ reſidebit in diſtillatorio. Et ita habebis duo elementa, ſcilicet aërẽ & aquã, quodlibet ſegregatũ ab altero. nã oleũ nõ poteſt aſcẽdere vel ſublimari in balneo Mariæ, quia ignis non eſt ſatis potẽs. Quando verò volueris ſeparare cætera duo elementa, accipe fæces ex quibus oleum diſtillaſti, & terantur ſuper marmore ſicut prius. Poſtea cape quatuor partes phlegmatis, & vnam partem fæcũ, & inſimul miſceantur & incorporẽtur. Poſtea ponatur in fornacem balnei per ſeptem dies, poſtea diſtilletur per arenam magno igne, donec exeat aqua rubicunda, & ſemper diſtilletur, donec in illam aquã conuertatur. Et habebis in ea ele-

menta duo, ſcilicet ignẽ & aquam. Terra verò remanebit in fundo cucurbitæ ſicut materia nigra. Deinde ponatur illa aqua rubicunda in aliam cucurbitam, ſuperimponendo alembicum roſtratum, & diſtilletur in balneo Mariæ, & phlegma ſeparabitur ab ipſa, & in fundo vaſis remanebit oleum rubicundum, quod eſt ipſum elementum, ſcilicet ignis. Et ita habebis omnia quatuor elementa ſegregatim extracta vnum ab alio. Elementum verò terreum calcinetur cum igne forti, & vrgeatur per ipſum ad ſpacium decem dierum, vt bene poſsit exiccari. Poſtea teratur iterum ſuper marmore, & imbibatur cum ipſo phlegmate, & diſtilletur per alembicũ, donec in illa materia videas paruos lapillos albos ſicut ſal. Et hoc ipſum ſal iterum diſſoluatur cum

aqua ex qua diſtillaueris, & poſtea iterum diſſoluatur, & diſtilletur. Et hoc fiat totiens, donec ipſa terra amittat omnẽ impurũ & terreum colorẽ, ſcilicet vt albeſcat, & in albedinẽ ceræ deducatur, & tunc habebis terrã ipſam rectificatam. Poſſet autẽ aliquis percontari, quare terra ipſa in fundo reſideat. Hoc eò fit, quòd in fundo remanet aër, & ipſe ignis per ipſam aquam tanquã per phlegma poteſt extrahi, & nullo alio modo. Quum autem faciliori via id facere volueris, diſſoluatur quodlibet elemẽtum cum aqua ſua per partes ęquales. Vt ſi phlegma in quo eſt aër diſtillaueris, vt tantundem de aëre in fundo remaneat. Accipias iterũ tantũdem de ipſo phlegmate, & diſtilletur cũ aëre. Et hoc fiat ſepties. Ex alio verò phlegmate extrahatur aër, ex ipſo quod poſt

aërē remanſerit, pari modo extrahatur ignis, ſicut ſupra docuimus. Poſtea diſtilletur in balneo mariæ, & abſtrahatur ipſum phlegma, & talis materia adiūgitur tanto olei rubei, quod in fundo diſtillatorij prius remanſerat, ſicut iam declaratū eſt, & per ſeptem quoq; vices diſtilletur. Poſtea ipſa terra cum phlegmate abluatur. Et hac forma quodlibet elementorum in ſua virtute magis perficitur ad operandum operationes ſibi appropriatas. Eſt etiam alia via ſubtilior, redigēdi quodlibet elementū in ſuā ſummā ſubſtantiā & Quintā Eſſen

Eſſentiã, tamẽ prẹſupponitur, ꝙ elementũ quodlibet ſit prius iuſtificatum. Deinde accipiatur & ponatur in vas circulatoriũ. Ponatur in fimũ equinũ, aut in balneũ Mariæ, ꝑ dies triginta. Poſtquã aũt ita circulaueris ꝑ hoc ſpaciũ dierũ triginta iterũ diſtilletur. Tũc corpus ipſum tãquã materia groſſa permutabitur in ſpiritũ vel ſubſtantiam ſubtiliſsimã. Sũt etiã quidã qui faciliori via hoc operantur, accipiendo quatuor partes terræ, & vnam partẽ de vno quatuor elementorũ, quodcunque volueris, & digeratur in forma prædicta, & circuletur ꝑ dies xxx. & ꝑ crẹbrũ aſcenſum & deſcẽſum materiæ qui fit in circulatorio, per tantũ tẽporis quodlibet elementorum in Quintã Eſſen. permutatur. Et quũ ſcire volueris, qñ materia ſit ſatis circulata, vide quũ ipſa Quinta Eſſentia natat ſuꝑ aliã materiã, tũc ſatis eſt

tis eſt. Habes itaq; ſatis ſuperq; declaratū, quō ſint ſeparāda quatuor elementa, & quomodo ipſa Quinta Eſſentia ſit extrahenda ex ipſa Chelidonia. Reſtat nūc dicere virtutes Quintæ Eſſentiæ ab ipſa Chelidonia extractę. Elementum igitur aquæ ſiue ipſum phlegma conducit ad omnes ægritudines corporis calidas & frigidas. Temperat etiā omnes venas circa cor exiſtentes, & omne venenum ab eo expellit. Curat etiam omnes morbos accidētales pulmonis. Sanguinem purificat & hominē præſeruat ab omni corruptione virtutis naturalis. Opitulatur denique omnibus infirmis, etiā in quacunque infirmitate ſint. Elemētum verò aëris eſt ſicut oleū, & habet has virtutes: Iuuenes in robore ſuo confirmat, in fortitudine ſcilicet & venuſtate, quum vſi aliquando fuerint in epulis, quia nul-

Virtutes Q. Eſſen. ex Chelidonia.

lum ſanguinem permittit putreſce re. Adurit etiam & expellit omne phlegma ſalſum, et melācoliam ſuſtollit, omnem denique aduſtionē colore aufert. Elementum autem ignis, quū de eo accipiatur in quantitate vnius grani tritici, & conteratur, & incorporetur cum vino optimo, & in collū hominis ægroti, imò etiam ſemimortui immittatur, hanc habet efficaciam. Omnes vires corporis amiſſas recuperat & refocillat: penetrat enim vſque ad cor, & ipſum calefacit, & expellit omnia venena & omnes humidas ſuperfluitates ab ipſo corde. Si vis hominem in agone mortis exiſtentem in vigeſima parte horæ curare, vt ſit miraculum, & quaſi illuſio; dabis ei granum vnum olei huius, quod eſt elementū ignis, & ſtatim conualeſcet, etiam vt aſtantes mirabuntur, dicentes eſſe quoddam magnum

Sanatio hominis ex agone mortis.

gnũ miraculũ. Et ita ſentit Lullius lib. 2. diſt. 2. Sunt autem aliqui, qui alio modo Quintã Eſſentiã ex chelidonia extrahunt, accipiendo chelidoniã dum adhuc floreſcit, cũ radice & flore, & põderetur, pondus vſque ad ſuum tempus reſeruãdo, diſcindatur minutim, & ſup ipſam infunde aquam fontis puram, & ponatur ſuper ignem, & tantũ bulliatur donec ad ſuum prædictum pondus reducatur. Hoc facto, piſtetur in mortario lapideo, et exprimatur ſuccus per pannũ collatoriũ, amoueantur fæces, & reliquũ bulliatur donec ad ſpiſsitudinẽ mellis perueniat. Et tunc illa materia erit præparata, ad ſeparandũ quatuor elementa, vnum ab alio. Et ponatur in cucurbitã ipſam implendo pro media parte, & lutetur deſuper alembicus meliori via qua poteris, & diſtilletur

Alius modus extrahendi Q. Eſſent. ex Chelidonia.

tur

tur igne lento in balneo Mariæ, ita quòd aqua ab ipſa materia expella tur. Deinde diſtillatoriũ ponatur in cinerem, & ſeparabitur ab ipſa alia aqua, q̃ eſt ſicut oleũ. Quúmque tertia vice videris oleum ſupernatãs, amoueatur receptaculũ, & aliud anteponatur, ad recipiendum illud oleum, quod eſt ignis. Et ita habes tria elementa, ab inuicem ſeparata, ſcilicet aquam, aërẽ, & ignem. Terrea verò ſubſtantia in fundo vaſis remanet ſicut materia combuſta. Et quodlibet horum elementorũ ſegregatim in vaſe reſeruetur. Quũ verò quodlibet elementorũ volueris rectificare, quia ſic fieri oportet, ſi vis eo loco medicinarũ vti, aqua igitur ipſa p alembicũ ſepties diſtilletur, et in qualibet diſtillatione cucurbita optimè lauetur à fęcibus remanẽtibus quæ

debent

debẽt admiſceri elemẽto terreo,et diſtillentur in balneo Mariæ; & vas ĩ quo aqua illa debet reſeruari optimè perlutetur. Tali etiã modo rectificabis aërẽ per ſeptẽnariã reiterationẽ in cineribus, ſemper miſcendo fęces cũ ipſa terra. Hac etiã forma elemẽtũ igneũ temperabis, & iuſtificabis. Et hoc eſt ipſum oleũ tertiũ. Et quodlibet oleorũ reſeruetur in vaſe bene clauſo. Poſtquã autẽ rectificationes cuiuſlibet elementorũ mõſtratæ ſunt, operæprecium eſt, ſcire naturam & virtutẽ cuiuſlibet elementorum. Aqueę ergo qualitatis vis eſt, expellere omnes calores & venena ab ipſo pectore, mũdificare etiam ſanguinẽ: Valet etiã contra opilationes pulmonis & epatis. Corrũpit omnem humorem & phlegma ſuperuacuũ. Denique hominem in nouem diebus

diebus ab omni infirmitate liberat. Oleũ verò aëris iuuentutem & robur cũ pulchritudine & optima venuſtate cõſeruat, nec permittit ſanguinem putreſcere, vel melancoliã dominari, aut colerã adurere, nec phlegma in corpore humano abundare ſinit, augmẽtat ſanguinem, & per quæq; mẽbra ipſum diſgregat. Et ideo qui hoc oleo aëris vtuntur, ſæpe phlebotomiſant, quia eſt valde penetratiuũ. Aegrotos maximopere ſuſtẽtat & nutrit. Valet etiam, ſi quiſpiam timeat & in periculo ſit amittendi oculũ, & per ſpatium triginta dierum imponat in ipſum omni die vnam guttã vel duas, & in hoc miraculoſe prodeſt. Efficacia verò qualitatis igneæ multo eſt maior cæteris duabus. Operatur enim in illis in quibus priora nihil proficiunt. Homines ſenes in iuuentute

Naturæ & virtutes oleorũ ex quatuor elementis.

Ignea qualitas excellit omnia olea.

cõſeruat,&facit ipſos iuueneſcere. Et ſi homo eſſet in iudicio mortis, & caperet de hoc oleo ignis in quãtitate vnius grani tritici, cum vino vel cũ aqua vitæ tẽperatum, reſtaurat ipſum ad vitã, calefacit ſanguinem, recreat cor, cõſeruat hominẽ à morte,& ipſi reſtituit vires iuuentutis. Et ſi ſumitur cum aqua ſiliginis, dicitur eſſe elixir vitæ. Materia quidẽ terrea rectificata per diſſolutiones, coagulationes,& calcinationes, eſt ſubtile ſal terræ, cum quo poſſunt trãſmutari omnia metalla in lapidẽ, cum quo omnes ſpiritus figũtur, habentes humiditatẽ radicalem. Nutrit etiã leproſos. Ex hoc autem Philoſophi antiqui lapidem fecerũt, quẽ Philoſophalem appellauerũt. Modus verò ſumẽdi ipſam medicinam, eſt hic: Recipe tres guttas ignis chelidoniæ, tria cochlearia

Lapis figendi oẽs ſpiritus.

ria aquæ roſarũ, medicum cochleare de aëre ſanguineo, capiãtur immixta ſimul ſtomacho ieiuno. Si infirmitas eſt calida, detur cum vino, & ſi homo exceſsiſſet annum vigeſimumquartum, cum aqua vitæ. Si autem febres ſunt calidę, nullo modo debet adminiſtrari patienti.

De modo extrahendi Quintam Eſſentiam ex ſanguine humano, ouis, carnibus, & ſimilibus.

CAP. XIIII.

SI vis ergo extrahere Quintam Eſsẽtiã ex ſanguine humano, accipiatur de ſanguine hominis ſanguineæ cõplexionis, vel colerici ſani, mediocris ętatis, & bonũ vinum bibentis, poſtquam phlebotomiſauerit, & ſanguis reſidens in fundo vaſis ab ipſa aqua ſegregatus fuerit, teratur in aliquo vaſe cum decima parte ſalis communis, & bene

concutiẽdoq́; in ſimul miſceatur, & ponatur in pellicanũ clauſum: & poſtea ponatur in foueam quinq; pedum ꝓfundã, & latãduorũ pedũ, habẽtem vnũ ſtratũ de calce viua, & aliud de fimo equino, ſicut ſupra dictũ eſt de digeſtiuo, & fermentetur ibi per vnam Lunam, vel circiter, ſecundum quod videris tempus eſſe nubilum vel ſerenum. Poſtquã autẽ videris ipſam materiam eſſe reſolutam in aquam, ſcilicet quòd groſſa ſubſtantia, quæ in fundo pellicani reſidet, ab aqua penitus ſit ſegregata, extrahatur ab ipſo fimo, & ponatur in balneum

Mariæ cum alēbico, & diſtilletur igne lētiſsimo,ſicut ſupra de Quinta Eſſentia vini dictū eſt. Et quum primam diſtillationem perfeceris, admiſceatur iterum cum fæcibus quæ in diſtillatorio remanſerūt,& iterum in fimo putrefiat,donec videris purum ab impuro eſſe ſequeſtratum,& materiam depuratā & ſubtilem natare ſuper fęcē,& ſi ſit tempus clarū,putrefiat in loco prę fato,longioríq; tempore, ſi fuiſſet nebuloſum vel imbriferum. Hoc facto, ſecundariè diſtilletur. Poſtea iterum cum fæcibus ponatur ad digerēdum: & denuo diſtilletur,et hoc fiat quatuor vicibus ad minus. Poſt diſtillationē autē quartā circulabis tēpore lōgo, ſicut ſupradictū eſt de Quinta Eſſentia vini, ita vt talem perfectionem acquirat,vt ex claritate ſua immaterialitatē & in

corruptionem adipiſcatur, & per diſtillationem approprietur Quintæ Eſſentiæ ſanguinis humani corporis. Et hæc in omnibus ægritudinibus ex nimia ſua nobilitate et virtute maximè eſt ſuſtẽtatiua naturæ humanæ, & citiſsimè ægrotantẽ à quocũq; morbo liberat. Et hęc ſufficiãt de ſanguine humano. Ex carne autem & ouis quum Quintam Eſſentiam extrahere volueris, caro illa, ex qua illã educere vis, ſit ſubtiliſsimè & minutiſsimè conciſa, & poſtea in mortario piſtetur cũ decima parte ſalis cómunis. Pari modo oua in mortario cum ſale piſtẽtur, donec in aquam redigantur, ponãtur poſtea in cucurbitam, & ſuperimponatur alembicus cæcus, & fiat per omnia in digeſtione, fermentatione & diſtillatione, ſicut iam de ſanguine humano elucidatum eſt.

De

De modo extrahendi Quintam Eſſentiam de pomis, piris & aliis fructibus.

CAP. XV.

SI vis extrahere Quintam Eſſentiam à pomis, piris, prunis, cerasſis, caſtaneis, & aliis generibus fructuum, minutiſsimè cum cultello fruſtulẽtur, poſtea piſtẽtur in mortario terreo, & optimè incorporentur cum decima parte ſalis communis. Poſtea ponantur in cucurbitã, & ſuperimponatur alembicus cæcus, & optimè pertuletur & ponatur in fimum, ad putrefiendum, ſicut iam de ſanguine humano eſt dictũ. Et tunc eſt perſpiciendũ, ſi aliquis fructuũ habeat virtutẽ ad hoc ad quod vti volueris, quia illa virtus & præſtãtia ipſius fructus venit ex ſui Eſſentia, quæ in ipſa materia eſt latens & occultata: & illa dum à

fæcibus ſuis, & à materia groſsiori ſegregata & ad immaterialitatẽ & quaſi incorruptionẽ quãdam reducta fuerit, haud immerito à Philoſophis Quinta fructus Eſſentia nũcupatur. Et ideo millies maiorem habet virtutẽ quàm antea habuerat, dum adhuc corpus erat elementatũ. Fęces enim ipſorum fructuum ex quatuor qualitatibus (vt nemini dubium eſt) compoſitæ ſunt.

De modo extrahendi Quintam Eſſentiam à floribus, herbis, & radicibus. CAP. XVI.

SI vis ſeparare Quiutã Eſſentiam à quatuor qualitatibus florum, herbarum, & radicum, accipias eas dum bene ſunt maturæ, cum tota ſubſtantia ſua tempore claro & ſereno, luna ipſa creſcente, & iam quaſi plena, quia tũc omnes flores, herbæ, & radices carent quodãmodo

do omni corruptione, ita quòd ſunt ſeparatæ ab omni calore extraneo & ſupernaturali, & optimè ab omni immũdicia purgentur. Poſtea minutiſsimè ſecãdo, piſtẽtur in mortario marmoreo, cum decima parte ſalis, & ponatur in circulatorium. Fermentetur in fimo equino per vnum menſem, omni hebdomada renouãdo, ſemel fimum. Mẽſe autem peracto extrahatur à fimo, alembicum cæcum deponendo, & ſuperimponatur alembicus cum roſtro, & diſtilletur in balneo Mariæ, augmentã-

do primum ignē vſq; ad tertium gradum. Et aqua diſtillata reſeruetur, et fęces ex cucurbita extrahantur, & pulueriſētur minutiſsimè. Poſtea ſupinfundatur aqua diſtillata ſuper fęces, & iterum apponatur alembicus cæcus, omnia optimè lutando, ſicut priori vice feciſti, & diſtillētur in balneo Mariæ, ignem minuendo per gradum medium. Poſt hoc iterum fæces pulueriſentur, & ſuperfuſa aqua, quæ ab ipſis erat diſtillata, iterum digeratur vt ſupra, & tertio diſtilletur, & putrefiat, ſemper

ignem

ignem diminuendo per medium gradum. Putrefactio quoq; decreſcat ſemper per medium gradum, ſcilicet quòd in ſecunda digeſtione putrefiat per dies viginti & vnum, in tertia per dies quatuordecim, in quarta per dies octo, ita, quòd quaternis vicibus fermẽtetur. Quarta autem diſtillatione peracta, ponatur in hoc circulatoriũ. Et ſepeliatur in fimo equino, vel in balneo, faciẽdo ignem in primo gradu. Poteſt etiã poni ad Solẽ diebus ęſtiuis, vel etiam occultetur in vinacea, & ibidem circuletur per vnũ mẽſem integrũ, vel paulò plus, quia quanto plus circulatur, tanto nobilior efficitur, dum ſuperflua humiditas quatuor qualitatũ penitus digeritur, cõſumitur & reſoluitur in circulatorio per frequẽtem aſcẽſionẽ & deſcẽſionem. Et ita habes Quintam

tam Eſſentiã, in qua maxima virtus herbarum, florũ, & radicum delitescit. Magis tamen eſt efficax, ſi accipis herbã, ſemen, vel radicem, & diſtillaueris ex eis aquã, & illa aqua ita diſtillata iterũ ſuper fæces ſuas, vnde eſt diſtillata, fundatur, digerẽdo in fimo equino per ſeptem dies. Poſtea diſtilletur per cineres omni via, modo, & forma, ſicut ſupra in Chelidonia eſt factũ. Quia per hoc ex ipſis quatuor qualitates ſeparabis, & materia tãto nobilior & pręſtantior reddetur. Et quodlibet ſegregatim reſeruetur, quia aliter fæces nullius eſſent valoris. Poſsit aũt aliquis ſciſcitari, quid eſt Quinta Eſſentia, quũ non ſit plus quàm alia aqua diſtillata? Ad hoc ego respondeo, ipſam nihil aliud eſſe in forma et viſiõe quàm aliã aquã diſtillatã. Sed multo maior, ſubtilior, & nobilior

lior eſt quã alia aqua diſtillata ſimplex, quũ per multas & varias digeſtiones, circulationes, & diſtillationes oĩs phlegmatica & aquea humiditas in ipſa ſit cõſũpta. Pari modo per ſuam excellentẽ ſubtilitatẽ, dũ ſuper fęces funditur, & iterũ digeritur, & ab ipſis fæcibus iterũ diſtillatur, omnẽ ſuã vim & virtutẽ, quæ in ipſa latebat, recuperauit. Et ideo aſsimilatur ligno cõbuſto, qđ iã in carbones eſt redactũ, & tamẽ ipſi carbones nõ ſunt vlterius flamma. Cõparatur etiã mortuo. Dum enim ipſa anima eſt à corpore ſegregata, cadauer ad aliud nihil prodeſt quàm ad putreſcendũ. Et propterea omnia ad vnguem manifeſtare volui, vt ſi quippiam ſubtilis & magnæ efficaciæ habere velis, poſsis ad operationem ſecundum animi tui libitum perducere, accipiendo

de

de iſta Quinta Eſſentia loco aliarũ aquarum, & adiungendo quaſcũq; ſpecies volueris, et pari modo diſtilletur ſicut iã ſępius auditum eſt, ſcilicet recipiẽdo de Quinta Eſſentia, vncias vj. aliarũ ſpecierum quarũcũq; drach. iiij. pulueriſentur ſubtiliſsimè, & ponatur in cucurbitam, ſuperimponẽdo alembicũ cæcum, & digeratur in fimo equino per mẽſem integrum. Poſtea diſtilletur, ignem faciẽdo vſq; ad finem tertij gradus. Poſtea fęces pulueriſentur, & ſuperfuſa aqua de eiſdem diſtillata, ponatur iterum in alembicum cæcum, digerendo per tres hebdomadas. Deinde iterũ diſtilletur, & digeratur per dies quatuordecim, minuẽdo ſemper ipſum ignem per vnũ gradum. Et cum quater diſtillaueris & putrefeceris, iterũ fæces pulueriſentur, & vltimò ignis fiat

in

in primo gradu caloris, & digeſtio fiat per dies octo. Poſtea ponatur in circulatorium, & ibidẽ circuletur quantum volueris, tũc in quolibet mirabilẽ operationem inuenies, ad quã ipſa materia eſt ordinata. Si autẽ putes de corruptibili fieri incorruptibile: decipieris, vt ait Ioannes de Rupeſciſſa: Licet enim faciat corruptibile incorruptibili vicinũ, tamen ad verã perfectionem non ducitur, vt ait Lullius. Quia quicquid ſub cœlo eſt, corruptibile eſt. Et ideo maxime eſt abſurdum, præparare vel facere varias res, vt aliqua materia poſsit omnino à corruptione præſeruari. Sicut in ęgrotis videmus, qui aliquando à medicis caſu fortuito ſubleuãtur, nulla tamẽ debita cura pręeũte. Sed tamen (vt ait Ouidius) Non eſt in medico ſemper releuetur vt æger. Quia ſi hoc

eſſet

eſſet, homines qui ab hinc iam centum aut ducentis annis elapſis ſunt mortui, adhuc eſſent in vita. Ideóq; ſi vero auro potabili vtereris, ſicut iam ante quingentos annos in vſu fuit, putes te trecẽtos aut quingentos annos victurũ, ſicut de pluribus veterum legitur, friuolũ hoc eſt, & maxime ridiculũ hac ætate noſtrá, quum natura hominum, & virtus vegetatiua de die in diẽ decreſcat, quumq; nullum bonum inter homines ſit regimen in eſu & potatione. Quia noſtro tempore (quod etiá diuus Paulus præcinit eſſe commune) nemo eſt qui dubitet, pluresmori crapula quàm gladio. Deniq; nullum Dei cultum, timorem & cerimonias recto tramite obſeruamus, ſicut anteceſſores noſtri fecerunt. Et ideo raptus eſt iuſtus, ne malitia immutaret intellectũ. Viri ſangui-

num

num & doloſi non dimidiabunt dies ſuos. Et ideo quicquid molimur,inane eſt.

Quomodo ſit extrahenda Quinta Eſſentia ab antimonio.

CAP. XVII.

ESſentia Quinta ex antimonio extracta,multũ valet, ad plagas exiccãdas. Et fit ita: Recipe puluerẽ antimonij ſubtiliſsimũ, incorporetur cũ aceto diſtillato, & ſit melius quod haberi poteſt, & tantũdẽ ibidẽ permittatur antimoniũ, donec acetũ in colorẽ rubicũdiſsimum cõuertatur .Coletur deinde acetũ, & ponatur in vas mundũ, & ſuperinfundatur de alio aceto diſtillato,& ponatur ſuper ignem modicũ, donec acetum coloretur.Et hoc fac toties, vt acetum ceſſet colorari. Ipſumq́ue quod coloratum eſt , accipies , ponendo in cucurbitam ,di-

ſtilletur per alembicum in fornace cinerum. Et primò diſtillabitur acetum ipſum, poſt hoc per roſtrum alembici videbis egredi materiam mille colorũ, & hæc eſt ipſa Quinta Eſſentia, quæ à philoſophis appellatur Plumbũ philoſophorum. Nuncupatur etiam à quibuſdã Artiſtis lac virgineum. Eſt tamẽ differẽs ab illo, de quo infrà dicetur, & ferè oleo benedicto in colore aſsimilatur. Hæc itaque ponatur in pellicano, ad circulandũ per dies quadraginta, & poteris eo vti ad omnes plagas loco balſami, quia facile & citiſsimè omnia vulnera curat. Etiã omnibus apoſtematibus mirum in modum confert. Ex ipſo plumbo quoquevel ceruſa etiam extrahitur Quinta Eſſentia, ſicut ex antimonio, ſuperfundendo acetum diſtillatum, per digitos quatuor. Poſtea in ſi

Errat hic quia per eorũ plũbum non intelligũt Q. Eſſen. antimonij

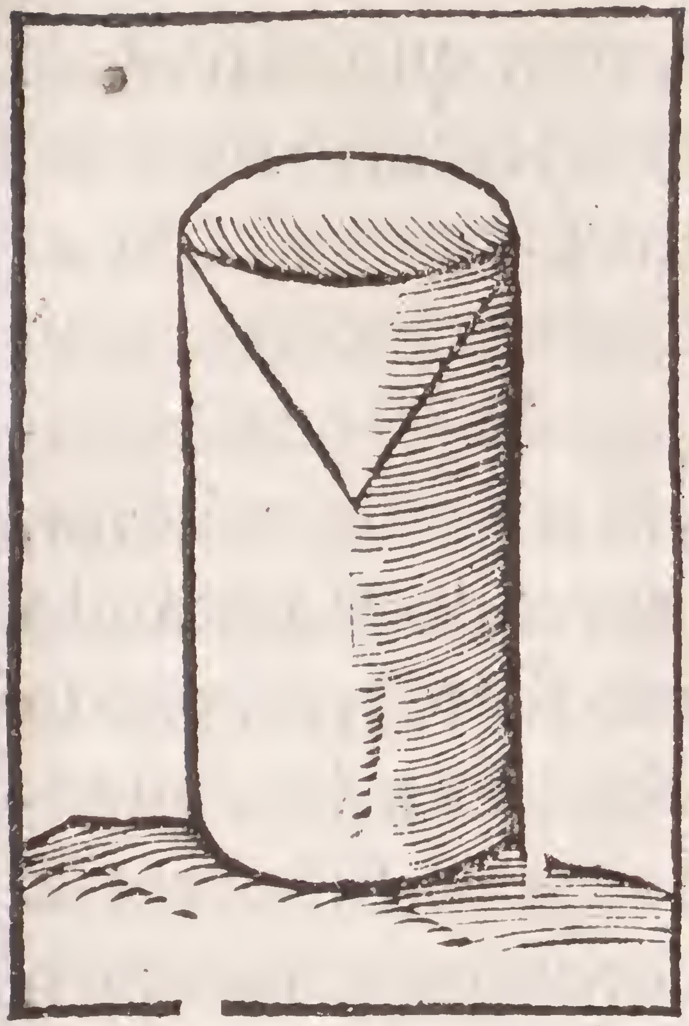
Ex plũbo Eſſentia.

in fimo equino digeratur,ſicut narratum eſt de Quinta Eſſentia herbarum & florum. Deinde diſtilletur, & primò videbis aſcendere ipſum acetum, poſt ipſum quandam humiditatem, ſicut eſt oleũ, & hoc etiam appellatur oleum plumbi,ſiue Quinta Eſſentia plumbi, & habet in ſe quandam dulcedinem, ſicut oleum antimonij. Valet autem contra omnes combuſtiones ignis, & aquæ calidæ,& contra impetiginem, & veſicas cholericas. Notandum tamẽ eſt,ipſam ceruſam prius debere ablui ſæpius cũ aqua roſarum, colando per pannum lineum, donec nil in ipſo remaneat de puluere ceruſæ. Deinde exiccetur, & vſui reſeruetur. Et ita vult Seruitor, & Ioannes de ſancto Amando, ſuper Antidotario Ioannis Meſuæ.

De modo extrahendi Quintam Eſſentiam ex Sole.

CAP. XVIII.

MVlti diuerſimode de Quinta Eſſentia auri tradiderunt, tamē breuitatis cauſa ſubtiliorem & breuiorem modum demonſtrabimus. Quum ergo volueris extrahere Quintam Eſſentiam ab ipſo Sole tanquã pretioſiſsimo omniũ metallorum & perfectiſsimo, cape Solis optimi vncias iiij. Mercurij viui & optimè abluti vncias xxiiij. fiat amalgama. Et habeas tria vel quatuor, vel plura inſtrumenta terrea, à figulo facta de optima terra, quã habere potueris, & fiant in forma pixidis, de vna latitudine & amplitudine ab vno fundo ad aliũ, & ſint in fundamento rotunda, in longitudine vnius palmæ lata, ita vt poſsit ingredi tigillum aurifabri, et ab intus

tus ſint vitrea ta,& circa ambitum vel orificiũ. Quorũ forma eſt hæc. Poſtquam autem facta fuerint, circa orificium optimè adæquẽtur & poliantur, ita vt ſint æquata perfectiſsimè. Hoc facto, accipe tria aut quatuor tigilla, vel crucibulos, ponẽdo in ignem,& calefaciendo vt rubeſcant,& cũ ita erunt cãdẽtes, amoueatur vnũ & ſuper marmor ponatur infundendo ipſum amalgama, & ſubitò habeas vnum ex prædictis inſtrumentis, ſuperimponendo ipſum tigillum, in quo eſt amalgama, & ſine ita frigeſcere ſuper lapidẽ. Dehinc habeas

pedem leporis, cum quo vaſculum optimè ab omni Mercurio mundetur, qui in ipſum ab intus aſcēdit, et rurſum in tigillum imponas, cum ipſo amalgamate. Abhinc imponatur amalgama in conctile mūdum, optimè ipſum terendo & agitando cum inſtrumento ferreo, vel paruo piſtello, & videbis aſcendere quandam materiam nigram, ſubtilem & leuiſsimam, ſicut eſt puluis aliquis, quem cum penna abſtrahes, imponendo in cucurbitam, & optimè ipſam perlutabis cum luto ſapientiæ. Accipiatur deinde amalgama, & imponatur in aliud tigillum can deſcens, ſuperimponendo vnum ex prædictis vaſis, & frigefiat ſuper ipſo marmore, & fiat per omnia ſicut de primo. Si autem breuiori via velis hoc operari ipſum amagalma in tres vel quatuor partes diuidatur

tur,imponẽdo quamlibet partem in vno vaſorum, ſicut per omnia enarratum eſt,& quum amalgama erit infrigidatũ, ſemper habeas, tigillum candeſcens præparatum, vt imponas aliud, ſemper ipſum vas mundando cum pede leporis, ſicut iam dictum eſt, & Mercurius qui aſcẽdit ab intro, debet ſemper admiſceri iterum cum amalgamate, donec nullum Solem videas admixtum cum Mercurio. Hæc autem materia nigra, de qua iam diximus, à Philoſophis Caput corui appellatur, & eſt initium omnis veræ & perfectæ ſcientiæ. Et licet ſit nigra & fuſca: eſt tamen aurum quod infundendo poteris probare. Et quando videbis ipſum Mercurium non plus reddere de tali materia nigra, tunc eſt certiſsimum indicium, nullum Solem plus in ipſo con-

Errat: quia Caput corui apud philoſophos eſt denigratio materiæ. i. putrefactio vel digeſtio.

tineri. Dum ergo ipſam ita collegeris, debet optimè lauari, vt totus Mercurius ab ea ſecedat & ſeparetur. Hæc autẽ lauatio fit hoc modo: Diſtilla ſemel aquã fontis per alẽbicum, imponendo materiã nigrã in vrceo vitreato, ſuperinfundẽdo de hac aqua diſtillata, & teratur cũ digito mũdo hinc & inde, & videbis Mercurium ab ipſa materia ſeparatum, in fundo reſidere. Poſtea cola bis aquã & materiã ab ipſo Mercurio in vrceũ alium vitreatũ, ſuperinfundendo aliã aquam diſtillatã, faciendo ſicut prius. Et hoc toties, donec tota materia ab ipſo Mercurio ſegregetur. Poſtea recipe vrceũ cũ illa nigra materia, & pone ad locum ſecurũ, ipſum optimè tegẽdo, ne aliquid impuri poſsit incidere, & dimitte ita requieſcere per diẽ & noctẽ, & tota materia in fundo reſidebit

debit. Dehinc aqua à materia ipſa coletur cũ pãno lineo albo & mundo, & illa materia ſiccetur ſuper paruum ignem, de carbonibus fa-ctum, aut ponatur in arenã calidã, vel in cineres. Poſtea in cucurbitã ponatur ipſam optime lutando, & vſui reſeruetur, donec volueris ea vti. Mercurium autem tuum, cum quovis facere amalgama, debes ita pręparare. Primò accipe de Mercurio quantum volueris, imponatur in mortarium cum aceto & ſale cõmuni, teratur, immiſceatúrque inſimul cum piſtillo ligneo, donec acetũ ĩ nigredinẽ deducatur. Quo facto, ab ipſo Mercurio ſegregetur, & coletur, aliud recẽs ſuperinfundẽdo, iterúmq; piſtãdo, donec nigreſcat. Deinde iterũ coletur, & aliud ſuperinfundatur. Et hoc fac toties, vt ipſum acetum deſinat ni-

Præparatio amalgamatis ex Mercurio.

greſieri. Poſtea permittas ſtare donec Mercurium in ipſo fundo videris, & inde acetũ iterũ coletur. Mercuriũ verò ipsũ cũ ſale in vrceo vitreato pones ad ignẽ, vt exiccetur. Quo facto, ipſa materia in ſubſtantiam aliquãtulũ durã emutabitur. Hanc ergo in mortario iterũ teres cum piſtello ligneo, ſuperfundẽdo aquam fontis purã, ſemper terẽdo. Et quando videbis materiã nigram eſſe, colabis aquã ab ipſa, & impones recẽtẽ. Et hoc fiat toties, donec tota nigredo ab Mercurio abeat & recedat vnà cũ ſale, & tunc eſt pręparatus ad ipſum Solẽ. Dehinc per linteolum coletur tribus aut quatuor vicibus, & vltimò per corium, ſicut faciũt aurifabri. Verã ergo ſic habebis Mercurij rectificationem. Sunt tamen aliqui, qui alio modo ipſum præparãt, ſcilicet accipiẽdo

Alia præparatio mercurij.

capit

capita allij, quę optimè debēt à cor ticibus ſuis mūdari, deinde piſtētur quantū poteris, & exprime ſuccum ipſum per pānū, & accipias de Mer curio quātū volueris, teratur ſuper marmor, cum prædicto ſucco allij, donec mortificetur, & ab inuicem ſeparetur Mercurius, vt nihil penitus de ipſo appareat. Deinde alium Mercuriū, iterū cū allio terendo, & fiat ſicut de primo. Quo facto, ponatur in vas terreum vitreatum, aut in mortarium, terēdo fortiter cum piſtillo ligneo, admixto ſale & aceto, & quum nigra fuerit, coletur, & iterum aliud acetum imponatur. Et hoc fac toties, donec nihil de materia nigra remanebit, & ita erit optimè præparatus. Alij verò alia via ipſum purgant, & eſt melior quàm illa quæ fit cum ſale vitri, & *Alia purgatio melior.*
vitr

vitreolo,& fit ſic: Accipe ſal cõmune præparatũ,& cũ ipſo Mercurius ſublimetur,& cũ albeſcit ſicut nix, proiiciatur in aquam calidam, donec inſimul congeletur. Quo facto, ex aqua deponatur, & fiat ſicut priori modo, & erit optimè purgatus. Cum quo poteris ſoluere deinde Solem vel Lunam peroptimè.

De modo diſtillandi per deſcenſum.

CAP. XIX.

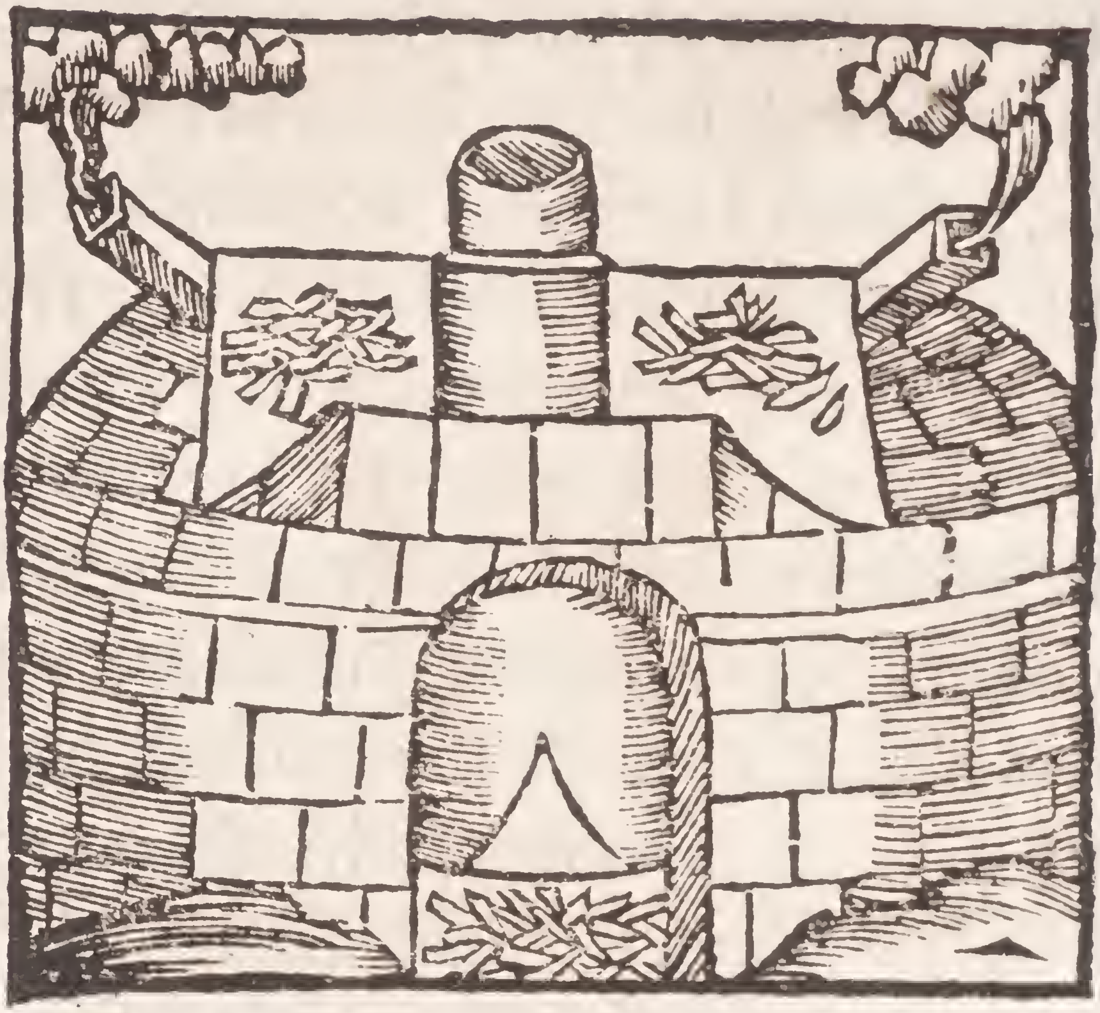
DVplicem eſſe modũ diſtillandi, neminẽ latere arbitror, per aſcẽſum ſcilicet & deſcenſum. Quorũ ille ab omnibus facile eſt cognitus, hic verò à paucis. Qua de re operę pretium me facturum ratus ſum, ſi huius artis tyronibus viam diſtillationis per deſcenſum inſinuaro. Plura enim per hunc modum diſtillantur. Sicut fit in oleo Iuniperi, in oleo benedicto, in oleo nucis muſcatæ

ſcatæ, in oleo vitellorum ouorum, & in multis alijs. Talis ergo diſtillatio poteſt fieri in fornace quadrata, facta ex lateribus non coctis. Et ſit in amplitudine & latitudine triũ cubitorum, vel paulò plus, ponendo vnum lapidem poſt alium, ſicut fit in Germania, in cõſtructione focorum ſuper quibus eſculenta coqui ſolent. Et ſit de terra, in altitudine vnius cubiti & medij ab omnibus lateribus, excepto anteriori, ſupra quod ponãtur ferramẽta, ſuper quibus alij ſint lateres tenues, quos tegulas dicimus. In medio verò habeat foramen latitudinis vnius cubiti, quum ex ipſa longitudine fit annulus, per quem poſsit immitti pes hominis. Super hunc ergo focum ab omni parte fiat vna poſitura laterum muralium, in altitudine vnius cubiti, vel circiter duorum.

Cuius

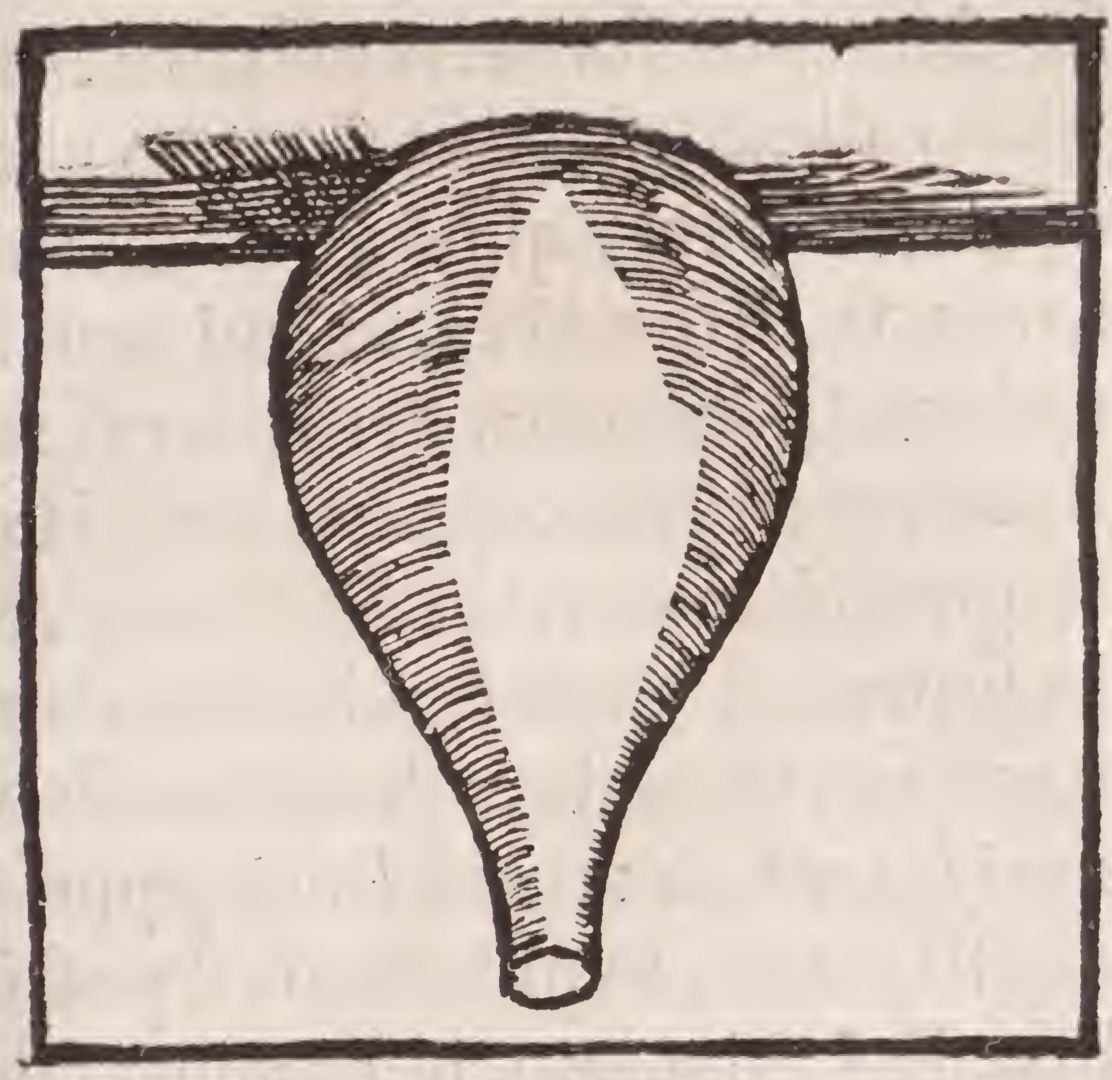
Cuius forma eſt hæc.

Furnus diſtillationis per deſcenſum.

Poſtea habebis fornacem paratam ad diſtillandum et ſigillandum omnia vitra diſtillatoria quæ volueris recludere, et appellatur Sigillum Hermetis, ſicut in capitulo ſubſequenti copioſè declarabitur. Quum ergo volueris diſtillare per deſcenſum, accipiatur cucurbita de meliori terra quàm inuenire

potue

Vas deſcẽſionis ex bona terra, vel cupro.

potueris, vel ſi non poſsis habere honam terram, fiat de cupro vel auricalco, & impleatur vſque ad tertiam partẽ cum materia illa, quam diſtillare volueris, & ĩ hoc claudatur cooperculum ferreum tenuiſsimum, factum de laminis ferri, ſitq́; plenum foraminibus paruis: & orificium cucurbitæ vertatur hoc modo. Et intret foramen quod eſt in

Quomodo diſtillatur per deſcẽſum.

fund

fundamento fornacis in latitudine trium digitorũ, & ſint omnia peroptimè lutata, quòd à ſummitate fornacis in fundũ eiuſdẽ nil poſsit cadere. In interiori verò parte fornacis ponatur receptaculum, ad ſuſcipiendũ materiam diſtillantẽ, & in ſuperiori parte fundamenti fornacis fiat ignis de carbonibus ab omni latere, ſit tamen longinquus à diſtillatorio, in quantum eſt poſsibile. Et ĩ principio, ignis debet eſſe valde exiguus, poſtea ſenſim & paulatim ſemper augmentetur, & ſemper poteris ipſum appropinquare paulatim ipſi cucurbitæ. Et ſcias quòd quælibet materia in principio diſtillabit aquã, tamen vna plus quàm alia, quemadmodũ aſsiduus huius artis ſectator ex variarũ materiarũ diſtillatione videre poteſt. Ponatur ergo infra ipſum orificiũ

per

per fundamenti ſuperioris partem cucurbita vitrea in inferiori parte fornacis,ad recipiendũ quod diſtillaueris.Quúmq;videbis oleũ diſtil lãs,ipſum vas debet euacuari,& iterũ ſupponatur,& ſemper augmẽtabis ignẽ,approximãdo ipſi diſtillatorio ſiue cucurbitę,donec nullum oleum videas plus diſtillare. Tunc enim ignis eſt amouẽdus & retro iaciendus,& quãtò lõgius,tantò melius, donec extinguatur, & ſuperior cucurbitæ pars ſit infrigidata. Et deinde ĩferiorẽ partẽ, in qua eſt oleũ,amouebis, & reſeruabis ſegregatim. Quòd autẽ ignis in principio debeat eſſe valde exiguus,& debeat paulatim augmẽtari, ita vt ſit in quarto gradu, hoc fit duabus ex cauſis.Prima quidẽ eſt,quòd ex illo abũdãti & vehemẽti calore conſumitur omnis humiditas ex quo po-

teſt fieri oleum, & hoc fit præcipuè in oleis vitellorum ouorum, & nucis muſcatæ. Sed in aliis, ſicut in oleo Iuniperi, poteris facere ignem repentinum, quantum libuerit. Secunda cauſa eſt, quòd ipſum lignũ accenſum poſsit ipſam cucurbitam lædere, vt poſsit comburi, vel rumpi, vel oleum ex eo poſsit aliquem fœtorem attrahere, & ideò ignis in principio ſecundùm curſum naturæ eſt faciendus, quum ipſa natura nihil violenti patitur, vt iam ex Auicennæ & Ariſtotelis ſententiis probatum eſt, in Quinta Eſſentia vini. Sed in oleo benedicto ſimplici debes ſaltem augmẽtare ignẽ in fine diſtillationis, poteris etiam facere fornacem hoc modo: Ita vt ſit fouea in terra foſſa in longitudine, latitudine, & profunditate, ſicut materia diſtillanda exiget, in qua ponat

ponatur olla vitreata, bene lota cũ aqua, ad vitandum, ne olea diſtillata ipſam ingrediantur, ſupérq; orificium ipſius ollæ ponatur lamina ferrea tenuis, multis foraminibus perforata, ita quòd olla laminam aſcendat in latitudine vnius digiti obliqui ſiue trãſuerſi, & ſuper hoc vas terreum, aliud imponatur, vertendo vnum orificium cõtra aliud. In illa verò ſuperiori ſit materia diſtillanda, bene claudendo ipſum vas, ne materia poſsit elabi. Deinde optimè omnia lutẽtur, & fiat ignis circa ollam ſuperiorem, quę debet eſſe tota extra foueam, præter orificium, quod ſit in magnitudine foſſæ. Sed hæc ſecunda via non poteſt bene fieri ſicut prima, ex duabus rationibus. Quarum prima eſt, quia prima vice non poſsis ſeparare aquam ab oleo. Secunda

verò eſt, quia nõ potes facilè ſcire, quando tota materia eſt diſtillata, niſi per crebrũ vſum & conſuetudinẽ experiaris. Poteſt quoq; per aliã viam fieri fornax diſtillãdi per deſcenſum, hoc modo: Fiat fouea in colle præcipiti, & inferius diſtillatorium in forma prædicta imponatur, ſemper imponẽdo aliud, in cuius fundo multa ſint foramina. Et ſuper hoc diſtillatoriũ vel ollã ponatur tegmẽtum, ab inferiori vſq; ad ſuperiorem partem vndiq; optimè claudendo, vel lutando. Et circuitus ollæ ſuperioris ſit inferior colle, ita vt collis ipſam ollã aſcendat, deinde fiat ignis in forma ſupradicta. Poſsis etiam ſupponere vitrum huic ollæ. Nam prior fornacis pars de olla inferiori debet eſſe aperta, vt poſsis cognoſcere, quando tota materia ſit diſtillata.

De

De modo claudẽdi Sigillũ Hermetis.

CAPVT XX.

SAepius oleum vel aqua nobilis exigit eximiã clauſionem, ne ſpiritus & virtus vegetatiua ab ipſa poſsit exhalare ſiue expirare, & ſæpius hoc exigit materia circulanda vel fermẽtanda, ne virtus rei diminuatur. Et hæc clauſura appellatur Sigillum Hermetis, & inter omnes alias ſigillationes eſt nobiliſsima & excellentiſsima. Quę quidẽ ita ſolet fieri. Vitrum ſiue diſtillatorium impletum vſq; ad tertiam partem de materia digerenda circulãdáq; collum habeat longum, & intrudatur ab infra in foramen paruæ fornacis, ſicut in antecedenti capitulo narratũ eſt, ita quod ipſum vas penetret foramen furni per quatuor digitos obliquos. Si verò ipſum foramen ſit amplius quàm collum vi-

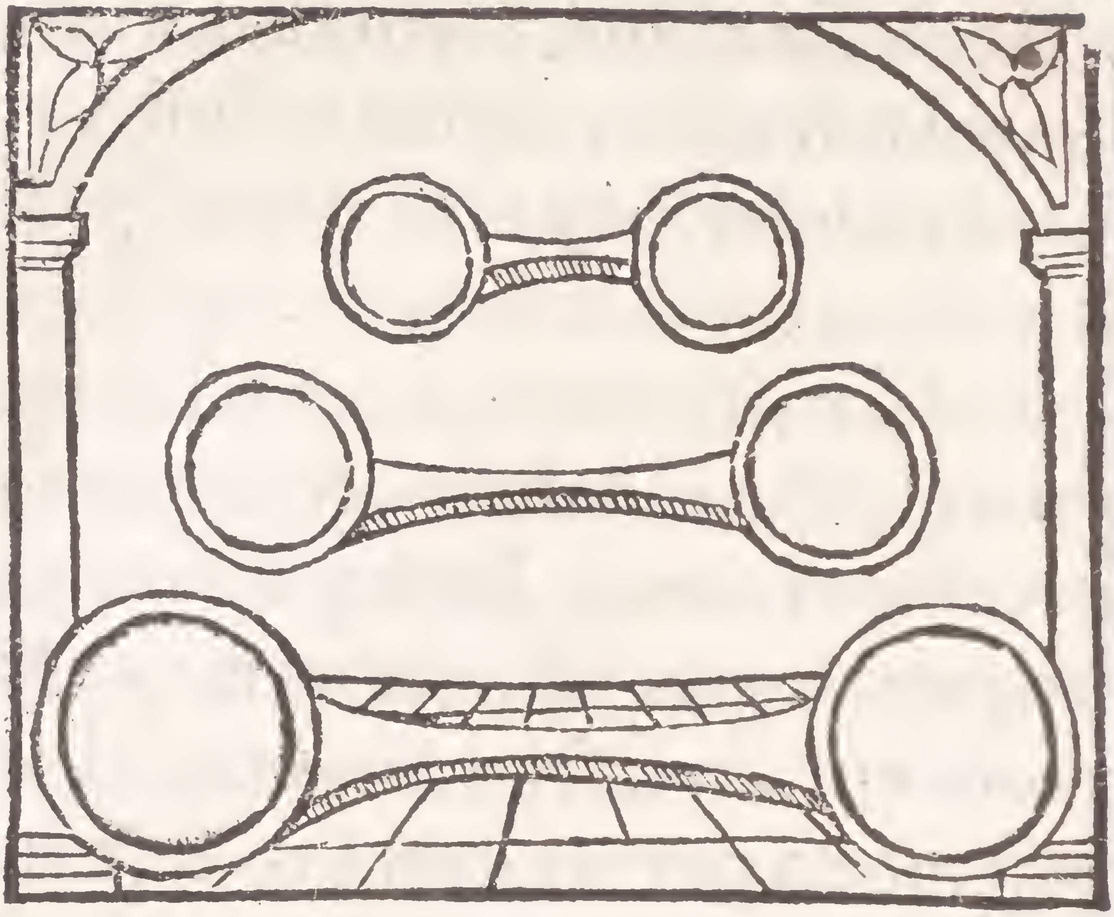
tri, debet obſtrui argilla ab omni parte, ne quicquam circa vitrum poſsit in inferiorem fornacẽ cadere, & ipſum orificium vitri ſit liberum in fornace, nec vllatenus ſit circundatum argilla. Poſtea fiat ignis exiguus de carbonibus in ſuperiore parte fornacis, ita remotę, quantum poteris ab ipſo vitro ſeu diſtillatorio. Deinde ſępe appropinquabis ipſum circa cucurbitam, paulatim augmentando, donec videris ipſum vitrum rubeſcere, ſic vt velit fundi. Accipe ergo forcipem alicuius fabri ab anteriori parte candeſcentem, cum qua ſupremam vitri partem rubeſcentem ſtringes, paulatim candendo & vertendo forcipẽ, & ſenſim ab inde abſtrahendo, & videbis ipſum vitrum ab ea parte ita eſſe integratum, ſicut eſt in aliis. Poſt hoc ergo ignis parũ amouend

Sigillum Hermetis

uẽdus & leniẽdus, forma & modo, ita ꝙ fiat ſenſim, donec ipſum vas planè ſit infrigidatum, quia ſi poſt extenſum calorem frigus repẽtinũ ſuccederet, ſtatim rũperetur, & ita omnis labor, induſtria, & impenſa foret ſuperuacua. Ideóq; nõ parua diligentia ignis eſt minorandus, & ipſum vitrum infrigidandum. Hoc itaq; modo potes cuſtodire inſtrumentum ſiue vas recluſum, quantum volueris. Quando autem ipſum volueris reſerare, habeas filum ſulphuratum, cum quo collum vitri ſex aut ſeptem vicibus circundabis, & accendatur ipſum ſulphur paulatim cum cãdela cerea, & dum totum filum aduſtum fuerit, ipſum vitrum rumpetur. Amoue ergo collum, & impone vel extrahe quicquid volueris. Aut habeas tria vel quatuor inſtrumenta ferrea, lon-

Reſeratio ipſius ſigilli Hermetis.

Inſtrumẽ ta ferrea quibus po teris ab= ſcindere parua vel magna vitra.

gitudinis duorum cubitorum, vel paulò plus, in quorum extremitate ſint duo annuli, quorum vnum ex his, quod magis ad hoc aptum vi- detur, collo vitri imponatur, & mo dico elapſo tẽpore, ipſum vitrum rumpetur, & hoc modo poteris ab- ſcindere parua vel magna vitra, vt volueris, & erunt adeò æquatim abſciſſa, ſicut ſi cum aliqua ſerra adempta fuiſſent.

De

De modo diſtillandi acetũ & vrinam humanam, in quibus omnia metalla calcinata reſolui poſſunt.

CAP. XXI.

IN ſuperioribus capitulis huius operis diximus, in aceto diſtillato ſolui poſſe Solem, & quomodo etiam per ipſum Quinta Eſſentia ab ipſo plumbo & antimonio extrahitur. Neceſſarium ergo eſt pro tyrũculis modũ diſtillãdi deſcribere. Eſt enim quiddã magni diſcriminis inter diſtillationẽ aquæ vitæ & aceti. Quia in aqua vitæ ſubſtantia melior primò diſtillatur. In aceto verò vltimò: Ita ꝙ aqũa ſiue phlegma in vino ſit poſterius, in aceto verò anterius. Et ideo quũ melior ſubſtantia aceti per diſtillationẽ ad receptaculũ dilabitur, habeas optimum acetũ, quod habere potueris, ponatur in cucurbitã, ſuperimpo-

Differentia inter diſtillationem aquæ vitæ & aceti.

nẽdo alembicum, & diſtilletur per cineres, vel in balneo Mariæ cum igne lento, donec nulla plus aqua egrediatur. Poſtea guſtetur ſæpius atq; ſępius ſuper linguã, ſi fortificatur in acetoſitate cũ quodammodo mordacitate aliqua, tũc tempus eſt amouendi receptaculũ, & aliud in locũ ſuũ ponatur, quod ſit bene lutatum, & ignis parum augmẽtetur. Quũq; videris paruas lineas albas, quaſi nubeculas in alẽbico, diſtillabis vltra, donec ſpiritus egrediantur, quorum vaporoſitatẽ videbis eleuari in ſupremitate cucurbitæ, & egredi ex alẽbico in ipſum receptaculum. Sed quũ videbuntur tibi guttæ ſanguineę in alembico, iterũ aliud receptorium anteponatur & tantundem diſtilletur, donec tota materia ſanguinea ſit in receptaculũ egreſſa. Et hæc materia valde eſt

fœtid

fœtida, combuſtioně olens, & ideo hoc acetum non eſt bonū ad reſol-uendum Solem calcinatum, pro faciendo aurum potabile, ſed bene pro tingendis metallis, quia fœtor ille cōbuſtionis adhæreret ſubſtantiæ Solari, ex qua potius aurum potabile corrūperetur quàm melioraretur. Si verò volueris diſtillare vrinam humanam, in qua poſſunt reſolui folia auri, vel etiam aurum calcinatum, ex quo ipſa vrina ita diſtillata poteſt extrahere colorě, ad faciendum aurū potabile, iam multoties prænominatum, quæ etiam habet maximam vim ad podagrā, dum pedes omni die duabus vel tribus vicibus ex illa illineantur, & de ſemetipſis exiccentur. Valet etiam ptiſicis, & multis medicinis accommodari poteſt, quas breuitatis cauſa omittemus, dū e-

Ad podagram.

tiam

tiam non ſit hîc noſtri propoſiti. Itaq; diſtillabis humanã vrinã tali modo: Accipe vrinam hominis ſan guinei vel cholerici ſani, bibẽtis bo nũ vinũ: qui nondũ trigeſimũquintũ annũ exceſſerit. Diſtilletur quatuor vicibus per alẽbicũ in balneo Marię, Poſtea circuletur in pellicano ꝑ dies quadraginta, & vſui reſer uetur. Alij ſepties diſtillãt, & meli⁹.

De modo diſtillandi mel quod ipſum aurum potabile ingreditur.

CAP. XXII.

De his vi de Pli. lib. 11. ca. 14. & 16.

MEllis bonitas natione conſtat, aliubi enim faui cera ſpectabi les gignũtur, vt in Pelignis, Sicilia, aliubi mellis copia, vt in Creta, Cy pro, Aphrica. Aliubi magnitudine, vt in Septẽtrionalibus, viſo iam in Germania octopedum longitudinis, in fauo, in caua parte nigro. In quocunq; tamen tractu terna ſunt

mellis

mellis gn͂a. Verùm ex flo ribus cõſtructo fauo, qd' ideo vocatur Anthinũ. Alterũ genus eſt mellis æſtiui, quod ideo vocatur horęũ, à tẽpeſtiuitate pręcipuè, &c. Tertiũ autẽ genus mellis eſt ſylueſtre, eximitúrq; poſt primos autũni imbres. Ericæũ id vocant, ab Erica frutice, quæ & ſiſarum dicitur, quæ herba eo tpe ſola floret in ſyluis, ideóq; melli nomẽ prębet. Sed quia apud nos nec ipsũ mel Atticũ, nec præſcripta inueniũtur genera, accipiẽdũ eſt de noſtrate, meliori quod inueniri poteſt, & hoc debet eſſe rubicun

bicundũ,ſpiſſum, & nullã in ſe habẽs aquoſitatẽ,imponatur in caldare, vel in capſiã ferreã in quantitate qua volueris, addatur aqua fontis puri,in quãtitate mellis, & coquatur ſuper lẽtũ ignẽ,ſemper ſpumas colãdo vſq; ad cõſumptionẽ aquæ, & hoc fiat per nouem vices. Poſtremò verò coquatur, donec in ſpiſsitudinẽ propriam mellis reducatur. Exinde circuletur in balneo Mariæ, calefacto in primo gradu caloris, ꝑ dies quadraginta. Quo facto, imponatur in cucurbitam, quæ ſit lõgior & altior quàm in aliis materiis diſtillãdis, & ſit de terra ab intus vitreata, ponatur in balneo Mariæ, diſtillãdo per alẽbicũ. Et ſi forſitã mel ipsũ velit aſcẽdere, habeas pãnos madefactos frigidos, qui circũ cucurbitã voluãtur ab intus per alembicũ, & exibit primò aqua clara,

ra, quę debet reſeruari ſegregatim, quia valet ad elongandum & colorandum capillos. Poſt hoc exibit aqua citrina & aurea cum oleo, & hanc iterum ſegregatim cuſtodies. Et hæc aqua ſecunda habetur apud quoſdam chirurgos loco balſami artificialis. Valet enim ad loca interiora lixanda & chirurganda, & ad plagas profundas mundificandas, & etiam ad crines colorãdos. Tertiò verò & vltimò diſtillabitur per cineres, & exibit aqua rubicunda, declinans parum ad aliquam nigredinem, & valet ad mundificandum & incarnandum plagas. Si ergo de priori aqua volueris habere maiorem quãtitatem, ponatur ipſa aqua prima ſuper fæces ſuas, & diſtillabis, ſicut prima vice feciſti, & quãlibet aquam vel oleũ ſeparatim in phiala ſua recludes, & cuſtodies.

Balſamus artificialis.

Capilli colorandi.

Ad plagas.

De

De auro potabili communi.

CAP. XXIII.

IN ſuperioribus capitulis tractauimus de modo Quintam Eſſentiam de omnibus rebus quæ formam habent & ſpeciem, extrahendi, quæ maximè ad aurum potabile conficiendum adminiſtrantur, nũc non inopportunum foret, ſi pauca de modo & viis variis faciendi aurum potabile, per quod vita humana quaſi à corruptione, ſcilicet ad terminum ætatis nobis præſcriptũ conſeruaretur, diſſeramus. Varij enim operantur variè, & quiſque ſuum laudat, quanuis laudabile non ſit. Quatuor enim modos principaliores inuenio, per quos antiquitus aurum in ſubſtantiam potabilem redigebatur. Tamẽ ne aures tyrunculorum tenues obtundam, breuiorem communiorémque de-

clarab

clarabo viam. Ruſticorũ enim eſt adagium: Trita ſemita non poſſe aberrare. Monſtrabo itaque viã ſatis tritã & vſitatã, ex qua optimam poteris habere practicã. Eſt etenim ſecretũ ab ipſa Quinta Eſſentia extractũ, in quo Philoſophi antiqui maximũ habẽtes laborem, tamẽ omnia nobis occultarũt ex ratione, quia habet virtutẽ occultatã (quã diuina prouidentia ei indidit) per quam iuuentus ipſa venuſtatem & robuſtitatẽ amiſſam poteſt recuperare, per quam etiam tota ſenectus abigitur, nõ tamen ex eo gradu in quo eſt, ſed repræſentat hominem antiquũ eſſe iuuenẽ, ſi de eo vtatur, vt infra copioſius docebitur. Et hęc eſt ſubſtãtia & materia prima, in qua veteres Philoſophi tantũ laborauerunt, vt poſſent aliquo modo ſubſtantiã & naturã humanã à

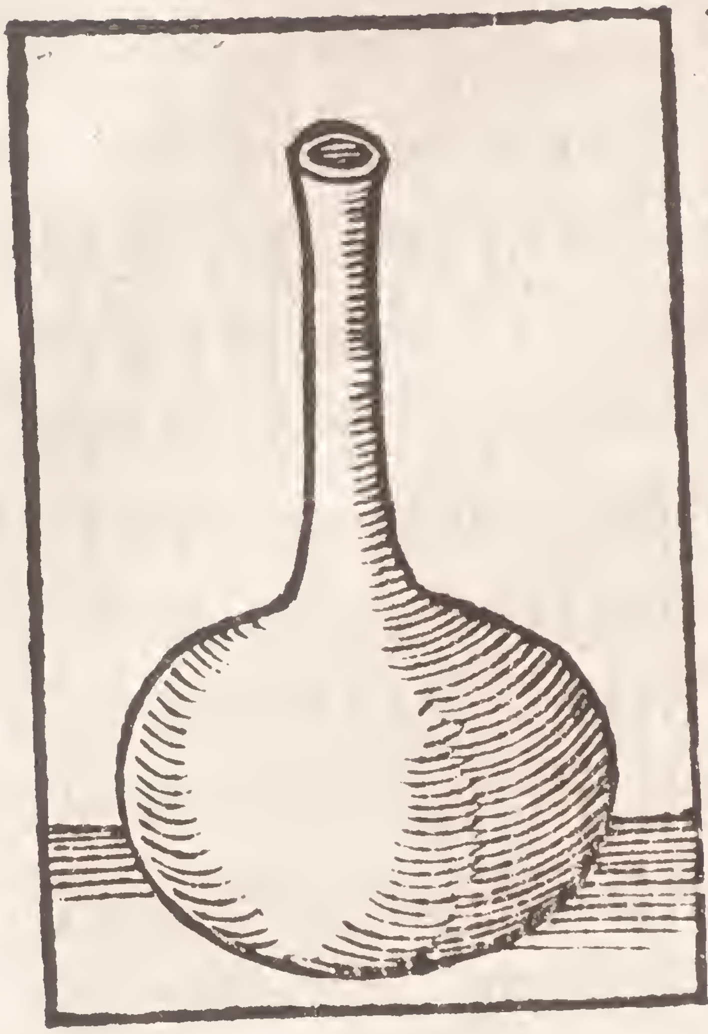
Quatuor modi redigendi aurũ in ſubſtantiã potabilem.

Iuueneſcũt ſenes.

corruptione præmatura conſerua re. Omne enim genus hominum (teſte Stagirita philoſopho) cupibile eſt poſſe à corruptione pręſeruari. Sed à Deo optimo maximo præſcitum atque prædeſtinatũ eſt, ſemel nos debere mori. Vnde Cordubẽſis noſter Seneca non illepide ait: Nil certius eſſe morte, & nil incertius eſſe hora mortis. Et diuus Paulus, Statutum eſt omnibus ſemel mori. Et idem, Omnes in Adã morimur. Impoſsibile ergo eſt, poſſe nos inuenire materiã corruptibilẽ, quæ à corruptione nos præſeruet, quum nihil ſit ſub cœlo (teſte Ariſtotele) quod corruptionis ſit expers. Ideóque nobis inueniendũ eſt aliquid incorruptibili vicinum. Cenſeóq; quãplures in hoc laboraſſe, vt æternaliter viuerent, qui ſcripſerunt, ipſam Quintam Eſſentiã eſſe adeò perfe

perfectam & incorruptibilem, vt ei nihil deſit: quod quidem eſt falſiſſimũ. Nã ſi eſſet adeò perfecta, vt nihil ei deeſſet, faceret nos æternales, quod eſt cõtra volũtatẽ Dei, vt iam ſæpius dictum eſt. Poſſumus tamen inuenire viam & artẽ prolongandi vitam noſtrã vſque ad terminũ nobis præſcriptum, dummodo timeamus & veneremur Deum, vt iuſtũ & dignum, regiménque habeamus, quod vitæ noſtræ non ſit incõmodans. Ideo Ioannes de Tholeto, & Hugo, ambo cardinales, fecerunt aurum potabile in hanc viam, quo quidem ſemper in omnibus eſculẽtis vtebantur, & pro theſauro abſcondito habebant. Et hoc ſic fit: Primum & ante omnia habeas aquam, in qua poſsit diſſolui aurum, & argentũ, et omnes lapides pretioſi. Et hoc fit modo: Accipe ſalis am-

Aurũ potabile Hugonis peſſimũ, mortale et venenoſum.

moniaci, ſalis nitri ana lib.1. conterátur & pulueriſentur in mortario: poſtea adde ſulphuris viui, vnc. Mercurij ſublimati vnciam, conterantur, & miſceantur omnia ſimul. Quo facto accipe de dictis rebus pulueriſatis in pondere vnc.trium, diſtillet ur cũ igne lento, in fine ipſum augmentando, ſicut fit in aqua forti, quia ipſa aqua cum magno impetu ingredietur. Et fac vt poſsis habere libram vnam de dicta aqua, quam reſerua in vitro cum collo ſtricto, bene recluſo. Et quando volueris facere

Difficilis aqua & periculoſa

facere aurum potabile, Recipe de auro finiſsimo vnc. 2. vel drach. 1. vel quantum libuerit, potes enim facere ad placitum. Malleetur in laminas tenuiſsimas, & quantum poteris ſubtiliſsimas. Et pro vna parte auri capias partes tres Mercurij, qui nondum fuerit ſublimatus, calefiat, in crucibulo vel tigillo, donec fumeſcat. Deinde fiat amalgama in modũ pultis, & tandiu amalgametur, donec omnia bene ſimul incorporentur. Quum autem fuerit bene amalgamatum, fundatur in aquam frigidam. Poteſt etiã fieri amalgama cum pinguedine quæ in bombardis remanet, poſtquam ſępius extorſa fuerint. Quum enim fuerit materia liquefacta, debet fundi in bombardam, & hinc & illinc agitando optimè amalgamari. Et hoc fac toties, agitando & concu-

tiẽdo donec pulti aſsimiletur. Poſtea ponderetur, & tantũdem de ſulphure viuo accipias, quantum ponderabit Mercurius & aurũ iterum in vrceum imponendo ſuper ignẽ, & tantidem agitando donec totum ſulphur comburatur. Poſtquam autem ab igne fuerit extractũ, iterum conteratur & miſceatur ſimul ponendo ſuper prunas, donec rubeſcat. Quo facto, deponatur ab igne, & inuenies aurum tuum optimè & ſubtiliſsimè calcinatum. De hoc ergo aureo puluere capies drachm.2. & de aqua prædicta vnciam vnam, & imponatur in vitrum cum collo longo, ipſum orificium optimè claudendo, vt nullus vapor vel ſpiritus poſsit exhalari, & in ictu oculi ipſum aurum fundetur, & in aquam puram conuertetur, citrini quidem coloris, vt etiam ſi huma-

na cu

na cutis cum ea tingatur, appareat eſſe rubicunda. Et cũ tali aqua pennæ colorantur in colorem rubeum. Ex quo etiam euenit, vt multæ res diuerſæ in eam impoſitæ, diuerſos acquirant colores. Nam ſi in prędictam aquam impoſueris limaturã argenti, vel argentum calcinatum, aqua ipſa colorem cœleſtem nãciſſcitur, ex qua capilli & crines equorum vel aliorum animalium poſſunt tingi in colorem cœli. Si verò impoſueris argentum calcinatum, cum totidem Mercurio, conuertetur in colorem nigrum, omnia tingens quæ appoſueris. Si autem cuprum aduſtum impoſueris, in viridem colorẽ mutabitur, & tali proportione crines fiunt virides, & omnia alia quæ cum tali aqua tinguntur, & per conſequẽs poſsit habere multos & diuerſos colores ex

diuerſis ſubſtantiis impoſitis, quæ omitto, ne tædium lectoribus ingeram. Iſta enim aqua nõ fit ad colorãdum ſiue tingendum, ſed potius ad reſoluendum aurum, argentũ, & omnes lapides pretioſos vt in ſubſtãtiam potabilem poſsint conuerti, & hoc eſt maximũ ſecretum in medicina. Eſt etiã hæc aqua reperta propter hoc, vt leproſi poſsint cũ ea lauari. Curat enim omnẽ paleationẽ. Et ideo dicunt aliqui, quòd poſsit à leproſis bibi, quod medicinæ conſultioribus relinquo. Ego etenim cenſeo, id horridum, & à natura quantumcunque corrupta alieniſſimũ, cauſa receptę venenoſę. Nam vides apertè in eam ingredi Mercurium ſublimatũ, ſal ammoniacum fixũ, & aquã fortem. Propter quod eſt maximè horrẽdum. Certiſsimè tene quòd in ipſa cõſeruatione naturæ

Non eſt vera reſolutio.

Non eſt verum.

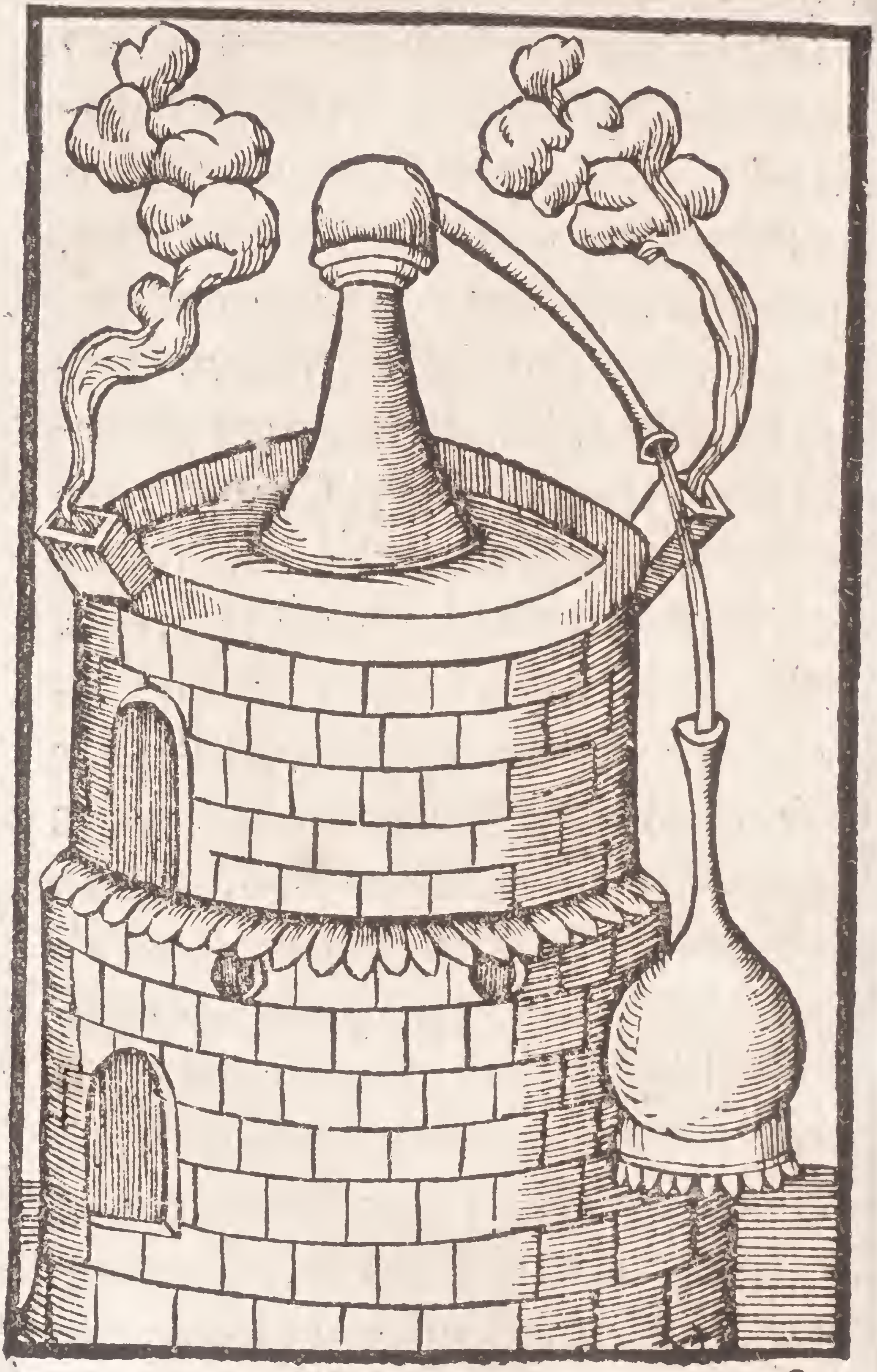
Bene dicit.

turæ oportet aliquid ſit conſonans radicali naturæ humiditatis. Ideo Raymundus Lullius in ſuo teſt. affirmat omnia quæ proſunt corpori humano etiam & lapidi noſtro, quod ſecus fit per aquas corroſiuas. & idem Lullius docet in lib. de virtutibus mundi, habere aquas philoſophicas, quas vide ibi. Quum ergo volueris vt operetur hoc aurum potabile, Recipe aquã fortẽ ſeparatã à ſuis fæcibus prędictis, in quo reſoluatur aurum, & poſt diſtilletur per alembicũ igne lento. Et hoc fac toties, donec ipſa aqua ſeparetur ab auro, & in fundo remaneat ſicut aliquod butyrũ. Accipe poſtea pimpinellæ librã ſemis, camædreos, gẽtianæ ana vnc. conterãtur omnia optimè, & ſupinfundatur de aqua vitæ bene rectificata. Ponãtur in vitrum per diẽ & noctẽ, optimè claudendo ipſum vas. Poſtea diſtilletur per fil-

Non bene ſeparabitur, quia ſpiritus cũ auro remanebũt.

Aurum hoc potabile venenoſum eſt.

rum. Quo facto miſceãtur cũ prædi-

cto

cto auro ſimili butyro & ſtatim con
uertetur in aurũ habẽs colorem o-
ptimũ, ſicut color croci. habet etiã
in ſe quandam dulcedinẽ, ſicut mel
vel zuccarũ, & hoc debet ſumi in ci
bo vel potu quando volueris. Natu
ra eñ optimè per id ſuſtentatur. Fa-
cit etiã bonam memoriã. Si verò le-
proſus ex eo lauetur, mirabiliter ei
proderit, ſimili modo etiã paralyti-
cis. Eſt eñ ſpiritus ad recuperandũ
omnẽ calorẽ amiſſum. Et hoc mo-
do omnes lapides pretioſi poſſunt
in formã potabilem redigi, ſed non
debes imponere Mercuriũ, ſel ſaltẽ
ſulphur. & ideo de quolibet lapide
precioſo poteris capere, & ipſum
optimè pulueriſare, & poſt hoc tm̃
de ſulphure depurato immiſcebis,
& ſimul omnia optimè cõterantur,
& in puluerẽ ſubtiliſsimum redigã
tur. Poſtea ponantur in tigillo ſu-
per

Caue.

Ad memoriam.

Ad leprã.

Modus præparãdi lapides pretioſos ad aurum potabile.

per prunas, donec ſulphur accendatur, & totum comburatur, & omnis fœtor à tigillo receſſerit. Deinde iterũ ſuper marmor teratur ſubtiliſsimè, apponendo tantũdem de ſulphure depurato, ſicut prima vice, & iterum aduratur vt ſupra. Et hoc etiã fiat tertia vice ipſum pulueriſando ſubtiliſsime, & erit præparatum. Cape dehinc de lapidibus prædictis, ita purgatis & mundificatis vnc. ſem. & de aqua forti prædicta vnc. iij. imponãtur inſimul in vitrum cum collo longo & ſtricto, bene ipſum claudendo, & ſtatim lapides ſoluentur. Quúmque fuerint ſoluti, aperiatur vitrum, ita quòd aqua fortis euaporet, & totam ſubſtantiã & vim amittat, & videbis lapides pretioſos in fundo ſicut butyrum, de quo operabere priori modo, ſicut feciſti de butyro aureo

reo, & ſi addis de aqua vitæ, & de ſpeciebus prædictis, habes verum aurũ potabile, quod habet multam operationem in variis & grauiſsimis ægritudinibus.

De auro potabili abſque aqua forti.

CAP. XXIIII.

POteris etiam facere aurum potabile abſque aqua forti, & hoc magis conuenit medicinæ, quàm illud de quo iam dictum eſt, dum tuum aurum ſolueris per aquam vitæ ad habendam vim ſuam de lapide hoc, qui dicitur Philoſophicus, qui fit ex Quinta Eſſentia per ſeparationem quatuor elemẽtorum, ſicut iam ſupra ſæpius eſt auditum. Habet enim ipſa Quinta Eſſentia tantam virtutem, vt quicquid in eam immiſeris, eius ad ſe efficaciã & vim attrahat. Dum enim carnem mortuam à corruptione conſeruat, quanto

Vnde fiat lapis philoſophicus

quanto magis carnē humanam adhuc viuentem, & in qua eſt ſpiritus vitæ? Digerit quoque omne indigeſtibile, & omne digeſtum per naturam ſuam educit. Et ideo omnes malos humores & cōplexiones naturæ humanæ continuò à corpore expellit, quum non ſit elementum, ſed ſubtiliſsima ſubſtantia ab elementis extracta. Et quoniam ipſa quatuor elementa ſunt corruptibilia, oportet ergo habere ſubſtantiā incorruptibilem, vel incorruptibili ſimillimā, & hoc eſt ipſum quintum eſſe, in quo poteſt reſolui aurū, & omnis eius vis extrahi. Aurum enim nullam corruptibilitatē patitur ab ipſis quatuor qualitatibus, niſi artificioſe, non autem per naturam. Quis enim vnquā vidit ipſum aurum in aqua putrefieri? Quis ab igne comburi? Quis ab terra erugi-

Aurum non patitur corruptionē ex natura, ſed artificioſe.

nem attrahere? Quis deniq; cogno uit ipſum ab aëre poſſe cõſumi? Sed hæc in omnibus aliis ſubſtantiis ſunt poſsibilia. Ideóque cũ aurum ipſum Quintæ Eſſentiæ apponitur & admiſcetur, potabile appellatur. Ideóque magnæ ſcientiæ eſt inuenire modũ ſubtilẽ ad reſoluendum aurum, & in formam potabilem redigendum, ne forte, quũ putares te feciſſe aquã vitæ, aquã mortis faceres. Hoc ergo aurũ potabile debet fieri cũ aquavitę rectè & debitè, vt decet, rectificata, abſtractis quatuor elementis ab ipſo vino, in quo latent. Ne etiã facias ſanguinẽ humanũ materiã peſsimè et fœtidè olentẽ, quia ibi vires ſuas perderet, & attraheret omnẽ fœtorẽ ex oleo ſanguinis humani. Et ſi non fieret ex ipſa terra, ex qua lapis philoſophorum componitur, non poſſes

Quomodo fit aurum potabile.

reſoluere ipſum Solem. Quia autẽ putares facere aquam igneã, id plane foret abſurdũ & nociuum vtenti, & ideo non curabis, ſi ſit modicum de hac terra, quia quãtumuis modicum maximã habet virtutem. Caueas etiam, ne terram alienã accipias, ſicut faciũt aliqui, qui capiunt calcem, alij verò cineres ſalicis, alij tartarũ aduſtum, alij denique cineres vitium, ſicut iam ſupra copiosè enarrauimus. Et cum hac terra aliena æſtimãt ſe facturos aquam vitæ, quũ non ſciãt ſe præparare aquam mortis. Sicut ait Geber: Eſſe terrã & medicinam incompatibilem alterius mixtionis, vt iam ſæpius diximus. Iſta enim terra virtutem cõfert ipſi aquæ vitæ, dũ fuerit ita facta, vt ſupra docuimus. Oportet ergo habere modũ ſeparãdi quatuor elementa, vt poſsis facere veram aquam

aquam vitæ,vel potius Quintã Eſ-ſentiã, in qua põt reſolui aurũ duplici modo. Primo cum aqua vitæ, quæ virtutẽ ſuã ex lapide Philoſophorũ attrahit. Secundo verò redigendo aurum in puluerem,ſiue calcinãdo, vt infra docebitur. Quum volueris ergo ſeparare quatuor elementa ex ipſa aqua vitæ,ſiue ex vino,de quo fit aqua vitæ, oportet te accipere vinũ quamoptimũ & magna quãtitate, ponẽdo ĩ multas cucurbitas,ita vt poſsit bona quantitas in quãlibet cucurbitã ingredi. Et cum totum vinũ fuerit diſtillatũ,pones ipſum à parte &phlegma quoq; ſegregatim ſeruabis.Et vinũ diſtillatũ ponatur ſemper ſuper fæces ſuas,& quum phlegma ab ipſa terra tanquàm à fæcibus ſuis fuerit extractum, remanet in fundo ipſa terra. Quum ergo egueris terræ,

In Quinta Eſſẽtia reſoluitur aurum duplici modo.

Modus ſeparandi quatuor elementa.

quæ eſt materia combuſta, vt ſupra dictũ eſt, optime lauetur cum phlegmate, vt iam monſtratum eſt, vt nil de ſubſtãtia cõbuſtionem olente remaneat & per hanc ipſa aqua vitæ iuſtificatur. Eſt etiam alius modus ſubtilior. Quum ipſum vinum fuerit extractũ à fæcibus ſuis, recipiatur phlegma cũ hoc quod in diſtillatorio remãſit, à quo vinũ diſtillatum ſeparaſti, & in caldari tam diu ad ignẽ tẽperatũ coquatur, donec in ſpiſsitudinẽ mellis liq̃facti deducatur. Poſtea ab igne remoueatur, & frigeſiat vſque in diẽ ſequẽtem, & videbis lapillũ quaſi modo in fundo reſidẽtem, ita clarũ, ſicut ſi eſſet ſal nitrum. Deinde coletur aqua, & oleũ ſupernatans & ipſum phlegma ſuper lapidẽ vel terrã prę dictam fundatur, donec à fæcibus ſuis clarificetur. Hoc facto, ſecundariè

Alius modus ſeparãdi quatuor elementa.

dariè bulliatur, & infrigidetur vt ſupra. Et hoc fac toties, donec terra ab ipſo ſeparetur. Deinde exiccabis ipſam in furno reuerberationis in vaſe mundo, quod in ſuperiori parte ſit apertum. Et in hac fornace reuerberatoria tam diu calcinabis, donec in ſubſtantiam albiſsimam niui ſimilem conuertatur. Tamen ante omnia temperabis ignẽ, ne à nimio calore materia fundatur, quia ſi hoc fieret, magis Alchymiæ quàm medicinæ cõueniret. Et quũ ipſa terra fuerit ſatis calcinata, ponatur in vitrum cum collo longo, ſuper quam ponatur vinum ſupra diſtillatũ, quod debet à ſuo phlegmate eſſe ſeparatũ, & putrefiat in balneo Mariæ p duos aut tres dies. Poſtea per alembicum diſtilletur, & videbis ipſam terram cum aqua in alembicum aſcendere ſicut cla-

rum cryſtallum. Et in hac aqua poteſt ſolui purũ aurum, laminatum in tenuiſsimas laminas. Melius tamen foret, ſi eſſent folia auri, quia facilius reſoluerentur, & in ſubſtãtiam potabilem conuerterẽtur. Fit etiã aurũ potabile, ſeparãdo quodlibet quatuor elementorum ſegregatim, & deinde extrahẽdo Quintam Eſſentiã, in qua poteris ſoluere Solem, & in aurũ potabile permutare. Pręſupponitur tamẽ, quòd aurũ ſit in tenuiſsimas bracteas laminatum. Et ita quãdo ſpiritus, ſicut anima à phlegmate ſuo tãquam à corpore abſtractus eſt per alembicum, ipſæ fæces ſiue terra, quę vltimatim in diſtillatorio remanſerunt accipiantur, & quater tantundem de ſuo phlegmate, & imponãtur in balneum Mariæ per dies nouem, donec bene putrefiant. Poſtea diſti

Alius modus faciẽdi aurum potabile.

diſtillẽtur p alembicũ, & exibit oleum citrinum. Et quando non poterit plus aſcendere in alembicum, ſcias tria adhuc indiſtillatorio remanſiſſe elemẽta. Videbis enim ipsã aquã ſiue phlegma exire clarum: aër autem in fundo remanet, ſicut oleũ aureũ. Poſtea ſeparetur ignis à terra, accipiendo quatuor partes phlegmatis, & vnam partem terræ, & digeratur in balneo Mariæ cum igne violento, & videbis oleum rubicundum, in quo eſt elementum ignis & aquæ. Et ita habebis quatuor qualitates

ſeparatas, quas reduces tandem in Quintam Eſſentiã, ita quòd terra calcinetur in fornace vitrearia per tres hebdomadas, deinde ſuperfun des phlegma, & digeres ſepties, & toties diſtillabis. Et ita habebis a- *Aqua Solis.* quam Solis, in qua poteris reſoluere Solẽ ſubtiliſsime laminatum. Et ſcias, quòd quãto plus vltra ſeptem vices de terra ſua, quã etiã diximus lapidem Philoſophorũ, diſtillaueris, tanto nobilior, præſtãtior, virtuoſior, & efficacior erit ad reſoluendũ. Et quum in hac aqua volueris reſoluere Solẽ, habeas folia auri ſubtiliſsima, & ponãtur in vitrũ cum collo longo, & quum habueris vnã partem de auro, ſuperinfundas tres partes de ipſa aquavitę, quę de terra prædicta per ſeptem vices ſit diſtillata, & ponatur in balneum Mariæ, donec reſoluetur. Et ita po-
teſt

teſt fieri aurum potabile, ad ſuſtẽtandam naturam humanã& omnes ægritudines expellendas, & ad faciẽdum hominem reuiuiſcere, cum à quodam medico cẽſeretur mori, & ideo omni tempore habeas tecũ. Notandum eſt etiam, qualem habeat virtutem ipſe lapis, per quam operatio aquæ completur, quia ſpiritus vbi vult ſpirat. Et ideo quicũque hanc artem ignaris oſtendit & manifeſtat, eſt maledictus. Qui verò doctis & ſapientiæ amatoribus, hic lauro eſt coronandus, hic cedro digna locutus. Et multi hanc ſcientiam quæſiuerunt, ſed pauci eam inuenerunt. Quum ergo habueris quatuor elementa ſeparata, quodlibet ſingulorum reſeruabis. Nam quodlibet ſingularem habet operationem. Et oleum quod ab aqua rubicunda ſeparatum eſt per

Vtilitates auri potabilis.

Aëris virtus. elementum ipſius ignis optime cõducit adoleſcentibus, & eos in vigore, robore, venuſtate, & pulchritudine corroborat, nec patitur aliquẽ ſanguinẽ putrefieri: omnẽ etiã colerã educit, & phlegma omne expellit. Eſt quoq; maxime generatiuum ſanguinis & ſpermatis. Ideo quicũq; voluerit eo vti, ſæpius debet phlebotomiſari, q̃a alioqui venas penetraret. Et ſi homo ante trigeſimũ annũ eo vtatur, maximopere creſcit, ita quòd omnes mirẽtur. Valet etiã ad viſum recuperãdum, dum omni die vnam guttam in oculum immittas, per ſpatium vnius menſis. Conducit etiam maximopere ad auditum perditum. Elementũ Efficacia ignis. autem ignis eſt ipſa aqua rubicũda, quæ de oleo antecedẽti eſt diſtillata. Et hoc ad omnia ſupraſcripta valet. Et ex ſenibus facit apparere iuuenes

uenes in colore. Debent autem eo vti cum modico aquæ vitæ ſenes, ſed iuuenes cum optimo vino. Tollit omnes ęgritudines ſenectutis, et ideo appellatur Elixir vitæ. Et hoc eſt maximum ſecretum in medicina, quod nunquam ab aliquo medicorum tractatum fuit, ſed bene ab ipſis Philoſophis. Quia autem medici de ea reticuerint, id ideo arbitror eueniſſe, quia habet quandam acuitatem, quam de terra ſiue de lapide philoſophorũ attraxit, & ideo non conducit vtentibus, eſt tamen ſecurius quàm id quod fit per aquã fortem. *Elixir vitæ.*

De auro potabili abſque terra vel aqua forti. CAP. XXV.

MOdus autem fɑciẽdi aurum potabile abſque hac acuitate lapidis vel aquæ fortis, talis eſt: Accipe mel, & guttas guttatim ſuper

marmor funde, addendo & ſuperimponendo ipſa folia auri, ſæpius terendo, ſicut ſi cum auro velis ſcribere, ita vt nil penitus de auro appareat. Et cùm triueris ita vncias ij. vel iij. de auro, ſines ita ſtare per horas xxiiij. Poteris etiam addere de ſale communi præparato: ſed non eſt neceſſarium, niſi vt citius materia teratur. Quúmque materia ita reſederit, per dictum ſpatium, ponatur in vas argentum, vel in cyphum latum, ſuperinfundendo de aqua tepida, à melle, vel de aqua fontis diſtillata, & mel ab ipſo auro ſeparabitur. Si autem impoſueris ſal, hoc modo quoque ſeparabitur. Deinde colabis ipſum ſal, ſuperinfundẽdo aliam aquam diſtillatam, deſuper, & reſideat, vt ſupra, & ſoluetur pari modo, vt dictũ eſt. Et cum ſal immiſcueris, ſæpius

ita facies ac ſi nullũ immiſcuiſſes, donec totum ſeparetur & reſoluatur. Deinde iterum ſuperinfundas aquam forma prædicta, & imponas in cucurbitam, diſtillando in balneo Mariæ, ita vt ſolum aurum in diſtillatorio remaneat, & quòd ſal & mel ab ipſo ſeparetur. Si verò non admiſcueris ſal, eò longius ſuper marmor terendum eſt. Quãdo verò totum mel ab auro fuerit diſtillatum, ſuperimponatur, & iterum diſtilletur. Et hoc facies duabus aut tribus vicibus. Vltimò autem, quando perfectè cognoueris, totum mel ab auro eſſe ſeparatum, ſuperimponatur de optimo aceto diſtillato, vt ſupra docuimus, & ſit de meliori vino, quod poteris habere, aut quòd de vino cocto ſit diſtillatum, & diſtilletur quatuor vicibus. Quum

verò

verò vltimò ipsũ acetũ diſtillaueris, ab ipſo diſtillentur tres partes, & quarta pars remaneat in fundo diſtillatorij. Quia (vt ſupra dictum eſt) diſtillatio aceti & vini, contraria ſibi inuicem ſunt. In vino enim melior materia primò, in aceto verò vltimò diſtillatur. Hanc igitur quartã partẽ, quæ in fundo remanſit, debes fundere ſup ipſum aurũ, & ita quieſcat per tres dies, poſtea diſtilletur ſimul. Deinde totidẽ de aceto diſtillato ſupimpones, ſicut in primis, ſed oportet quòd ſit poſitum in fimo equino, vel in balneo Marię. In hoc ergo aceto aurũ ſubtiliſsimè ſoluitur, deinde per diſtillationẽ iterũ ab auro ſeparetur in balneum Mariæ. Poſtea ſuperinfundatur phlegma de aceto diſtillato, & iterũ ab eo diſtilletur in balneo Mariæ, & demũ phlegma ſuperinfun

Diſtillatio vini & aceti adinuicẽ ſibi ſunt cõtraria.

fun

funde de phlegmate, & diſtilla iterũ pari modo. Et hoc fac toties, donec ad numerum ſeptemnariũ perueneris. Poſtea cùm fuerit ſepties diſtillatũ imponatur de aqua vitæ, & iterũ per diſtillationẽ ſeparetur. Vltimatim verò ſuperinfundes aliã aquã vitæ, quæ nullum in ſe habeat phlegma, & ab eo pari modo ſequeſtretur, & hoc fiat duobus modis. Et hac forma diſtillabis ſubtiliſsimè ab ipſo auro mel, acetũ, & phlegma, vnà cum aqua vitæ: & eſt optimè digeſtũ & præparatũ, ad ſoluẽdum in digeſtiuo vel circulatorio in ipſa aqua vitæ, quæ eſt Quinta Eſſentia. Quum autem volueris facere aurũ potabile: Accipiatur de prædicto auro reſoluto, & ſuprascripta aqua vitę ſuperinfundatur, cuius duodecim partes à lapidis philoſophici vna portione ſint di-

ſtill

ſtillatæ. Et ponatur ad circulãdum in balneo Mariæ, per dies quadraginta, vel diutius. Et ita reſoluetur aurũ in aquam citrinam. Sed cùm omnia ad æquum ſint iudicanda, habet in ſe quãdam mordacitatem vel acuitatẽ ex ipſo aceto diſtillato & Quinta Eſſentia, quæ eſt diſtillata per ipſum & de ipſo lapide Philoſophorum. Et per hunc quaſi per aquam fortem poteſt ſolui aurum, non tamen eſt ita nociuum, ſicut fieret per aquam fortẽ, licet quidam ſint eius opinionis, vt cenſeant hominibus ſanis non eſſe valde vtile. Aliquando enim videmus aliqua vtilia eſſe ægrotis, quæ ſanis poſſunt incommodare, & hoc fit propter violentiam & infectionem naturæ infirmi. Sed quũ ipſum aurum potabile debeat bibi à ſanis, vt ĩ ſanitate priſtina cõſeruentur, noſtri

recen

recentiores Philoſophi acceperunt prædictũ aurũ ita pulueriza tum vt iam auditũ eſt, quod præparatũ ſit abſq; Quinta Eſſentia aceti diſtillati, ſuperinfundendo veram rectificatã aquam vitæ ab omni phlegmate ſuo ſeparatam abſq; prædicto lapide per tres aut quatuor vices, iterum ſemper ab eo diſtillando, ita quòd ſemper in fine diſtillationis quoddã humidũ de auro remanſit. Vltimò verò hoc ipſum humidum acceperũt in vna parte, & de Quinta Eſſentia partes duodecim, & poſuerũt in cucurbitam, ſuperimponẽdo alembicum cæcum, & circulãdo ad minus per dies quadraginta in balneo Mariç, & habebis quoque verum & iuſtificatũ aurum potabile, ad præſeruandum ſanos ab infirmitate, & ad liberãdũ ęgrotos à morbo. Poſſet tamen ex tali potu

ali

aliquod incommodum oriri ex ratione, quã in ſupra ſcripto cap. IX. allegauimus, quia in longinquo tẽpore ſtomachus humanus poſſet ex hoc deaurari, per quam deaurationem poſſet perdere ſuã conſuetam digeſtionem, ex quo quantum ſtomacho incommodi poſſet oriri, quiſq; etiã minimè medicinæ gnarus facile diiudicare poteſt. Qua ex ratione moti, potius commodare quàm nocere hominibꝰ voluimus. Et licet à pleriſq; huius ſcientiæ peritioribus poſsim inſectari, quòd tãtam ſcientiam omnibus in vulgus propalarim. Hoc eo factum eſſe eiſdem reſpondemus, vt omnibus æquè prodeſſe velimus, quum dicat Salomon, Abſconditam ſapientiam & abſconditum theſaurum nihil prodeſſe. Ideóque veriſsimam viam faciendi aurum potabile pro

inge

ingenioli capacitate docebimus, quamquam Mediusfidius nõ ſit bene decens, tantũ theſaurũ reſerare, tamen id magis pro doctis & bonarum artiũ amatoribus quàm pro ignaris editum eſt. Ideóque velim omnes precari, ad quos hoc opuſculum noſtrum peruenerit, vt ſi quid ſecretioris (quod indoctis propalare nec phas, nec æquũ eſt) dixerim, quàm forſitã dicendũ foret, æquo animo conſulant. Nam cum diu noctúque hoc Ciceronianum mihi obuerſaretur, Nõ nobis ſolum natos eſſe, ſed & partem de nobis ſibi patriã vendicare, & partem amicos. Quũq; ſapientiſsimus Solomon dicat Abſcondita ſapiẽtia &c. Statim igitur hunc librum, vt & patriæ & parentibus meis honori & vtilitati foret, in lucẽ edere voluimus. Licet enim pro indo-

ctis æquè ac ꝓ doctis ediderimus, non tamẽ abs re id factũ eſſe quilibet inuidus ſciat, quũ ſummus omnium creaturarũ genitor atque pater æquo lumine ſolari, & probos & improbos viſitet. Maledictus enim eſt qui propriã vtilitatẽ reipublicæ commodo præponit. Et quanquã ab imperitis poſsit flocci-pendi, ſcio tamẽ nõnullos doctiorũ meam paruã operã vſque in cœlũ elaturos. Ideóque veriſsimũ aurũ potabile te docebo, cui meæ opinioni nullus noſtratiũ philoſophorũ refragari poteſt, dũ rationes naturales hic infra poſitas ꝑſpexerit, ſcio enim aliũ inter Alchymiſtas, & alium inter Medicos eſſe ſermonẽ. Sed quum certum pro incerto, proficuũ pro nociuo ſit eligẽdum, ideóque ipſis adhærebo medicis, quũ Marſilius Ficinus dicat: Nullũ vnquam

Alius ſermo alchymiſtarum & alius medicorum.

vnquam antiquorũ Philoſophorũ ſequutum fuiſſe viam hanc faciẽdi aurũ potabile, quam noſtrates philoſophi nunc ſectantur. Quis enim dubitet de Sole, quem in aqua forti reſoluunt? quis dubitat de Mercurio, cum quo amalgamiſant (vt eorum vtar vocabulis) quin nõ ſint nociua? Nemo hercule, nemo niſi talpa foret cæcior. Licet non inficier, ea poſſe ingredi in aurum potabile pro ægrotis, ſicut ſunt leproſi, venenum enim veneno pellendũ eſt. Sed Mediusfidius non conſuluerim eiſdem vti, quum maximè (vt quilibet etiã mediocriter doctus coniecturari poteſt) ſint corroſiua. Simile eſt de hoc quod per acetũ diſtillatũ vel quod per lapidẽ reſoluitur. Nõ tamen eſt adeò nociuum, ſicut hoc quod per aquã fortem diſſoluitur, tamen habet quidam vehementis

acuitatis, quàm ipſa Quinta Eſſentia à lapide ſuſcepit. Si verò hæc ratio minus ſufficiens videretur quibuſdã, vlterius poteſt probari per dictum Galeni, qui dicit naturalem ſubſtantiam alicuius vehementioris motus eſſe incompatibilem, cui & Ariſtoteles aſtipulatur. Quod ita eſt intelligendum, hoc aurũ potabile, de quo ſupra fecimus mẽtionem, non poſſe fieri, niſi per ſuperfluam naturã igneam ipſius Quintæ Eſſentiæ, quæ quidem natura ignea, quũ vltra ſuũ debitum terminum ſit ſublimata, ſoluit Solem citiſsimè. Ideo mea opinione, talis ſuperflua igneitas magis incõmodat humanæ naturæ, quàm prodeſt. Et hinc non abs ratione inueniendus eſt alius modus ſubtilior, per quem aurum in ſubſtantiam potabilem poſsimus redigere. Deinde ſi forſitan

tan neceſſariũ foret, ſupraſcriptũ aurũ potabile poſsit adiungi huic, ſi aliqua infirmitas hoc exigeret, in quantum ſit neceſſarium ægroto, tamen ſemper adiungendum eſt de auro potabili, ex cordialibus, ſicut lapidibus, aut margaritis, & cæteris eiuſdem generis, licet non dicatur aurum potabile, quum nullum aurum in eius compoſitioné ingrediatur, poſsit tamen ita nuncupari, ob excellẽtiſsimam eius virtutem, & celerrimam operationẽ. Interdũ tamen hoc ſolo vti licet. Aliquãdo verò mixto cum alio quũ volueris celerrimè operari ad penetrãdum, quia aliud non habet talem virtutem. Interdũ etiam ipſum cordiale in vſu habere poſſumus, admiſcendo de alio, ſicut ægrotantis infirmitas poſtulabit. Et hęc eſt forma vtẽdi auro potabili. Antequam autem

ad ipſius compoſitionẽ perueniam, probabo an ſit poſsibile, vel non. Primùm ergo, & ante omnia philoſophi probant & collaudant ipſum aurum, ea ex cauſa quòd inter omnia metalla eſt naturæ temperatæ, aſsimilatúrq; Soli propter eximiũ ſuum nitorem & colorem. Appropriatur etiam Ioui propter temperiem. Ideóque calorem naturalem cum frigiditate mirabiliter poteſt tẽperare & moderari, & humores ipſos conſeruare ab interitu & corruptione, ideóque virtutem Solis & Iouis illi attribuimus, quorũ eſt officium, attribuere ſpiritum vitalem mẽbris interioribus. Hinc philoſophi ipſi probant, nullá rem eſſe aptiorem ad vitam humanam aliquantulum à corruptione conſeruandam, quàm ſubſtantiá ſubtiliſſimam & duriſsimá quaſi incorru-

ptib

ſtibilem, quę ad interiora penetrat membra. Hinc ipſum aurum ſubtiliſsimè laminatũ, & cum ſpeciebus cordialibus admixtum, in puluerẽ eſt redigendum. Propterea dicit Ioannes de Rupe ſciſſa, nos oportere habere conſiderationem ad operandum poſsibilia, & impoſsibilia ſubterfugere. Videmus enim plura mirabilia de calybe, plumbo, ferro, ſtanno, & argento, quin exiſtimemus maiorem eſſe efficaciam in pretioſiori, ſicut eſt ipſum aurum. Videmus etenim (teſte Auicenna) aquam ipſam, in qua candens extinguatur calybs, fluxum ventris reſtringere, & inteſtina congregata quaſi ſimul connectere. Quod & in ipſo ferro videre licet. Quanto ergo magis hoc credendum eſt de ipſo auro, in quo nullum eſt corruptibile de quatuor elementis, ſi-

Cõtra fluxum ventris.

cut in ferro, calybe, & cæteris. Si enim ipſe calybs virtutem habet conſtringendi, & quaſi colligandi ipſa viſcera & inteſtina ſimul, nonne videtur hoc in auro poſsibilius, quum ſit purius, defecatius, incorruptibiliúſque ipſo calybe? Secundo etiam poteſt probari ex ratione euidenti & experientia, quem ipſum plumbum ſæpius funditur in aquam, in qua lamina auri, vel calybis, vel ferri, ſit extincta, videmus ipſum indureſcere. Et hinc poſſumus aperto cognoſcere, ipſam aquam abſtraxiſſe vim à materia, quæ in ipſa ſit extincta. Econtrario etiam per quotidianum vſum experimur, quòd ſi fundatur plumbum in aliquam aquam, & deinde in eadem extinguatur ferrum, vel calybs, vel aurum, manifeſtiſsimum eſt, ipſum moll

Plumbi induratio.

Ferri vel calybis mollificatio.

molleſcere ex aqua, quæ à plumbo vim extrahit, quam molliciem non habent ex ipſa natura. Itaque ſicut hoc de ferro & plumbo ex vſu quotidiano compertum eſt, ſic etiam illud de auro. Et hic eſt verus modus apud philoſophos naturales de auro potabili, ſicut Marſilius Ficinus dicit. Non tamen quòd corporea eius ſubſtantia bibatur, ſed ipſa virtus efficaciáque ex ipſo per modum ſubtiliſsimum extracta. Quoniam omnino falſum eſt credere, ipſam materiam auri ingredi humani corporis compoſitionem, ſicut pulcherrimè probat præallegatus Marſilius. Vel etiam quòd corpori humano aſsimiletur, vel quòd in ſubſtantiam potabilem conuertatur. Oporteret enim ipſam primò in ſanguinem tranſmutari, poſt hoc in carnem, quod

eſt impoſsibile propter ſuam duritiam. Cum Marcilio Ficino concedimus, aurum exiſtẽs in ſubſtantia metallica, etiam ſi aqua vitæ quàm maximè ſubtilietur, nullam tamen penitus affinitatem aut conuenientiam adipiſci propinquam carni humanæ, niſi corrupta prius forma dura, & redacta ad ipſius primam materiam ſufficiẽter purificatam & digeſtam: & ſic acquirit hanc affinitatem & conuenientiam cum corpore humano, quam etiam cæteri ſibi & medicinæ præſeruatiuæ poſsident, quas tamen hæc longè præcellit in virtute. Et ideo ſciendum eſt, quòd in quampluribus rebus auri virtus humanum corpus confortat & ſuſtentat, quæ quidem ſubſtantia materialis non ingreditur compoſitionem. Nam ſicut ipſe magnes per ſuum nitorẽ per quem
aurum

aurum ingreditur,id ad ſe attrahit, ſic etiam ipſum aurum per ſuũ eximium candorem, virtutem infundit aquæ, in qua extinguitur, per quam humanum corpus mirabiliter confortatur. Ideóque qui aurũ ita conuertunt in ſubſtantiam potabilem,per aquam fortẽ,vel (ſicut ſupra diximus)per acetum diſtillatum, magis virtutem ſuam corrumpunt (quum eam ex ipſo extrahere æſtiment) quàm nobilitant.

De auro potabili cum ſpeciebus aromaticis.

CAP. XXVI.

SI autem velis facere aurum potabile cum ſpeciebus ſimplicibus, quarum aliquæ educunt ſuperfluã humiditatem, aliquæ verò confortant membra nobiliora. Ideóque tali auro potabili vtendum eſt cum

iuſto

iuſto & vero regimine & dieta, vigilandi, dormiendi, edendi, bibendi, replendi, euacuandi. Et hoc fit ita: Recipe optimi vini quod habere poteris libras triginta & duas, & ponatur in caldare balnei Mariæ, & tantundem diſtilletur, vt ad vnũ cantharum redigatur. Deinde accipe aliud vinum, & pari modo diſtil labis. Et hoc fac toties, donec habeas triginta duas libras vini diſtil lati. Poſtea accipies omne vinũ diſtillatum, & ponatur iterum in caldare, & diſtilletur toties, vſque ad conſumptionẽ medietatis. Deinde ponatur in cucurbitam, & diſtilletur tandiu, quoad omnis ſubſtantia aquea receſſerit. Poſtea diſtilletur in balneo Mariæ quater, & addantur poſt diſtillationem hæ ſpecies, Ligni aloes crudi, cardamomi, cubebarum recentium ana drach.j.

Cinna

Cinnamomi,nucis muſcatæ,macis, zinziberis albi, macropiperis, granorum paradiſi, ſandali vtriuſque, ana drach. 4. Hæc omnia ſubtiliſſimè pulueriſentur,& in vitrum imponantur,ſuperinfundendo vinum diſtillatum, optiméque vitrũ claudendo ponatur in balneo Mariæ per dies octo,ſuperimponendo alẽbicum,& diſtilletur igne lento. Deinde ponatur in cucurbitam cum collo longo. Poſtea addantur auri puri foliati drach. 2. garyophyllatæ, ambræ bonæ ana drac. 1. Hæc idẽtidem pulueriſentur, & quum in cucurbitam poſita fuerint,claudatur, & ponatur in caldare, in balneo Mariæ per dies xlij. in continuo calore. Poſtea exaltetur ignis vſque ad quartum gradum per ſpacium vnius horæ, & exibit aqua in colore auri. Et hæc aqua reſeruetur ſe-

para

paratim, quia eſt ipſum aurum potabile. Deinde accipe libras quatuor de ipſa Quinta Eſſentia, & addantur auri puri, margaritarum, ambræ bonæ, muſci, amomi, aniſi, cardamomi maioris, zinziberis, cinnamomi, zedoariæ, macis, nucis muſca. garyophyllorũ, croci orientalis, cubebarũ, ligni aloes, turbith mundi albi, electi & bene gummoſi, agarici albi, quinque myrobalanorum, foliorum ſenæ ana. drach. 1. raued ſeni. vnc. 2. & ſemis, aloes, ſucci citrini vnciæ tres. Hæc omnia ſimul contrita, ponantur in balneũ Mariæ per vnum menſem integrũ. Et quando volueris conſeruari aliquem in ſanitate, dabis ei in potu de prima aqua diſtillata drach. 1. Si verò homini malè ſano & ægroto, ad liberandum de infirmitate dabis ei de aqua prima ſcrup. 1. & de aqua ſecun

ſecunda ſcrup.2. Si vero ægritudo eſſet valde intenſa, poteris ei dare de prima aqua ſcrupu.2. & de aqua ſecunda drachm.1. ſcrupu.1. Et in hoc recepto eſt ſecretum ſecretorũ ad naturam humanam ſuſtentandam, vſque ad terminum nobis à Deo præſcriptum. Et ideo dicit Auicenna: Recipe de lacia nigra, contundatur in mortario lapideo, & ſuccus quem expreſſeris, diſtillетur in balneo Mariæ per alembicum. Pari modo fiat de bugloſſa. Poſtea de qualibet aqua cape vnciam ſemis, addantur auri puri optimi foliati grana 3. bibatur ſobriè tribus diebus continuis, corpore tamen prius purgato. Valet etiam aurum prædictum contra leprã, dũ bibitur omni die ſcr.1.primi, & ſecundi ſcru.2.cũ aquę caponis veteris diſtillatę vnc. ſemis. Lul-

lius

lius verò dicit, id debere bibi cum tali iuleb, Recipe Syr. agreſtæ. Syr. acetoſi ſimplicis ana vnc. ſemis, aquæ bugloſſæ vnc. 1. aquę cicoreę vnc. 2. fiat iuleb. et detur leproſo cũ auro prædicto. Ioãnes verò de Rupe ſciſſa ait: quòd ſi hoc aurum potabile ſumatur cũ aquę chelidonię vnc. 2. quod maxime confert ad omnes ægritudines, principaliter ad febres hecticas & hydropicas. Et nota, quod ſi adoleſcẽs vtatur hoc auro, ad minus duabus vicibus in anno debet phlebotomiſari. Senex verò poteſt omni die ſumere guttã vnam cum guttis quinque Quintæ Eſſentiæ ſtomacho adhuc ieiuno, & per horam integram poſt ſumptionem ieiunet, quia mirabiliter caniciem expellit. Cõfortat etiam cor, & cerebrum, & omnia alia mẽbra principalia.

Ad lepram.

De au

De auro potabili ex floribus cordialibus. CAP. XXVII.

DEſtinaueramus nil vltra de auro potabili ſcribere. Sed verus amor, quem erga omnes ſtudioſos habemus, quos ſcimus eſſe auidos, meliora & vtiliora legendi quàm hactenus ſcripta ſint. Ideóq; nè longis verborũ anfractibus, eorũ aures tenerrimas obtundamus, ipſum verum aurũ potabile edocebimus, quod quidem nullus vnquã philoſophorum, quãtumuis peritus, improbare poteſt, dicendo quòd vllo modo ſit contrariũ naturæ humanæ, quia poteſt dari homini in ſuperextenſa & maxima ęgritudine. Et maxime approbatur ab Arnoldo de villa noua, & à dicto Marſilio Ficino. Et licet non magis egeat expenſis, non tamen ideo floccipẽdendum eſt. Et hoc fit ita: Recipe

bugloſſam cũ floribus, radice, herba, & omni ſubſtantia in die claro, dum tamẽ præcedenti nocte nulla fuerit pluuia, Luna ipſa creſcente, in bono aſpectu Iouis & Veneris, conterantur cum omni ſubſtantia, & digeratur in fimo equino per dies octo. Poſtea diſtilletur ꝑ tres aut quatuor vices, ſemper diſtillatã materiam ſuper fæces ſuas fundendo. Poſtea digeratur iterum in balneo Mariæ per dies quatuor vel quinq;. Pari modo capias quoq; boraginẽ cum omni ſubſtãtia, tempore, lunationibus, ſicut de bugloſſa eſt dictũ, ſemper fæces ipſas pulueriſando poſt diſtillationẽ, & materiam diſtillatã ſuper ipſas fundendo. Et identidem fiat de chelidonia & meliſſa. Et quum ab omnibus habueris aquam diſtillatam, forma & modo prædictis, miſceantur ſimul
per

per partes ęquales,& ponãtur in vi trum cum collo lõgo, ipſum ſiſtendo ad Solem. Et hę aquę optimè reſeruentur, donec volueris eiſdẽ vti. Quũ volueris ergo facere aurũ potabile, recipe de aquis prædictis inſimul mixtis libram vnam, ponantur in vas terreum, ab intus vitreatum, & recipe laminam auri puri, non ſophiſticati in pondere vn.xvj. vel plus, aut ſicut habere poteris. Sed quantò plus, tantò melius. Et prædicta lamina calefiat ad ignem, donec cãdeſcat, poſtea extinguatur in aquis prædictis toties, donec quarta ipſarũ pars ſit cõſumpta. Et ita ſentit Marſilius Ficinus: Poſtea optimè coletur per pãnum linteum mundiſsimum, & imponatur in vitrum optimè clauſum. Dehinc accipe margaritarũ pulueriſatarũ dra. iiij. ſuper quibus fundantur aquæ

vitæ ex vino rubeo quater diſtillatæ vncias ſex, ponantur in vitrum bene clauſum, & ponatur in balneo Mariæ per horas xxiiij. & quũ fuerit diſtillatum, ſegregatim quoque cuſtodies. Et quandocunq; volueris infirmo opitulari, qui à medicis ſit morti adiudicatus, accipies de aqua, in qua lamina auri fuerit extincta vnciã ſemis, & de aqua vitæ cum margaritis drachmam vnam, & ſimul miſceantur, dando omni vice ægrotanti, & ſex horis elapſis totidem, totidémq; duodecim horis elapſis. Si autem nimium cale faceret ęgrotantem, dabitur ei cum ſyrupi violati drachma vna. Poſſet etiam capi de Quinta Eſſentia ex rubeo vino tali, vt ſupra docuimus, vſq; ad vnciam vnã ſemis, in qua debet imponi auri puri foliati, non triti vel pulueriſati drac. vna:

&

& Quinta Eſſentia virtutem & colorem auri ad ſe trahet. Et hæc folia auri ita remaneāt cum Quinta Eſſentia. Et quando infirmo de aquis prædictis dederis, de hac eſſentia impones tres vel quatuor guttas. Vult etiam Marſilius, quòd licet lamina auri in aquis prædictis ſit multoties extincta, nihilominus tamen debere poni in ipſis auri folia. Ideo loco iſtorum foliorum auri, accipies Quintam Eſſentiā quæ iam vim ab auro ſuſcepit. Et ita habes veriſsimum aurum potabile, quod eſt melius & pretioſius, quàm ſi expenderes mille ducatos in exquirēdo vtilius & magis ſumptuoſum. Habet autem virtutem cōfortādi cor, & omnes humores ſuperuacuos conſumit, optimum ſanguinem generat & omne malum expellit, iuuentutem cōſeruat mirabili-

Veri auri potabilis commoditates.

ter,vrinam prouocat, morbum caducum curat & maniacos:leproſos etiam nutrit. Sed caue, ne aurũ alchymiſtarum immiſceas quia magis noceret quàm prodeſſet, vt ait Arnoldus,propter venenoſas ſubſtantias, quæ in eius compoſitionem ingrediuntur.

De auro potabili ex Quinta Eſſentia per lapidem.

CAP. XXVIII.

SI vis facere aurũ potabile alio modo, Recipe de Quinta Eſſentia diſtillata per prædictũ lapidem philoſophorum, in qua imponantur folia auri,& ita ſoluantur in dicta Quinta Eſsẽtia,ita quòd ex auro fiat quoddam liquidum potabile. Et hæc eſt mirabilis operationis ad vitam ſuſtentandam, & omnes morbos expellendos, & ad hominem ſemimortuum refocillãdum,

&

& ad priſtinam ſanitatem reducendum,& eo perfectior erit, ſi impoſueris duas partes de Quinta Eſſentia mellis, ita extracta vt ſuprà docuimus. Ponantur in vitrum circulatorium, ita quòd de aqua vitæ prædicta ſit libra vna, & de Quinta Eſſentia mellis vncię x. foliorum auri drachmæ iiij. ipſum circulatorium optimè claudendo in parte ſuperiori,& lutetur cum cera tali, vt ſupra docuimus. Deinde ponatur in balneum Marię per quatuor aut quinque menſes, quia quanto plus circulatur, tanto melior efficitur ſubſtãtia, & tãto etiam plus ipſum aurum ſoluitur,& cum materia alia incorporatur. Si verò non poſſis habere folia auri, accipies tres aut quatuor ducatos, & malleabis ſubtiliſsimè, ſicut fit ab aurifabris,quando volunt deaurare, ſed

tamen nihil eſt melius quàm folia auri, ſi poſſunt haberi de bono auro ducatorum. Si verò nõ, & quòd etiã nolles aurum ita malleare, hoc modo poteris ipſum in puluerem redigere: Recipe de auro meliori quod habere poteris, vel accipe aurum florenorum: affinetur & cæmentetur ita, Recipe auri partem vnam, antimonij partes duas, parum de tartaro, fundatur inſimul in tigillo, donec tota materia ſit liquida. Poſtea fundatur in fuſorium tale. Et ſemper agitetur, deinde ſinas modicum infrigeſcere, & inuenies ipſum aurũ in acie fuſorij, & ſuper hoc eſt ipſum antimoniũ ſeparatum. Et hic eſt optimus modus affinandi aurum. Et cũ fuerint omnia infrigidata, rumpatur in acie aurum ipſum ab alia materia, & ſi non fuerit ſatis affinatum, iterum cum

Modus aurũ affinandi per cæmẽtum antimonij.

cum antimonio fundatur, & fiat ſicut prima vice. Poteris etiam affina re Solem per tale cæmẽtum, Recipe vitreoli romani, vel loco eius cape ſal. nitri rubificati, ſalis ammo-

Alius modus affinandi Solem.

niaci, viridis æris, boli armeni, pulueris laterũ coctilium bene aduſtorum ana. vnc. j. Omnia hæc optimè pulueriſentur, & fiat paſta cũ vrina humana, & fiat ſtratum ſuper ſtratum in quodã tigillo, ita vt in fundo eius ſit ſtratum de dicta paſta, & aliud ſtratũ deſuper de florenis, & iterum ſtratum de paſta, & aliud de florenis, ſemper ita procedẽdo donec totum aurum impoſueris, & in ſupremitate tigilli fiat ſtratum de paſta ſupra quod fiat aliud de calce viua. Et ſcito quòd nullus florenus debet attingere alium. Et quum omnia fuerint ita impoſita, fiat ſuper tigillum cooperculum, quod in medio habeat foramen cum acu factum, & optimè claudatur tigillum vndiq; cum luto facto ex crinibus. Quo facto, fiat ignis de carbonibus in longitudine palmæ vnius,

reino

remotus vndique à tigillo, per horam integrã. Qua elapſa, fiat ignis parũ propinquior per aliã horam, qua quidẽ effluxa, iterum parũ appropinquetur per aliam horam, vt ipſum tigillũ attingat. Vltimò verò fiat alius ignis ſuper tigillũ, vndiq; ipſum attingens, & duret quoque per horã integram. Hora verò vltima præterlapſa, ſinas frigeſcere tigillum, & ipſum frangendo, inuenies aurum depuratum vſq; ad extremum punctum vbi nihil remãſit quàm materia puriſsima. Et ita poteris affinare aurum vſq; ad vigintiquatuor gradus. Poteſt etiã cæmentari per cæmentum regale viginti quatuor horis, recipiendo ſalis communis præparati partes duas, & pulueris laterũ coctilium partem vnam, fiat paſta, & incorporetur cum vrina humana. Vel ſi velis

Alius modus affinandi Solẽ per cæmentum regale.

velis, poteris etiam affinare Solem per tale cęmentũ: Recipe ſalis communis bene præparati vnc.j. pulueris laterũ coctiliũ vnc.ſemis, vitreoli rubei, vnc.j. Mercurij ſublimati, drac. vj. pulueriſentur omnia ſubtiliſsimè, fiat paſta cũ vrina humana. Poſtea fac ſtratũ ſuper ſtratũ, ſicut in primo cæmento eſt enarratum. Deinde fundatur aurũ, & ſuperinfundatur ſalis ammoniaci dr.j. Mercurij ſublimati drac.ſemis, ponantur paulatim in tigillũ, vbi eſt aurũ fuſum. Et etiã aliud cæmentũ, quod fit hoc modo, Recipe ſalis ammoniaci vnc.j. viridis æris vnc.vnã, vitreoli bene calcinati drach.ſex: fiat puluis ſiccus, cum quo fiat ſtratum ſuper ſtratũ, & hoc vltimo modo, quando affinas aurum, de quatuor partibus vnius floreni, nõ remanebũt niſi tres partes. Si autem cupis

Aliud cæmentum.

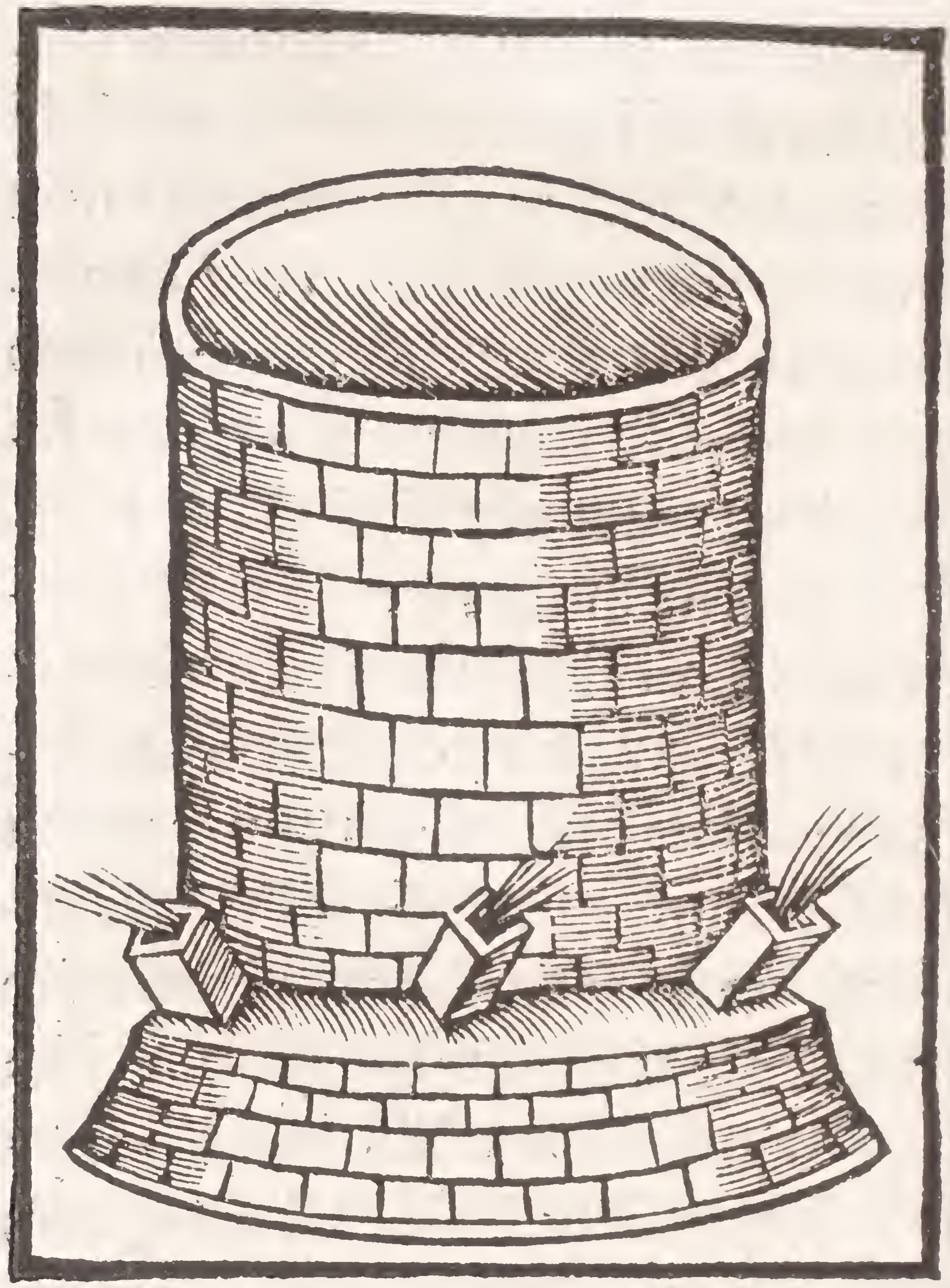
Sol

Solem vel lunam ab antimonio ſeparare & affinare, addatur parũ de tartaro,& ipſum antimonium non poterit attingere Solẽ vel Lunam. Luna autem tunc debet admiſceri cum Venere. Eſt autem modus faciendi puluerem ex ipſo Sole talis, Recipiãtur ducati vel floreni præparati ſupradictis modis & ponantur ad ignem, donec candeſcãt, deinde malleentur quantum poteris ſubtiliſsimè, ſicut fit ad deaurandum, poſtea ſcindãtur fruſtulatim in minimas bracteas, & pro vna parte auri, addes Mercurij partes ſex: imponãtur ita ſimul ad ignem & calefiant, donec videas ipſum Mercurium fumeſcere, & aurum ſit in alio tigillo, & calefiat pari modo ſicut feciſti de Mercurio, deinde fundatur ſuper Mercurium fumeſcentem, & cum bacillo tandiu agite

Separatio Solis vel Lunæ ab antimonio.

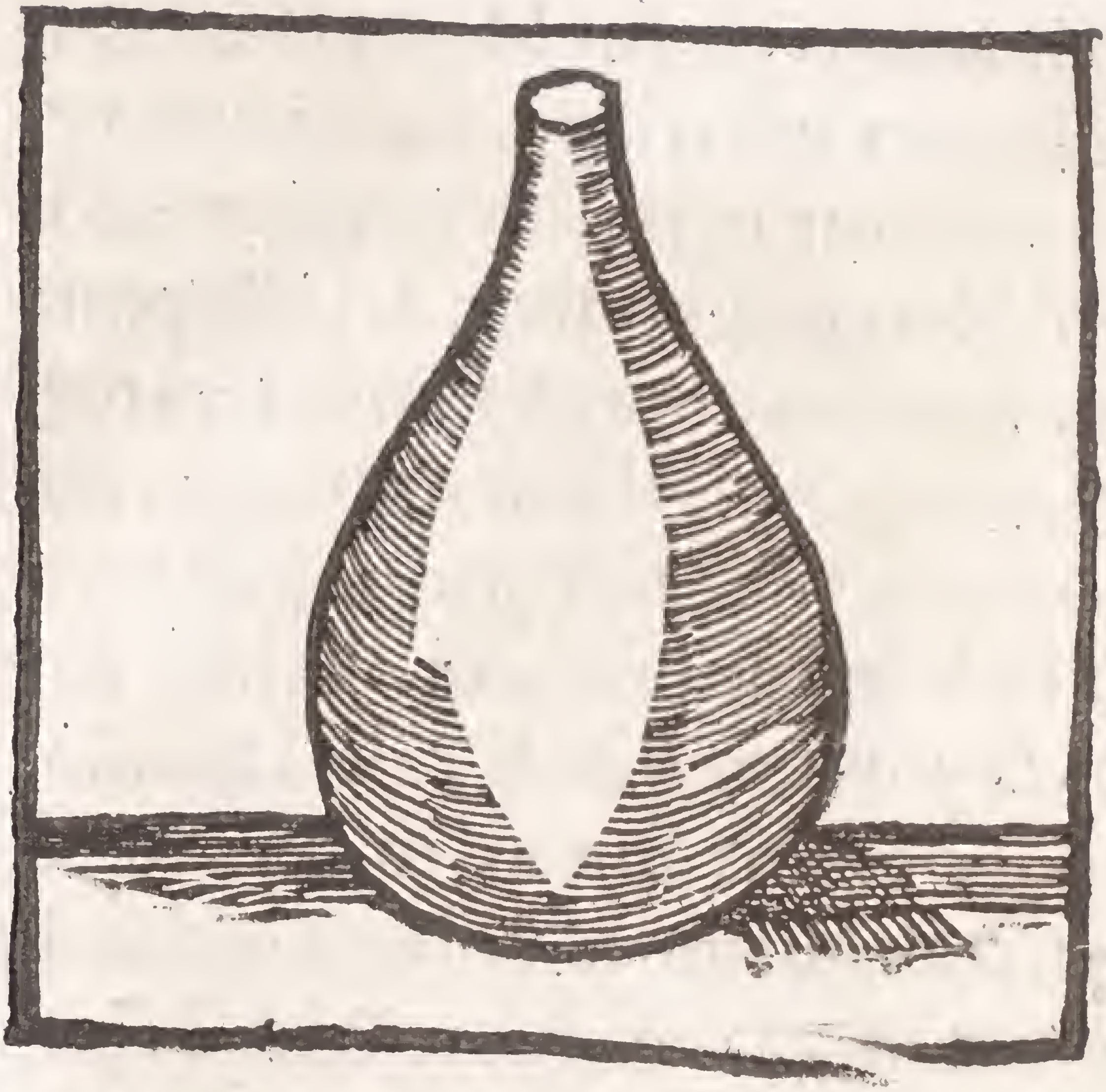
Modus Solẽ pulueriſãdi.

Furnus calcinationis.

agitetur , donec totum fuerit fuſum , deinde iterum concutiatur, donec frigeſcat. Poſt hoc ponatur ſimul in corium albũ, ſicut fit apud auri fabros, & optime ligetur, & expri

primatur, vt totus Mercurius egrediatur ex ipſo corio. Reliquum verò ponatur in tigillo ad ignem, donec Mercurius fumet: deinde ponatur ſuper mamor, & ſępius teratur, iterúmq; in tigillum mittatur, donec fumus ex Mercurio egrediatur: deinde iterum teratur. Et hoc fiat ita ſæpius terendo & calefaciendo, donec omnis fumus in Mercurio ceſſet, & aurum in puluerem ſubtiliſsimum ſit redactum. Deinde ponatur in fumum calcinationis, faciendo flammam ignis cum ligno ſicco & non carbonibus. Et hic ignis duret quatuor vel quinq; horis, & ita calcinetur, donec videris Solem à Mercurio depuratum & mundificatũ, & tũc habebis aurum tuũ optimè pręparatũ. Lauetur deinde aurũ duabus aut trib⁹ vicibus cũ aqua vitæ, & bene ſimul miſceatur

tur cũ culmo pẽnæ integro, deinde colabis aquam vitæ, ſuperinfundẽdo recentem, & hoc fiat tribus aut quatuor vicibus. Deinde exiccabis ipſum Solem ſuper paruũ ignẽ prunarum. Poſtea imponatur in circulatoriũ ſupra poſitũ cũ ipſa Quinta Eſsẽtia vini. Alius eſt modus pulueriſandi Solẽ. Fac fieri inſtrumẽtũ de cupro vel ferro in forma cucurbitæ,

Alius modus pulueriſandi Solem.

bitæ, hoc modo. Et habeat collum ſtrictum in orificio crucem ex filo ferreo factã, in amplitudine vnius formæ ducati vel floreni, ita ꝙ non poſsit cadere intrò. & oportet quòd ducatus vel florenus attingat orificium cucurbitæ ab omni parte.

Alius modus pulueriſandi Solem.

Hoc ergo inſtrumentũ calefiat, & in fundo ipſius fiat ſtratũ de plũbo liquido, in ſpiſsitudine vnius digiti, ſuper quod fiat aliud de tartaro. Et ita ſemper facies, donec cucurbita ſit plena. Poſtea ſuperimponatur ducatus vel florenus, & ponatur ſuper crucẽ, locando in furnũ talẽ. Ita ꝙ plumbũ ſit ſemper liquidũ. Et qñ aurũ fuerit aliquãtiſper in vno latere, ſuper aliud vertatur, & hoc modo fiet obediens ad faciẽdũ puluerẽ Solarem. Poſtea calcinetur ĩ furno reuerberationis, vt iam dictũ eſt. Et hoc modo poteris facere de iiij. aut

v. flo

v.florenis,aliíſq; monetis argẽteis.

De auro potabili cum melle.

CAP. XXIX.

Recipe Salis gẽmæ bene præparati, mellis optimi à fauo abſq; igne extracti, vt ſuprà diximus, aquæ vitæ rectificatæ añ. partes æquales, diſtillẽtur omnia ſimul per tres vices. Poſtea accipe de hac materia diſtillata librã vnã, foliorũ auri finiſsimi quãtum volueris, & pone in cucurbitam, ipſam ponendo ſup cineres. Poſtea adde reubarbari electi, ligni aloës bene triti, reupontici, oſsis de corde cerui, muſci Alexandrini recentis, ambræ bonę, añ. drach.j. omnia ſimul miſceãtur, & octo diebus elapſis diſtilla per filtrum, & habebis optimum aurum potabile, ad multas ægritudines conducens, & corpus humanum mirabiliter reſtaurans.

De auro potabili ex ſolo auro & aqua vitæ. CAP. XXX.

ACcipe auri finiſsimi drach. iiij. malleetur ſubtiliſsime, & ſcindatur in bracteas minutiſsimas. Poſtea accipe Mercurij abluti vnc. j. ſemis, fiat amalgama, poſtea ponatur ſuper marmor, addendo totidẽ de ſulphure viuo, & bene inſimul terantur, deinde ponatur in tigillo ſuper carbones, & ſinas ibidem, donec totum ſulphur fuerit cõbuſtum, poſtea ponatur in cinericiũ. Et iterum deinde pone in tigillo ad ignem donec ipſum tigillum rubeſcat. Poſt hoc amoue tigillum, & inuenies Solem in puluerem ſubtiliſsimum, coloris crocei calcinatũ. Poſtea ponatur in furnum reuerberationis, & aurum tuum erit optimè præparatum. Lauetur deinde cũ aqua vitæ ſimplici, & exiccetur. Et

de

de hoc puluere capias quantum volueris, ſuperfundatur de aqua vitæ rectificata totidem, vt vltra aurum emineat tribus vel quatuor digitis: Mittatur deinde in circulatorium, & ponatur in balneo Mariæ cum ſuis lapillis ĩ medietate põderis auri, & circuletur vt decet, & ipſum aurum liqueſcet, & reſoluetur in aquam coloris citrini vel crocei, vt etiã tingat capillos humanos. Et ita habes etiam verũ aurum potabile.

De auro potabili cuiuſdam Treuerenſis epiſcopi.

CAP. XXXI.

VNus inſignis Epiſcopus Treuerenſis faciebat aurum potabile hoc modo. Quando diſtillaueris ipſam aquã vitæ, & in fundo diſtillatorij ipſum phlegma ſicut materia tenax reſederit, accipe aquã vitæ duabus vicibus in balneo Marię

diſtillatam,fundendo ſuper hãc materiam nigram, dum fuerit infrigidata, & ita per diem & noctem remaneat. Poſtea ab hac materia aqua vitæ iterum abſtrahatur per diſtillationẽ lento igne, donec ad materiam ipſam perueneris, & fiat tepida, ſi volueris vitrũ reſeruare integrum. Deinde fundatur aqua fontis ſuper ipſam materiã nigrã in altitudine ſex digitorum, & ita per tres aut quatuor dies quieſcat. Poſt hoc lauabis ipſam cum alia aqua fontis, & inuenies ſubſtantiam ſiue materiam ĩ fundo, ac ſi eſſet arena, & eſt ipſa terra, quã lento igne exiccabis. Quum autem fuerit ſicca, fundatur ſuper eam de aqua vitæ rectificata in altitudine quatuor digitorum, & ſinas ita permanere ĩ balneo Mariæ per horas vigintiquatuor, claudendo orificium vitri cum alio vitro

ttro & lutando cum cera tali, vt ſupra dictum eſt. Poſt hoc ipſa aqua vitæ iterum abſtrahatur, & hoc facies ſæpius. Quia quantò ſæpius ſuperfuderis, & iterũ per diſtillationem abſtraxeris, tantò melius. Et quando ipſa terra fuerit exiccata, ponatur cucurbita ad arenam, ſepeliendo ipſam cucurbitam in ea vſq; ad collum, & abſtrahatur igne forti toties, donec nullum fumũ in alembico conſpexeris, non amouendo ipſum receptaculum. Quia oportet quòd aqua vitæ & ſpiritus ſine fumus ille ſimul immiſceantur, & ita habebis duo elementa, ſ. ignem, & aërem. Poſt hoc accipiatur terra, & optimè ſuper marmor teratur & ponatur in cucurbitã, ſuperinfundendo de aqua vitæ rectificata, in altitudine trium aut quatuor digitorũ, et impone in balneũ Mariæ per diẽ &

noctem, donec ſoluatur. Et quũ fuerit ſoluta, frigeſiat, deinde abſtrahatur iterũ, & exiccetur ipſa terra ad Solẽ, quæ cũ exiccata fuerit, debet poni in crucibulum, lutãdo ipſum optimè cum luto ſapiẽtiæ, & calcinetur in furno reuerberationis, per horas quatuor. Deinde frigeſiat, & iterum ſuper marmor teratur, & in cucurbitã ponatur, ſuperinfundendo de aqua vitæ rectificata, & ponatur in balneũ Mariæ ad ſoluendum. Deinde iterũ abſtrahatur aqua vitæ, & terra iterũ calcinetur per horas quatuor, dum fuerit ſicca. Vel etiã poteſt ita cõburi, vt candeſcat, deinde iterũ ſoluatur in balneo Mariæ, cum aqua vitæ. Et toties ſolues & calcinabis, donec non poteris vltra calcinare vel ſoluere, & hoc fit cõmuniter in ſeptem vicibus, dum magiſter rectè operetur. Dum autẽ

vol

volueris cognoſcere, quando ipſa terra non ſoluitur vlterius, accipiatur parum de ea terra, & exiccetur ad aërem, et de aqua ſua ſuperinfunde tres vel quatuor guttas, ſi ſoluitur, ſignum eſt, ipſam adhuc nō eſſe ſatis præparatam. Ideóque oportet ipſam iterum ſoluere in balneo Mariæ, deinde calcinare, donec verum poteris habere indicium, ipſam nō

poſſe plus ſolui. Vltimò verò debet exiccari et calcinari, & frigefieri, & tunc eſt pro ſe ſola, & ignis et aër ab ipſa ſunt ſeparata. Deĩde ſumãtur omnes illæ aquæ, cũ

quibus ſoluiſti terram prædictã, & debẽt poni inſimul in cucurbitam, vnà cũ ipſa terra, ponendo ſimul in balneo Mariæ, & addendo de ipſa Quin. Eſſen. & abſtrahatur vſq; ad medietatẽ cũ igne lẽto, & anteponatur aliud receptoriũ. Deinde ignis augmentetur, donec omnis humor & materia phlegmatica ab ipſa ſeparetur. Quo facto, magis creſcat ignis ad expellẽdũ ipſos ſpiritus, donec videris paruas puſtulas in alẽbico apparẽtes penitus trãſiſſe, deinde iterum calcinetur, & ſoluatur, ſicut ſuperius feciſti. Et hoc debet fieri ſepties, & toties ſemper terra ſoluatur, & calcinetur. Deinde teratur iterũ ſuper marmor, & ponatur in pellicanum ad circulandum in cineribus, & ſoluendum per dies octo, et videbis materiã ipſam coagulari. Si verò non haberes pellicanum, debet poni in tale circulatorium.

Quum

Quúmque videris materiã eſſe ita coagulatam, debet iterũ ſolui in balneo mariæ & deinde iterũ coaguletur in cineribus. Et hoc fiat toties, donec exeat materia ſicut oleum, & eſt ipſa Quinta Eſſentia. Si verò non haberes pellicanum vel circulatorium, accipiantur duæ cucurbitæ vnius magnitudinis, alteram ſuper alterã imponẽdo, quũ fuerint in orificio ambæ quàmoptimé politæ & adequatæ. In quibus imponatur ipſa terra calcinata, & tantumdem admiſceatur de aqua ipſius, donec ad ſpiſsitudinem ſynapis

Vas circulatorium.

pis reducatur,& fiat cannale ferreũ in circuitu coniunctionis ipſarũ cucurbitarũ,ipſas lutãdo circa cannale cum cera tali, vt ſupra dictũ eſt, & ita fit quaſi alembicus cæcus hoc modo. Deinde ponatur ad circulandum in balneo Mariæ. Poſtea diſtilletur per alembicũ cum igne bono, donec materia ſicca in fundo remaneat,& aqua quæ ab ipſa eſt diſtillata,reſeruetur. Deĩde ſuperinfundatur alia aqua,quam in prima circulatione ab ea colaſti, ſuper ipſam materiam,circuletur per dies octo, iterum diſtilletur, & hoc de octo in octo dies ſemper facies, donec aquæ omnes imbibantur. Et hoc facto, omnes aquæ colligẽtur in vnũ vas, & ſuperfundatur de aqua vitæ rectificata, & ipſa materia calcinetur prius per horas quatuor in furno reuerberationis donec fiat cãdida,

da,ſemper ipſam ponderãdo prius, vt ſcias,quantũ augmentetur.Quo facto, ipſam rurſus cũ aquis ſuis in circulatorium pones,ſuperimponẽdo alembicũ cæcum,ipſas lutando, vt ſuprà. Deinde mittatur ad circulandum in balneo per mẽſes duos, vel vltra, ſecundũ quod quantitas materiæ indiget. Deinde quũ depoſueris alembicum cæcum,inuenies ipſam materiã in fundo circulatorij tranſlucẽtem & claram, ſicut eſt Cryſtallus, in magnitudine quarũdam margaritarum,& eſt ipſa vera Quinta Eſſentia.Si ergo cum ea voluerís facere aurũ potabile iuſtũ & verũ,habeas foliorum auri finiſsimi drach.j.quæ debẽt immiſceri cũ Quintæ Eſſentiæ vnc.j.ſe.& ſuperfundatur de meliori aqua vitæ cõpoſita,quã habere poteris in quantitate librarum duarũ & ſemis. Potes

tes etiam addere duodecim partes de Quinta Eſſentia mellis, & tunc vitrum debet optimè lutari, & debet poni in balneo Mariæ, & videbis mirabilē operationē, & vnionē ipſius auri & Quintę Eſſentię, quia ſemper ſimul aſcendēt & deſcēdēt, donec ambo conuertātur in oleum ſpiſſum, ſicut eſt ſanguis humanus. Quúmq; videris hoc oleum ita eſſe coagulatū, ſinas infrigidari vitrum, deinde claudatur optimè, & ponatur in cellario, & ibidem de ſemetipſo ſoluetur. Deinde iterū coaguletur modo prædicto, & ſoluatur toties, vt nō poſsit amplius coagulari, etiā de maximo igne. Tūc ſcies ipſam materiā eſſe ſatis paratā. Hoc ergo oleū eſt optima medicina in omnibus grauibus ægritudinibus. Eſt quoq; prę ſeruatiuū hominū ſanorū à morbis. Caue ergo, ne detur

ſano

ſano vel morbido, niſi ipſa neceſsitas exigat, ita quòd in tribus menſibus dabis ſaltem tres guttas, quia ſi ſępius dares, ipſa anima ex eo tantū delectaretur, & tantùm gauderet, ꝙ etiā ab ipſo corpore poſſet ſecedere. Quū verò dederis alicui in æſtate, dabitur cum aqua fontis pura. In Hyeme verò cum iure caponis, vel cum vino. Si autem velis facere lapillos ſiue Cryſtallū, breuiori modo diſtilletur phlegma quod remāſit, quando prima vice aquam diſtil laſti. Ponatur in cucurbitam, diſtillando per arenam, donec nigra materia tenuis ſicut vinum groſſum & ſpiſſum ī fundo remaneat, quæ debet reponi in aliam cucurbitā, iterum phlegma ſuperinfundendo & diſtillando, ſicut prima vice, & iterū ita fiat, vt poſsis extrahere materiam illā, quæ debet imponi in cal-

Doſis huius aurī potabilis.

dare

dare, & ibidem permaneat, donec iterum in tenuem ſubſtantiã vertatur, ſicut fuit in principio. Accipiatur deinde & reponatur in cellario ipſum vas optimè cooperiendo, vt nihil impuri poſsit incidere, & ibidem infrigidetur per ſpatiũ vnius menſis, vel paulò plus. Quæ cũ permanſerit ita in cellario per prædictum ſpatium temporis, ſuperfundatur de aqua fontis clara, & manu ſimul miſceantur, & coletur in vrceum vitreatum, & inuenies paruos lapillos tranſlucentes ſicut Cryſtallus, et eſt ipſa vera terra, quę debet teri, & admiſceri auro, quod eſt in circulatorio, cum ipſa Quinta Eſſentia vini & mellis, & videbis ſolutionem auri. Reliquum verò extrahatur & fiat oleum, vt ſupra mõſtratum eſt. Et hoc modo etiam habebis optimum aurum potabile

De

De auro potabili cum vino Græco vel ſimilibus, & ſpeciebus aromaticis.

CAPVT XXXII.

Recipe de vino meliori quod habere poteris, ſicut eſt maluaticum, baſtardum, vel Romanum, Corſicũ, Græcum, aut Hiſpanum, diſtilletur per alembicum, donec poſsit rectificari, vt ſupra dictũ eſt de aqua vitæ. Et cùm bonam quantitatem habueris de hoc vino diſtillato, iterũ diſtillabis ſex vel ſeptẽ vicibus. Poſtea ponatur ad circulãdum in pellicano, ipſum implendo pro tertia parte, vel ferè ad mediũ. Deinde claudatur foramen pellicani cum paſta facta ex albumine ouorum, & farina optima, & ponatur in balneo Mariæ lenti ignis, per dies quadraginta, vel plus. Deinde ſi guſtando ſenſeris aliquam dulce-

dinem cum odore excellenti, ſatis circulatum eſſe putato. Si verò nõ, debes iterum ponere in pellicanũ donec ad id perueniat. Et quũ fuerit ita, ponatur in vitrum optimè clauſum. Et hęc eſt ipſa Quinta Eſſentia vini, quæ debet ſumi loco omnium medicinarum, & debet dari ægrotanti tẽpore matutino. Doſis eius eſt de drachm. ij. vſq; ad iij. ſecundum quod ęgritudo eſt intenſa vel remiſſa. Si verò velis admiſcere ſpecies aromaticas, poteris capere nucis muſcatę, cinnamomi, garyophyllorum, zedoariæ, galangæ, zinziberis albi, granorum paradiſi vnc. j. pulueriſentur, & ponantur in libra vna aquæ prædictæ vnciis duabus harum ſpecierũ, & ponatur in vitrum cum collo longo, bene clauſo ſup cineres, per horas viginti quatuor, vitrum tribus aut

quat

quatuor vicibus agitãdo. Poſtea coletur per pannũ lineum, ipſas fęces ſegregãdo, alia verò materia debet diſtillari toties, donec non poterit vltra diſtillari. Deinde debet circulari, vt ſuprà, & ita habes Quintam Eſſentiam, & verum aurum potabile.

De alio auro potabili excellenti.

CAP. XXXIII.

SVnt qui diſtillant & abſtrahunt aquam vitæ à terra meliori vino quod habere poſſunt, ita quòd materia phlegmatica in fundo remaneat. Ideóque ne in hoc fallaris,

Primò diſtillabis mediam partem & alia media pars eſt ſicut aqua fontis clara, de quo non debes mirari, & hæc iterum debet diſtillari lento igne, deĩde reponatur ſegregatim. Materiam verò dẽſam, quæ in fundo remãſit, facias bulliri ad ignem donec exiccetur. Poteris etiam ex hoc extrahere oleum nigrum, denſum, & ſpiſſum, quod eſt calidum, & hoc etiam debet optimè cuſtodiri: deinde calcinabis ipſam materiam nigram in furno reuerberationis, & pro vna parte terræ accipies de ipſa aqua vitæ prædicta partes quinque, quæ debet eſſe dulcis, ſuperinfundendo ipſam, & ita permaneat per dies quindecim, donec ſoluatur. Poſtea diſtilletur per filtrum, abiiciendo fæces, diſtillando iterum aquam, & calcinando per dies quatuor vel quinque. Quo facto,

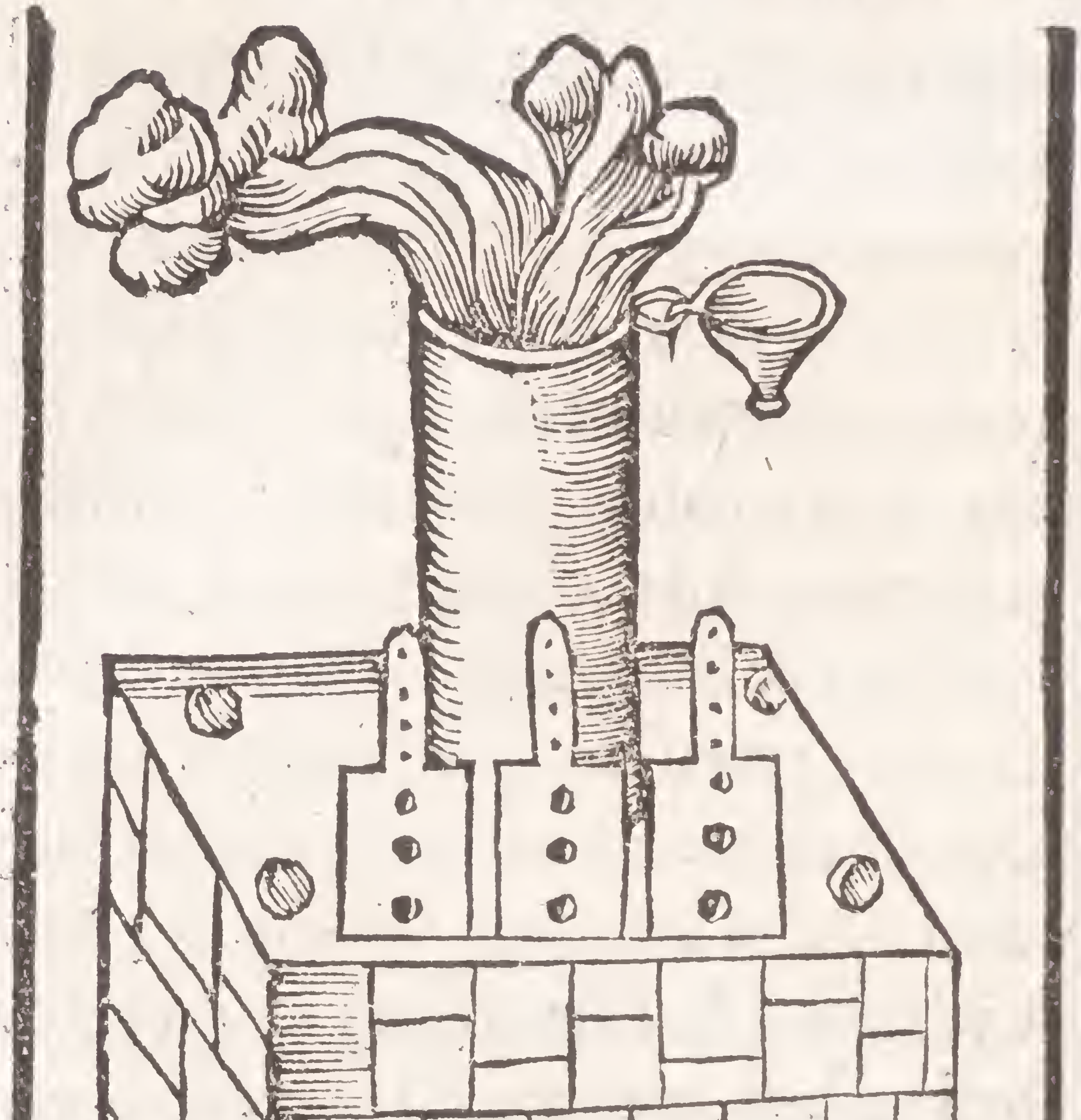
ɛ̃to,inuenies terram albã. Vide ergo vt cautè opereris hoc, vt poſsis habere bonam partem de ipſa terra, & poteris dealbare & mundificare per caliditatem ignis, & per humiditatem aquæ. Et ita potes intelligere, ipſam aquam nil valere quàm ad mundificandum, ideóque nullum debet habere ſpiritum. Verum quidem eſt, in ipſa aqua vitæ eſſe ignem & ſpiritum, ſed habet in ſe qualitatem aqueam (quod eſt ipſum phlegma) & terream, quod eſt ipſum impedimẽtum perfectionis. Et ideo debet diſtillari ſex aut ſeptem vicibus, vt bene rectificetur. Deĩde debet circulari in Quinta Eſſentia. Et ſi hæc aqua vitæ, hoc eſt ſpiritus & ignis, non haberet naturã ipſius Quintæ Eſſentiæ de terra prædicta, non poſſet aſcendere, ſicut eſt opinio Hermetis, nec

ſpiritus & ignis in terrã fixari. Eſt autẽ hæc aqua vitæ Quintæ Eſſentiæ: Habeas cucurbitam cum alembico roſtrato, & impone quatuor libras de aqua vitæ rectificata. Deinde lutabis optimè ipſum alembicum, cum tali paſta, vt iam ſæpius eſt dictum, & imponatur in fornacem ad diſtillandum, ita vt decet. Cuius forma ſequitur. Aqua autem diſtillata recipiatur in receptoriũ, dum ſit bene clarificata. Inde extinguatur ignis, & reſerua aquam in vitro optimè clauſo, vt nullus aër ingrediatur, quia nihil aliud eſt quàm ſpiritus. Et hoc fac tribus vicibus, ſemper aliquid ſinendo in fundo diſtillatorij, vt ſcias ſecurè, nihil aliud eſſe quàm ſpiritũ bene rectificatum. Hoc ita diſtillabis quater, & habebis aquam odoris ſuauiſsimi, operationíſq; mirabiliſsim

liſsimæ. Quia ſi venenũ aut fumus quidã peſtifer in corpus intraſſet, mirum in modũ per hoc ab ipſo ſeparabitur, & antequàm ter diſtillaueris, odorẽ mirificũ percipies, & hæc aqua ſoluit Solem & omnes gemmas. Ad facturam verò huius auri potabilis aliqui accipiunt folia auri puriſsimi, trita ſuper marmor cum melle, donec videantur eſſe redacta in aquã, vel quod appareãt ſatis eſſe ſubtilia ad ſcribendũ. Poſtea lauetur in vaſe mundo cum pura aqua fontis, quæ debet eſſe tepida, poſtea ſinas ita in fundum reſidere, poſtea ponatur in aquam vitæ, vel in Quintam Eſſentiã, & habebis optimum aurũ potabile. Poteſt etiam poni in aquã mellis, vel in aquã à zuccaro diſtillatã. Et hoc aurum potabile mirabiliter tollit

Quid ſoluat Solem omnéſque gemmas.

Forma fornacis pro ſepa= ratione quatuor elemento= rum.

omnes

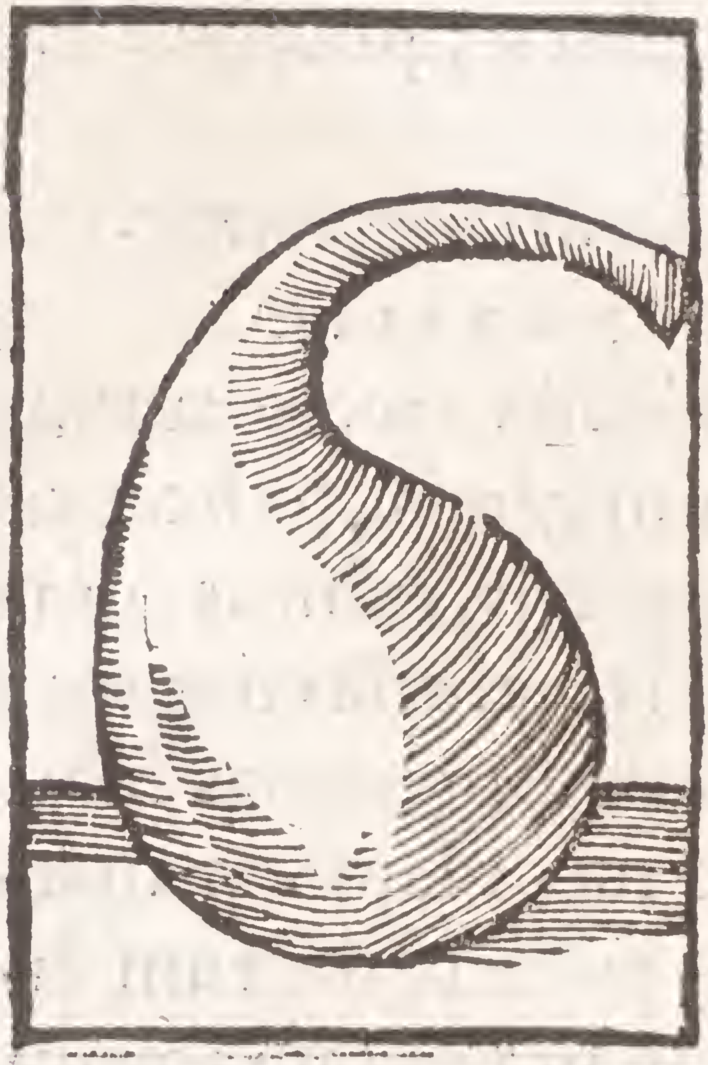
omnes ægritudines, præcipuè lepram. *Ad lepr㠑

De auro potabili cum gemmis.

CAP. XXXIIII.

SI autem volueris facere aurum potabile cum gẽmis, ſcilicet cũ ſmaragdis, ſapphiris, rubinis, granatis, hyacinthis, vel etiã cũ margaritis, oportet omnes gemmas ſubtiliſsimè terere ſuper lapidem marmoreum, & de puluere illorum lapidum pones in prædictam aquam vitæ, & circuletur per aliquod tempus in pellicano, poſtea diſtilletur. Et hæc aqua ſoluit omnia, & aſcendit, quemadmodum ſi volaret. Si quoque facis aſcendere ſuper aurum, vltra nunquàm aſcendet. Et hoc eſt ſecretiſsimum in natura. *Nota ſecretum in natura.* Tranſeundo verò ad ipſam terram albam prædictã, vt poſsimus eam facere aſcendere, vt adipiſcatur na-

Retorta.

turam Quintę Eſſentię,ad ſoluendũ Solem vel Lunã. Accipiatur ergo de ipſa materia alba ,& de Sole vel Luna ante partes æquales, & tãtũdem de põdere prædictę aquæ vitæ,& quãdo aurum erit ſolutum, ponatur in cucurbitam non nimis altam,quia non poſſet in altiori aſcẽdere:& fac ipſam per alẽbicum aſcendere, & cùm aſcenderit,operaberis vltra vt decet.Si verò nõ poſsis habere cucurbitam ad hoc accommodatam, habeas vnam retortam talem.Eſt etiam ſciendũ, quòd quando aqua vitæ eſt defæca-

ta

ta & rectificata, & peruenerit in Quintam Eſſentiã cum odore fragrãtiſsimo, ſcias ipſam habere propriam terram ab ea veniẽtem, quæ peruenit in aquã, & aſcendit, quaſi volando per naturam aquæ, quam ſecum facit aſcendere. Si ergo prædicta intelligis, poteris facere aquã ad ſoluendum omnia metalla, & ſi hoc non intelligis, nihil facere poteris, quia in hoc conſiſtit omnis modus ſoluendi. Medicinam verò quæ debet dari homini poſt proiectionẽ, accipies in quantitate vnius grani ordeacei, & ponatur in poculum argenteum cum vino albo, vel cum aqua pura, ipſam fortiter cale faciendo ſuper ignem donec ſoluatur. Poſtea ab igne moueatur, & cum cochleari argenteo agitetur, donec frigeſcat. Detur leproſo, ſtomacho ieiuno poſt mediam noctẽ. Ad leprã.

Poteſt

Poteſt etiam dari omni ægroto in quacunque infirmitate ſit, & ſi in mala valitudine iacuerit duobus menſibus, ſanabitur in duobus diebus. Si verò homo eſt ſanus, omni anno ter accipiat hanc medicinam. Hinc dicit Arnoldus de Villa noua, ſe curaſſe Henricum ducem Veronæ ex precibus patris ſui, regis Aragonum, qui tribus menſibus leproſus fuit, & in tribus diebus conualuit. Ait etiam ſe vſum fuiſſe hac medicina in ſenectute ſua, & quãdocunq; habebat calorem defectu naturæ, vel etiã ex alia cauſa, ipſam medicinam cum frigiditate temperaſſe. Si verò habebat frigus, medicina moderabatur hoc ex ſua caliditate. Et ſaltem duabus vicibus in anno hoc vtebatur, ſcilicet vna vice in æſtate, & alia vice in hyeme. Circa hoc notabis mirabile qddã.

Si

Si hæc medicina detur ægroto, qui de voluntate Dei debeat mori, nullum eſt remedium adhibendi aliquã medicinã. Sed poſtquàm fuerit mortuus, habet oculos apertos, & colorem naturalem, ac ſi viueret, & videtur mortuus quodãmodo ſpiritu ſubito eſſe raptus. Ipſi quoque crines talis hominis, et barba, et vngues ſemper creſcunt: quia ſanguis qui eſt in corpore, nõ poteſt putrefieri, propter calorem naturalem, qui per medicinam eſt ſuſtentatus. *Quid operetur aurũ potabile cũ gemmis ĩ mortuis.*

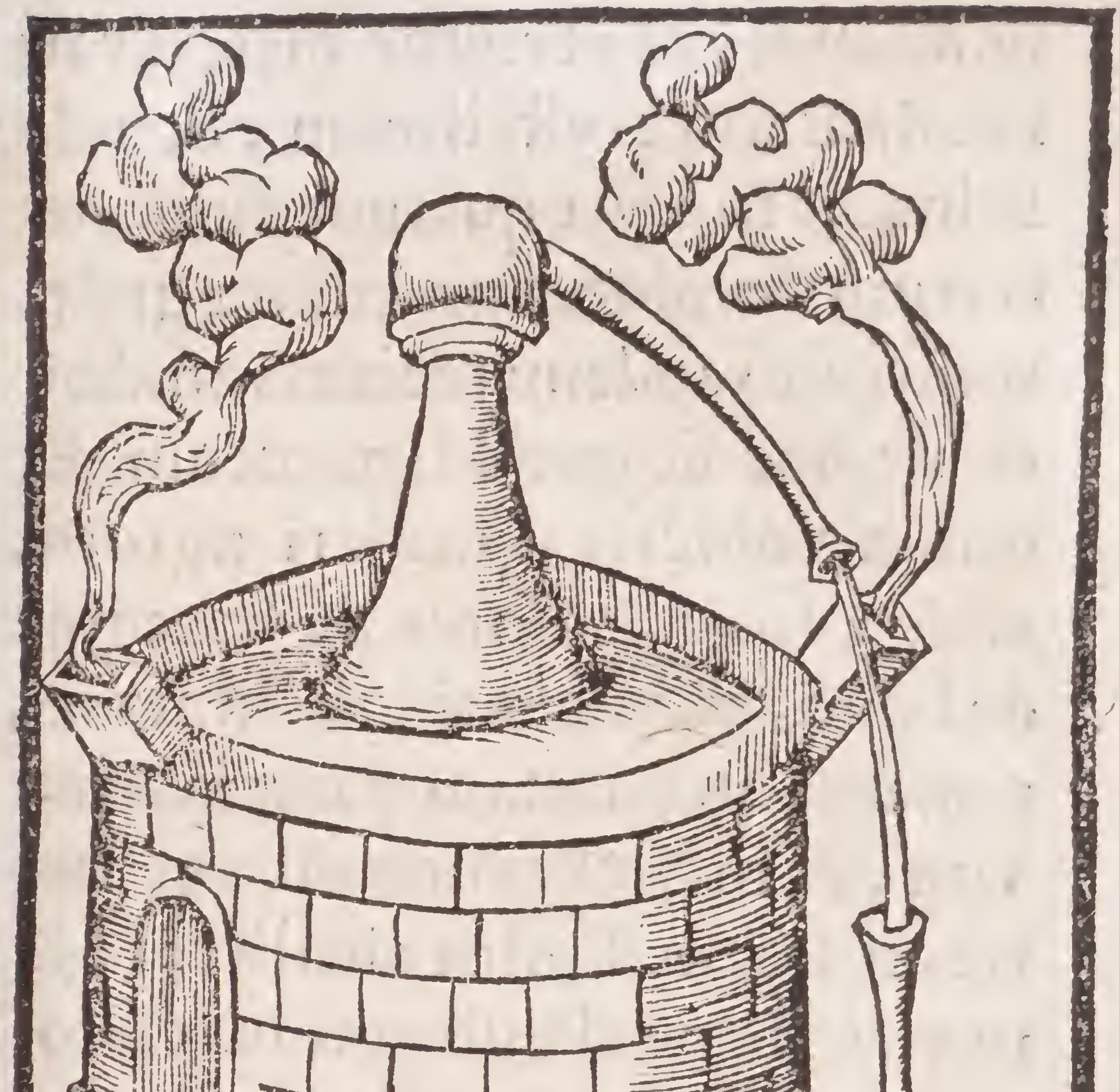
De auro potabili ad paralyſim.

CAP. XXXV.

FIt aurum valde pretioſum ad omnem paralyſim, hoc modo: Soluatur aurũ purum in quãtitate drac.iiij.in aqua forti. Deinde habeas aquam fontis diſtillatam toties, vt dulceſcat, in qua prędictum aurum debet lauari, & quum fuerit

in

in puluerem redactum, ponatur in aquam vitę ſimplicem, quatuor vicibus diſtillatam. Deinde recipe pulueris boracis vnc. ſemis: diſſoluatur pari modo in aqua vitę ſimplici, imponendo in paruum vitrum, & totum id cum aqua vitæ implendo. Recipe etiam camphoræ drach. j. & diſoluatur etiam hoc modo prædicto. Vltimò verò cape zuccari candidati drach. ij. & debet etiam hoc modo in aqua vitæ Sol diſſolui. Poſtea quũ omnia fuerint diſſoluta, recipe quatuor illas aquas, in quibus ſoluiſti materias pręd ictas, & diſtillentur per cineres igne lento, toties, vt omnis aquea ſubſtantia ab alia materia ſeparetur, in tali fornace vt hîc eſt. Et hoc fiat toties, donec videas materiam in fundo ſimilem oleo. Deinde ponatur vitrum cum ipſa materia in locum humi

Fur-nus diſtil-latio-nis.

humid

humidum, & vertetur materia in ſubſtantiam cryſtallinam, deinde ſoluatur in aqua quatuor ſubſtantiarum diſſolutarum, ambræ griſę, muſci alexandrini recentis añ.dr.j. & de hoc fit quoddam oleum. Et quum volueris opitulari ægroto, accipe folia & flores de boragine & ſaluia, añ.M.j.lauẽdulę.M.ſemis, ponatur in quartam partem aquæ vitæ, & in hac permaneat per dies tres integros. Poſtea diſtilletur, & in vitro bene clauſo optimè cuſtodiatur. Et quũ volueris dare ægroto, accipe guttam vnam olei prædicti, & centies tãtùm de aqua trium herbarum, & hoc dabis patienti cum maximo diſcrimine & prouidentia, quia hæc eſt medela, quæ omnes infirmitates hominum occultat, & eſt theſaurus occultus omnium Philoſophorum.

Theſaurus occultus philoſophorũ.

De

De alio auro potabili bono.

CAP. XXXVI.

REcipe aquæ vitæ ſimplicis vnc. 2.boracis de petra drach.2. diſſolue boracem in dicta aqua vitæ. Deinde ſolue zuccari candidi vnc. 1. in aquæ vitæ vnc. 3. ſemis. Solue etiam camphorę vnc.ſemis,in aquę vitæ vncias 2.ſemis. Vltimò verò accipiãtur folia auri puriſsimi,quæ ſoluantur etiam in dicta aqua vitæ, & hæ quatuor aquæ vitæ ponantur in cucurbitam, optimè ipſam claudendo, & ita per vnum dię requieſcat. Poſtea ſuperimponendo alembicum, & diſtilla vſque ad medietatem. Poſtea ponatur cucurbita in locum humidum, & quatuor illæ materiæ in cryſtallum albiſsimam & candidiſsimam conuertentur. poſtea ſolue in aqua ab hac cryſtallo diſtillata hæc ſequẽtia: Am-

bræ bonæ, muſci fini recentis ana. drach.1. margaritarum optimarum vnc.1.ponantur in balneum Marię, & ſint omnia bene lutata, & in diebus tribus conuertentur in oleum, quod quidem eſt aurum potabile.

De alio auro potabili cum aqua forti.

CAP. XXXVII.

ACcipe aurum optimum quod habere poteris, quod ſolui debet in aqua forti, & deinde euaporetur & abſtrahatur aqua per alembicum, non tamen debet omnino exiccari, quia eſſet ſicut oleum. Poſtea ſuperfundatur de aqua mellis, quæ ſit etiã diſtillata per alembicum, vt ipſam materiam tranſcendat quatuor digitis. Ponatur ad digerẽdum quatuor diebus, & totidẽ noctibus in balneo Mariæ. Poſtea

aqua mellis iterum abſtrahatur per alembicum, deinde aliam aquã mellis impones & digeres, vt ſupra, & per omnia facies ſicut in prima vice feciſti: & ſcias quòd remanet ſicut oleum tenue, cũ ipſa aqua mellis poſtea parum reſideat. Deinde toties abſtrahes aquam mellis, vt nulla ſalſedo remaneat de ſubſtantia aquæ fortis, in qua diſſolutum fuit aurum, & quum per ſaporem mellis amaritudinẽ in lingua perceperis, habeas aquã vitæ duodecies diſtillatam, in qua nullum ſit phlegma, & in ea ſolues aurum, vt aqua aurum transcendat quatuor digitis, deinde bene lutetur diſtillatorium, in quod impoſueris, cum luto forti, & ponatur in balneum Mariæ donec ſoluatur. Poteſt tamen hoc citius fieri in fimo equino, & magis eſt naturale quàm aliud, dũ

ponatur in fixatorium ſiue pellicanum. Deinde abſtrahatur aqua vitæ ab auro per alembicum, ita vt aurum remaneat in fundo vitri, ſicut quoddam oleum, vel butyrum, & hoc eſt ipſum aurum potabile. Quo quidem poteſt vti quilibet ægrotus in electuariis, vel cũ vino. Aqua autem mellis, quæ in prædicto auro funditur, fit hoc modo, Habeas cucurbitam, in quam impone ipſum mel, & quum mel aſcẽderit, aperias parum alembicũ, & iterum reſidebit in fundum cucurbitæ, & hoc fac toties, donec totum mel fuerit diſtillatum. Primò ergo aqua eſt alba. Aliæ verò poſt primã ſunt bonæ ad caluiciem, quia cum caput ex ipſis inungitur, pili creſcunt. Sunt etiam bonæ ad ipſum aurum potabile, quia abſtrahunt amaritudinem ex ipſa.

Ad caluiciem.

De auro

De auro potabili.

CAP. XXXVIII.

RE cipe aurum purum foliatum, teratur cum ſale cõmuni præparato, & quum fuerit tritum, iterum parum de ſale addas, & bene ſimul miſceantur, & calcinentur in furno reuerberationis per quatuor aut quinque horas, faciendo bonã flammam ignis, deinde ſinatur frigeſcere. Lauetur poſtea cum aqua dulci tepida. Poſtea ponatur in aquam ſequentem ad digerendum, per nouem dies. Poſt hoc ipſa aqua abſtrahatur ab auro, & iterum ſuperfundatur, & digeratur, & iterũ abſtrahatur, & hoc ſemper fiat ita duabus aut tribus vicibus cum lento igne. Poſtea ſuperinfundatur aqua fontis pura, & iterum abſtrahatur. Caue autem, ne nimium ſiccetur aurũ, quia in ſolutione foret

nimis aſperum,& quaſi inobediẽs ſolutioni. Aqua verò ſuprà nominata debet ſic fieri: Recipe libras quatuor optimi mellis, & bulliant ſuper lento igne carbonũ in caſia ferrea,& ſpuma ſemper tollatur,ſuperinfundendo de aqua fontis in altitudine duorum digitorũ. Deinde ponatur iterum ad ignem donec ſpumeſcat, & iterum ſpumam tolles. Poſtea fundes ſuper ipſum mel albumina quatuor ouorum optime cõcuſſa & depurata, & ſinas modicũ bullire,ſemper ipſam ſpumam tollendo,& quum bene bullierit,per filtrum coletur. Poſt hoc ponatur ipſum mel colatũ ad lentũ ignem, donec omnis aquoſitas ab eo recedat,& poſt hoc ab ipſo melle diſtilletur, & hoc quod de ipſo diſtillaueris,iterum duabus vel tribus vicibus diſtilletur,& quũ poſt

diſtil

diſtillationẽ requieuerit octo vel decẽ dies, habebis aquam paratam. Quando autem ipſum phlegma de vino vel fæcibus abſtraxeris, & quòd fæces ipſæ inſpiſſentur ſicut mel, ponatur in arenam, ſuperinfundendo aquam vitæ, vt emineat ſuper fæces tribus digitis, & putrefiat per octo dies ſuper alembico cæco tali. Deinde iterũ abſtrahatur aqua vitę p balneũ Mariæ. Poſtea ſuperfunde de puriſsimo phlegmate ſedecim aut x. & viij. lib. & ponatur in arenã frigidã per dies ſex, et creſcẽt lapilli

in ipſa terra, qui debēt poſtea lauari cum phlegmate, donec depurentur, deinde exiccentur paruo admodum igne. Poſtea ſuperinfunde eis aquam vitæ, vt ſupereminear tribus digitis, & poſt quatuor dies iterum abſtrahatur per balneũ Mariæ: & hoc fiat tribus vicibus. Vltimò verò ponatur in arenam cũ valido igne, vt ſpiritus expellantur. Videbis quoque oleũ venire, quod permitte exire in receptaculum, donec fumus ceſſet, & terra erit ſatis calcinata. Illa autē aqua ſic eſt vtendum: Recipe terram calcinatam, ſuper quam funde de meliori aqua vitæ quam poteris habere, digeratur ſub alēbico cæco in balneo per dies quatuor. Poſtea iterũ abſtrahe aquam vitæ ſenſim per collaturam, ita vt non coloretur de terra. Poſtea ſuperinfundatur alia aqua vitæ,

& fiat

& fiat vt prius. & hoc toties facies, donec aqua non coloretur vltra de terra. Deinde pone ipſam aquam in balneum Mariæ cum terra, & abſtrahatur lentiſsimo igne, & in fundo cucurbitæ inuenies terram albam aſperam, ſicut eſt ſal, quam iterum poteris ſoluere & coagulare vt prius oſtenſum eſt, donec ſatis aſpera & ſubtilis videatur. Oleum Solis fit hoc modo: Recipe aquæ vitæ præparatæ libras quatuor, ducatos duodecim, qui ſoluantur in aqua forti, ſuperinfundēdo aquam frigidam, & conuertentur in calcē, quam cum duplici pondere zuccari cādidi teres, & inde lauabis cum aqua dulci diſtillata, vt zuccarum ab auro abſtrahatur. Et quum fuerit exiccatum, vna pars calcis debet teri cum tribus partibus maſticis præparati, & addatur de aqua vitæ, *Oleum Solis.*

vt fiat paſta, quæ ponatur in vitrum & accendatur, & ipſum vinum cum maſtice ab auro ſeparabitur per cõbuſtionem, & ipſa calx in oleum vertetur. Hoc ergo oleum depone ſubtiliſsimè. Et ſi calx non fuerit tota ſoluta, lauabis eam iterum cum aqua dulci, & teres cum maſtice, & facies per omnia vt ſupra. Et ſi habet quandam nigredinem, vel impuritatem, debet lauari cum aceto diſtillato. Et quum totũ fuerit conuerſum in oleum, accipiantur partes duæ de terra alba parata, & immiſceantur cum prædicto oleo, vt fiat paſta, parum addendo aquæ vitæ. Deinde ponatur in aquam vitæ præparatam, ad digerendum in balneo per vnum menſem, vel vltra, ſecundũ quod videris ſolutionẽ Solis citò vel tardè. Fit autem ſolutio Solis hoc modo: Recipe auri puri

Solutio Solis.

boni

boni vnc.ſemis, Mercurij bene abluti & purgati vnc.3. fiat amalgama. Poſtea Mercurius ſeparetur ab auro ſuper cinericium, ſicut fit apud aurifabros, & aurum ita remanet ſicut quædam farina citrina. Poſt hoc cape ſalis ammoniaci vnci. ſemis, imponatur in aquã vitæ cũ auro calcinato, & ſtet in balñeo Mariæ digerendo per ſex dies, poſtea abſtrahatur omnis humiditas cum calore ignis primi gradus, & erit paratum. Deinde cape aurum illud ita paratum, & impone in cucurbitã vitream mundã, imponendo alẽbicum cum roſtro, & omnia optimè lutentur, funde ſuper ipſam materiam parũ olei oliuæ, & diſtilletur in principio cũ lẽtiſsimo igne. Vltimo verò in validiſsimo, ſicut fit in aqua forti. Quo facto, aperi cucurbitã, & ſi aliquid in ea remãſit, fiat

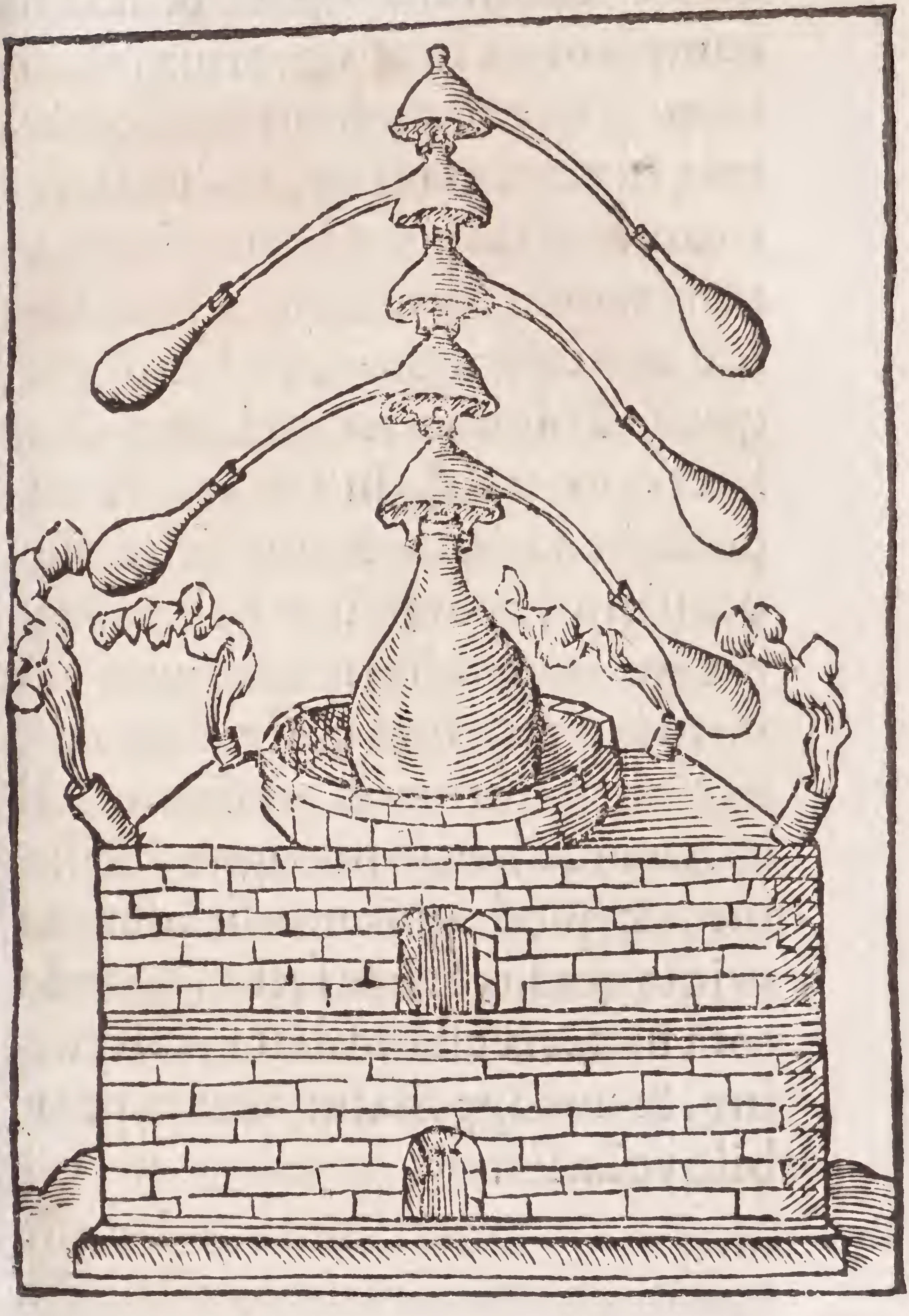
ſit, fiat per omnia, vt ſupra, & hoc facies, donec nihil in vitro remaneat. Poſtea verò abſtrahatur phlegma per diſtillationẽ, haud ſecus faciẽdo, & habebis optimum oleum ad aurum potabile, & eſt bonum & expertum in multis.

De auro potabili volatili.

CAPVT XXXIX.

AVrum potabile volatile ad plurima conducẽs, fit hoc modo. Recipe de vino meliori quod habere poteris quantumcunque volueris, ponatur in vitrum cum collo longo, & claudatur ſicut ſolet fieri cum ſigillo Hermetis, & poſtea putrefiat, & optime cuſtodiatur ne frigeſiat, & ita permittes requieſcere, donec acquirat fæcem, ſicut facit acetũ, & eſt citrina: ſinas itaque ſtare longius donec tota recedat, & habebit albas venas, ſicut ſi

eſſent

eſſen

eſſent flammulæ ignis, & hoc fit communiter in ſpacio trium menſium. Deinde ponatur in cucurbitam optimè clauſam, & diſtilletur cum igne facto ex ligno ſicco, in aqua tepida, ſicut fit in balneo Mariæ in tali fornace, vt hic depingitur. Poſt hoc accipe libras duas huius materiæ diſtillatæ, & impone in ea quindecim folia auri puriſsimi, & bulliat in balneo Mariæ duodecim horis continuis, & vitrum ſit optimè obſtruſum cum ſignatura Hermetis, vt ſuprà dictũ eſt. Deinde lentiſsimo igne diſtilletur, & quòd ignis non ſit adhuc in primo gradu, & hoc facto, quando tota materia eſt diſtillata, reſeruetur. & hoc appellatur aurum potabile volatile.

De alio auro potabili.

CAP. XL.

FIt etiam aurum potabile hoc modo: Recipe vinum rubeum ſpiſſum, diſtilletur quater. Poſtea recipe de tartaro calcinato, & ſuperinfundatur, & putrefiat horis vigintiquatuor. Deinde omnis humiditas lentiſsimo igne abſtrahatur, & videbis ipſum tartarũ, quod prius erat album, in nigredinẽ eſſe cõuerſum, quod iterum calcinabis, donec albeſcat ſicut nix, & iterum fiat putrefactio ſicut ſupra, & diſtillabis forma iam dicta, & ita ſepties calcinabis, & ſepties digeres, & ſepties quoq; diſtillabis, modo & forma prędictis. Poſtea ponatur in balneũ Mariæ imponẽdo folia auri puriſsimi ad placitũ iterũ diſtillando, & iterum ſuperinfundendo, donec

ipſa materia tota conuertatur in oleum, quod eſt optimum aurũ potabile, pro hominibus bonæ valetudinis, ipſos in ſanitate conſeruans.

De alio auro potabili pretioſiſſimo.

CAPVT XLI.

SVnt quidam recenſiores philoſophi, qui aurum potabile faciunt hoc modo: Recipe de vino rubeo vel albo quantum volueris, diſtilletur ſepties per cineres. Deinde congrega omnes fæces, & diſtilla, colando ipſam aquam, donec in ſpiſsitudinem mellis trãſeat, deinde ſuperinfundes ipſum phlegma, & requieſcat ita tribus diebus, & totidẽ noctibus, & omnes lapilli in fundum ſecedẽt. Hoc facto, lauabis prædictos lapillos cũ phlegmate, donec purifiãt, deinde exiccentur, & imponãtur in cucurbitã,

ſuper

ſuperimponẽdo alembicum cæcũ, & mittatur in balneum Mariæ per tres dies,& totidẽ noctes, ſuperinfundendo de aqua vitæ in altitudine trium digitorũ. Poſtea paulatim coletur, ne vinum fiat turbidum,& ſic fac quouſq; vinum nullum colorẽ ab ipſis lapillis ſuſcipiat. Vltimò verò abſtrahatur totum vinum à lapillis, vt ipſi toti ſicci remaneant in vaſe. Quo facto, oleum ipſum auferatur per arenam igne valido, & hoc quod poſt oleum remaneat in vitro, dicitur terra fœtida, quæ debet abiici, quia nihil valet amplius. Poſtea ponatur alembicus in cineres, & inuenies lapillos dealbatos ſicut niuem vel ſalem. Et vinũ quod extraxiſti ex lapidibus, quum candidi remanſerunt, ſeruetur ad multiplicationem & fermentationem. Vltra ſal ipſum fermentatum cum

calce Solis & Lunæ imbibatur cũ aqua vitæ prius abſtracta, & ſint tres partes ſalis, & vna pars calcis, ponatur ſub alembico cæco, ad digerendũ in balneo Mariæ per diem naturalem. Poſtea imponatur alembicus cũ roſtro, & diſtilletur. Hoc facto, iterum ſuperinfundatur vinum in altitudine trium digitorum, vt ſupra dictum eſt, & digeratur iterum ſub alembico cæco per diem naturalem, & exinde iterum diſtilletur, ſicut prius feciſti, & hoc fac totiens, donec fermẽtum & terra in receptaculum tranſierint, & ſint conuerſa in ſpiritum vel in ſubſtantiam aqueam. Si ergo hos ſpiritus volueris iterum reducere in corpus, ponatur in balneo Mariæ, & coagulabuntur in lac album quod appellatur lac virgineũ, eſt tamen differens ab eo lacte, quod ſupra voca

Quomodo ſpiritus debent reduci in corpus.

vocauimus oleum plumbi. Poſtea iterum infundatur de aqua prædicta,& ponatur ſub alembico cæco, ad digerendum, & hoc tandiu fiat, donec totum conuertatur in ſpiritum volatilem. Aqua autem vitæ, quæ ſuper hoc lac natat, diſtilletur in balneo Mariæ & in fundo diſtillatorij inuenies verum lapidem,& hæc appellatur tranſmutatio ſpiritus in corpus. De hoc ergo lapide accipe in quãtitate vnius grani hordeacei, ſuper Mercurij vini loti & purificati vnc.x. cum fuerit calefactus in crucibulo, & videbis ipſum Mercurium coagulari in verũ Solẽ vel Lunã, ſecundũ primã fermẽtationem, & hoc poteris cuſtodire. Si verò non velis cuſtodire, iterũ de puluere ſuperimponatur, & conuertetur totum in puluerem, qui debet imbibi cum ipſa aqua

Oleũ virgineum.

abſtracta à prædicto lapide, & hic eſt ver9 lapis, ſi ipſi tincturę ſuperimpoſueris aliũ puluerẽ, & hoc poteſt augmẽtari in infinitũ. Et ſi ipſa aqua à lapide abſtracta, deficeret in augmentatione, poteris aliam bonam aquam vitæ loco eius capere, quia nihil in hoc eſt diſcriminis.

De auro potabili vegetabili.

CAP. XLII.

ESt etiam aliud aurum potabile, quod mirabiliter confortat humiditatem ſuperfluam in homine, & fit hoc modo: Recipe de ipſa Quinta Eſſentia vini, ita extracta, vt ſupra docuimus, in qua poſsit reſolui aurũ, virtutẽ ſuam conſeruãdo, & hoc fiat ſubtiliter per viam continuitatis cum humiditate balnei, & diſtilletur ipſa aqua igne lento totam humiditatẽ ab ipſa ſeparando, & ita ſubſtantia auri rema

nebi

nebit in diſtillatorij fundo tota ſicca. Poſt hoc capiatur de illo vino, & diſtilletur per alembicũ toties, donec non poſsit vltra comburi per diminutionem ſulphuris ſui, ſemper quamlibet diſtillationẽ in quodlibet receptaculum ſuſcipiẽdo, & cape de ſecunda aqua toties, donec nulla vena in ipſo alembico appareat, & in hanc aquam proiicies ipſam ſubſtantiam auri, & citiſsimè in aquam vegetabilem ſoluetur: & hoc fit ex eo, quòd Mercurius per Mercurium eſt rectificatus de ipſo phlegmate, donec videris ipſum non poſſe vltra comburi, quod quum ita fit, cum prima ſubſtantia auri permiſcebis, & tunc eſt vera aqua vitæ ſiue aurum potabile. Hæc autem eſt prima aqua, ſeruiens, & proficua humano corpori. Recipe de aqua vitæ, & ab ipſa *Aqua 1*

ſeparabis omnem humiditatē per diſtillationem de Quinta aquę Eſſentia, quę eſt aurum purum, & hoc ſerua ſegregatim, & in ipſam aquā vegetabilem impones mellis cum fauo ſuo partes tres, & hoc omne ſimul ponatur ad putrefiendum in balneo Mariæ per dies quatuor. Et hæc digeſtio debet fieri nouem vicibus in balneo, vel in fimo, quia ex
2 hoc aqua rectificatur. Aqua ſecunda eſt hæc: Recipe caponem vel gallinam veterem, & quum omnia oſſa & ſuperflua fuerint amota, caro ipſa debet teri in mortario lapideo ſubtiliter. Deinde pones in cucurbitam cum alembico, & aquam ab eo diſtillabis in balneo Mariæ, & hæc iterū debet ſegregatim cuſto-
3 diri. Aqua tertia eſt hæc, Recipe carnē de gallina vel capone, diſtilletur per cineres omnē humidita-
tem

tem lento igne abſtrahendo, & caue, ne aduratur caro in alembico, & hoc etiam ſegregatim cuſtodies.
Aqua quarta eſt hæc. Accipe de vi- 4
no partes tres, ponatur ſuper partem vnam prædictarum carnium, ponatúrq; in cucurbitam, optimè ipſam claudendo cum operculo vitreo, & lutando, deinde ponatur ſuper cinerem, lento igne, per dies tres, poſtea diſtilletur per alembicum, & aquã reſeruabis. Aqua quin 5
ta eſt hæc: Recipe totã ſubſtãtiã caponis vel gallinæ, & totã ſubſtãtiã humidam ab ipſo ſepares per alembicum, ſicut prædictũ eſt, & aquam
quoque reſeruabis. Aqua ſexta eſt 6
hæc: Recipe omnia oſſa caponis vel gallinæ, piſtentur minutim in mortario lapideo cum piſtello ligneo, & imponantur in balneum Mariæ: poſtea verò ſuper cineres,

& diſtillabis, ſicut prius dictũ eſt, & hæc quoque debet cuſtodiri. A-
7 qua ſeptima eſt hæc, Recipe de aqua tertia, de aqua quinta, & de aqua ſexta, diſtillentur ſimul per alembicum, & optimè cuſtodiãtur. Rectificatio verò aquarum prædictarum, quæ ſunt diſtillatæ per cineres, hæc eſt: Recipe de auro ita præparato, vt iam vltimò eſt dictũ, & coaguletur, quia eſt naturale quiddam humidum, omni modo & calore, ſicut ſi eſſet auripigmentum citrinum, & impone de aqua ſua prima partem ſemis, & ſtatim ſoluetur ab aqua ipſa, & à tribus aquis prædictis. Cape ergo in magnitudine vnius cochlearis argentei, & optimè miſceatur cum bona parte melioris vini quod habere poteris, & da homini phlegmatico, tempore hyemis, & mirabiliter ipſum in ſa

in ſanitate conſeruabit. Si verò homo ſit cholericus, da ei cum aqua pura. Melancholico verò cum iure cauliũ. Sanguineo autẽ nõ dabis de hac aqua, ſed dabis ei de hoc quod ſequitur: Recipe de aqua aurea cochleare vnum, ponatur in vinũ, & detur ei, & erit ſecurus ab omni infirmitate. In ęſtate autẽ debet administrari phlegmatico cum iure gallinæ, in quo coctum ſit petroſelinum. Cholerico verò cum alio iure. Melãcholico dabis, quũ tempus expoſtulabit: in magna ipſiꝰ operatione caloris vel frigoris. Si autem velis dare ægroto, dabis ſecundam partem auri diſſoluti in ſecunda aqua caponis. Si ſit phlegmaticus, dabis ei medium cochlear cum duabus partibus aquæ. Et ſic etiam debet dari ſanguineo. Cholerico dentur duo conchlearia de aqua tertia,

& itentidem fiat de melancholico, & in tribus diebus ab omni infirmitate, etiam quantumuis ſit magna & periculoſa, liberabitur. Et quum ipſam medicinam volueris dare cum aquis prædictis, interrogabis ægrotum, quo cibo maximè delectetur. Et licet ſit ei contrariũ, dabis tamẽ ei de illo, & de hac medicina, in quantitate piſi vel lentis magnæ. Hæc autem medicina valet contra omnem infirmitatem naturalem vel accidentalem calidã vel frigidam. Et quum volueris peregre proficiſci, talis medicina (ſi tecum velis portare) debet coagulari, & ponatur in vitrum, & quando volueris ea vti, præparetur in humiditate auri potabilis. Quando igitur vegetabilia præparaueris, vt iam dictum eſt, accipiatur vnum vegetabile, & in quodlibet

vitr

vitrum imponātur folia auri optimè vitrū claudendo, ne poſsit euaporari, ponatur ad cinerē cum lento igne, & aurū ſoluetur in viginti duobus diebus. Si ergo velis facere aurum potabile, abſtrahatur tota ſubſtātia aquea ab auro cum lento igne, & aurū quod in fundo remanſit, ponatur in cucurbita in balneū Mariæ, & ſoluatur in quatuor diebus naturalibus, & hoc eſt verū aurum potabile, quod debet poni in paruam cucubitam, addendo ad auri foliati vnc. ſemis, Mercurij abluti cū ſale & aceto vnc. I. & totum in octo diebus in verum aurum cōuertetur. Et ſi velis hoc magis ſublimare, recipe de auro potabili, cui addantur de Mercurio ſepties ſublimato cum vitreolo & ſale communi, & iterum reuiuificato, & hoc debet poni per dies octo ſuper

cine

cineres cū lēto igne, & indureſcet. Vna pars huius materiæ tingit centum partes. Et hoc etiam poteſt augmentari in infinitum.

De vltimo auro potabili.

CAP. XLIII.

REcipe de auro affinato vnciam ſemis, malleetur ſubtiliſsimè, ſicut fit quum deauratur, & ſcindatur in partes minutiſsimas, addatur de Mercurio depurato, & fiat amalgama, ponatur ſuper lapidem marmoreum, & teratur cum tanto ſulphuris, quātum ſufficit, vel melius, quantum amalgama pōderat. Et quum ſatis fuerit tritum, ponatur ſuper prunas in crucibulo, & ſtatim comburetur. Quo facto, iterum teratur ſuper lapidem marmoreum, & iterum ponatur in tigillū, ipſum ad ignem collocando, donec rubeſcat, poſtea amoueatur cruci-

bulum

bulum,& inuenies aurum tuum o-
optimè calcinatũ in puluere ſubti-
liſsimo, ſicut ſi eſſet puluis croci.
Ponatur poſtea in furnũ reuerbera
tionis,& detur ei flamma, vt decet,
& erit paratũ. Poſtea lauetur cum
aqua vitæ quater diſtillata,& dein-
de exiccetur. De hoc puluere cape
tantũ quãtũ volueris, ſuperinfun-
de de aqua vitæ rectificata tantũ, vt
ipſum puluerẽ excedat in altitudi-
ne trium digitorum. Deinde pona-
tur in circulatorium,& ponatur in
balneum Mariæ cum media parte
ſuorum lapillorũ, & ipſum aurum
ſoluetur in aquam croceã, vt etiam
cutem humanã tingat in colorem
rubeum. Exinde extrahes omnia
elementa, ſicut prius dictum eſt &
quodlibet ab aere optimè cuſtodia
tur, quia habent virtutem, quam
exprimere non eſt poſsibile. Et ſi
poſ

poſsibile eſſet, centeſima pars indoctiorum non crederet. Subſtantia enim aquea valet ad omnes infirmitates, procedentes ex calore vel frigore. Valet etiam ad quamcunque paſsionem pectoris, cordis, pulmonis, & omne venenum expellit, omnes materias ſuperuacuas à pulmone eiicit. Et ſi eſſet apoſtema intra corpus, facilè ex hac curatur, ſanguinem purgat, viſum acuit, & omnia membra ſpiritualia à putrefactione conſeruat. Oleum verò maximè prodeſt adoleſcentibus, ipſos enim conſeruat in robore & venuſtate, dum eo in cibis vtantur, ſanguinem non ſinit putrefieri, nec phlegma dominari, vel choleram adurere, nec melancholiam vigere, ſanguinem & ſperma multiplicat. Et ideò qui hoc oleo vtuntur, ſæpius debent venas

Vis aquæ.

Potentia olei.

incid

incidere. Et ſi aliqua membra forēt læſa vel diminuta, ipſa reſtituit, viſum amiſſum recuperat, dū omni nocte per ſpatium vnius mēſis guttam vnam in oculum imponis. Elemētum ignis ad omnia priora valet. Senes facit adoleſcere, mortuos reuiuiſcere. Senes hoc vti debent cum modico aquæ aureæ. Omnes ægritudines ſenectutis tollit, & ideo appellatur Elixir vitę. reſoluatur ignis in aqua vitæ donec habuerit colorem rubeum, & imponatur de Mercurio fixo ſuper lētū ignem, & citiſsimè ſoluetur. Poſtea adde tertiam partem auri, & ſtatim in corpus conuertetur, & poteſt coagulari cum modico aluminis. Quo facto, videbis ipſum in lapidem rubeū conuerti, & ſi iterū reuiuificetur in humiditate & arſenico, fiet perfectū elixir ſuper ipſum Mercurium.

Ignis efficacia.

rium. Elementum verò terræ, ſi eſt bene rectificatum, vt decet, per terram ſuam tribus vicibus, qualibet vice ipſam reſoluendo & per filtrum diſtillando, & iterum coagulando, tunc habebis ſal terræ. Si quoque ipſum tale ſal fieret fluxibile, retinet tamẽ de Mercurio. Et ſi aqua illa fuerit bene & iuſtè rectificata, fixat omnes ſpiritus. Valet ad omnes cicatrices, & vulnera curat, & carnes creſcere facit. Et ita habes multas formas faciendi aurum potabile, quæ ſi ad placitum tuum non inuenies, boni conſule obſecro. Nam ſi ſcires, in quo temporis ſpatio id congeſſerimus, non mirareris, ſi forſitan quippiam inepti huic libro inſertum repereris.

Proprietas terræ.

Fixio ſpirituum.

De

De aqua vitæ cõpoſita pro hominibus frigidæ cõplexionis aut regionis. CAP. XLIIII.

SAtis ſuperque nunc in ſuperioribus capitulis de aqua vitæ ſimplici diximus: Reſtat nunc de compoſita aliquid elucidare, etſi non ſit neceſſe. Sed quia ex varietate lector doctus mirũ in modum afficitur, ideóque non incõſultum videtur, aliquid de compoſita diſſerere, cuius varias ex variis deſcribemus vias componendi. Primò itaque videndum eſt de ea quæ debet adminiſtrari hominibus frigidæ comple xionis, aut ęgrotantibus à cauſa frigida. Poteris etiam ea vti in tempore & regionibus frigidis, & eſt hæc: Recipe zinziberis albi, cinnamomi electi, cubebarum recentium, garyophyllorum mundatorum, nucis muſcatæ, macis electi, cardamo-

mi, zedoariæ, galangæ, piperis longi ana partes æquales. Conterãtur omnia groſſo modo, fundantur ſuper vnã partẽ ſpecierũ ſex partes aquæ vitæ ſimplicis, ponantur in cucurbitã longam ſuperimponendo alembicum cæcum, & ponatur ad digerendũ per dies quatuordecim. Poſtea diſtilletur in balneo Mariæ cum lentiſsimo igne, fæces iterum ſuper materiam diſtillatam fundãtur, & iterum digerantur per octo dies. Sunt tamen aliqui qui non diſtillant per alembicum, ſed melius eſt, ſi per ipſum diſtilles. Et quum tribus vicibus diſtillatur, prima aqua, dicitur aqua benedicta. Secunda, aqua vitæ compoſita. Tertia verò aqua balſami. Aliqui etiã ad cõpoſitionem eius addunt foliorum ſaluiæ, rutæ, caſtorei recentis, corticis citri, baccarum lauri, florum

lauan

lauandulæ, florũ roriſmarini ana. drach.3. Hæc omnia debent diſtillari cum ſpeciebus ſupraſcriptis, & ſemper pro vna parte ſpecierum ſuperfunde ſex partes aquæ vitæ ſimplicis. Hæc ergo aqua vitæ eſt bona ad omnes ægritudines capitis, procedentes ex humore phlegmatico, dum ſumatur tempore matutino in põdere drach. 2. cum vini optimi vncia 1. Aliqui autem intingunt fruſtrum panis in hãc aquam. alij verò inungunt caput cum huius aquæ vnc. ſemis, addendo aquæ betonicæ vnciam vnã. Sed caue, ne vtaris in ægritudinibus & doloribus capitis, ex calore procedentibus, niſi alia medicina frigida miſceatur, quæ poſsit temperare calidi tatem huius aquæ. Valet etiam hæc aqua ad faciendam bonam memoriã, dũ bibatur omni die ſtomacho *Ad memoriam.*

ieiuno drachma ſemis, mixta cum aqua roriſmarini, & debet cum ea occiput illiniri, & exiccari de ſemetipſo. *Maniæ.* Valet etiam ad maniam, dum capillos in capite tondas, dein de madefacies pannos in hac aqua, mixta cum aquis maioranæ & roriſmarini, & caput inuolues, & ſenties mirabilem operationem. Valet etiam hæc aqua vitæ compoſita ad *Paralyſis* paralyſim, dum membra ex ea ſæpius lauētur, admixta aqua ſaluiæ. Vel quod bibatur omni die ſtomacho ieiuno, admixta aqua florum lauandulæ, & contra cicatrices & *Facies.* maculas faciei, & ad omnes ægritu- *Oculi.* dines oculorum. Habet etiam mirabilem operationem in omni dolo- *Dentes.* re dentium. Si etiam intingatur ſera vel pectem in aquã prædictã, & *Pili.* pili ornentur cum ipſo, nunquam, vel tardiſsimè caneſcent. Et ſi ſit in

capite

capite ſcabies, totam depellit. Valet etiam contra vermes aurium. Confortat ſtomachum infrigidatum, & ipſum calefacit, ſi bibatur cum vino, & ſtomachus ex ea illiniatur. Surditatem aurium recuperat, ſi immittatur cũ bõbace. Vulnera ex ea lauata mirabiliter conualeſcunt, & carnes putridas nõ ſinit creſcere. Si bibatur ſtomacho ieiuno, valet contra omne venenum, & contra cancrum, & omnes fiſtulas, contra hydropiſim, & lapidem in veſica. Si etiã fœmina biberit hanc aquam ſtomacho ieiuno, quæ non poſcit ex cauſa frigida concipere, ſtatim concipiet. Si fœmina non poteſt habere menſtruum, detur ei de aqua prædicta cum galanga & gentiana, vel madefaciat bombacem, & matricem cũ ea inungat. Si etiam hæc aqua ponatur ſuper piſces, car-

Vermes. *Stomachus.* *Surditas.* *Venenum & cãcer.* *Cõceptus.* *Mẽſtruũ.*

nes, aut alia cibaria, non corrumpentur, neque putreſcēt, nec etiam à muſcis defœdabuntur. Si vinum euaſerit acetoſum, & de ſupradicta aqua infundatur, in priſtinam redit ſubſtantiam & naturam. Si zuccarū molle ex ea madefiat, indureſcit. Si homo ex ea illiniatur, valet contra icteritiam, & contra tremorem omnium membrorum, & contra fœtorem oris & narium. Si homo non poſsit digerere cibum comeſtum, debet illinire pannum ex hac aqua, & ponere ſupra ſtomachum, quia mirabilem habet operationē. Si homo patiatur ſpaſmum, madefaciat pannū, & ſuper pectus ponat. Si aliquis habet dolorē iliorum, bibat de ea ſæpius. Valet etiā contra morbum caducum, contra ſcrophulas faciei, & contra hæmorroidas. Albertus magnus maximè laudat

Cibaria. *Vinum acetoſum.* *Icteritia.* *Digeſtio.* *Spaſmus.*

laudat eam propter miraculoſas operationes, quas habet circa paralyſim.

De aqua vitæ compoſita Friderici tertij.

CAPVT XLV.

RΕcipe aquæ vitæ ſimplicis rectificatæ libras 4. vini maluatici lib. 4. cinnamomi electi vncias 3. garyophyllorum vnc. 1. zingiberis albi vnc. 1. ſemis, nucis muſcatæ vnc. 1. macis vnc. ſemis, zedoariæ vnc. ſemis, galangæ drach. 2. cubebarum, hyſſopi ana vnc. ſemis, radicis benedictę. vnc. 1. ſaluiæ, florum lauendulæ. ana vnc. ſemis. meliſſæ, iris, balſamithę ana vnc. 1. roſarum albarum vnci. 1. ſemis, hæc omnia contundantur, & ponantur in cucurbitam magnam, vbi poſsint intrare xv. vel xvj. libræ, addēdo zuccari albi vnci. 3. paſſularum, ficuum

pinguium an. vnc.6. cāphoræ vnci. ſemis, aquæ roſarū, aquæ endyuiæ, aquę florū ſambuci an. libras duas, ponantur omnia in cucurbitam, ipſam optimè lutando, & ponātur ad ſolem diebus viginti, ſcilicet decem diebus ante feſtum ſancti Ioannis, & decē diebus poſt eiuſdem feſtum. Coletur deinde aqua, & diſtilletur per alembicum, reſeruādo in aliquo loco ſicco. Et caue ne mulier menſtruoſa ipſam aquā attingat. Doſis eius eſt in quantitate medij cochlearis. Valet mirabiliter ad ſtomachum frigidū, & totū corpus optimè in ſanitate conſeruat.

De alia aqua vitæ compoſita.

CAP. XLVI.

RECIPE ſaluiæ vncias duodecim, nucis muſcatæ, garyophyllor. zinziberis albi, granorū paradiſi, cinna

cinnamomi ana.dra.4. olei lauri-
ni.vn. 1.caſtorei recentis drac.1.ſpi
cæ indicæ, roriſmarini ana. drach.
ſemis,florum roriſmarini drach. 1.
foliorum rutæ vnc.1. foliorum ma
ioranæ drac.1. corticis drac. 2.hæc
omnia debent eſſe recentia.Si verò
non poſsint haberi recentia, vete-
ra pulueriſentur,ſuperinfundendo
de vino albo optimo, quod habe-
re poteris. Deinde ponatur in di-
geſtiuo, ad putrefiendum per men-
ſem. Hæc digeſtio fiat in balneo
Mariæ, calefacto in primo gradu
caloris.Poſtea in balneo Mariæ di-
ſtillentur per alembicum. Et quum
fuerint diſtillata, iterum ſuper fæ-
ces fundantur. Tertiò verò diſtil-
lentur per cineres,& optimè reſer-
ua in vitro bene clauſo. Habet au-
tem virtutes ſequentes, Omnis ci-
bus irrigatus ex ea, ſaporem & o-

dorem ſuum retinet. Vinũ in quo ponitur, facit ſaporoſum, peſtilentem aërem expellit, omnes ægritudines & defectus oculorum ſanat, omnia vulnera ex ea lauata curantur, hydropiſim adurit. Valet etiam contra omnes dolores pulmonis, ſplenis, lienis, inteſtinorũ, capitis, omnes maculas faciei tollit, fœtorẽ oris narium, dolorem dentium mitigat, bonam digeſtionem procurat, laxat, ſanguinem corruptũ egerit, & memoriam mirabiliter confortat. Facit etiam iuueneſcere, & omnem triſtitiam aufert. Valet etiam contra icteritiam. Ilia quoque nimium ſimul conſtricta relaxat, cuprum in colorem argẽteum tingit, omnem tremorem membrorum curat, balbutiem tollit, dentes perforatos amouet, vermes ex ventre expellit. Si etiam homo ab aſpi-

de vel

de vel ſerpente eſſet vulneratus,& vulnus eſſet ſanioſum, citiſsimè curatur, omnem ſtrictionem pectoris aufert, grauem anhelitum expellit. Valet etiam mirabiliter contra lapidem in veſica, tuſsim abigit, vocem ſonorat, ſterilitatem mulierum in fœcunditatem conuertit, ſurditatem aurium recuperat.

Omnia apoſtemata, vlcera, ſcabiē, & cætera id genus alia diſſoluit. Lepram tollit, dum non ſit inueterata, omnem tumorem gutturis & colli ſanat. Et habet omnes virtutes balſami naturalis, quia hominem mirabiliter in ſanitate conſeruat. Qui autem calidæ ſunt naturæ non debent ea vti, ſed bene phlegmatici.

De alia

De alia aqua vitæ compoſita.

CAP. XLVII.

REcipe pulueris diamargariti frigidi, pulueris diambræ, pulue. diamuſ. dulcis ana. drach. 1. pulueris lætitiæ, gal. pul. diarhodon abb. pul. triaſandal. ana. drac. 2. pul. liberantis, pulueris electi, bezoardici ana drach. 4. Teriacæ magnæ Andromachi vel Galeni vnciam 1. Mithridati optimi vnc. 1. tormentillæ, dictãni, pimpinellę, matricariæ, angelicæ, Ariſtolochiæ ana drach. 4. boli armeni præparati, terræ ſigillatæ ana. vnc. 1. rauedſeni drach. 2. ſpodij, raſuræ eboris ana. drach. 1. nucis vomicæ numero 3. aquæ vitæ rectificatæ lib. vj. Ponantur omnia ad digerendum per dies octo, poſtea diſtillẽtur in balneo Mariæ per alembicũ cũ igne valido. Quũ autem aqua fuerit diſtillata, imponatur

natur muſci Alexandrini recentis, ambræ bonæ ana. ſcrup. 1. Croci orientalis, in panno ſerico inuoluti, ſed non debet teri drach. 2. zucchari albi librã ſemis, ſyrupi ſticados vnc. 4. ſyrupi liquiritiæ vnc. 2. caſſiæ fiſtulæ recentis, nouiter à canna extractæ vnc. ſemis, vnicorni ſcrup. 1. Bolus autem armenus debet ita præparari. Recipe ipſum pulueri ſatum, & impaſta cũ aquis acetoſæ, roſarũ ac lana ceti ana. partes duas, aquæ ſcabioſæ, aquæ pimpinellæ, aquæ vngulæ caballinæ ana partẽ vnam: miſceantur ſimul, fiat paſta cũ bolo armeno, & exiccetur, deinde teratur, & cum aquis prædictis iterum impaſtetur, & hoc fiat tribus vicibus, terendo, & iterum impaſtando, & ſic habebis bolum armenum præparatum. Hæc aqua mirabiliſsimam operationem habet contra

Cõtra peſtem.

contra peſtem (ſicut in multis eſt expertum) ſi detur cum aqua ſcabioſæ, aqua acetoſæ, aqua vngulæ caballinæ. Habet etiam maximam vim ad curandum omnes dolores capitis, laterum, & renum, qui procedunt ex aliqua corruptione ſanguinis, purificat etiam pulmonem, cor confortat, & ab ea omne venenum expellit, iuuenes tamen, qui quadrageſimum annum nondum exceſſerint, non debẽt vti hac aqua ſæpius, ſed rariſsimè propter nimiã caliditatem ipſius.

De aqua vitæ compoſita.

CAP. XLVIII.

RECIPE aquæ vitæ ter diſtillatæ lib. quatuor, cinnamomi electi, zinziberis albi, nucis muſcatæ ana. drach. 4. duos ducatos auri finiſſimi, omnia imponantur in vas ſtanneum, vndique bene clauſum per dies

dies quatuordecim. Poſtea diſtilletur tribus vicibus per alembicum in balneo, & vſui reſeruetur. Valet hæc aqua ad omnes infirmitates mitigandas, dum patiens eo vtatur omni mane, & omni ſero, ſenem facit iuueneſcere. Habet quoque alias virtutes innumerabiles, ideóq; maximè à medicis æſtimatur.

De alia aqua vitæ compoſita.

CAP. XLIX.

RECipe aquæ vitæ ſimplicis ſemel diſtillatæ libras 4. garyophyllorũ, zinziberis albi, roriſmarini ana. vnc. ſemis. Species hæ debent pulueriſari groſſo modo, ponãtur poſtea in ipſa aqua ad putrefiendum in fimo equino, per dies octo in digeſtiuo vndique bene lutato. Poſtea diſtilletur per alembicum in balneo Mariæ. Quo facto,

iterum

iterum ſuper fæces fundatur, & ſecundariè diſtilletur, & tertiò quoque fermentetur & diſtilletur modis & formis ſupradictis, & erit præparata. Hæc aqua valet ad omnes defectus hominis, & dolores procedentes ex frigiditate. Valet etiam contra omnes dolores pectoris, ventris & ſtomachi. Et ſi homo pinguis velit libenter macrefieri, omni die ſtomacho ieiuno de hac aqua ſumet. Si verò homo macer velit impingueſcere, omni die hanc capiat cum zuccharo immixto, & duobus menſibus peractis, videbis operationem eius.

De alia aqua vitæ compoſita, qua vtebatur quidam Comes Palatinus.

CAP. L.

RECIPE ſaluiæ recentis vnc. I. ſemis, nucis muſcatę vnc. I. ſemis. macis electi vnc. I. zinziberis albi

vnc

vnc.j.ſemis,granorũ paradiſi drac. vj.cinnamomi electi vnc.j.ſemis,zedoariæ,galangæ ana vnc.ſemis, cãphoræ,rauedſeni ana.drac.ij.roriſmarini vn.j.ſemis, lauẽdulæ,maioranæ,rutæ ana vnc.j.florum camomillæ vnc. ſemis, matricariæ drac. ij.ſeminis fœniculi vnc. j.ſemis,roſarum rubearum M.j.betonicæ vn. j.abrotani drachm.iiij. caſtoris recentis drach.j.ſpicæ indicæ drach. ij.macropiperis vnc.j.olei lauri dra. ij. aquæ vitæ vnc.j.ſemis, mentæ & mentaſtri ana dra.ij.Omnia pulueriſanda pulueriſentur, & ſecanda debent ſecari, & contundenda contundi, ponantur omnia in cucurbitam cum collo ſtricto. Poſtea ſuperinfunde melioris vini quod habere poteris libras octo, in vitro optime clauſo ſepeliatur circiter terram per dies triginta, deinde a-

moueatur,& ponatur in aliam cucurbitam, ſuperimpoſito alembico roſtrato,& diſtilletur in balneo Mariæ tribus vicibus, ſemper materiam diſtillatam ſuper fæces fundendo. Quartò verò quum volueris diſtillare, adde folia ſaluiæ recentis quantum vis, & quum fuerit diſtillata, vſui reſeruetur, & quantò vetuſtior eſt, tanto eſt melior, & poteris ea vti, quando volueris, quia innumerabiles habet virtutes.

De alia pretioſa aqua vitæ compoſita. CAP. LI.

RE cipe ſaluiæ libram ſemis, origani, hyſſopi, ſatureiæ, radicis pimpinellæ, radicis valerianæ, abſinthij ana drachm.ij.rutæ, radicis biſtortæ, radicis petroſelini ana vnc.j.ſemis, zucchari roſati drach. iiij. radicis benedictæ, radicis polipod

ſpodij, radicis tormentillę ana dr. ſemis, roriſmarini, petroſelini, cerifolij, lauandulæ, maioranæ ana vnc. ſemis, roſarum rubearum, roſarum albarũ ana vnc. j. ſemis, granorum iuniperi drach. iiij. hæ ſpecies debent poni in prima diſtillatione, poſt autem diſtillationẽ primam, materia diſtillata iterum ſuper fæces fundatur, addendo ſequentia: Recipe zinziberis albi, corticis citri, nucis muſcatæ, macis, galangæ, calami aromatici, coriandri præparati, zucchari candidi ana vn. ſemis, garyophyllorum, cinnamomi electi ana dra. vj. cubebarũ recentium, cardamomi minoris, macropiperis, malanopiperis, zedoariæ, baccarũ lauri, tyriacę magnę Andromachi an. dra. ij. cimini, carui, dictamni albi, reupontici, malorum granatorum ana drac. ij.

aniſi vnc.j.ſemis, granorũ paradiſi, croci orientalis, rauedſeni ana drac.j.mellis optimi libram ſemis. Et quũ omnia fuerint diſtillata, imponãtur ſequentia, & iterum colentur abſque vlla diſtillatione, quia omnem vim amitterẽt, & ſunt hæc, Muſci Alexandrini recẽtis, ambræ bonæ ana ſcrup. ſemis, camphoræ drachm. ſemis, zucchari albi vnc.j. Hæc aqua debet ita diſtillari: Recipe libras duodecim aquæ vitæ rectificatæ, in qua imponantur radices & herbæ quæ ſunt ſubſtantiæ groſſæ, & ponantur in vitrum optimè clauſum, digerantur in fimo equino per dies quatuor, poſtea diſtillentur in balneo Mariæ, addendo poſt hanc diſtillationem ſpecies ruditer pulueriſatas, & ita dimittas ſtare per dies octo, deinde iterum diſtilletur. Vltimò verò quum

omnia

omnia fuerint diſtillata, impones muſcum, ambram, camphorã, zuccharum, quæ nulla diſtillatione egent, quia odor ab ipſis tolleretur per diſtillationem. Et nota, quòd in omni diſtillatione alembicus vndique cum panno madefacto ex farina & albumine ouorum debet inuolui, alioqui materia diſtillanda euaporaret. Debet autem ſumi hoc modo: Quicunque vult ea vti, vel matutino tempore, vel ſerotino, in potu, vel cibo, accipiat parum de mica panis, & ſuperfundat tres vel quatuor guttas aquæ prædictæ, & mirabiliter confortabit cerebrum. Omnes etiam ægritudines capitis & totius corporis citiſsimè tollet. Aufert etiam omnes ſuperfluitates totius corporis, ſiue ex frigiditate procedant, ſiue ex calore. Omnia mēbra totius corporis optimè con-

ſeruat. Iuuenes qui nondum trigeſimum annum exceſſerint, rarò debent ea vti, niſi ſint in aliqua infirmitate conſtituti. Qui verò ſunt trigeſimarij, poſſunt ea vti omni die, & quantò magis homo eſt ſenex, tantò magis eo vtatur, quia omnem virtutem naturalem mirabiliter confortat, ita etiam vt homo cum iuſto vitæ regimine poſſit peruenire ad terminum ſibi prędeſtinatum. Nam habet virtutem & efficaciam omnium aliarum medicinarum, & poteris ea vti, omni paſtu ſumendo quatuor vel ſex guttas in alio vino. Hæc eſt vera aqua vitæ, quæ habet odorem, ſaporémq; excellentiorem omnibus aliis. Eſt enim certiſsimum, ex probatione multorum doctorum Æſculapiæ artis, ſolo odore huius aquæ, hominem ab aëre polluto nõ poſſe

poſſe infici. Ideóque conſulunt, tẽpore peſtifero debere ſumi omni die, antequàm quis egrediatur domũ. Nulla eſt enim medicina, quæ calorem naturalem magis ſuſtentet, quàm hæc aqua vitæ. Habet quippe proprietatem cum ipſa natura, ideóq; in ſanguinem vel calorem naturalem cõuertitur. Et quacunque die aliquis vtatur ea, ſecurus eſt, ea die nõ poſſe habere paralyſim, peſtem, vel morbũ gallicum. Optimam virtutem habet confortandi cerebrum, caluiciem capitis expellit. Si quoque aliquis haberet caput immũdum ex ſcabie, vel alia impuritate, cũ dicta aqua debet inungi. Valet etiã cõtra omnẽ fluxum cerebri, & cõtra ſyncopim. Omnia apoſtemata ſanat, dum pãnus ex ea madefiat, & ſuperimponatur. Epilepſiã curat, dũ bõbacem in ea intin-

cti,in nares mittas, & pulſum cum ea inungas,tremorem omniũ mem brorum tollit,iuuentutem conſeruat, faciem purificat, omnes rugas expellit, omnes deniq; maculas faciei aufert, obſcuritatem viſus clarificat,oculos ſtillantes curat, dum ex ea illiniantur. Si quoq; ſuper oculos imponatur,omnes ægritudines eorum ſanat,& quum tempora ex ea illinieris,omnes malos humores expellit. Si autem imponas in ipſam de ſucco chelidoniæ, vel de ſucco rutæ, omni oculorum tenebroſitati opitulatur, dum duas aut tres guttas in oculũ imponas. Vermes aurium interimit, tinnitum aurium ex frigore procedẽtem ſanat,& omnẽ ſurditatem tollit, dolorem dentium mitigat. Si etiam aliquis ea vtatur cum ſucco ſolatri, & puluere lapidis Emathitis,

curat

curat omne ſputum ſanguinis. Paralyſim curat, ſi ex ea tempora illinieris, & ſuper linguam impoſueris. Tollit etiã balbutiem omnem, dando omni hebdomada duabus aut tribus vicibus de pilulis fœtidis. Sunt nanque multi experti medici, qui cenſent, ipſam ferre optimam opem mutis, ſi tyriaca ei admiſceatur, & per annum integrum detur patienti, ſumendo tamen alias medicinas, ad hoc accommodatas. Quicunque etiam ex ea fuerit illinitus, nullum inteſtinorum dolorem percipiet, calorem naturalem fouet, ſanguinem mundificat, omnes quoque opilationes pectoris adimit, ſpleni, pulmoni, lieni ac renibus mirum in modum confert: Omnes quoque vias totius corporis humani abſtruſas reſerat, ſi bibatur, & aliquis ſe ex ea

vnxerit: Valet etiam contra omnes dolores ſtomachi, præcipuè contra ipſum phlegma in ipſo inueteratum: Tollit quoque rabiem, quæ ſit in lateribus & ventre ex frigore. Omne apoſtema curat, hydropicos ſanat, hæmorrhoidas expellit, dum loca ipſa ex eo vngantur. Quicunque vult à podagra vel chiragra curari, primò optimè debet purgari. Poſtea bibat de hac aqua & loca podagroſa vel chiragroſa ex ea madefaciat. Eſt etiam ſumma & præſtantiſsima medicina ad omnes defectus humani corporis ex humore vel frigiditate prouenientes. Habet quoque ad omnia membra corporis diuinã operationem, quia eſt medicina medicinarum.

De alia aqua vitæ compoſita bona.

CAP. LII.

REcipe therebyntinæ depuratæ vnc. duodecim, lauetur optimè cum vino albo, accipe deinde mellis etiam depurati cumvino albo libr.iij.miſceantur optimè inſimul.Poſtea adde aquæ vitę optimè rectificatæ libr.iiij.ponantur in cucurbita.Poſtea accipe herbas infraſcriptas optimè ſciſſas, imponãtur ad prædicta per octo dies optimè claudẽdo vitrũ,ne euaporet, poſtea diſtillabis cũ maxima diligentia in cineribus: Sunt autẽ hæ herbæ,bugloſſę,boraginis,meliſſæ,ſaluię,lauendulæ ana M.j. hyſſopi, florum camomillę,cardi benedicti ana manip.ſepis,roriſmarini manip.ij. arthemiſiæ M.ſemis. Et quando fuerint diſtillata, addes hæc ſequentia optimè pulueriſata, & ponãtur

ad digerendum in fimo equino per dies octo, aut in balneo per dies tres. Et ſunt hæc, quæ debent addi: Ligni aloës, xylobalſami, ſandalorum trium, calami aromatici, ſticados arabici, ſeminis citri, ſileris mōtani, cimini ana drachm.j. macis, nucis muſcatæ, cinnamomi electi, garyophyllorum, galangæ, cubebarum recentium, zinziberis albi, macropiperis, croci orientalis, granorū paradiſi, cardamomi minoris ana drach.iij. ſquinanti drac. ſemis, coriandri præparati, granorum iuniperi, baccarum lauri, iris florentiæ ana vnc. ſemis, biſtortæ drach.vj. catapuciæ, ſeminis fœniculi ana vnciæ ij. liquiriciæ, viſci quercini, ſeminis aniſi ana vncia j. Amygdalarum mūdatarum, paſſularum recentium ana lib.j. Accipiatur vitrum ſeu diſtillatorium, in quo

quo eſt materia,& ponatur in cineres,optimè lutando, fiat lẽtus ignis per horas quatuor. Quúmque videris, nullam aquam claram egredi in receptaculum , ignis debet augmentari , & aliud receptaculum anteponi,ſemper omnia optimè lutando , & tamdiu diſtilletur, donec exeat aqua citrina , quæ debet ſegregatim cuſtodiri. Tertiò verò quando videbis diſtillari oleũ nigrum, iterũ anteponas aliud receptaculum , & in hoc oleum recipiatur,donec ſit totum diſtillatum, & in alio vitro cuſtodies. Aqua verò prima debet ita pręparari,impo nendo in ipſam muſci Alexãdrini recentis, ambræ bonæ ana drach.j. foliorum auri ſcrup.j. Sunt etiam aliqui, qui addunt plurimum dianiſi vnc.j. Quicunque ergo voluerit omnia membra ſua cõfortare,

acci

accipiat vini maluatici vnciã j. addendo cochlear plenum aqua prima: miſceantur ſimul, donec albeſcant ſicut lac, deinde bibatur ſtomacho ieiuno, abſtinendo duabus horis integris à cibo poſt ſumptionem potus, & cõfortabit mirabiliter totum corpus. Si verò velis ea vti pro dolore capitis, accipias vnum cochlear plenum aqua prædicta cũ aquæ betonicæ vn. j. Ad pulmonem valet, ſi accipiatur cũ aqua mori, vel aqua ſaluię, & hoc tẽpore hyemis. In æſtate verò accipe aquæ indyuiæ vnc. j. cochleare j. de aqua prædicta. Ad pectus, & ad tuſsim frigidam, procedentem etiam ex catarrho, accipe aquæ hyſſopi, vel boraginis, vel fœniculi vnc. j. miſceatur cum aqua prędicta. Ad cor, habeas aquæ bugloſſæ, vel boraginis vnc. ſemis, & totidem de prędicta

Ad pulmonẽ, pectus tuſsim, & cor.

ᶜta aqua, & tantundem etiam de aqua meliſſæ, miſceantur inſimul & bibantur ſtomacho ieiuno. Ad ſtomachum, accipiatur aquæ abſinthij vel mentæ vnc.j. cum aquæ bonę cochleari vno, & ſumatur vt ſupra. Ad pulmonem accipiatur aqua paſtinacæ vel polipodij, cum aqua ſupra dicta, & vtatur vt ſupra. Ad ſplenem, recipe aquam bugloſſæ, vel aquam tamariſci, cum aqua vt ſupra. Ad vertiginem capitis, & ad paralyſim recipe aquam peonię, de herba, vel radice herbæ perforatæ aquam, cum aqua vt ſupra. Ad lapidem in veſica, Accipiatur aqua paſtinacæ vel raphani in quantitate vnc.j. & duo cochlearia de aqua ſupradicta. Ad ſtranguriam, accipe aquam naſturtij vel petroſelini, aut ſaxifragiæ in quantitate vnc.j. cum cochleari pleno aquæ ſupraſcript

Stomachus. *Splen.* *Vertigo.* *Paralyſis* *Lapis.* *Stranguria.*

Mẽſtruũ. ſcriptæ. Ad nimia menſtrua: Recipe aquæ plantaginis vel aquæ ſolatri, bibatur manè & ſerò, cum vno cochleari aquæ prædictæ. Ad menſtrua euocanda, accipiatur aquæ arthemiſiæ, vel ſeminis eius vncia vna, & aquæ ſupradictæ cochlear vnum, bibat eo tempore quo debet habere menſtruum.

Pericula matricis. Ad pericula mulierum ex obſtetricibus peruenientia, vel ex frigore, vt parere non poſsint, accipiatur aquæ valerianæ, vel betonicæ, vel roſarum ſylueſtrium vncia j. & aquæ prædictæ cochlear vnum, & bibatur matutino tempore, ſtomacho ieiuno.

Matrix. Ad matricem accipe aquæ matricariæ vnciam vnam, aquæ prædictæ vnciam ſemis, bibatur vt ſupra. Ad oculos: Recipe aquæ fœniculi, aquæ eufraſiæ ana vnciam ſemis, aquæ prædictæ,

drac.

drach.1.bibatur vt ſuprà. Ad maculas faciei, recipe aquæ florum fabarũ vel aquæ pimpinellæ vn. 1. aquæ primæ vnc. ſemis, miſceãtur, & matutino & ſerotino tempore faciem cum his lauet, & omni hebdomada bibat de ea, cum aqua endiuiæ, duabus vel tribus vicibus. Secunda verò aqua eſt citrina, & tertia, quæ eſt ſicut oleum nigrum, optimè valet ad fiſtulas, & alias plagas, & habetur loco balſami. *Maculæ faciei.*

De alia aqua vitæ compoſita.

CAP. LIII.

RECIPE mellis optimi librã vnã, aquæ vitę diſtillatę quater lib. 1. ſemis. Ligni aloës drach.3. gummi arabici drach.2. nucis muſcatæ, galangæ, cubebarum recentium, cinnamomi electi, macis, garyophyllorum, ſpicę nardi ana. drach.3. muſci Alexandrini recentis, ambræ bonæ

añ.ſcrupu..1.Omnia pulueriſentur groſſo modo,ponendo omnia in cucurbitam vitream ad digerẽdum in fimo equino per dies octo. Poſtea diſtillentur in balneo Mariȩ cũ lento igne,& ſic etiam habebis optimã aquam vitȩ compoſitam,ad multas ægritudines excellentem.

De alia aqua vitæ compoſita.

CAP. LIIII.

R
Ecipe garyophyllorum, macropiperis,granorum paradiſi ana drachmas duas,nucis muſcatæ drachmas ſex,macis vnciam vnam, cinnamomi electi, zinziberis albi,galangæ añ.drach.quatuor,florum lauandulæ, baſiliconis ana. vnc.1. ſaluiȩ vnc.ſemis,florum roriſmarini, mẽtæ,polipodij,hyſſopi ana.drach. 2.balſamitæ vnc.1. ligni aloës vnc.1. ſemis, muſci Alexandrini recentis ſcrupul.1. ſemis.Hæ herbæ debent

exic

exiccari. Poſtea ſuperinfundantur ſedecim libræ aquæ vitæ bene rectificatæ, digerantur in fimo equino per dies quatuordecim, poſtea per alembicum diſtillentur in balneo Mariæ, & in phiala bene clauſa optimè cuſtodiantur.

De alia aqua vitæ compoſita quæ valet ad paralyſim & vertiginem capitis.

CAPVT LV.

Recipe ſaluiæ recentis vncias nouem, florum lauandulæ vncias quatuor, hyſſopi, mentæ ana. M.2. garyophyllorum, nucis muſcatæ, cinnamomi electi, zinziberis albi, granorum paradiſi, zedoariæ, galangæ ana. vnciā ſemis, calami aromatici vnciam vnam, granorum iuniperi vnciā vnam, granorum peoniæ vnc. ſemis, vini albi optimi libras octo, digerantur in fimo equi-

no per dies octo, vel in balneo Mariæ per dies quatuor. Poſtea diſtilletur per alembicum, & vſui reſeruetur in vitro optimè clauſo, quia habet mirabilem operationẽ cõtra omnẽ paralyſim et vertiginẽ capitis.

De alia aqua vitæ compoſita valde pretioſa.

CAPVT LVI.

ALiqui noſtrorum medicorum Germanorum fecerunt prænobilem & excellentem aquam vitæ, in qua multas operationes egregias experti ſunt ad confortandum, & ab ægritudinibus præſeruãdum, totum corpus humanum, præcipuè caput, cerebrum, & alia interiora capitis mala, ex humiditate & frigiditate procedentia, reſoluenda & expellenda, & ad exhilarandum inſtrumenta animæ, & quinque ſenſuum

ſuum. Confortat etiam mirabiliter quatuor mēbra principaliora, vnà cum renibus & omnibus inteſtinis. Procurat quoque optimam digeſtionem in ſtomacho, & dat mirabilem virtutem omnibus membris exerioribus, ex ſolo odore, dū accipiatur vna pars huius aquæ, & duæ partes aquarū ſaluiæ, lauandulæ, roriſmarini ana, miſceātur ſimul & madefiat ſpongia, cum qua tempore matutino & ſerotino mēbra vngantur, & ex ſemetipſis ſiccentur. Aut ſi etiam tres vel quatuor guttas in cyathum plenum vino ponas, & bibatur ante ingreſſum prandij vel cœnæ. valet etiam ad confortandum caput: Recipe ergo huius aquæ vitæ cōpoſitæ drach. 1. cum aquæ betonicæ vnc. ſemis, bibatur omni mane & ſero, vel intinge panem in ipſam aquam, & omni *Ad caput.*

Cerebrũ. Memoria. die ſtomacho ieiuno edatur tribus horis ante prandium. Ad cerebrum & memoriam: Recipe huius aquæ drac.1.aquarum roriſmarini, maioranæ ana. vnc. ſemis, vtatur modo

Pectus. prædicto. Ad pectus: Recipe huius aquæ drach.1. aquæ hyſſopi & capillorum veneris añ.drachm.2.vtatur

Cor. modo prædicto. Ad cor, recipe huius aquæ drachm.1. aquæ boraginis & bugloſſæ an. drach.2.vtatur mo-

Stomachus. do prædicto. Ad ſtomachum: Recipe aquæ huius drach.1. aquæ abſinthii, & mentæ ana. drach. 2. vtatur

Pulmo. modo prædicto. Ad pulmonem, recipe aquæ huius drach. 1. addendo aquæ cicoreæ & tanaceti aquæ ana. drachm. 2. vtatur modo prædicto.

Splen. Ad ſplenem: Recipe huius aquæ drachm.1. aquæ tamariſci, & ſcolopendriæ ana vnc.2. vtatur forma & modo prædicto. Si verò velis ea vti

ad

ad omnia membra corporis confortanda, vtaris huius aquæ parte j. cum vini partibus iiij. Aqua autem debet fieri hoc modo: Recipe pulueris diamargariti frigidi, pulueris diarhodon Abbatis, ſecundum Nicolaum, pulueris diābrę, ſecundùm Meſue, dianthos ſecundum Nicolaum, pulueris lætitiæ Galeni an. drachm. ij. caſsiæ fiſtulæ recentis, nouiter à canna extractæ, zuccari candidi an. vnc. ſemis. ſyr. de liquiritia vnc. j. ſyrupi ſticados. vnc. ſemis, florum roriſmarini drac. j. muſci Alexandrini ſcrupu. j. Super his ſpeciebus fundātur libræ duæ aquæ vitæ ſimplicis, optime rectificatæ per ternam diſtillationē in balneo Mariæ. Poſtea iterum diſtilletur in balneo Mariæ per alembicum cū lē tiſsimo igne, ita vt numeres vnum,

duo, tria, vſque ad ſeptē, antequam vna gutta diſtilletur, & muſcus debet ligari in panno ſerico rubeo, & ſuſpendatur ad phialā vbi eſt prædicta aqua vitæ diſtillata, & nō debet extrahi, donec aqua duret. Sunt tamen aliqui qui putrefaciunt cum ſpeciebus prædictis aquæ bugloſſæ libram vnam, aquæ meliſſæ lib. ſemis, aquæ baſiliconis vnc. iiij. aquæ roriſmarini vnc. ij. & poſtea diſtillant in balneo Mariæ.

De alia aqua vitæ compoſita, omnium aliarum pretioſiſſima.

CAPVT LVII.

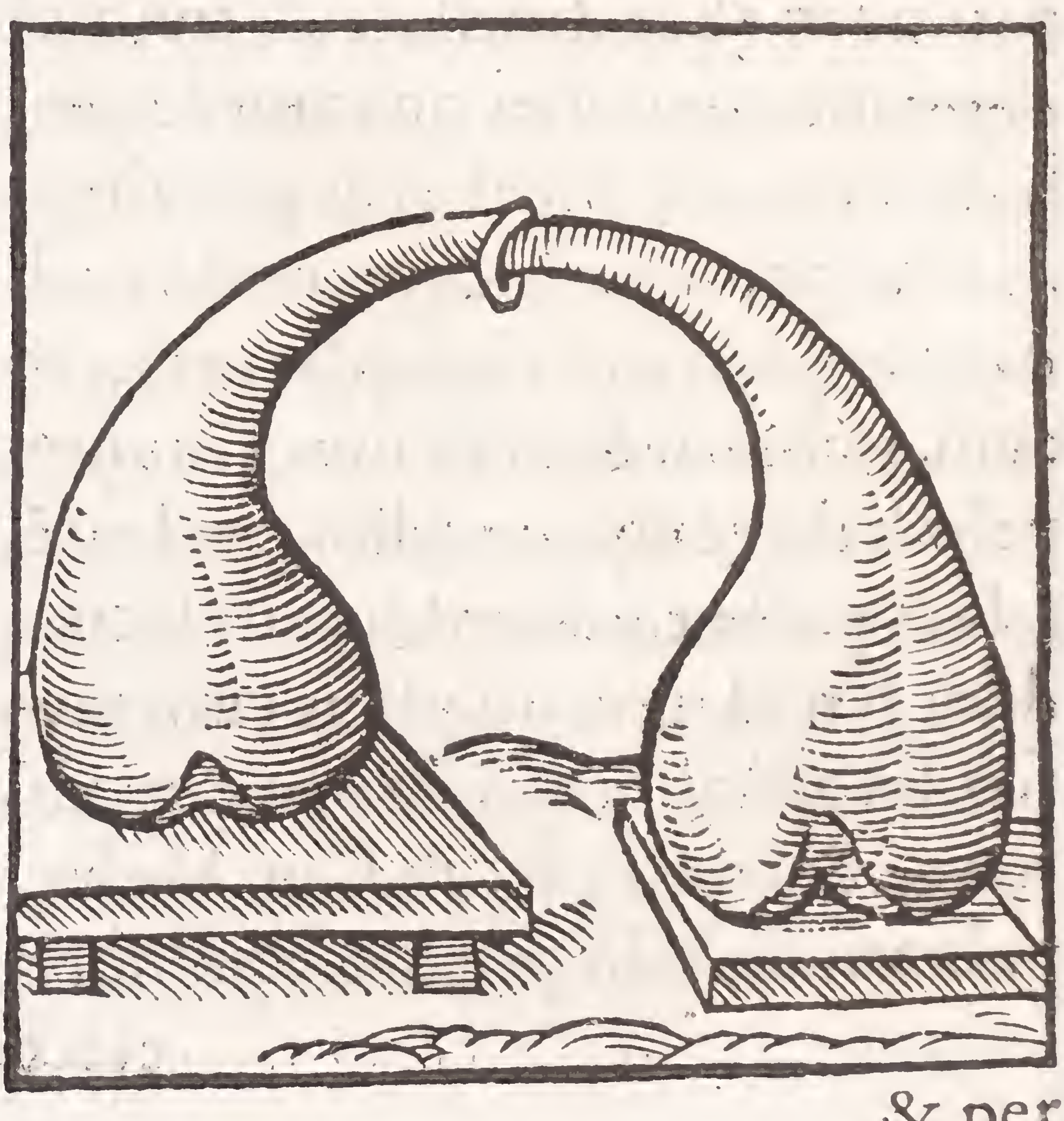
VT ergo bonum finem operi noſtro imponamus, rariſsimā ſecretiſsimámque aquam vitæ declarabimus, quæ eſt quodammodo cæleſtis operationis, & fit hoc modo: Recipe ſaluiæ recentis cum floribus ſuis, roriſmarini, darſeni, zinziberis

beris albi, garyophyllorum, nucis muſcatæ, granorum paradiſi, galangæ, calami aromatici, macropiperis, zedoariæ an. vnc. ſemis, macis, cardamomi iunioris, cubebarum recentium, foliorum rutæ, foliorũ maioranæ, florum lauandulæ, roſarum rubearũ an. dra. ij. tyriacæ Galeni vel Andromachi, mithridati optimi an. drac. j. ſemis, olei laurini corticis citri, florum bugloſſæ, florum boraginis, florum roriſmarini, oſtrucij, angelicæ, reupontici, granorum iuniperi, mentaſtri, mentæ, matricariæ an. drach. j. ſemis, caſtorei recentis, verbenæ cum floribus ſuis, betonicæ, ligni aloës, xylo balſami, carpobalſami, ſpicæ indicę, vici quercini, granorum peonię an. drac. j. rauedſeni, camphoræ, ſeminis vuę dęmonis, radicis peonię, polij cum floribus ſuis, ſeminis ba-

ſiliconis,ſeminis fœniculi, deronici R.Croci orientalis an.drach.ſemis, ambræ bonæ, muſci Alexandrini recentis, an.ſcru. ſemis,aquæ vitæ ad minus ſeptem vicibus diſtillatæ libr.decem. Omnia ſequentia debent poni cum aqua vitæ ad digerendum in balneo Mariæ, per dies quatuor, & totidem noctes. Saluia, roſmarinum, ruta,maiorana,lauendula,roſæ,mitridatum,tyriaca,oleum laurinũ, bugloſſa, borago,oſtrucium, angelica, reuponticum,grana iuniperi, mẽtaſtrum, menta, matricaria, verbena, betonica, polium, caſtoreum. Et quum fuerint putrefacta,diſtillẽtur in cinere per alembicum,igne lento,ita vt poſsis numerare vnũ, duo, tria, antequam gutta diſtillet. Quũ verò omnia fuerint diſtillata, impone cinnamomũ,garyophyllos,macem,

cem, nucē muſcatā, grana paradiſi, galangam, calamū aromaticū, piper longū, zedoariā, cubebas, cardamomum, lignū aloës, cortices citri, carpobalſamū, xylobalſamū, ſpicā nardi, viſcū quercinū, radicē peoniæ, & grana ipſius, coriandrū præparatū, ſemen baſiliconis, ſemē vuæ dæmonis, deronicum R. Hæc omnia debent pulueriſari groſſo modo, ponantur in aqua diſtillata, & inſimul digerantur per dies quatuordecim, poſtea iterum diſtillētur in balneo Mariæ per alembicum, poſtea addas camphoram, reubarbarum, crocum, ambram & muſcum. Si autem velis habere aquam adhuc meliorē, addes pulueris diamargariti ſecundùm Nicolaum, diapliris cum muſco ſecūdùm Nicol. diarhodon abbatis, diamuſci ſecundùm Meſue, pulueris diambrę an. dra. 1. pulueris elect

electuarij cũ gẽmis, pul. lętitię Galeni, pulueris dialigni aloës añ. dr. ſemis, addes xv. aut xx. ducatos optimi auri, cum zuccari albi lib. ſemis, & ſint tribus diebus in balneo Mariæ, ita vt aqua balnei ſit tepida, poſtea diſtilletur per filtrũ in vitris retortis. Et vnũ vitrũ debet ſtare altius quàm aliud. Scindantur paruæ formulæ de filtro, & impẽdantur,

& per

& per ipſas materia diſtilletur, vitris optimè lutatis, vt nihil ex eis poſsit euaporari. Et hæc diſtillatio eſt excellẽtiſsima ĩter omnes alias. Sunt aliqui medicorũ, volentes cõfortare ſtomachum, fecerunt fieri aquam viridem, qua vtebãtur cum aqua ſupra ſcripta, aut cum clareto ſequẽti, ſicut fecerat quidã Comes Palatinus. Aqua autem viridis fit hoc modo, Recipe aquæ vitæ quater diſtillatæ per alembicum in balneo Mariæ lib. 4. meliſſæ exiccatę vnc. 3. balſamitæ vnc. 2. fundatur aqua vitæ ſuper herbis prædictis, & debent ita omnia requieſcere per dies octo, deinde ea vtere. Et nota, quòd herbæ non debent exiccari in Sole, ſed ad aërẽ, quia ſi in ſole exiccarentur, aqua deueniret obſcura: ſicut ſi eſſet ſuccus alicuius herbæ, Sed ſi herbæ ad aërẽ exiccãtur, habet

bet colorem viridem pulcherrimũ, & eſt amœniſsima bibenti. Fit autẽ claretum hoc modo, Recipe vini albi optimi libras 4.zucchari albi duri vnc.4.cinnamomi vnc.1. coriandri præparati drach.3.gariophyllorum drach.2.granorũ paradiſi, ziniberis albi ana.drach.1. ſemis, macropiperis ſcrup.2.zedoariæ drach. ſemis.Omnia conterantur ſubtiliſſimę, & in puluerem redigantur, poſtea debet colari, ſicut fit apud Gallos, in vino aromatiſato, quod Gallicè dicitur Hippocras. Reſeruetur in vaſe ſtanneo, & cum aqua præcedẽti ab aliquibus ſolet ſumi. Virtutes autem aquę prædictę ſunt hæ. Valet ad memoriam, ſi bibatur omni die vnc.ſemis, mixta cũ aquæ roriſmarini vnc.ſemis, aquæ maioranæ, aquæ meliſſæ an.dr.2. Ad maniam, vel etiam dolorẽ cerebri, ex

Ad memoriam.

Ad maniam.

frigor

ſrigore procedẽtem. Accipe de hac vnc.ſemis, aquæ betonicæ, aquæ polij ana. drachm. 2. miſceantur ſimul, & madefac linteum circunuoluendo caput. Vel bibat omni die huius aquæ drach. 2. aquæ betonicæ drac. 4. Accipiantur etiam pilulæ aureæ, & cochiæ ana. ſcrupu. 1. fiant pilulæ cum aqua betonicæ, cape in numero 5. & ſume omni die, quum vadis dormitum, vel etiam quando ſurgis, dianthos in tabulis drach. 1. Ad vertiginẽ capitis: Recipe huius aquæ vnc. ſemis, aquarum lauandulæ, ſaluiæ ana. drach. 3. & ſumat omni die ſtomacho ieiuno diapliris cum muſco ſecundùm Nicolaum. Ad caluiciem, Recipe aquæ lilij albi, barbæ Aaronis ana. drac. ſemis, huius aquæ vnc. ſemis, vel drach. 6. addendo olei tartari drachm. 1. Ad mundificandã & dealbãdam faciẽ.

Ad vertiginẽ capitis caluiciem, & dealbãdã faciem.

Accip

Accipe aquæ florum fabarum partem vnam, aquæ prædictæ partes duas, miſceantur ſimul, & omni die lauabis ſemel faciem. Potes etiam omni die ſumere de aqua prædicta partē vnam, & de vino optimo partes duas, bibatur ſtomacho ieiuno, & valebit ad idem. Ad ſurditatem: Omni mane & ſerò de hac aqua impones ad aures, inde quartam partē horæ cubabis, & requieſces ſuper eandem aurem, vt iterum egrediatur. Vel recipe huius aquæ vini optimi ana. partes æquales, ſumatur omni die ſtomacho ieiuno. Ad vermes aurium: Accipe de aqua prædicta vnc. ſemis, ſucci rutæ, ſucci foliorum perſici ana drac. 2. Si autem non poſsis habere ſuccos, accipies aquam ab eis diſtillatam, addendo modicum de aloë epatico, ſubtiliſsimè trito et puluerißato, de his omni mane

Ad ſurditatem.

Ad vermes auriū

mane& ſero parum in ipſam aurem diſtillabis, iacendo ſuper aliud latus, & poſt modicum tẽporis iacebis ſuper latus, vbi ſunt vermes, & ſtatim exibunt & morientur. Ad ophthalmiam: Recipe aquæ prædictæ vnc. ſemis, aquæ fœniculi, aquę polij, aquę valerianæ an. drac. j. imponantur ad oculos. Ad tumorem gingiuarum: Recipe vini albi vnc. ix. piretri vnc. j. coquantur ſimul, & de hoc cape partem vnam, & de aqua prædicta partem vnam, deinde teneas hæc mixta in ore, & ſæpius recentem accipias, hoc fac toties, donec conualeſcas. Ad fœtorem oris vel narium, detur omni die vnc. ſemis, cum vini albi, in quo ſint bullitæ mentha, & roſæ rubeæ vnc. j. addẽdo parum muſci. Aliqui tamẽ accipiũt aquæ prædictæ vnc. ij. aquarũ roriſmarini, & roſarum

Ad ophthalmiã, tumorem gingiuarum, fœtorẽ oris vel narium.

rubearum añ. vnc.ſemis, miſceantur ſimul, & impendatur muſcus in panno ſerico, & ambra bona, añ. gra.vj.& gingiuas cum illo panno ſerico impendente in aqua, ſæpius laues, quotidie ſaltem ſemel aut iterum. Poteſt etiam bibere de aqua prædicta omni menſe drach.ij. Ad epileſiam bibatur omni die vnc. ſemis, cum aquæ peoniæ vnc.j. Aliqui vero ita faciunt: Recipiunt radicem & grana peoniæ, viſci quercini an. partes æquales, bulliunt in vino albo optimo, & datur patienti cum aqua prædicta. Ad paralyſim debent membra ſæpius illiniri cum aqua prædicta: Et de hac aqua bibatur omni die tempore matutino vnc.j. veſpere autem ſumes diacaſtoreum, cum vino albo, in quo coquantur lauandulæ, ſaluiæ, granorum iuniperi an. M.j. ſuperinfun dend

Ad epileпſiam.

Ad paralyſim.

dendo de vino optimo libras iiij.
Ad loquelam amiſſam: Recipe de aqua ſupradicta vnc. ſemis, aquarum lauandulæ, peoniæ, ſaluiæ, añ. drach.ij. bibatur & recipiatur mithridati drach.j. cum vino, in quo bullierit caſtoreum. Ad melancholiam. Recipe de aqua prædicta vnc. ſemis, cum aquæ bugloſſæ vnc.j. aquæ baſiliconis, aquæ meliſſæ añ. drachm.ij. aquæ ſcolopendriæ, boraginis an. drach.j. miſceantur inſimul, & bibatur tribus horis ante prandium. Sume etiam tabulã vnã confectionis lætitiæ Galeni, vel lætificantis Almanſoris. Ad putrefactionem epatis: Recipe de hac aqua vnciam ſemis, cum aqua epaticę, & bibatur omni ſero vnc.j. vel vnc.j. ſemis, & tempore matutino duabus aut tribus horis ante prãdium

Ad loquelam amiſſam, melãcholiã, & putrefactionem.

ſumatur diarhodon abb. ſecundùm
Hydropiſis. Nicolaum. Ad Hydropiſim: Recipe de aqua prædicta partem vnam, aquæ florum ſambuci partes duas, aquæ fœniculi partes tres, miſceantur ſimul, & omni vice bibes vnc. ſemis. Veſpere autem cum volueris ire cubitum, ſumatur tyriacæ magnæ Galeni drachm. j. in vino, cum quo bullierint petroſelinum, fœniculum, apium, radices capillorum veneris ana pars vna, vini partes decem, bulliantur vſque ad conſumptionem tertiæ partis. Et de tribus in tres dies detur hydropico duabus vel tribus horis ante prandium dialaccæ ſecundùm Meſue drachm. ij. Caueat ægrotans à potationibus ſuperuacuis, quia in hoc morbo, quantò minus homo bibit,
Lapis. tantò plus mingit, & contra. Ad lapidem: Recipe de aqua prædicta
part

partem vnam, aquæ ſaxifragiæ, aquæ alhihengæ, aquæ milij Solis, aquæ raphani, ana partes ij. & vna hora poſt potionem hanc detur lytontripon drac.ij. Ad ſterilitatem: Recipe aquæ huius drach.ij. vini albi vnc.j. aquę liliorum croceorum, aquæ roriſmarini, aquæ matricariæ, ana drach.ij. bibatur manè aut ſerò, omni hebdomada vtẽdo duabus aut tribus vicibus diamargariti, ſecundùm Auicennam, dra. ij. Habet alias innumerabiles virtutes, quas breuitatis cauſa omitto. *Sterilitas*

FINIS.

IOANNES ANTONIVS CAMPESIVS PIO LECTORI S. D.

CVm (ſecūdùm Philoſophi ſententiā, libro ſuo primo de anima) amice lector, omnium rerū notitiā ſeu ſciētiā certitudinaliter habere, debet æſtimari eſſe quoddā bonum & honorabile: maximè tamen illā quæ per demōſtrationem & rerum experientias certas & firmas de ſuis concluſionibus fidem facit. Et quia idē Philoſophus ait, omnis homo naturaliter ſcire deſiderat: & hoc deſideriū cōmuniter illis inſit maximè, quorū nobilitati

litati animæ ſcire naturaliter ineſt. Nã ſapiẽtia intellectiua propter virtutẽ & nobilitatẽ animæ acquiritur (vt omnes aſſerũt Philoſophi) & in ipſa quædã p̃eminet delectatio omnibus delectationibus nobilior: ſcilicet ille nobilis amor ſciẽtiarũ ſermocinaliũ, naturaliũ & moraliũ, & reliquarum, vt puta, tres partes Philoſophiæ: theoricã, mathematicã, & philoſophicã ſiue naturalẽ & theologicã. In his enim, & quæ ad hæc referuntur pergustatur animæ delectatio: quæ alijs delectationibus mũdanis incõparabilis meritò iudicatur. Nã anima eſt nobilius quod reperitur ĩ homine: ipſa enim dat eſſe & perfectionẽ corpori: & eius cibus eſt nobiliſſimꝰ, reſpectu cibi corporis, quãtũ ipſa nobilior eſt corpore. Et ipſa gaudet in lucro, ſcilicet intellectuali: & illud depẽdet ex ſciẽtia Philoſophiæ, & in illa gaudet & delectatur anima. Philoſophus 10. *Ethicorum, inquit, quòd*

mirabiles delectationes affert Philoſophia, puritate & firmitate. Puritate quidẽ, quia aliæ ſciẽtiæ cõtrariũ habent admixtũ: puta, triſtitiã aliquã: iſta verò nõ. Firmitate verò, quia aliæ durabiles nõ ſunt propter mutabilitatẽ ſubiectorũ. Iſta verò propter durabilitatẽ & firmã ſuæ perfectionis excellentiã felicitatẽ cõcludit ſpeculatiuam. Albumaſar in Introductorio ſuo magno, diſtinctione quinta, capite nono ait: Dignitas hominis ſuper cætera animalia fit per ſapientiã & cognitionẽ, quæ eſt inſtrumẽtũ rationis. Et quãtò magis homo ſapiẽtia & ſciẽtia abũdauerit, tantò magis à cæteris animãtibus dignificabitur per hoc quòd in eo eſt ſapiẽtia & rerũ cognitio: & quantò plus fuerit ignarus, tantò magis habebit appropinquitatem cæteris animãtibus. Niſi ergo eſſet ſapiẽtia & rerũ cognitio: non eſſet homini dignitas ſuper cætera animalia: quia omnia ſibi

ſibi participãt in comeſtione videlicet & generatione. Per ſciẽtiã igitur & cognitionem effectus eſt homo dignior cunctis animantibus. Cùm enim homo dignißima ſit creaturarũ creatura, cuius gratia & amore à Deo oĩa ſunt cõdita atq; ſubdita: cuius corpus nõ recipit æſtimationẽ, quouis mõ diuino vel humano merito, id quod eũ in ſanitate & iuuentute conſeruat, cũctos ab eo repellẽdo lãguores, & à ſuperueniẽtibus auertendo ſumma diligẽtia ab eo quærẽdũ eſt. Hoc enim operatur Quinta Eſſentia Philoſophorũ (præcipuè Arnoldi de Villanoua. Raymũdi Lullij, ex ĩſula Balleari, necnõ Ioãnis de Rupeſciſſa & quorũdã aliorũ, à Philippo Vlſtadio, nõ paruo ſtudio & labore in vnũ collecta, quæ Cælũ Philoſophorũ meritò intitulatur) ad cuius illuſtrationẽ addidimus & nos Directoriũ ſummæ ſummarũ medicinæ, ad adminiſtrãdum diuinã medicinã,

ſeu lapidē Philoſophorū in ægritudinū
cura pro corporibus humanis à quocūq;
morbo ſanādis, lōgè omni alia quinta eſ-
ſentia, ac auro potabili quocūq; præſtan
tiorē, ſuperq́; omnes Galeni, Hippocra-
tis, & Auicēnæ medicinas quaſcunq;.
Quia quātò medicina eſt ſubtilior, tan
tò magis eſt efficacior. Cùm verò hæc me
dicina cōpoſita ſit ex ſpiritibus ſubtilio
ribus, & materia ſimplici, & quaſi ſe-
parata ab omni materia elemētali, pro-
pterea facilè poterit ſine impedimēto vi
res ſuas in omnibus infirmitatibus exer
cere. Omne agēs, virtutem habet operā-
di ſecūdùm propinquitatē & ſimilitu-
dinē cum qua participauerit cū primo
actiuo. Primū verò & vniuerſale agēs
corporeū & ſimplex corpora ſunt cæle-
ſtia, quæ vt vniuerſalis cauſa ſe extēdūt
ſuper oēs res inferiores. Cùm vero hæc
medicina propter ſubtilitatem ſuam &
puritatem, incorruptibilitatēq́; ſupra

omnia corpora maximã propinquitatẽ & ſimilitudinẽ habeat cum cœleſtibus corporibus, à Philoſophis Cœlũ fuit nũcupata, & Quinta Eſſentia: poterit igitur præ cæteris rebus corporeis inferioribus omnibus tanquã medicina vniuerſalis, omnes curabiles morbos & infirmitates curare: nõ tantùm illas quæ ad Phyſicũ pertinẽt, ſed etiã iſtas quæ chirurgi manũ requirunt. Tradunt etiam medici, medicamentũ hieræ picræ ſingularẽ habere virtutẽ attrahendis humoribus à capite, collo & pectore: & non ab alijs mẽbris inferioribus. Propterea quòd hoc medicamentũ generatũ ſit per virtutẽ quarundã ſtellarum quæ influentiam habẽt ſupra collum, caput, & pectus, vt ſtella arietis, tauri, & gemini. Metalla verò recipiunt eſſentiã, nomen, numerum, colorẽ, virtutem & proprietatem planetarũ ſingularem: omnes verò planetæ habent influentiã & virtutem ſu-

pra

pra totũ corpus humanũ. Et ex his metallis noſtra medicina generatur. Habebit & hæc virtutẽ ſupra totũ humanũ corpus. Et aquæ thermarũ ſi habent virtutẽ ſanandi plures infirmitates, ea de cauſa quòd deferũt ſecũ, tranſeuntes per metalli venas, virtutẽ quandam metallicã. Habebit nimirum ipſa ſubſtantia metallica maiorẽ vim in potabilem formã conuerſa, iuxta illud quod gentibus eſt vulgare. Magneſies enim auro limato in cõfectis appoſito, quærũt per hoc ſanitatẽ, & iuuentutẽ cõſeruãt, quãtò magis quod eſt in corpore magneſiæ occultum lapidis Philoſophorũ purgatũ, aéreũ, & ſpirituale factũ. Idem voluit ſignificare Ioãnes de Rupeſciſſa, de humiditate radicali loquẽs, & de Quinta Eſſentia, ſub nomine aquævitæ: dicit enim aquã ardentem bonam, in ſe continere omnium metallorum virtutem: & non aquã eſſe vitis, ſed vitæ, quia vitam hominib

minibus præſtet. Et q̃a medicina præſer
uatiua & cõſeruatiua debet eſſe multũ
durabilis & à corruptione remota (vt
apertè probat Lullius in libro de ſecre-
tis naturæ) nã ſi corpus humanũ præſer
uari debeat à corruptione, neceſſe eſt vt
ſit perpetuò durabilis: nã aliàs induce-
ret maiorẽ corruptionẽ. Ergo volẽtes iu
uenilẽ cõſeruare iuuẽtutẽ, & ſenibus re-
ſtaurare humidũ radicale, & naturalẽ
calorẽ, neceſſe eſt vt eligamus ſubſtantiã
incorruptibiliorẽ cæteris omnibus quæ
ſunt ſub globo lunari, & hãc præparari
in medicinã, vt poſſit ſumi per os intra
corpus: & ſic ſumpta quàm velociſſimè
penetret per totũ humanũ corpus, & il-
lud ſeruet quaſi incorruptibile. Et hæc
eſt quædã ſubtilis ſubſtãtia & radicale
humidũ intrinſecũ, Quinta Eſſentia di
cta, p̃ partes elemẽtales diffuſa, ſimplex,
non omnino incorruptibilis vt cælũ: ſed
cùm ipſa generata ſit ex materia cæte-
ris

ris oı̄bus incorruptibiliori: & facta eſt ſimplex per ſeparationem elemẽtorum incorruptibilium, ſi debitè conſeruetur, durabit per æuum: & ſumpta per os, lõgo tempore conſeruat corpus humanum incorruptibile. Ideo amice lector, hanc noſtram lucubratiunculam non flocci-pendas, quia per hanc poteris inæſtimabiles vtilitates conſequi: & omnia corpora humana ad ſanitatem perfectam reducere. Et primò dicemus de tribus mineriis principalibus, ex quibus fit lapis, ſeu Quinta Eſſentia Philoſophorum. Secundò vnde elicitur hæc medicina ſeu lapis. Tertiò de reſolutione ipſius lapidis, vt ſit potabilis, quod verum aurum potabile dicitur. Quartò cum quibus ſimplicibus vel compoſitis debeat dictus lapis propinari, vt approprietur vnicuique membro peccanti. Tu interim vale, & me ſemper ama.

DE TRIBVS MINERIIS PRINCIpalibus, ex quibus ſit lapis Philoſophorum.

HAE SVNT mineriæ prĩcipales, videlicet minerales Solis, Lunæ, Azoch, Archani, vegetabilis vitis, & animalis aPũ liquefacti: & quanuis vegetabile & animale ſint peregrina ſeruilia, tamẽ nõ ſunt extranea, ſed amicabilia, mineralibus cõuenientia, in lapidẽ archani diſponentia, coniunctim vel diuiſim, in natura reciproca vel peregrina extranea: veruntamen id nõ eſt extraneum, in quo habet cõuerti aurum vel argentum. Hoc intellige dupliciter

citer aut in adminiſtratione medicinę,aut in compoſitione lapidis.Si in adminiſtratione medicinę, tunc eſt amicabile & propinquum,illud conuertens ſeruile, naturæ requirẽti.Si in compoſitione lapidis, tripliciter tunc debet intelligi ſic, illud conuertẽs ſeruile nõ eſt extraneum,in quo corpus perfectum cõuertibile habet cõuerti tripliciter, aut in argentum viuũ Philoſophorum,aut in calcem terræ, aut in liquorem olei vel lymphæ. Sed poſt completam conuerſionẽ ipſius cõuerſi conuertibilis in aptitudine illius pũcti magiſterij, poſt illud cõuertẽs ſeruile abiicitur foras in cõpoſitione lapidis archani ſeparando per diſtillationem ſapienter,vt authoritas Philoſophiæ dicit, magiſterium noſtrum non indiget extraneo in vtraque mutatione,videlicet

licet prima cũ ſecũda ſortiatur ſuũ effectũ veraciter: alioquin deſtrueretur totũ opus experimentaliter.

De natura medicinæ, id eſt, lapidis vnde elicitur.

STylus eſt in natura, quòd in cõpoſitione lapiſgenea nihil additur extranei, ſicut eſt argentum viuum cõmune vel aliud imperfectũ: quòd ſi cõtrariũ fiat, artifex in vltimo opus ſuum deflebit, vt expertus noui, & natura hoc atteſtatur. Nam ſicut in compoſitione homogenei, nullum extraneum requiritur, niſi vir cum muliere, ita & in compoſitione lapiſgenei nil extranei apponatur, vt dicit Hermes. Magiſteriũ noſtrum nõ indiget extraneo, quia res ſunt ſecundum eorum naturas, quãuis natura peregrina diſponat cõcipere vel generare, vt medicina diſponit ingreſsiuè naturã ſterilem concipere vel generare virtualiter,

velut aſinus cũ iumẽto generat mulum, generatione imperfecta: hoc totũ fit diſpoſitiuè. Non autẽ proptereà medicina generat hominem, nec mulus fœtũ cõcipere facit vnquam. Et ſicut eſt in natura, ita etiam et in arte: quia nullũ imperfectũ per ſuã naturam reciprocam vllatenus ſeipſum nec aliud qualecunq; imperfectum perficere poteſt vnquã. Imò dicitur quòd in omni imperfecto ſæpe periclitatur, & perfectum per imperfectũ conturbatur, & vnum per aliud ſæpiſsimè perditur: ſicut qui ædificat optimũ ædificiũ ſuper fundamentum ruinoſum, quod finaliter perit, ſiue ruit, propter ſui imperfectionẽ. Natura non emẽdatur niſi in ſua natura: & natura congaudet naturæ. Patet ex ſui diffinitione, quæ ſic diffinitur: Natura, eſt quædã res inſita rebus, ex ſimilibus ſimilia procreãs. ars enĩ imitatur na

turam

turā inquantū poteſt, vt ait Philoſo
phus. Et quando Philoſophia iubet
operari de Mercurio in procreatio
ne lapidis Philoſoph. ſemper intelli
git de mercurio metallico, quod fit
vt habetur in libris Philoſophorū,
de quintis eſſentiis: vnde argentum
viuum Philoſophorū eſt tota cau-
ſa materialis & ſubſtātialis lapidis
Philoſophorum, & ex eo medicina
Philoſophorū perfecta elicitur, &
in eo tota cōſiſtit perfectio. Ipſum
enim eſt materia omniū metallorū,
& ex ipſo ſolo lapidē Philoſopho-
rū generari neceſſe eſt, cū ſuo ſulfu-
re proprio, nō vulgi, ſed metallico,
vt ipſum digerendo & coquēdo in
metallū conuertat. Sulfur enim eſt
pinguedo terrę in mineriis genera-
ta, & per tēperatam decoctionē in-
durata & ſpiſſata, habēs ſe ad argē-
tum viuū vt maſculus ad fœminā,
vt agens ad materiā. Sed quia mate

ria ſeipſam non producit in eſſe, propterea ſagax natura adiungit ſibi agens proprium, ſcilicet ſulfur, vt dictũ eſt. Licet enim argentũ viuum in ſua natura ſit albũ, tamẽ in magiſterio albificatur & rubificatur in agendo naturã ipſius. Hũc venerabilẽ lapidẽ ex ſolo argẽto viuo ſine alicuius ſulfurea extrinſeci cõmixtione colligere neceſſe eſt, et aurũ ſibi amicabiliꝰ eſt. Vñ ex argẽto viuo, fit aqua ylealis reciproca per putrefactionẽ & diſtillationem reflexam pluries ſuper ſe, donec totũ argentum viuum in aquam conuertatur. Deinde decoquitur cum oleo corporis fermenti ſuimet generis fixando & nutriendo in vaſe ſuo ſuper attanorem in vaſe clauſo Hermetis clauſura, poſito ſuper platinam ferri in lento igne qui fit ex lychinis philoſophorum. Aurũ enim cauſatum artificialiter, dicunt præſtant

ſtantius eſſe auro naturali. Hoc verũ eſt quantũ ad metalla transformandũ artificialiter ſecundũ quidditatẽ ſubſtãtialẽ. Conuerſa autem vel transformata, nõ ſunt ita perfecta, vt ſunt naturalia perfecta ad ſanandum corpora humana in eſſentia naturaliter ſecũdum identitatẽ eſſentialẽ. Quoniã nullum ens artificiale, quauis arte vel ingenio de imperfectione ad perfectionẽ conuerſum, eſt tantũ copioſum in virtute & eadẽmet largitione fœcũdum quàm naturale. Patet: quia maioris influentiæ exiſtit copioſum contribuens, quàm puſillũ perinde ſaliẽs. Vnde perfectio medicinæ vtilius, & perfectius, nec non & affluentius comprobatur in ægritudinum cura eſſe, exiſtere, & fieri, ac etiam infirmis propinari de corporibus perfectis metallorũ à natura procreatis, quàm de imperfectis ad perfectio-

nem cõuerſis ab arte. Maior eñ vir tus eſſentialis eſt ſemp naturalibus pfectis attributa, quã cõuerſis artis magiſterio acqſita. Quãuis autẽ natura poſsit emẽdari p artẽ: eò quia vbi natura deficit, ars incipit pficere: totũ hoc fit artis ingenio, natura adminiſtrãte: aliter fieri nõ poſſet. Licet verò quæque res minima habeat tantã virtutẽ ĩ qualitate, qualẽ grãdis eiuſdẽ ſubſtãtiæ, nõ autẽ habet tantã in quãtitate exuberantiæ eiuſdẽmet naturæ ipſius ſubſtantię. Exemplũ de paruo & magno vaſe, pleno vini vel aquæ: quia licet ipſa duo vaſa plena ſint eadem ſubſtãtia eiuſdẽ naturæ, tñ magis confluit & exuberat magnũ vas quã paruũ. Nõ aũt ĩ qualitate: qa eiuſdẽ qualitatis eſt ſubſtãtia intus vaſa exiſtẽs in eadẽmet natura: veruntamẽ ſicut parua ignis fauilla ſeu cãdella cremãs ſeipſam, dat lumen & cõbuſtionem

aliis

aliis cãdellis, ita medicina Philoſo phorũ ratione virtutis confluentis dat pfectionẽ cũctis metallis impfectis. Sic cõcluditur ꝙ oẽ minus exiſtit tãtũ virtuoſum, quãtũ ſuũ affluens ĩ quãtitate: licet ars imitetur naturã, hoc facit ĩ qbus põt, tñ nõ eſt ita excellẽs ſicut natura, qa qđ à natura ĩeſt, ſemp ineſt: et qđ eſt ab arte, à caſu ineſt, niſi fiat gr̃a ſupnaturali trãſcẽdẽte naturã, quia tũc eſſe ſupnaturale maioris virtutis ſemp exiſtit ĩ põtẽtia, quã eſſe naturale ĩ ſua efficacia. Patet qa quæ ſunt, põt mutare in ea q̃ non ſunt. Ratio eſt, qa nõ eſt min⁹ dare, quã mutare nouas naturas reb⁹. Quãuis aliqñ natura pficiatur vel ſublimetur in virtutibus acquiſitiuis: totũ hoc fit ratiõe ſuæ bonę inclinatiõis aut artis magiſterio. Naturalia cũcta magis ſunt certa ĩ ſuis virtutibus, quã artificialia in ſuis vſibus. nã qđ natura

non habuit, vſus neſciuit. Licet vero in auro vel argento ab arte factis, ſiue in veram medicinã archani poſsit philoſophari ad tranſmutãdum metalla magiſtraliter, tamẽ non erũt apta ad ſanandum corpora humana efficaciter, ſicut de auro naturali: Et hoc duabus rationibus: videlicet propter diſpoſitionẽ virtutis, & propter paruã quantitatẽ efficaciȩ terminatè confluẽtis. Primo quia nulla virtus diſperſa, eſt maior ipſa vnita: & ſic quia nullum confluxũ, maius ſuo confluẽti exiſtit in abundantia virtutis. Igitur maioris efficaciȩ exiſtit aurum naturale confluẽs, quàm artificiale confluxũ in curã ſanitatis. Quam efficaciã nullũ aurum ab arte procreatũ, ita copioſe ſicut naturale habet vnquã, eò quòd nulla res id dare poteſt, quod ante non habuerit.

Et li

Et licet ſeruilia conuenientia ſint naturę indigenti ſupplentia, & de neceſſario poteſtatiuel dominatio ni miniſtranda vt ſeruus dño ſuo, & fœcũdus indigenti, nõ propterea ſeruilia ſunt ita perfecta & nobilia quàm dominatio poteſtatis decora. Itẽ, quãuis quędam ſint tincta per quædam nubila medicamina philſophalia permanenter tingenda in omni examine iudiciali, de imperfectione ad perfectionem cõuerſa: Nõ enim propter hoc ſuſcipiunt maius nec minus virtutum ſubſtantiæ in natura ſua per medicamina perfectè tingentia metalla imperfecta: licet enim formę eſſentialium trãsformẽtur, nõ autẽ ſubſtantia transformati mutatur, nec ſuſcipit maius nec minus augmẽtũ virtutis cõfluens, quàm quod antè habuit à natura: nullo artis alchy-

mię magiſterio, quia nulla proprietas ſubſtãtiæ naturalis põt minui, nec augeri ab aliquo vnquam, niſi gratia ſupnaturali virtuoſa ĩ mirabilib⁹. Sed licet per artẽ forma rei transformetur qualicunque modo fiat: nõ autẽ propter hoc tranſmutatur ſubſtãtia: q̃a ſi ſubſtantia fuerit plũbea vel ſtãnea, ſemper eſt plũbea vel ſtãnea. Nõ ſic de forma: q̃a illa põt trãſmutari artis ingenio vt per lapidem archani alteratur vna forma metalli in aliã, ſcilicet plũbũ vel ſtannũ in formã auri vel argenti. Hoc verũ eſt formaliter, non autẽ ſubſtantialiter. Et tũc illa forma ſuſcipit maius & minus augmẽtum virtutũ, ſecundũ medicinę cõdimentũ. Ideo qñ dicitur in libris Philoſophorũ ꝙ melius eſt aurum vel argẽtũ ab arte factũ, quàm per naturã procreatũ. Et talis ſol & luna per

na per medicinam archani genera-
tus vel generata, excedit omnem ſo
lē & lunā naturalē in omnibus pro-
prietatibus tā medicinalibꝰ, quàm
aliis, quia eiuſdē eſt ſubſtātiæ in na
tura metallorū. Intelligitur de au-
ro vel argento in elixire conuerſis
ante proiectionē ſuper imperfecta
corpora, & etiā dicitur propter ex-
cellentiā puritatis artificiatę, et pro
pter transformationē corporū. Pri-
mò qa omne corpus minerale (dem
pto ſole) habet in ſe ſpeciē aduſtiuā
propter ſulfur, & corpus artificiale
vel artificiatū eſt purū & mūdū vir
tute medicinę pręparatę artis magi
ſterio ad hoc aptæ: quæ medicina in
ſumma ſummarū archaniſata con-
ſumit virtualiter oēs īmunditias &
impfectiones naturæ, & inducit cō-
fluēter oēm pfectionē in natura ege
na. Secundò qa trāsformat oīa cor-
pora, et alterat de imperfectione ad
perfect

perfectionē, & de infirmitate ad ſanitatē vigore perfectionis acquiſitę à natura archanicæ. Totum hoc dicimus ſecūdum quidditatē eſſentiæ, nō autē ſecundū identitatē ſubſtantiæ in ſpecie naturę metallinę, quia licet in natura ſit identitas ſubſtantiæ, non autē eadem quidditas eſſentiæ reciproca. Patet, quia licet forma metalli tranſmutetur: non autē ſubſtantia metalli tranſſubſtantiatur: in veritate dicimus: quòd medicina archani rubea, & corpus perfectum medicinatū rubeum, nec non & Mercurius à natura rubeus, ſeu de metallo naturali rubeo emanatus, vel exiſtens, quod ita intelligimus, (non autem Mercurius vulgi, neque vlla alia metalla imperfecta, qualicunque conditione medicinata, licet ſint ad alchymicandū apta pro corporibus metallorū imperfe-

ctis ad

ctis ad perfectionem tranſmutandis) valet ad omnes infirmitates ſanandas & ad iuuentutem renouandam, confirmandámque. Et in ſumma perfectione ad conſeruationem ſanitatis peragendam ſine periculo efficaciter ſicut aurum naturale. Quod patet experientia, non indiget probatione. Hîc concludimus, quòd nullum artificiale ab arte ita perfectius exiſtit, ſicut naturale eſt, et fit à natura per melius: licet enim metalla de modo generali ſint eiuſdem ſubſtantiæ in natura metallina, vt patet in arbore Porphyriana de prædicamẽtis et prædicabilibus, quia prædicatur de ſubſtantia metallina. Non autem ipſa metalla ſunt eiuſdem formæ in virtute efficaciæ, vt patet cuilibet artem logices intuenti. Nam differentia eſt inter formam eſſentialẽ, ma-

terialem,& ſubſtantiam ſpecialem realem. Patet: quia quod eſt aurum vel argentũ naturale,non eſt plumbum vel cuprũ artificiale,et de ſimilibus econtrario dictis. Iam ſufficienter dictum putamus de natura noſtræ medicinæ & Quintæ Eſſentiæ, & vnde eliciatur. Nunc dicendum eſt de eius reſolutione vt fiat potabilis.

De reſolutione lapidis ad perficiendum aurum potabile.

DEus enim ſua mirabili ſapientia ſolem in medio planetarum conſtituit: earúmque dominus & rex eius mirabili virtute & potentia eſſe voluit, vt diſtribuat lucẽ & claritatem omnibus planetis: quia ipſe eſt qui facit creſcere, oriri & multiplicare omnia vegetabilia ſuper terram,teſtãte philoſophorum principe Ariſtotele,de generatione

& cor

& corruptione ſic dicens, Sol & homo generant hominē, & ſine his nō poteſt fieri generatio alicuius rei, quia omnis genus ſeminis generat illud genus ipſius ſibi ſimile, vt idē Philoſophus ait, primo Meteoror. ſic & ſol vel aurum noſtrum principatum tenet inter cætera metalla, quia ipſe eſt rex omniū metallorū, à quo elicitur vera et perfecta medicina præualens omnequodq; genus omnium medicinarū, cuius omnia metalla leproſa et corpora humana infecta quauis & quacunq; infirmitate ad perfectam ſanitatē reducit (niſi ſit à Deo conſtitutus vltimus terminus vitæ ſuæ) virtute cōceſſa ab altiſsimo creatore. Ideo arcanum arcanorum pretioſiſsimum, omnia alia arcana excedens, & meritò princeps ſecretorum aqua vitæ exiſtens nuncupatur: cuius modum

ad

ad vitam hominis conſeruandam perpendimus declarare in his verbis, accipe ergo in Dei nomine optimi vini rubei odoriferi de meliori quod poteris inuenire ſextaria quatuor, quod ponas in vaſe æneo idoneo cum ſuo colubro, & recipiente, & quòd vas non ſit niſi tertia parte plenum, pòſt plecte tuũ vas ſuper furnum cinerum: quòd coluber ſit intus vas plenum aquę frigdę, cuius forma hæc eſt.

Vas æn

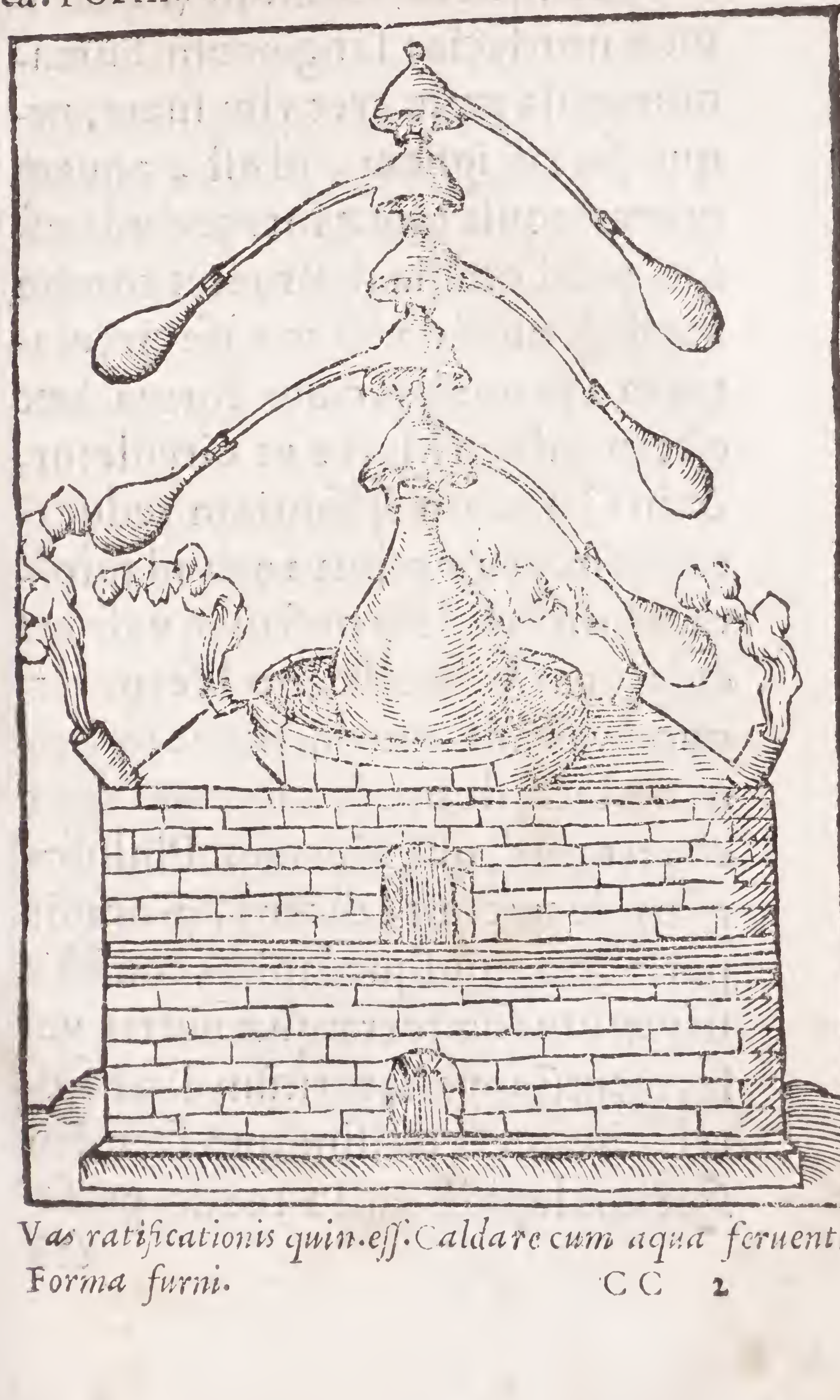
Vas æneum cum ſuo colubro & recipiente. Vas quod debet eſſe plenum aqua. Furnus cinerum.

pòſt fac ignem mediocris caloris; q̄
vinũ nõ euomatur p̄ colubrũ : & ſic
ſequere diſtillatiões. Et nota quòd
quãdo videris diſtillaſſe tertiã par-
tẽ ipſius vini quod poſuiſti in vaſe,
ſi id quod diſtillatũ eſt, ſentit ſatis
de aqua vitę, & cũ venerit dulcis ſi-
ne acuitate, tũ dimitte frigefieri, &
aperi vas per inferius & aqua phleg
matica, ſeu reſiduũ vini exibit, tunc
reimple tuũ vas, & diſtilla vt ſupra,
iũcturis bñ clauſis, ne reſpirare ha-
beat, vſq; quò totũ vinũ ſit diſtilla-
tũ. Totã aquã vitæ ſic diſtillatã po-
ne in vaſe ſeparatiõis, habẽte quin-
q; vaſa recipiẽtia, vnũ ſupra aliud:
& rectifica p̄ balneũ Mariæ: quia in
vna diſtillatione tãtũ operatus fue-
ris, quãtũ ſi in ſolo vaſe diſtillatio-
nis q̄nquies diſtillaueris: quia ſpũs
ſubtilior aquę vitę aſcẽdet, ſeu de-
ſcẽdet in ſuperiori alembico: & ſic
in vna vice erit quinquies rectifica

ta.

ta. Forma vaſis hîc inferius deſcribitur.

Vas ratificationis quin. eſſ. Caldare cum aqua feruenti. Forma furni.

Hæc aqua ſic ratificata (ex ea tamen non facias ſanguinem humanum: quia amitteret vim ſuam, neque facias ignem, id eſt, aquam igneam: quia tantæ fortitudinis eſſet, quòd omnia deſtrueret comburendo) ponenda eſt in vaſe circulatorio Hermetis, cuius forma hæc eſt, in balneo Mariæ vt circuletur, & in Quintam Eſſentiam reducatur: tunc erit optima aqua ad reſoluendum lapidem noſtrū in vaſe circulatorio vel pellicano Hermetis, quod vas anſatum dicitur: in balneo Marię donec in naturam aquæ cōuertatur, quā Hermes Philoſophus decretauit, dicens, ꝙ omnis perfectio cuiuſque lapidis conſiſtit in virtute ſuæ terræ quæ nutrix vel fermentū appellatur: cùm dicit nutrix eius terra eſt, ſine quo fermēto ſpiritus lapidis nullo modo perfectè

ctè detinetur, nec complementum ſuæ virtutis poſsidet. Ideo huic aquæ, id eſt, ſpiritui Quintæ Eſſentiæ, qui in ipſa latet, demus virtutẽ ſuæ terrę. Et hoc eſt quod dicit Philoſophus, vis eius integra eſt, ſi cõuerſa fuerit in terram: & tunc vim ſuam cõplebit, & integraliter obtinebit. Et tunc vocatur aqua vitæ ratificata & perfecta.

Aqua ratificata, in ea conſiſtũt quatuor elemẽta, id eſt redũdãt in ea quatuor elementa, id eſt quatuor humores, ideo non incõgruè ſolet Quinta Eſsẽtia nũcu-

pari: quia ab ea extrahuntur quatuor elementa: & ab eis extrahitur quintum elementum, quod eſt ſuper omnia elementa pretioſius, habens in eo omnes qualitates, id eſt complexiones omniũ quatuor elemẽtorum, id eſt, frigidum & ſiccũ, frigidum & humidum: calidum & ſiccum: calidum & humidum: quod quintum elementum poteſt ornari à duobus luminaribus maioribus, id eſt Sole, & Luna: & minoribus, id eſt cæteris planetis, vt cælum: vt ſeruiat humano corpori, propter quod dicitur Cælum noſtrum: habet enim conuertere metalla in primam materiam, quæ eſt hile, id eſt primordialis materia lapidis, quæ eſt reductio corporis in aquam, & fit lapis mineralis, vegetabilis, & animalis, & operatur ad rubeum vel ad album, ſecun

cundum ſuum condimentum, vt ſupra dictum eſt. Hæc verò aqua eſt valde redolentiſsima ſuper omnes odores, & eſt valde guſtabilis ſuper omnes ſapores: & eſt valde pretioſa ſuper omnes res pretioſas: & eſt valde ſubtilis & penetratiua ſuper omnequodque ſubtile & penetratiuum, quia ex nobili virtute & poteſtate ipſius valde penetrat ſine læſione corporis, ſed potius cum confortatione ipſius eam ſuſcipiētis, ſicut radij ſolis penetrāt vitrum ſine fractione ipſius: ita eius virtus penetrat per totum corpus ſine læſione corporis. Et cùm eſt compoſita, eſt perfectior in qualitate & proprietate complexionis illius compoſiti, ex quo eſt compoſita. Quòd ſi eſt compoſita ex cōpoſito calido & humido, habet virtutē & cōplexionē calidā

& humidam. Si ex compoſito calido & ſicco, habet virtutem & complexionem calidam & ſiccam: & ſic de ſingulis qualitatibus elementorum. Item hæc aqua expellit omne nociuum à corde ſtatim: & non ſolum à corde, ſed à corpore & cerebro, hepate, ſplene, ſtomacho, et vniuerſaliter toto corpore humano à planta pedis vſq; ad verticem capitis. Ipſa refrigerat, & calefacit, humectat & deſiccat, aperit et claudit, mundat & incarnat, conſolidat & conſeruat omnequodque ab omni corruptione, & non ſinit ibi aliquod putridum generari, vbi applicata fuerit. Confortat intellectum ad inueſtigandum res difficiles & ſubtiles, & dat audaciam. Et ſcias quod cõponitur ſecundũ indigentiã corporis lãguentis ſecũdũ qualitatẽ & cõplexionẽ humorũ peccantium

tium,de qua hîc breuiter tractabimus.Sed primò dicamꝰ qualiter ſit aqua vitæ in ſuprema perfectione cũ lapide benedicto in auro potabili.Accipe aquam vitæ prędictam ratificatã vt eſt dictum,& habeas vnum bruſtũ apũ de menſe Maij,vel fauũ,cũ melle & apibus & in cucurbita decenti vitrea pone cũ duabus vel tribus foglietis aquæ vitæ communis ſub fimo equino per quindecim dies,vaſe bene clauſo, ne reſpiret:pòſt ĩ ſicco diſtilla ſapiẽter:primò exiet aqua alba,ſecũdò citrina: quã citrinã ratifica quinquies per ſe,pòſt accipe lapidisnoſtri quãtitatẽ quã libuerit:pulueriſa ſubtiliter ſuper marmor mundũ, vel mortariũ vitreũ cum piſtillo vitreo mundo,& pone in dicta aqua noſtra reſolutiua roris noſtri cęli in vaſe circulatorio Hermetis,ſigillatis opti-

mè iunc̃turis, ne vllo modo reſpirent,& colloca in balneo Marię:& fac ignem ſubgraduatum, quòd calor fortior non tranſeat calorem ſolis exiſtentis in ſigno leonis: & ibi ſtet per viginti dies naturales, & totũ reſoluetur vt mel, quod per balneum Mariæ poteris extrahere per alembicũ quod volueris vſquequò lapis tuus remaneat in lapidem diaphanum vt cryſtallus rubicundiſsimus, vt rubinus, quod poteris omnibus corporibus ægrotis diſtribuere ſecundũ naturam & complexionem humoris peccantis, miſcendo cum ſua aqua ſibi conuenienti. Et ſic habebis optimum & perfectum theſaurum inæſtimabile, non habens parem ad curãdum omnes ęgrotos à quacunque ægritudine torqueantur. Et plus operabitur in vna hora, quàm

quàm omnes aliæ medicinæ in vno menſe, gratia Dei Creatoris noſtri. Hæc autem aqua Secundus balſamus appellatur, quã Hermes prius inuenit, purgat & ſanat corpora humana ab omni corruptione, & in iuuentute conſeruat, ſi applicetur ægritudinibus ad quodlibet membrum, vt in poſteris narrabimus.

Cum quibus ſimplicibus vel compoſitis debeat lapis philoſophicus propinari, vt approprietur vnicuique membro languenti.

ANimaduertiſti inſuper ad dirigẽdã ſublimẽ medicinã vt ipsũ corpus humanũ integrã valeat adipiſci ſanitatem. Sunt & aliæ vnicuique mẽbro appropriatæ, quæ ſecũdũ intentionem profeſſorũ ſciẽtiæ medicorũ, & præſertim conditoris ꝑlibatę ſublimis medicinę Arnoldi

de

de villa noua,gratia Dei in artibus profeſſoris,ſunt hæc quæ per ordinem ſequuntur.

Ad ægritudines capitis.

QVando volueris mederi ægritudinibus capitis, dirigatur lapis philoſophicus in quantitate modica cum aqua ſticados arabici ſublimata,vel maioranæ,betonicę, ſeu ſaluiæ, ſiue decoctionis ipſarum, vel decoctionis nucis muſcatæ,peoniæ, cubebarum, carpobalſami,xylobalſami,maſticis, thuris, vel quamplurium aliorũ ſimilium quæ habent virtutem propriam & appropriatam capiti.

Ad ægritudines pulmonis.

SI volueris pulmoni ſubuenire,& partibus pectoralibus aggrauatis,vt de athmate,diſma, tuſsi & cęteris paſsionibus prędictorum mẽbrorum,lapis Philoſophorum diri gatur

gatur cum aqua hyſſopi ſublimata, vel capilli Veneris, ſeu ipſarum decoctionis, vel liquiritiæ & vuarum paſſularum, ireos, amygdalarum pinearum, pulmonis vulpium & his ſimilium.

Ad ægritudines ſtomachi.

STomachus non indiget medicinis dirigentibus ad ipſum, ſed ſolùm retinẽtibus medicinis in ipſo, & confortantibus ipſum, quales ſunt aquæ menthæ, vel ipſa herba, maſtix, galanga, coctonea, granata & omnia ſtyptica.

Ad ægritudines hepatis.

AD hepar dirigatur lapis philoſophicus cum aqua abſinthij, fumiterræ, eupatorij, cuſcutæ, endyuiæ, vel decoctionis eorum, ſeu aqua ordei. Hepar eſt in dextero latere.

Ad

Ad ægritudines ſplenis.

SPleni ſuccurritur cũ lapide philoſophico & aqua florum & foliorum tamariſci, ſcolopendriẹ, rubeæ tinctorum, vel eorũ decoctione, ſeu capparis & ſimilium. Splen in ſiniſtro ſtat latere.

Ad ægritudines renum.

QVando ad renes vel veſicam volueris philoſophicam dirigere medicinam, eam dirige cum aqua ſaxifragiẹ, milij ſolis, petroſelini domeſtici & macedonici, fœniculi, apij, bruſci, ſparagi, graminis vel decoctionis earum.

Ad dolorem matricis.

AD dolorem matricis pro mulieribus dirigatur lapis philoſophicus, cũ aqua pulegij, ſauinæ, calaméti vel artemiſiæ ſeu decoctionis earum, vel iuniperi: & ad idem faciunt dictæ pro renibus & veſica.

Ad

Ad iuncturas pro guttoſis.

AD iuncturas pro guttoſis, arteticis, ſiue podagroſis, ciragroſis, ſciaticis, & ſimilibus ſpeciebus guttæ, dirigatur lapis philoſophicus cũ decoctione zinziberis, piperis, ſquillæ aſſæ, opopanacis, ſeu acori, & ſimilium: quarum copiam exuberantẽ poteris habere in libro Ioannis Hebe Meſuæ euãgelici, de conſolatione medicinarũ. Quantũ autẽ ad membra, & ęgritudines extrinſecus lapis philoſophicus non indiget aliqua medicina directiua: quia cum manu & flocculo bombycis poteris dirigere quò volueris. Cauendum eſt tamen in mollibus & raris & nimis ſenſibilibus, & præcipuè in infantili, vel puerili ætate, & mulieribus mollibus, & delicatis, permaximè in prædictis mẽbris raris: & multum

ſenſi

ſenſibilibus, vt ſunt partes faciei, vberum, matricis, & membri virilis, quia in ſimilibus eſt agendum cum maiori cautela : & minori quantitate. Quoniam pręualet reiterare bis, ter, vel quater, aut pluries, tam infra corpus quàm extra, quàm nimis in vna vice adminiſtrare. Et durat operatio eius in exterioribus per tres dies vel circa, vt creditur experientia demonſtrata. Ita ſecurus ſum ſicut in pluribus mihi notis, habẽtibus conformem veritatem.

Ad hydropiſim.

PRo hydropiſi miniſtratur lapis philoſophicus cum ſero caprino, in quo decocta fuerit ſpica nardi in quantitate vncię ſemis, quolibet ſummo mane, vel cum vrina capræ & dicta ſpica, vel cum decoctione radicum ireos, vel iris,

à pelliculis exterioribus mundatarum, vel cum ſucco calamenti, vel eius decoctione: vel cum decoctione florum anthos: & præcipuè prædicta competunt in illa hydropiſi, quæ aſcites dicitur, & etiam in hypoſarca & in tympanite, cum aqua vel decoctione fœniculi, vel anethi, vel aniſi, vel carui, vel cumini, quando febris non eſt: & quando eſt febris, cum aqua endyuiæ vel cicoreæ & ſimilibus.

Ad paralyſim.

PAralyticis detur medicina Philoſophica cum aqua vel decoctione ſaluiæ, vel ſticados, & nucis muſcatæ, & ſimilium.

Ad hecticam.

IN hectica ſine febre adminiſtretur lapis Philoſophicus cum lacte & modicum zuccari albi. Et in hectica febre cum ſero caprino: vel

lacte amygdalarum, vel aqua, ſeu decoctione cucurbitæ, ſeu portulacæ, & cum ptiſana cum hordeo. Et in ephemera, etiam poteſt dari cum aliquo iam dictorum, vel cum aqua boraginis, vel bugloſſæ, vel capilli Veneris, & pluribus aliis. Quamuis per omnes ſpecies ephemeræ eſſet nimis lõgum inferre ſingulas medicinas: tamen prædictæ ſunt ſatis conuenientes indifferenter in quacunq; ſpecie ephemerarum. In tertio & vltimo genere febrium, ſcilicet in febre putrida vel humorali. Primò in ſynoche vel ſynecho, facta pòſt vna bona phlebotomia cõuenienti in ætate debita & cæteris particularibus conſideratis: præcipuè de cõſtantia virtutis (quia phlebotomia cum inconſtantia vel debilitate virtutis eſt moleſtiſsima) quòd tunc lapis philoſophicus detur

tur cum dicta aqua boraginis, vel bugloſſæ, vel cicoreæ, vel endiuiæ & in quotidiana cum aqua floris ſambuci vel fœniculi, vel cum decoctione radicum quinq; communiũ, vt ſunt radices bruſci, ſparagi, graminis, fœniculi, pentaphilon, vel etiã petroſilij. In tertiana cum aqua endiuiæ vel portulacæ, cicoreæ, roſtri porcini, capilli Veneris, ſcariolæ, epaticę terreſtris, vel ocziazacra ſimplici &c. Et in quartana, cum aqua decoctionis anthos, florũ vel radicum tamariſci vel gineſtæ, capparis vel fraxini. Et iſta intelliguntur communiter, quia magis propriè proſequi eſſet nimis longum dearticulare in omnibus ſpeciebus quotidianæ, tertianæ, & quartanæ: & aliarum quæ ſub iſtis intelligi poſſunt: vt ſunt alię erraticę febres: vt in quartana, ſextana & ſeptena.

Ad toxicum.

IN potatione vt in toxico vel toxicatione vel veneno, adminiſtretur cum aqua ſeu decoctione menthæ, vel pulegij ceruini, vel regalis.

Ad reſtaurandũ humidũ radicale.

IN cõſeruatione & reſtauratione humidi radicalis detur medicina noſtra Philoſophica, cum iure vel brodio carnium electarum, vt galinarum, caponum, phaſianorũ, perdicum, turturum, columbarum, & pullorum dictarum auium & ſimilium, vt capretorum, agnorum, vitulorum lactentium, & cum teſticulis & cerebris omnium animalium degẽtium, vt ſunt paſſeres, alaudæ, cuculatæ, calandræ &c.

Ad coïtum facientia.

ET iam dicta faciunt pro potentia quammaxima in coïtu: præſertim cùm miſcẽtur cum bonis & elect

electis ſpeciebus: & magis ſi torre-
fiant:& in patella leuiter frixentur:
quàm ſi elixentur:& viginti vel tri-
ginta dactyli interius & exterius
mundati,cum zinzibero,cinnamo-
mo,& modico piperis longi reple-
ti, & modicum calefacti vt calefiũt
ficus ſiccæ ad ignem, & pòſt come-
ſti per decẽ horas ante coïtum, mul
tum faciunt potentem in eo. Oua
etiã ſorbilia, vel in patella frixa &
mollia multũ poſſunt adiuuare, vt
aqua teſticulorum ſatirionis cum
aqua radicis teringiorũ tepida pręſtat coïtum indeficientem frigidis
& maleficiatis. Impotentia enim
coëundi cõſtat duobus impedimen-
tis:aut per frigiditatem naturæ,aut
per maleficium.Si per frigiditatem
naturæ: aut illa frigiditas eſt perpe-
tua,aut temporalis.Si eſt perpetua,
tunc talis perſona nũquam habuit

poſſe naturæ in coïtu, & tunc tali perſonæ nequaquam poteſt ſubueniri naturaliter. Si eſt temporalis, tunc aliàs habuit poſſe naturæ in coitu: & tali perſonæ ſubuenitur arte medicinæ. Si per maleficiũ reprimitur coïtus: tũc dupliciter, aut tale maleficium eſt temporale, aut perpetuum. Si temporale, ſubuenitur arte medicinæ ſequẽtis. Si perpetuum, nũquam vel rarò ſubuenitur. Veruntamen differentia eſt inter frigiditatem & maleficiũ. Quia frigidus impotens eſt ad omnes mulieres. Sed maleficiatus eſt impotẽs ad vnam, & nõ ad aliam mulierem, vel eſt potens ad vnã tantùm, & ad reliquas eſt impotẽs. Vt vera medicina ſubueniat frigidis iam ſupradictũ eſt. Sed maleficiatis ſubuenitur ſic, Accipe dentes hominis mortui, coralli, lunariæ maioris vel minoris

ris, vel ſolſequij, thuris, maſticis an. omnium quantum placet: & fumigetur patiens quando ibit dormitum: pòſt accipe artemiſiæ, hypericonis, pimpinellæ, prouingæ, & radicis eringiorum ana quantum placet: & decoquantur cum aqua communi: & lauetur patiens in facie, vlnis, manibus, tibiis, genitalibus, ſeu verendis, & pedibus per nouē dies cum aqua decoctionis prædictorū. Poſt ſumat de lapide Philoſophorum cū aqua teſticulorū ſatirionis rubei: & aliis vt ſupradictū eſt. Pòſt mingat patiēs per medium annuli ferri igniti, vel foraminis ligonis: & deſtruetur maleficium. Aut mingat per annulum ſponſalem.

Ad Paſſiones cordis.

RAſsionibus cordis cōmunibus detur lapis noſter benedict⁹ cū aqua menthæ: vel vino electo: vel

aqua bugloſſæ: cum garyophyllis in calidis, vel meliſæ: & in frigidis cum aqua roſacea, vel nenufarum: vel acetoſæ, vel ſucco ſeu decoctione pomorum muſtorum vel ſucco ſeu ſyrupo limonum.

Ad torturam inteſtinorum.

TOrturæ inteſtinorum propter vermes detur cum aqua raphani, vel foliorũ nucis, vel abſinthij. Torturæ propter humores frigidos & ventoſos detur cũ decoctone marathri, anethi aniſi, foliorum lauri, thymi, pulegij, mẽthæ, organi, calamenti. De torſione propter potionem ſeu venenum: detur cum iã dictis & dra.j. mithridati vel theriacæ: & aliis quæ tacta ſunt ſupra de veneno. Et torturæ propter humores calidos detur cum aqua violarum, vel ſyrupo ipſarum vel oxizaccara, & ſi etiã cũ conſtrictione

ventr

ventris:miſceatur ad laxandũ vncia pulpę caſsiæ fiſtulæ, vel drac.v. electuarij de ſucco roſarum:&poſt fiat clyſtere commune & lenitiuũ. Et in paſsionibus inteſtinorum extra procedentium, vt ſicut rupturæ vel crepaturæ: detur cum aqua vel decoctione iasfec nigræ vel albæ, vel ſigilli beatæ Mariæ, aut conſolidæ maioris vel minoris &c.

Ad fluxum ventris.

PRo fluxu vẽtris detur lapis Philoſophorum cum aqua roſacea, vel foliorum quercus, vel myrthi, vel ſucco ſeu decoctione cydoniorũ, ſorbarũ, vel meſpilorũ: pro cõſtipatione ſupra tactũ eſt. etiã poteſt adminiſtrari in cõſtipationibus cũ decoctiõe iris: vel cũ ſero caprę vel prima ebullitione cauliũ rubeorũ.

Ad lepram.

IN lepra & ſcabie detur cum de-

coctione fumiterræ, lapati acuti, epithimi, ſcabioſæ, ſeri caprini.

Ad colicam & iliacam & grauellam.

DE colica & iliaca paſsionibus & aliis paſsionibus inteſtinorũ prætactum eſt in tortura inteſtinorum. Sed vltra hoc poteſt lapis philoſophicus dirigi cum aqua camomillæ vel betonicæ maioris, & ad grauellam cum aqua lampordarũ deſiccatarum lapati maioris: vel cũ aqua radicum lapati acuti.

Ad hæmorrhoides.

MOrenarum ſeu hæmorrhoidarum quædam ſunt exteriores: quædam interiores. Si exteriores: tranſeovt ſupra de paſsionibus exteriorũ membrorũ: quę cũ manu & flocculo tractari poſſunt: quia directorio nõ indigēt alio. Morenis verò interioribus dirigatur lapis Philoſophicus cũ aqua herbæ foliorũ

carad

caradolę, id eſt lilij ſylueſtris, vel cũ aqua radicis taſsi barbati, cũ farina ſiliginis, & vitellis ouorũ gallinarũ ſimul miſtis, & per alẽbicũ diſtillatis, cũ creſpello ipſarũ facto ĩ patella ſine alio liquore adiũcto, ſumpto manè ieiuno ſtomacho. Medicina ſic cõponitur: Accipe radices taſsi barbati in furno poſt panis extractionem deſiccati, pòſt pulverizati ſubtiliter cũ tutorio dra. j. vitellorũ ouorũ drac. ij. farinæ ſiliginis quod ſufficit attaminata pro creſpello, et in patella decoquatur ſine aliquo liquore, & ſale, nec aliquo adiuncto: & ſumat per nouem dies, & morenæ recedent ſtatim.

Ad icteritiam.

DE regione fellis ſub qua intelligitur icteritia, vel malus color faciei, & toti⁹ corporis, tactũ eſt ſupra de hepate: & quæ illi cõueniũt

&

& iſti: niſi talis icteritia accidiſſet ꝓpter venenũ sũptũ, de quo ſupra dictum eſt in toxico. Et vlterus diri gatur lapis Philoſophicus cũ lacte potato cũ oleo amygdalorum dulcium: quia eius vſus ſecundum Auicennam, curat talem icteritiã venenoſam, vel cum aqua radicis gentianæ vel dictamni. Item in icteritia fellea ſimpliciter, ſcilicet ſine veneno ſumpto: quando incipit apparere, fiat bona phlebotomia de vena hepatis: ſed non poſtquàm materia apparet multum in cute: & vrina eſt reducta in ſuo priſtino colore: quia tunc nihil aut bene modicum eſt inter venas, ſed totum extra: quia tũc per ſcaphas cutis ſæpiſsimè deſiccando debet purgari: & lapis Philo ſophicus cum ſero caprino in quo bullierit vnc. 1. ſpicæ nardi debet in potu adminiſtrari & continuari: vel

cum

cum aqua vel decoctione raphani, vel apij & vini albi: vel cum decoctione lapati acuti, vel abſinthij, vel cum decoctione quinque radicum communium, vel cum decoctione cottonariæ & ſolſequij. Et iſta & omnia quæ tangunt intrinſeca, ſecurius fiunt, prouocato pòſt beneficio ventris per clyſtere ſupra tactũ, vel per laxatiua ſupradicta & ſimilia.

Ad viſum & guttam ſerenam.

DE viſu & potentia viſiua detur cum aqua vel decoctione eufragiæ, fœniculi vel verbenæ &c. Pro gutta ſerena oculorum miniſtretur lapis cũ aqua decoctionis galli, pedes croceos habentis, & radicis petroſilij, acori, radicis viticellæ, cetrach & foliorum verbenæ an. M.1.

Ad reſtringendum ſanguinem.

PRo reſtringẽdo ſanguine detur cum aqua vel ſucco burſæ paſtoris

risvel rutæ per nares iniecto patientis euerſi: vel ſumatur per os, ſi nimis fluit: vel ſuper locum exitus cũ flocculo, vel panno, aut alio condecenti applicetur, & ſtatim ceſſabit ſanguis.

Ad omnes infirmitates corporis.

COncluſio vniuerſalis ad omnes infirmitates corporis detur de lapide benedicto cũ aqua chelidoniæ elementorum ratificata per ſeparationes, vel à ſaponaria diſtillata, vel à fauo cum melle & cera vt ſupra narratum eſt: aut cum aqua à pane & vino ſimul per quindecim dies ſub fimo putrefactis poſt diſtillata. Primò diſtillatur aqua alba, & iſta parum valet niſi ad tingendum pilos vel crines Secũdò diſtillatur aqua citrina, quæ tota extracta ratific

tificatur quinquies ſine fæcibus ſola: quæ poſtea facit aurum potabile per reflectiones diſtillationis & circulationis: quæ ſeparata per diſtillationem eſt oleum incombuſtibile ad modum olei citrini, quod valet in operibus miris.

FINIS.

INDEX AL-PHABETICVS HVIVS OPE-RIS.

A Diuerſis diuerſa nomina Q. Eſſentia ſibi ſortitur 20
Antimonio probatur auri falſus color 76
Alchymico non, ſed naturali ineſt virtus conſeruandi vitam humanã. 77
Aliud balneum Mariæ 82
Aqua ignea 112
Aquæ vitæ vtilitas 116
Ad podagram curatio 187
Ad plagas curatio 191
Aurum potabile Hugonis 195
Ad lepram curatio 203

Ad bonam memoriam habendam Ibidem
Aurum non patitur corruptionem, ex natura, ſed artificiosè 205
Aurum potabile quomodo fit 207
Alius modus ſeparandi quatuor elementa 210
Alius modus faciendi aurũ pota. 212
Aqua Solis quid 214
Auri potabilis vtilitas 215
Aeris virtus 216
Auri potabilis commoditates 245
Aurum potabile in mortuis quid operetur 285
Ad menſtrua habenda 325
Ad vertiginem 351
Alius modus affinandi Solem 251
Alius modus affinandi Solem per cæmentum. 251
Aliud cæmentum 252
Alius modus pulueriſandi Solem 257
Ad caluiciem 292

Alius modus extrahendi Quintam Eſſentiam ex chelidonia 142
Aqua ad omnes dolores ſanandos 334
Ad pulmonem 350
Ad tuſſim ibidem
Ad cor ibidem
Ad ſtomachum 351
Ad ſplenem ibidem
Ad paralyſin ibidem
Ad lapidem ibidem
Ad ſtranguriam ibidem
Ad menſtrua 352
Ad matricem ibidem
Ad maculas faciei 353
Ad confortandum caput 357
Ad cerebrum 358
Ad pectus ibidem
Ad maniam 324
Ad vertiginem capitis 367
Ad caluiciem ibidem
Ad abluendam faciem ibidem
Ad ſurditatem 368

Ad vermes aurium ibidem
Ad ophthalmiam 369
Ad tumorem gingiuarum ibidem
Ad fœtorem oris vel narium ibid.
Ad epilepſiam 370
Ad loquelam amiſſam 371
Ad melancholiam ibidem
Ad putrefactionem ibidem
Ad hydropiſin 372
Ad ſterilitatem 373

B *Alſamus artificialis* 191

C *Onfectio ceræ, ad lutandũ vaſa* 98
Caput corui quid 167
Capilli quomodo colorandi 191
Contra fluxum ventris 232
Cibaria quomodo conſeruentur 326
Contra tremorem 326
Contra peſtem 334
Contra icteritiam 326
Conceptus facilitas 325
Cicatricum faciei curatio 324

Contra

Contra venenum & cancrum 325

D*Iſferentia inter circulationem, & digeſtionem* 56

De modo extrahendi Quintã eſſentiã abſque vllo labore, vel expenſa 59

De modo facili, diſtillationis circulatione, & extrahẽdi Quintam Eſſentiam abſque igne. 65

Duplex via Quintam Eſſentiam extrahendi abſque vllo igne ibidem

De modo extrahendi Quintã Eſſentiã à quatuor elementis, ad reſoluẽdum in ea ſolem, pro auro potabili 68

Duæ viæ ſeparandi Quintam Eſſentiam à quatuor elementis 79

De auro potabili componendo, & ſoluendo Sole 89

De modo extrahendi Quintam Eſſentiam, in qua poteſt reſolui aurum, ad faciendum aurum potabile 116

De modo extrahendi Quintam Eſſentiam ex Sole 164

De modo diſtillandi per deſcenſum 172
De modo claudendi ſigillum Hermetis 181
De modo diſtillandi acetum, & vrinam humanã, in quibus omnia metalla calcinata reſolui poſſunt 185
De modo diſtillandi mel, quod ipſum aurum potabile ingreditur 188
De auro potabili communi 182
De auro potabili abſque aqua forti 205
De auro potabili abſque terra, vel aqua forti 207
De auro potabili cum ſpeciebus aromaticis 235
De auro potabili ex floribus cordialibus 241
De auro potabili ex Quinta Eſſentia per lapidem 246
De auro potabili cum melle 259
De aqua potabili ex ſolo auro, & aqua vitæ 260
De auro potabili, cuiuſdam Treuerẽſis epiſco

epiſcopi 261
Doſis huius auri potabilis 271
De auro potabili, cũ vino Græco, vel ſimilibus & ſpeciebus aromaticis 273
De alia aqua vitæ compoſitæ, omnium aliarum pretioſiſſima 117
De alio auro potabili excellenti 275
De auro potabili cum gemmis 281
De auro potabili ad paralyſim 285
De alio auro potabili bono 289
De alio auro potabili cũ aqua forti 290
De auro potabili volatili 300
De alio auro potabili pretioſiſſimo 304
De auro potabili vegetabili 308
De vltimo auro potabili 316
De aqua vitæ compoſita pro hominibus frigidæ cõplexionis aut regionis 321
De aqua vitæ compoſita Friderici tertij 327
De alia aqua vitæ compoſita 328
De alia aqua vitæ compoſita, qua vtebatur quidã Comes Palatinus 336

De alia pretioſa aqua vitæ cõpoſita 338
Digeſtio quomodo iuuetur 326
Dentium doloris curatio 324
De aqua vitæ compoſita bona 347
De alia aqua vitæ cõpoſita, q̃ valet ad paralyſim, & vertigines capitis 355
De alia aqua vitæ compoſita valde pretioſa 356
EXcellentia Quintæ Eſſentiæ 17
Ex omnibus rebus poteſt educi Quinta Eſſentia 19
Ex omni vino immundiſſimo etiam, ſed non acetoſo, poteſt extrahi Quinta Eſſentia 67
Experientia rerum magiſtra 68
Ex Quinta Eſſentia non fit aurum 70
Elixir, lapis ſicut Cryſtallus 115
Ex plumbo extrahitur Quinta Eſſentia 162
Efficacia ignis 216
FIxio ſpirituum 216
Forma furni ad diſtillandum aquã vitæ

vitæ 19
Forma fornacis, ad ſeparandum quatuor elementa 104
Fluxus ventris 232.& 425
GRadus putrefactionis ſeptem 36
IGnis non debet in arte diſtillãdi augmentari vſq; ad quartum gradũ 30
In temperandis ignis gradibus conſiſtit ars diſtillandi 34
In qua eſſentia poſſunt reſolui omnia metalla & aurum 108
Ignea qualitas excellit omnia olea 146
In Quinta Eſſentia reſóluitur aurum duplici modo 209
Ignis efficacia 319
Icteritiæ curatio 326
LApis Philoſophicus omnia mineralia metalla reſoluit 81
Lapis Philoſophicus figit omnes ſpiritus 113
Lapis figendi omnes ſpiritus 147

Modus præparandi lapides pretioſos ad aurum potabile 203
Modus ſeparandi quatuor elementa 209.& 210
Modus aurũ affinãdi per cæmẽtũ 248
Modus Solem pulueriſandi 253
Modus putrefaciendi materiam 38
NOtabile de Iunipero 42
Naturæ & virtutes oleorum ex quatuor elementis 297
Natura poteſt medicamentis Quintæ Eſſ.ætatẽ hominis ſaluare illæſam 15
OLeum virgineum 307
Oleum Solis 297
Oculorum cura 324
POtentia olei 318
Plumbum Philoſophorum, vel lac virgineum 162
Præparatio amalgamatis 169
Proprietas terræ 320
Paralyſis cura 324
Pili quomodo non caneſcent ibid.

Peric

Pericula matricis 352

QVibus diſtillandi facultas permittatur 30

Quomodo in diſtillatione deſcendendũ in temperamento ignis 32

Quid Quinta Eſſentia 13

Quatuor ignis gradus 25

Quid ſit Quinta Eſſentia cuiuſlibet materiæ ſimplicis, & ad quid conducat 13

Quomodo extrahitur Quinta Eſſentia per diſtillatorium 22

Quomodo materia rudis diſtillationi obediens, debeat putrefieri 36

Quomodo poſſit cognoſci an vinum digeſtum circulatoriæ diſtillationi ſit aptum 43

Quomodo & quot modis, ſit diſtillandum circulatoriè 51

Quid inter ſe diſtent, circulatio & digeſtio 54

Quinta Eſſentia incorruptibilis 62

Quinta

Quinta Eſſentia non eſt omnino incorruptibilis 64
Quatuor modi redigendi aurum in ſubſtantiam potabilem 193
Quinta Eſſentia ex muſto 71
Quomodo fiat Quinta Eſſentia ad reſoluendum Solem, pro tincturis 82
Quòd furnus, & balneum, ponenda in domo 89
Quomodo debent ſeparari quatuor elementa 105
Quomodo extrahēda ſit quinta eſsētia à melle, quæ ītrat aurū potabile 122
Quomodo extrahēda ſit Quinta Eſſentia ex chelidonia 129
Quomodo ſit extrahenda Quinta Eſſentia ab antimonio 161
Quid ſoluat Solē omnéſq; gēmas 279
Quid operetur aurum potabile cum gemmis in mortuis 513
Quomodo ſpiritus debent reduci in corpus 306

Subic

SUbiectum Quintæ Eſſentiæ 44
Secunda via extrahendi Quintam Eſſentiam abſque igne 67.& 68
Sanguis humanus eſt ipſe aêr 107
Sanguinem humanum, id eſt ipſum aêrem 117
Sanatio hominis ex agone mortis 141
Solutio Solis 299
Spaſmus cura 326
TRes modi diſtillandi circulatoriè 52
Theſaurus occultus Philoſophorũ 288
VAs ad circulationem optimum 56
Vtilitas aquæ vitæ 116
Virtutes chelidoniæ 113
Virtutes Q. Eſsẽtiæ ex chelidonia 140
Vnde fiat lapis philoſophicus 205
Vtilitates auri potabilis 215
Veri auri potabilis commoditates 345
Vermes aurium 325
Vinum acetoſum quomodo reſtituatur 326

INDICIS FINIS.

5/2/24
R B
41-131